

ΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β'
Τεύχος 909
Παρασκευή
7 Δεκεμβρίου 2007
Τιμή: 4 ευρώ

- ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ '44
- INTERAMERICAN
- ΑΥΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΣΟΚ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ και ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΤΣΙΠΡΑΣ-ΤΣΑΒΕΣ

ΡΩΣΙΑ-ΠΟΥΤΙΝ

ISSN 1108-9822

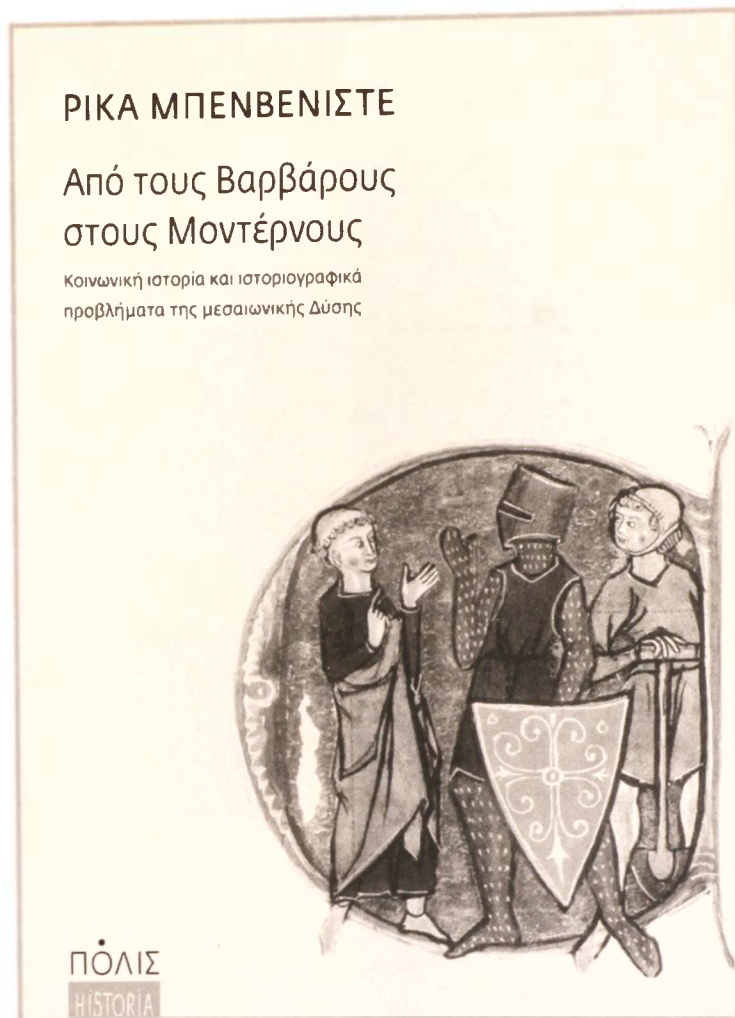
5 0

9 771108 982000

ΡΙΚΑ ΜΠΕΝΒΕΝΙΣΤΕ

Από τους Βαρβάρους στους Μοντέρνους

Κοινωνική ιστορία και ιστοριογραφικά προβλήματα της μεσαιωνικής Δύσης

Στο ερώτημα «πώς οργανώνονται οι κοινωνικές σχέσεις στη μεσαιωνική Δύση;» το βιβλίο αυτό αναζητά απαντήσεις τόσο στις βαθύτερες υλικές δομές (δημογραφικές, οικονομικές, τεχνολογικές κλπ.) όσο και στις νοητικές στάσεις και τις συμπεριφορές των ανθρώπων όπως ανιχνεύονται στην ιδεολογία, το θρησκευτικό δόγμα, τις θρησκευτικές πρακτικές και τις δικαιοτικές συνήθειες. Επιπλέον, χάρη στην ιστορική ανθρωπολογία, το ενδιαφέρον της έρευνας στρέφεται στον γάμο, τη σεξουαλικότητα και τη θρησκεία.

Ο Μεσαίωνας είναι και «ξένη χώρα» και προοίμιο της νεότερης εποχής. Ο Μεσαίωνας δεν έχει εντελώς χαθεί, γι' αυτό και μπορούμε να τον μελετήσουμε. Μια τέτοια αισιόδοξη αίσθηση, σε πείσμα της παραλυτικής κάποτε απορίας που προκαλεί η ετερότητα του μακρινού παρελθόντος, έθρεψε τη «μετρημένη βεβαιότητα» των απαντήσεων στα ερωτήματα που τίθενται στο βιβλίο. Το θέμα της συνέχειας και της ασυνέχειας υφαίνει ένα νήμα που διατρέχει ολόκληρο το βιβλίο, είτε γίνεται λόγος για τους θεσμούς στον πρώιμο Μεσαίωνα είτε για τη «φεουδαρχική επανάσταση», το εμπόριο, τη «γένεση» των πόλεων ή τις «κρίσεις» του ύστερου Μεσαίωνα.

Το βιβλίο, χωρίς να εγκαταλείπει την παραδοσιακή χρονολογική εξιστόρηση, οργανώνεται θεματικά. Έτσι επιδιώκει να συνοψίσει όσο το δυνατόν πιο κατανοητά τις ιστοριογραφικές διαμάχες που συγκροτούν την κοινωνική ιστορία του Μεσαίωνα, όχι ως γλωσσική αναπαράσταση του παρελθόντος αλλά ως το αφήγημα που συνθέτουν οι απαντήσεις στα προβλήματα που θέτει η ιστορική έρευνα.

HISTORIA

εκδόσεις ΠΟΛΙΣ

Βιβλιοπωλείο: ΑΙΟΛΟΥ 33

Περίοδος Β' • Έτος 34ο • Τεύχος 909

Παρασκευή 7 Δεκεμβρίου 2007

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

**ΑΝΤΙ - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**

Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210-7232713 - 210-7232819

Fax: 210-7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chraprou@otenet.gr

ΔΙΟΤΗΣ-ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Ελευθερία Παπουτσάκη

ΑΜΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Άννα Χριστάκη

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 210-6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 100 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 200 δολ. ΗΠΑ

ΔΙΑΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας: Περιοδικό ANTI,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λαοσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310-237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Και τώρα το Ασφαλιστικό	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΑΝΤΗΝΩΡ: Επιστρέφουμε στην εποχή των «ιδεολογικών συνόρων»;	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
• ΕΚΤΟΣ ΑΘΗΝΩΝ	13
• ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	14
• Τ.Μ.: Τα δαχτυλίδια δεν ταιριάζουν στη σημερινή Αριστερά	15
• Ρεπόρτερ: Ενα πόρισμα καίει την Interamerican και τσουρουφλίζει την κυβέρνηση	16
• Τ.Κ.Δ.: Τα αποθεματικά των Ταμείων πραγματικός στόχος της κυβέρνησης	18
• Οδυσσέας Αρβανίτης: Η κυβέρνηση και τα επικοινωνιακά τρικ	19
• Γρηγόρης Ρουμπάνης: Τέλος για τους γκριζομάλληδες	20
• Σπύρος Λυκούδης: Νέος πρόεδρος για τον Συνασπισμό	22
• Αλέξανδρος Καζαμίας: Στους λαβύρινθους του αυτιστικού ΠΑΣΟΚ	24
• Θ. Γεωργαντέας: Ελλάς - Ρωσία, συμμαχία	26
• 10-20-30 ΧΡΟΝΙΑ ΑΝΤΙ	29
• Χρίστος Σ. Αλεξόπουλος: Πολιτική και περιβάλλον	30
• Χρ. Καλλίτσης - Γ. Κοράκης: Σώζοντας πλατάνια στο κέντρο της Θεσσαλονίκης	33
• Αλέξανδρος Αργυρίου: Ο Δεκέμβρης του 1944 και τι κρύβεται πίσω από τις λέξεις	34
• ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ	38
• Τάκης Διαμαντής: Απόλυτος κυρίαρχος του παιχνιδιού ο Πούτιν	40
• Τ.Κ.Δ.: Οι συγνώμες των ΗΠΑ δεν εξιλεώνουν το αμαρτωλό παρελθόν	42
• Γιάννης Ανδρουλιδάκης: Εκεί που ζουν τα κρι κρι, τα ΕΚΑΜ και οι φιλήσυχοι	43
• Γιάννης Ανδρουλιδάκης: Ο Πλεύρης και η (μη) δημοκρατική κουλτούρα	44
• ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟ	45
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	46
• Δημήτρης Σκούφης	48
• Παρθένα Δαρλάση-Χαρμανίδη	48
• Λεύκιος Ζαφειρίου: Για την σχολική Ιστορία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας	52
• Δημήτρης Χαρίτος: Το 48ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης	54
• Ειρήνη Μ. Μουντράκη: Nordost στο υπόγειο του Τέχνης	58
• Δημήτρης Φιλιππίδης: Γιατί χωριστά;	59
• Νατάσσα Χασιώτη: Μωρίς Μπεζάρ	60
• Νίκος Βρατσάνος: Για τον Bruce Springsteen	61
• ΒΙΒΛΙΟ	62

Ο Μιχαλάκης που σχεδίασε το εξώφυλλο ζαλίστηκε από τα πολλά θέματα. Αλλά ο νους του έμεινε στο Ασφαλιστικό. Είναι νέος, είναι στο ΙΚΑ, αλλά αύριο μπορεί να μείνει χωρίς δουλειά. Πρόλαβε και διάβασε όμως τις δύο νέες στήλες του περιοδικού: Τα 30 τόσα χρόνια και το Γραμματοκιβώτιο. Ρωτάει: Θα έχει και συνέχεια; Ναι, ναι!

ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΤΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ

ΣΤΗ ΧΩΡΑ της φαιδράς πορτοκαλέας, σωρευτικά, από χρόνια πολλά και αμέτρητα, τα προβλήματα δεν λύνονται. Τα προβλήματα αναβάλλονται, μπαλώνονται, μετατίθενται. Οι κυβερνήσεις –και κυρίως εκείνες της τελευταίας τριακονταετίας– διακατέχονται από την αντίληψη της εξάλειψης του «πολιτικού κόστους» και της προσέλκυσης οπαδών.

ΟΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ δεν προσπάθησαν να λύσουν τα προβλήματα. Αυτό το ξέρουμε. Αντίθετα, έπαιρναν όλα τα μέτρα που ήταν δυνατόν για κολακέψουν ομάδες και «κατηγορίες» πολιτών. Έτσι, ειδικά στο ασφαλιστικό πρόβλημα, υπάρχει σήμερα μια περίεργη κατάσταση. Χοντρικά υπάρχουν δύο κατηγορίες ασφαλιστικών ταμείων: τα «ευγενή» –μάλιστα, έτσι τα ονομάτισαν– και τα ελλειμματικά. Ποια είναι τα ευγενή; Μα εκείνα των μηχανικών, των δημοσιογράφων, των δικηγόρων, των τραπεζικών και μερικά άλλα. Ποια είναι τα φτωχά και ενδεή; Το ΙΚΑ πρώτα απ' όλα, όπου στοιβάζονται όλοι οι «λοιποί Έλληνες».

ΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ, οι δικηγόροι, οι δημοσιογράφοι, οι τραπεζικοί πώς κατάφεραν και συγκρότησαν ευγενή ταμεία; Γιατί ο οικοδόμος στην απέναντι οικοδομή, ο οδοκαθαριστής, η κομμώτρια ρίχτηκαν σε ενδεή ταμεία; Μα γι' αυτές τις αδικίες φωνάζει πράγματι σήμερα ο κ. Μαγγίνας! Αλλά αυτές τις «αδικίες», ή ετεροβαρείς ρυθμίσεις, διεκπεραίωναν όλοι μαζί οι πριν απ' αυτόν υπουργοί όλων ανεξαιρέτως των κυβερνήσεων. Ρύθμισαν ώστε το ταμείο των δημοσιογράφων να απολαμβάνει του προνομίου του αγγελιόσημου, εκείνο των μηχανικών την κοινωνική εισφορά υπέρ του ΤΣΜΕΔΕ κ.ο.κ. Και το ΙΚΑ; Αυτό κατάντησε να είναι το καταφύγιο για τους ρουσφετολογικούς διορισμούς. Το ΙΚΑ είχε καταντήσει να είναι ο οργανισμός όπου διορίζονταν τα γαλάζια και τα πράσινα παιδιά.

ΘΑ ΠΕΡΙΜΕΝΕ κανείς ότι επιτέλους η κυβέρνηση θα ομολογούσε αυτά τα αυτονόητα, θα αναγνώριζε ότι, αφού τα ευγενή ταμεία εξασφαλίζουν ευπρεπείς συντάξεις, θα έπρεπε και τα ενδεή να αναδιοργανωθούν και να αποκτήσουν ανάλογες κοινωνικές εισφορές. Αντ' αυτού, επιδεικνύει την «αδικία» του αγγελιόσημου και, προκειμένου να ρυθμίσει το ασφαλιστικό πρόβλημα, επιδιώκει να φτωχύνει τα «ευγενή» ταμεία. Τόσο απλά.

ΤΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ πρόβλημα δεν είναι βεβαίως τόσο απλό όπως αρχίσαμε να εκθέτουμε στο σύντομο αυτό σημείωμα. Έχει πολλές, πάρα πολλές διαστάσεις και η απαρίθμηση και μόνο των επιμέρους προβλημάτων θα απαιτούσε πολλές σελίδες συντεταγμένες από «σοφούς» και ειδικούς. Γι' αυτό, άλλωστε, και όλη η σύγχυση που έχουν σκορπίσει (μήπως σκόπιμα) τα κανάλια τις τελευταίες ημέρες. Μπερδεύονται πολιτικές αμηχανίες και σκοπιμότητες, κεκτημένα των συνδικαλιστάρων κ.λπ., κ.λπ. (Για το τελευταίο ας ανοίξουμε μια παρένθεση και να θυμίσουμε μόνον ότι ο κ. Παναγόπουλος, πρόεδρος της ΓΣΕΕ, σε ένα τηλεοπτικό ντιμπέιτ, ενώ κατά την έναρξη εμφανίστηκε περιποιημένος και με τη γραβάτα του, στο τέλος τον απολαύσαμε «χαλαρό» και με λυμένη τη γραβάτα. Είχε προηγηθεί η φωνή άλλου συνεντευξιαζόμενου που, έντονα πάντα, διαμαρτυρόταν «για εκείνους που πάνε με τις γραβάτες τους κ.λπ. κ.λπ.». Αυτά για την ιστορία των ντιμπέιτ και των συνδικαλιστών. Κλείνει η παρένθεση).

ΥΠΑΡΧΕΙ όμως και άλλη διάσταση στο ασφαλιστικό. Ο τρόπος διαχείρισης των ταμείων. Ευγενών τε και ενδεών. Πέρα από τους πολιτικούς διορισμούς των διοικήσεων και το ρουσφετολογικό βόλεμα, η τελευταία και... προτελευταία κυβέρνηση του κ. Καραμανλή, αφού ξέχασε τις σκιμαχίες με τους «νταβατζήδες» και αγκάλιασε τον Σωκράτη Κόκκαλη, οργάνωσε και την κομπίνα των ομολόγων. Σ' αυτή την ιστορία προσπάθησε να «διαχειριστεί» τα μεγάλα αποθεματικά των ταμείων ως να ήταν γονική κληρονομία της. Αυτή, η «πολέμιος» της γραφειοκρατίας και του κρατι-

σμού, διαχειρίστηκε λοιπόν τα αποθεματικά ως εάν ήταν κρατικά κονδύλια. Αυτό θα είναι το «ισχυρό» επιχείρημά της όταν και εάν ξεδιπλωθεί όλο το κουβάρι της ιστορίας με το άνοιγμα του πορίσματος Ζορμπά;

ΑΛΛΑ ΜΑΚΡΗΓΟΡΟΥΜΕ άνευ λόγου. Η υπόθεση του Ασφαλιστικού μπήκε σε ένα δρόμο. Δεν πρέπει να σταματήσει. Ναι, χρειάζεται αναμόρφωση του ασφαλιστικού συστήματος. Κυρίως για να εξασφαλιστεί το μέλλον της σημερινής νέας γενιάς. Όχι για να φτωχύνει και άλλο και η ενεργός σημερινή γενιά. Πρέπει να δρομολογηθεί, αλλά προς άλλη κατεύθυνση από εκείνη που εννοεί ο κ. Μαγγίνας. Πρέπει και τα ενδεή ταμεία να προικοδοτηθούν με το δικό τους «αγγελιόσημο» και, εν πάση περιπτώσει, πρέπει να συντελεστεί όλο εκείνο το νοικοκύρεμα για το οποίο όλοι σφάζονται.

ΤΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ δεν πρόκειται να περάσει τόσο εύκολα όσο ενδεχομένως σκέφτονται ορισμένοι κυβερνητικοί παράγοντες, βασιζόμενοι στην ανυπαρξία και την αναξιопιστία της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Σήμερα είναι η ώρα για την Αριστερά να αποδείξει ότι μπορεί με υπευθυνότητα να χειριστεί το αγωνιστικό φρόνημα και να δώσει ελπίδες στους αποπροσανατολισμένους πολίτες.

αντί

Αφγανιστάν: Επιστρέφουμε στην ωραία εποχή των «ιδεολογικών συνόρων»;

ΟΙ ΕΛΛΗΝΟ-ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ σχέσεις βαίνουν καλώς. Απόδειξη (μεταξύ άλλων) η επίσκεψη του τούρκου υπουργού Εξωτερικών Αλί Μπαμπατζάν στην Ελλάδα και οι συναντήσεις του –ως είθισται– με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας Κ. Παπούλια, τον πρωθυπουργό Κ. Καραμανλή και την υπουργό Εξωτερικών Ντόρα Μπακογιάννη. Όμως, η «μεγάλη είδηση» ήταν τα πέντε νέα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ), μεταξύ των δύο χωρών και, κυρίως, η συγκρότηση «κοινής χερσαίας στρατιωτικής μονάδας, στο πλαίσιο της Δύναμης Ταχείας Αντίδρασης (NFR) του ΝΑΤΟ». Όσο για τα άλλα διμερή ζητήματα (casus belli, υφαλοκρηπίδα, παραβιάσεις ή παραβάσεις του ελληνικού εναέριου χώρου) δεν υπήρξαν ανακοινώσεις, αλλά η ελληνική πλευρά φέρεται διατεθειμένη να συμβάλει στο «ξεπάγωμα» των σχετικών διερευνητικών συνομιλιών...

ΠΑΝΤΩΣ, από την πλευρά του, ο Αλί Μπαμπατζάν, σε συνέντευξή του στο

Βήμα (στον Α. Κούρκουλα) αισθάνθηκε την ανάγκη να διευκρινίσει ότι: α) Δεν πρόκειται να δεχθούμε –να δεχθεί η Τουρκία– «τίποτε λιγότερο από την πλήρη ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση», β) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δεν είναι εντάξει, αφού, τέσσερα χρόνια μετά το δημοψήφισμα (στη βάση του σχεδίου Ανάν), «δεν βάζει τέλος στην απομόνωση του τουρκοκυπριακού λαού», γ) Το «Ελληνορθόδοξο Πατριαρχείο (λέγε με: Οικουμενικό Πατριαρχείο) λειτουργεί στον δικό του χώρο και αντιμετωπίζεται με πλήρη σεβασμό». (Φυσικά, ο Αλί Μπαμπατζάν απέφυγε τις «κακοτοπιές», τη συνάρτηση που υπάρχει, λόγου χάρη, μεταξύ της συνεχιζόμενης τουρκικής κατοχής στην Κύπρο και της απομόνωσης των Τουρκοκυπρίων ή την εμμονή των πασάδων, αλλά και της τουρκικής κυβέρνησης στη μη αναγνώριση του τίτλου του «Οικουμενικού» στον εκάστοτε αρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως και Νέας Ρώμης. Κατά τα άλλα, το δι-

μερές εμπόριο έφθασε, το 2006, στα 2 δις ευρώ, μια αύξηση 42% σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο).

ΠΟΥ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΚΑΙ ΠΟΥ ΤΕΛΕΙΩΝΟΥΝ ΤΑ ΣΥΝΟΡΑ ΤΟΥ ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ;

ΑΛΛΑ ο Αλί Μπαμπατζάν ήταν ένας, από τους τρεις επιφανείς που μας επισκέφθηκαν στο Δεκαπενθήμερο που επισκοπούμε. Ο δεύτερος ήταν ο αιγύπτιος πρόεδρος Χόσνι Μουμπάρακ και τρίτος ο ειδικός διαπραγματευτής των Ηνωμένων Εθνών για το θέμα της ονομασίας (της ΠΓΔΜ) Μάθιου Νίμιτς. Και ως προς τον πρώτο, και με αφορμή ανεπιβεβαίωτες πληροφορίες ότι η «κοινή (ελληνοτουρκική) μονάδα» ενδέχεται να χρησιμοποιηθεί «για ειρηνευτικές επιχειρήσεις του ΝΑΤΟ στο Αφγανιστάν», ορισμένοι σχολιαστές (προχωρημένης, πάντως, ηλικίας...) έθεταν το ερώτημα «κατά πόσο επιστρέφουμε στην ωραία εποχή του πρωθυπουργού Κωνσταντίνου Τσαλδάρη (1946–47)», ο οποίος –μεταξύ άλλων–

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Ένας συλλογικός τόμος που αναδεικνύει τη μοναδική προσωπικότητα του Αλέξανδρου Παπαναστασίου. Ο πολιτικός που σφράγισε με την προοδευτική παρουσία και δράση του την εποχή της διαμόρφωσης του νέου ελληνικού κράτους.

Εκδόσεις Πολύτυπο Κεντρική διάθεση: τηλ.: 210-72.32.819

επέμενε ότι «τα ιδεολογικά σύνορα της Ελλάδος εξικνούνται μέχρι Αφγανιστάν»!

ΟΣΟ για τον δεύτερο επισκέπτη μας, τον Χόσνι Μουμπάρακ, φαίνεται ότι δεν υπάρχουν ειδικά προβλήματα, αφού τόσο η Ελλάδα, όσο και η Αίγυπτος, επιθυμούν –διακαώς– την ανάπτυξη των μεταξύ τους οικονομικών, εμπορικών, διατραπεζικών και άλλων συναλλαγών. (Το καθεστώς Μουμπάρακ υποστηρίζεται εκθύμως από τον Μπους και την παρέα του. Πλην, κάποιοι «κακεντρεχείς Βρετανοί» υποστηρίζουν ότι, στις τελευταίες εκλογές που έγιναν στην Αίγυπτο, ορισμένα εκλογικά τμήματα –κυρίως στην Άνω Αίγυπτο– έκλειναν τις πόρτες τους, όταν ήξεραν ότι οι ψηφοφόροι ανήκαν στην αντιπολίτευση. Συνέβη, μάλιστα, βρετανικές εφημερίδες να δημοσιεύσουν φωτογραφίες που έδειχναν αιγύπτιους ψηφοφόρους να επιχειρούν να μπουν στο εκλογικό τμήμα από το... παράθυρο, με σκάλα, αφού η πόρτα ήταν κλειστή).

Ο ΤΡΙΤΟΣ επισκέπτης μας, ο Μάθιου Νίμιτς, ήλθε –και απήλθε– χωρίς να μας προϊδεάσει για οτιδήποτε... Τη φορά αυτή απέφυγε αναφορές στον Μεγαλέξανδρο, είπε, όμως, προτού έλθει στην Αθήνα και με αφορμή τις συναντήσεις που είχε στα Σκόπια με τον πρόεδρο Μπράνκο Τσερβενκόφσκι, τον πρωθυπουργό Νικόλα Γκρούεφσκι και τον υπουργό Εξωτερικών Αντόνιο Μιλόσοσκι, ότι «τώρα είμαστε πιο επικεντρωμένοι στη διαπραγματευτική διαδικασία για την εξεύρεση λύσης στο θέμα της ονομασίας». Όσο για την ελληνική κυβερνητική πλευρά, δεν έχει ακόμα συνέλθει από τη συνηγορία Νικόλα Μπερνς, η οποία («ως βροντή τους εχθρούς καταπλήττουσα»...) εδέησε να υπομνήσει στους «Σκοπιανούς» ότι, επιτέλους, πρέπει και εκείνοι να εργασθούν για την εξεύρεση κοινής λύσης. Όπως είναι γνωστό, ο κ. Ν. Μπερνς, σε άλλη (προηγούμενη) δήλωσή του είχε πει ότι το ΝΑΤΟ είναι μια πολύ σοβαρή υπόθεση, για να παίζει κανείς με το ή τα βίτο!

Ο ΛΑΪΚΙΣΜΟΣ ΔΕΝ ΑΡΕΣΕΙ ΑΛΛΑ ΟΥΤΕ Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

ΤΟ ΑΛΜΑ, από τα εξωτερικά στα εσωτερικά θέματα, δεν είναι δύσκολο. Ο πρωθυπουργός κ. Καραμανλής, μιλώντας στο συνέδριο του Ελληνοαμερικανικού

νικού Εμπορικού Επιμελητηρίου, αφού επανέλαβε τα γνωστά τρία «δεν» (η μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος θα γίνει χωρίς την αύξηση των γενικών ορίων ηλικίας ή των εισφορών, αλλά και χωρίς τη μείωση των συντάξεων), διακήρυξε την αποφασιστικότητα της κυβέρνησης να «απαλλάξει» το ασφαλιστικό σύστημα, από τις παθογένειες, τις στρεβλώσεις και τις αδικίες του παρελθόντος. «Ο λαϊκισμός –πρόσθεσε– δεν ωφελεί κανέναν. Η ασφαλιστική μεταρρύθμιση δεν μπορεί να θυσιάζεται ούτε σε κομματικές, ούτε σε συντεχνιακές σκοπιμότητες». Φυσικά, ο πρωθυπουργός, απέφυγε «οχληρές πλευρές», όπως είναι λόγου χάρη, η κατάργηση των πρόωγων συντάξεων, οι ενοποιήσεις Ταμείων, η κατάργηση των περισσότερων ανθυγιεινών επαγγελμάτων κ.ά. Πλην, ο πρόεδρος του Ελληνοαμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου Γ. Γραμματίδης δεν είχε πρόβλημα να μεταφέρει στον Κ. Καραμανλή την «καθολική διαπίστωση των συνέδρων» ότι χρειάζεται ενίσχυση της διαφάνειας σε όλα τα επίπεδα του κρατικού μηχανισμού, αλλά και «ρήξη με κατεστημένα κέντρα αντιστάσεως μέσα στον κρατικό μηχανισμό».

ΤΟ ΑΙΤΗΜΑ της διαφάνειας συμπληρώνεται από την ανησυχία που συνέχει τους έλληνες εργαζόμενους (αλλά και τον υπουργό Οικονομίας Γ. Αλογοσκούφη) για την ανοδική πορεία του πληθωρισμού. «Οι διεθνείς εξελίξεις –δήλωσε– έχουν τις επιπτώσεις, που, αυτή τη στιγμή, φαίνονται, κυρίως, στο

επίπεδο του πληθωρισμού». Ανήσυχος, ως ένα βαθμό, εμφανίζεται και ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδας Ν. Γκαργκάνας, ο οποίος συμβουλεύει «πατρικώς» τις ελληνικές τράπεζες να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα «για την περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου τους και την επαρκή κάλυψη των κινδύνων». Κάποιοι αναρωτήθηκαν: οι ελληνικές τράπεζες δεν ξέρουν πού ν' ακουμπήσουν τα υπερκέρδη τους και ο κ. Γκαργκάνας ανησυχεί για την... «ποιότητα» του χαρτοφυλακίου τους; Κάποιοι (πολύ ρομαντικοί) είπαν: Γιατί –έστω για μια φορά– ο κ. διοικητής δεν συμβουλεύει τις ελληνικές τράπεζες –και δη την Τράπεζα της Ελλάδος– να αυξήσει, έστω και κατά μισό λεπτό, το επιτόκιο καταθέσεων, ιδιαίτερα όταν ο καταθέτης είναι ένας μικροκαταθέτης;

ΦΥΣΙΚΑ, υπάρχουν και τα εσωκομματικά, τα συμβαίνοντα στην ενδοχώρα της Νέας Δημοκρατίας ή του ΠΑΣΟΚ ή του ΣΥΝ. Πάντως, και σε σχέση με το Συνασπισμό της Αριστεράς και της Προόδου (για να θυμηθούμε την αρχική του ονομασία), φαίνεται ότι μετά τη δήλωση του Αλ. Αλαβάνου ότι, αν το 5ο Τακτικό Συνέδριο του Κόμματος εκλέξει ως νέο πρόεδρο του κόμματος σύντροφο βουλευτή, τότε... εντάξει. Ο καθείς και το στίλ του. Πάντως, με βάση τα όσα γράφει η Αυγή στο φύλλο της περασμένης Τετάρτης, έχουμε «Πρώτες δημόσιες τοποθετήσεις υπέρ Τσίπρα».

ANTHΝΩΡ

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Η γαλάζια λαίλαπα τα έχει κάνει μπάχαλο παντού.
- Χειρότερη από το Ελ Νίνιο.
- Καλά, για το Ασφαλιστικό δεν το συζητάμε.
- Βαδίζουν στο δρόμο που χάραξε ο Ρέππας κι ο Γιαννίτης.
- Συγγνώμη, για λόγους δεοντολογίας πρέπει να αναφέρουμε και την προσφορά του κολλητού του τ. καταλληλότερου, του κ. Σπράου.
- Τι να γίνεται άραγε αυτό το παιδί;
 - Τους ετοίμασαν οι συνεταίροι τους τις συνταγές και απλά θα επιχειρήσουν να τις εφαρμόσουν.
- Είναι όμως και η Παιδεία που αναστενάζει.
- Μπορεί η μεγαλομανής κ. Γιαννάκου να κούνησε το μαντιλάκι της, αλλά άφησε «έργο» πίσω της.
 - Και τι έργο;
 - Θρίλερ.
- Αφήστε που, όταν της δοθεί η ευκαιρία, καρφώνει τη νέα κατάσταση στο υπουργείο.
 - Αλκοολίκι αυτή η εξουσία, συναγωνιστές.
 - Γι' αυτό μακριά από καρέκλες.
- Αλλά και ο διάδοχός της στο θρόνο βαδίζει στα ίδια μονοπάτια.
 - Αυτά που είπε για τις καταλήψεις μόνο ηπιότητα δεν εξέπεμπαν.

του Χρ. Παπανίκου

ΑΝΤΙ ΘΕΣΕΙΣ

ΑΝΑΝΕΩΣΗ, ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ

Η αμηχανία ήταν έκδηλη σε όλα σχεδόν τα στελέχη του ΣΥΝ την περασμένη εβδομάδα, όταν ο πρόεδρος του κόμματος Αλέκος Αλαβάνος δήλωσε, ανεπίσημα βεβαίως, ότι παραιτείται από την ηγεσία του κόμματος. Η ίδια αμηχανία όμως εκδηλώθηκε και όταν, επίσης ανεπίσημα, υπέδειξε ως αντικαταστάτη του τον Αλέξη Τσίπρα, τον επικεφαλής της δημοτικής παράταξης Ανοιχτή Πόλη και εκπρόσωπο Τύπου του κόμματος κατά την περίοδο

πριν από τις βουλευτικές εκλογές της 16ης Σεπτεμβρίου. Δεν θα έπρεπε, ωστόσο. Ο Αλέξης, όπως πλέον τον αποκαλούν όλοι, είτε λόγω του νεαρού της ηλικίας του είτε διότι αποπνέει μια αίσθηση οικειότητας, έχει αποδείξει ότι διαθέτει ένα σύγχρονο πνεύμα και πολλές πρωτότυπες ιδέες.

Πέρα από αυτά, είναι νέος, πολύ νέος, που σημαίνει ότι, πέρα από τις όποιες επιφυλάξεις διατυπώνονται από διάφορες πλευρές, μπορεί να

αποτελέσει –αυτό το έχει αποδείξει, άλλωστε– έναν ισχυρό πόλο έλξης, κυρίως για τη νεολαία. Αυτή που έχει ανάγκη ο ΣΥΝ, αν θέλει να ξεφύγει από τη μιζέρια της κομματικής γραφειοκρατίας, να σηκωθεί από τις κάθε λογής καρέκλες, να καλλιεργήσει φρέσκιες ιδέες και να κατέβει στην κοινωνία, μεταφέροντας έναν άλλο αέρα επικοινωνίας και δράσης, αυτόν που επιζητεί η σημερινή, καθόλου εύκολη, πραγματικότητα.

Τ.Κ.Δ.

ΜΑΓΓΙΝΑΣ

Το καλό πράγμα, για να πετύχει, χρειάζεται και τον ανάλογο αιφνιδιασμό. Την ώρα που φουντώνει η αντιπαράθεση γύρω από τις θέσεις της κυβέρνησης για το Ασφαλιστικό, ο κ. Μαγγίνας, υπουργός Απασχόλησης, έκρινε σωστό να διορίσει την κόρη του. Όλοι οι άλλοι αγχώνονται για το εργασιακό μέλλον, ας μη νιώσει η θυγατέρα από την τρυφερή ηλικία την αδικία του συστήματος. Καθώς προχωρά ο κ. Μαγγίνας σε σκανδαλώδεις ρυθμίσεις ασφαλιστικών χρεών, ενώ, υποτίθεται, συζητείται η καθιέρωση αυστηρότερων κανόνων του ασφαλιστικού συστήματος, ο ίδιος εξαντλεί τα προνόμια που διαθέτει για να κλείσει μια εργασιακή εκκρεμότητα. Τέτοια βιασύνη λοιπόν, λες και θα αποχωριστεί αύριο την αγκάλη της εξουσίας!

ΣΩ.ΛΕ

ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

Βοήθημα 3.000 ευρώ σκέφτηκε να χορηγήσει γνωστός Οργανισμός σε ορισμένες κατηγορίες βιοτεχνών. Πολλοί οι ενδιαφερόμενοι οι οποίοι ήλπιζαν ότι θα πάρουν τα λεφτά αυτά για να μπορέσουν να φέρουν βόλτα τις δουλειές τους. Αμ δε!

Αμέσως άρχισαν να καταφθάνουν τα μαύρα κοράκια της μίζας πουλώντας τάχα εξυπηρέτηση, βεβαίως με το αζημίωτο. Κυρίως αυτό.

Έτσι, εμφανίστηκαν κάποιοι σε έναν ενδιαφερόμενο, υποσχόμενοι να «σπρώξουν» την... υπόθεσή του, αρκεί να τους κατέβαλλε το ένα από τα τρία χιλιάρικα για τον κόπο τους.

Ο ενδιαφερόμενος τα έχασε φυσικά, μόνο που λίγο αργότερα εμφανίστηκαν κάποιοι άλλοι που υπόσχονταν ανάλογη εξυπηρέτηση, μόνο που «ξέρετε, ο υπάλληλος του Οργανισμού θέλει να του δώσουμε 500 ευρώ»...

Το «κλου» της υπόθεσης: οι πρώτοι ήταν της Νέας Δημοκρατίας, ενώ οι δεύτεροι –οι φτηνότεροι– ήταν του ΠΑΣΟΚ.

Τ.Κ.Δ.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ «ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ»

Από τη στιγμή που λόγοι υγείας υποχρεώνουν τον Αλέκο Αλαβάνο να αποχωρήσει πρόωρα από τη θέση του προέδρου του ΣΥΝ, ήταν μάλλον αναπόφευκτο αντικαταστάτης του να είναι ο Αλέξης Τσίπρας. Από τον περασμένο Οκτώβρη και μετά το εντυπωσιακό αποτέλεσμα της Ανοιχτής Πόλης στην Αθήνα, όλοι εκτιμούσαν ότι σε εύλογο χρονικό διάστημα ο υποψήφιος δήμαρχος θα κληθεί να αναλάβει το τιμόνι του ΣΥΝ. Το ότι το εύλογο αυτό χρονικό διάστημα συνέβη να είναι πολύ συντομότερα από ό,τι αναμενόταν δεν ήταν δυνατό να αλλάξει την φορά των πραγμάτων για έναν πολύ απλό λόγο: όποιο στέλεχος του ΣΥΝ και αν αναλάμβανε τη θέση, θα είχε, για την πλειονότητα της κοινωνίας, το άρωμα του «μεταβατικού».

Εδώ όμως τελειώνουν τα εύκολα κι αρχίζουν τα δύσκολα. Γιατί πλέον ο ΣΥΝ και ο Αλέξης στερούνται το τεράστιο επικοινωνιακό πλεονέκτημα να είναι «αυτό που έρχεται». Πλέον θα είναι αυτό που είναι. Και αυτό που είναι θα κρίνεται διαφορετικά και πολύ πιο αυστηρά. Ο ΣΥΝ εξακολουθεί να έχει τεράστια κενά σε πολύ κομβικούς για αριστερό κόμμα τομείς: είναι σχεδόν ανύπαρκτος σε συνδικαλιστικό επίπεδο και, όπου υπάρχει, «πρασινίζει» συχνά και επικίνδυνα –εξακολουθεί να έχει μια κοινωνική παρέμβαση θολή και αφηρημένη και η αριστερή του φυσιογνωμία είναι πολύ πιο ισχυρή σε διακηρυκτικό από ό,τι σε πραγματικό επίπεδο.

Για να ξεπεραστούν όλα αυτά τα προβλήματα, είναι ανάγκη ο ΣΥΝ να πετάξει ένα επικοινωνιακό περίβλημα, που όσο του

χρησίμευσε μέχρι τώρα τόσο βάρος θα του είναι στο εξής. Όλες αυτές οι εν πολλοίς απολιτικές αναφορές σε «νέους» και «γέρους» χάνουν κάθε νόημα από τη στιγμή που οι «νέοι» θα έχουν βρεθεί επικεφαλής του κόμματος και θα κρίνονται από κοινού με τους «γέρους». Πολιτικό ζώο ο Τσίπρας, το γνωρίζει καλά αυτό –και πάντως πολύ καλύτερα από πολλούς που, με κριτήρια ελάχιστα πολιτικά, τον αποθεώνουν σήμερα. Το στοίχημα είναι να μπορέσει να μεταμορφώσει ουσιαστικά τον μηχανισμό της Κουμουνδούρου, κάνοντας ένα βήμα παραπέρα από το –ομολογουμένως εξαιρετικά επιτυχημένο– αντάρτικο με το οποίο τον αντιμετώπισε ο Αλέκος Αλαβάνος.

Γιαν. Ανδρ.

Η ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ο κόσμος έφτασε στο χτένι για το θέμα της πολύπαθης Ολυμπιακής. Η Ευρωπαϊκή Ένωση με τελεσίγραφό της απαίτησε από την ελληνική αεροπορική εταιρεία να επιστρέψει τις κρατικές επιδοτήσεις που έχει λάβει τα τελευταία 30 χρόνια. Ουκ αν λάβεις όμως παρά του μη έχοντος. Και ο υπουργός Μεταφορών κ. Χατζηδάκης ανήγγειλε πανευτυχής ότι η εταιρεία θα κλείσει.

Αλλά πώς όμως κλείνει μια αεροπορική εταιρεία στην οποία όλες οι μεταπολιτευτικές κυβερνήσεις, προεξαρχουσών βέβαια των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ, την είχαν κάνει «πάρκινγκ ρουσφετιών»; Δεν θα ξεχάσω τα πρώτα χρόνια των κυβερνήσεων του Ανδρέα Παπανδρέου που όλοι οι φοιτητές-μέλη της ΠΑΣΚΕ ήταν με συνεχείς εξάμηνες συμβάσεις υπάλληλοι της Ολυμπιακής. Και βέβαια οι περισσότεροι μονιμοποιήθηκαν στη συνέχεια. Όλες οι κυβερνήσεις έβαλαν το χέρι τους για να καταλήξει η Ολυμπιακή εκεί που έφτασε. Η ανικανότητα διαχείρισης του

προβλήματος, του οποίου η διάγνωση είχε γίνει τουλάχιστον από το 1993, καθώς και η κουτοπονηριά που επέδειξαν όλοι οι πρωθυπουργοί και υπουργοί Μεταφορών, καλλιέργησαν την ψευδαίσθηση ότι πάντα και με κάποιον μαγικό τρόπο το πρόβλημα θα ξεπερνούταν.

Οι ρουσφετολογικές πρακτικές των κρατικών παραγόντων χρέωσαν την εταιρεία με δισεκατομμύρια δανεικά και αγύριστα. Πόσοι και πόσοι «φίλοι» δεν ταξίδεψαν δωρεάν σε όλο τον κόσμο;

Η Ολυμπιακή δυστυχώς οδεύει ολοταχώς για κλείσιμο. Η ελληνική κοινωνία όμως φαίνεται σαν να μην έχει καταλάβει τίποτα. Εξακολουθεί να πιστεύει ότι κανόνες δεν υπάρχουν ή, όταν υπάρχουν, αυτοί είναι πάντα ελαστικοί.

Όπως ήταν στην υπόθεση των Ζωνιανών, όπως είναι στο θέμα της Παιδείας, όπως είναι στα φορολογικά κ.λπ. Το μεταπολιτευτικό ελληνικό κρατικό κοινωνικό μόρφωμα έχει φτάσει στο τέλος του.

Τ.Μ.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Δείτε, για παράδειγμα, την υπόθεση με το σχολικό συγκρότημα στο Παγκράτι.

- Πού έγιναν οι ζημιές;
- Σε σχολεία που οι σύλλογοι στη συντριπτική τους πλειοψηφία ανήκουν στη ΔΑΚΕ, και μάλιστα ένας διευθυντής είναι ο αιρετός της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Αθήνα.

- Ο οποίος βεβαίως βεβαίως βαθμολογήθηκε στη συνέντευξη με είκοσι, με μηδέν επιστημονικά μόρια.

- Την ίδια στιγμή που συνυποψήφιοί του με μεταπτυχιακούς τίτλους και διδακτορικά πήραν δωδεκάρια και δεκατριάρια.

- Επίσης και η ανάμειξη των Χρυσαιγιτών στο σπάσιμο της πόρτας και η απουσία της αστυνομίας –τριάντα μέτρα απόσταση– κάνουν την υπόθεση να μυρίζει.

- Συνδικαλιστές της περιοχής μιλούν ανοιχτά για προβοκάτσια.

- Όρκο δεν παίρνουμε, αλλά πολλές οι συμπτώσεις.

- Πού ήταν αλήθεια ο υπουργός και τα στελέχη του τον προηγούμενο μήνα;

- Γιατί δεν πήγαν να δουν τα παιδιά και να συζητήσουν;

- Ποιον βολεύει τελικά η ιστορία, όταν όλη η δημοσιότητα επί μέρες ήταν στραμμένη στο 28ο Γυμνάσιο και Λύκειο;

- Βέβαια κανάλια και εφημερίδες εξακολουθούν να ασχολούνται κυρίως με το ΠΑΣΟΚ.

- Δικό τους, θα μου πείτε, είναι το μαγαζί, οπότε μαγκιά τους και καουμποιλίκι τους.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Ο Georgos για πρώτη φορά ήταν συνεπής στις επιλογές του στα νέα όργανα.
- Εκτός ο Βενιζέλος.
- Τι ήθελε δηλαδή ο Βαγγέλας, να τον αποκαλεί ανίκανο και να τον επιβραβεύσει;
- Εκτός ο Σκανδαλίδης.
- Στην περίπτωση αυτή μπορεί να λειτουργήσει πρακτικά.
- Γιατί, σου λέει ο αρχηγός;
- Ποιητής του κινήματος είναι ο υπέργνηρος Πατρίκιος, που είναι και κολλητός του Σημίτη.
- Οπότε, άσε τον Κώστα έξω, μπας και γράψει κανένα στιχάκι, κι έχουμε στην εταιρεία κι έναν ποιητή στο μέλλον.
- Εκτός κι ο άλλος Κώστας.
- Ο Λαλιώτης.
- Τι την ήθελε την αμφιλεγόμενη επιστολή;
- Ας πρόσεχε.
- Όπως και η Βάσω, που άφησε σκιές για τα οικονομικά σκάνδαλά τους!

Κατά σύμπτωση, μία εβδομάδα μετά τα σχόλια στο προηγούμενο τεύχος του Αντί, οι συμπαθείς –συνηθισμένοι άνθρωποι– συντάκτες της εφημερίδας *Το Βήμα* ξαναχτύπησαν. Αυτή τη φορά οι κτίροντας τη μοίρα της συνοικίας του Γκύζη στην Αθήνα, η οποία, κατά τα λεγόμενά τους, έχει γίνει άντρο και «καπηλιό» κακοποιών και ταραχοποιών στοιχείων ξένης προέλευσης και μέρος ανυπόφορο πλέον για να το αντέξουν οι παλαιόθεν κάτοικοι. Προσθέτουν μάλιστα ότι, όταν πρωτόρθαν οι οικονομικοί μετανάστες, τους καλωσόρισαν, ελπίζοντας στην αναζωογόνηση της γειτονιάς με το νέο αίμα.

Και μετά οι αγαπητοί συντάκτες έπεσαν από τα σύννεφα. Όστε οι μαύροι δεν είναι οι συμπαθείς μπαρμπαθωμάδες που πουλάνε υφάσματα χαμογελώντας με αστραφτερά

ΑΥΤΟΙ ΦΤΑΙΝΕ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΞΕΝΟΙ!

άσπρα δόντια (ελπίζω οι φαρμακευτικές εταιρείες να τους στέλνουν εκεί κάτω και Κολυβός που να μην είναι ληγμένες όπως τα εμβόλια υπατίτιδας). Όστε οι Σέρβοι δεν είναι παλικάρια βγαλμένα από ταινία του Κουστουρίτσα, γενναία και καλοκάγαθα, που, άντε, πίνουν και κανένα ποτηράκι παραπάνω και δίνουν λίγο χρώμα στην γκρίζα γειτονιά μας. Όστε οι Βουλγάρες δεν είναι οι αγαθές κορασίδες με τα πολύχρωμα μαντίλια που τραγουδάνε πολυφωνικά τραγούδια την ώρα του θερισμού, παρά βάζουνε «στη διαπασών τσιφτετέλια και τσάμικα» (ουπς, ξέχασα, τα πολυφωνικά τραγούδια είναι της ελληνικής Ηπείρου και δεν διακρίνονται να τα τραγουδούν οι Βουλγάρες). Όστε του Γκύζη δεν θα γίνει τελικά η γραφική συνοικία των Αθηνών με έθνικ μαγαζάκια, πολύχρωμες

πινακίδες, κινέζικα φανάρια, μουσικούς με μεταλλόφωνα από την Τζαμάικα και ό,τι άλλο ορέγεται η τηλεοπτική διεθνιστική μας αισθητική.

Τι κρίμα, αγαπητοί συνηθισμένοι άνθρωποι. Κρίμα που οι οικονομικοί μετανάστες δεν υπακούν στα στερεότυπά μας, αλλά επιμένουν να επιβεβαιώνουν ξεπερασμένες θεωρίες που συνδέουν την εγκληματικότητα και την υποβάθμιση της πόλης με ιστορικές συνθήκες ανέχειας και κατατρεγμών, με την κοινωνική εξέλιξη, με τους διεθνείς κεφαλαιοκρατικούς δρόμους κ.λπ. Κρίμα που η ζωντανή ανάπτυξη των πόλεων απέχει από τις γραφικές εικόνες μας. Και κρίμα γιατί, όπως έλεγε και το παλιό ανέκδοτο, δεν φταίμε εμείς που είμαστε ρατσιστές, αυτοί φταίνε που είναι ξένοι.

Νίκος Βρατσάνος

ΗΜΕΡΕΣ AIDS

Θυμηθήκαμε πριν από λίγες ημέρες την παγκόσμια ημέρα κατά του AIDS μέσα από τις γενικόλογες τοποθετήσεις ειδικών και μη αλλά και την τραγική επισήμανση ότι 33,2 εκατομμύρια άνθρωποι έχουν μολυνθεί, ενώ οι δύο στους τρεις φορείς είναι Αφρικανοί. Ξεχνάμε, και ειδικά στην Ελλάδα, τους οροθετικούς που βρίσκονται εδώ και χρόνια έγκλειστοι στον Κορυδαλλό ή σε άλλες φυλακές. Με πλημμελή

ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, σε άθλιες συνθήκες διαβίωσης, παλεύουν για να παραμείνουν ζωντανοί. Και το χειρότερο από όλα, δίχως ανθρώπινη συμπαράσταση, δίχως να παίρνουν από κάπου μια ένδειξη αγάπης. Το AIDS δεν είναι μόνο παράθεση στοιχείων και παροχή ενημερωτικού υλικού. Λίγη ανθρωπιά ακόμη, και ο φόβος δεν θα έχει πια εξουσία.

ΣΩ.ΛΕ

ΜΑΘΗΜΑ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Με γλαφυρότητα και έκδηλη συγκίνηση ο κύπριος πρόεδρος Τ. Παπαδόπουλος περιέγραφε πριν από μερικές ημέρες σε ελληνικό κανάλι πώς είδε την καταστροφή που συντελέσθηκε το περασμένο καλοκαίρι στην Πελοπόννησο και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας από τις πυρκαγιές που έκαψαν χιλιάδες στρέμματα και στοίχισαν τη ζωή σε 75 άτομα.

Κυρίως όμως περιέγραψε πώς είδε ο ίδιος τις σκηνές της καμένης μάνας με τα τέσσερα παιδιά της, πώς συνέδεσε τις εικόνες εκείνες με κάποιες άλλες από τους κύπριους πρόσφυγες του Αττίλα και πώς αποφάσισε ότι αυτό το χωριό πρέπει να ξαναγίνει όπως ήταν και οι άνθρωποί του να ξαναταθούν στα πόδια τους.

Έτσι, πρόσθεσε, με ομόφωνη απόφαση της

κυπριακής κυβέρνησης βρέθηκαν τα χρήματα και στήθηκε ένας ολόκληρος μηχανισμός ο οποίος ανέλαβε να υλοποιήσει την ιδέα αυτή – έχει αρχίσει ήδη –, και μάλιστα να την ολοκληρώσει μέχρι το τέλος του 2008.

Σύμφωνα με το σχέδιο που έχει εκπονηθεί, θα ανακατασκευαστούν τα σπίτια και άλλα κτίρια, όπως σχολεία και ιδιωτικά εργαστήρια, στο χωριό Αρτέμιδα ενώ στο μεταξύ θα ταξιδέψουν στην Κύπρο αγρότες, βοσκοί και άλλοι επαγγελματίες για να δουν από κοντά πώς έχουν οργανωθεί οι αντίστοιχοι κλάδοι εκεί, ώστε και τα δικά τους να οργανωθούν με τον ίδιο τρόπο.

Ένα καλό μάθημα ευαισθησίας, οργάνωσης και κυρίως αποτελεσματικότητας από την Κύπρο.

Τ.Κ.Δ.

ΠΕΣ ΠΕΣ ΘΑ ΤΟ ΠΙΣΤΕΨΟΥΜΕ

Ολα δείχνουν ότι την Τετάρτη 12 Δεκεμβρίου ο κόσμος που θα μαζευτεί στην απεργιακή συγκέντρωση της ΓΣΕΕ, του ΠΑΜΕ, των σωματείων και των συνδικαλιστικών ενώσεων θα σπάσει το ρεκόρ του 2001 και την τότε κινητοποίηση ενάντια στο Νόμο Γιαννίτση. Κι όμως, ακόμα και σήμερα κυκλοφορεί ως στερεότυπο ότι «ο κόσμος αναγνωρίζει την ανάγκη να γίνουν θυσίες στο Ασφαλιστικό για να σωθούν τα Ταμεία». Όχι μόνο από τους Γκαργκάνες και τους Αναλυτές αλλά και από τους λογής λογής δημοσιολόγους και παραθυροπαροικούντες.

Πες πες, θα το πιστέψει κάποτε κι ο κόσμος ότι θέλει σώνει και καλά αλλαγές και θυσίες. Κι η ευθύνη δεν θα είναι το προαναφερθέντων, αυτοί τη δουλειά τους κάνουν. Οι ευθύνες θα ανήκουν στους συνδικαλιστές της ΓΣΕΕ, που ποτέ ως τώρα δεν επιχείρησαν να οργανώσουν τους εργάτες στη βάση των σωματείων και γύρω από έναν σαφή και συγκεκριμένο διεκδικητικό λόγο. Αφήνοντας το χώρο ελεύθερο στη νεοφιλελεύθερη προπαγάνδα.

Γιαν. Ανδρ.

ΟΙ ΟΥΡΑΝΟΞΥΣΤΕΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ

Τσιμέντο να γίνει! Η περιοχή φυσικά γύρω από το παλιό αεροδρόμιο του Ελληνικού, όπου σύμφωνα με τα σχέδια του ΥΠΕΧΩΔΕ αναμένεται να χτισθούν 6.500 διαμερίσματα των 100 τετραγωνικών το καθένα. Υπολογίζεται έτσι ότι θα αναγερθεί μια πολιτεία με περίπου 12.000 κατοίκους. Η κυβέρνηση αυτή λατρεύει να μετασχηματίζει τα οράματά της υπό τους ήχους της μπετονιέρας και του παχύρρευστου τσιμέντου που χύνεται στους σιδερένιους σκελετούς. Οι εννιαώροφες πολυκατοικίες –ή αλλιώς ουρανοξύστες– θα ξεφυτρώσουν, κόβοντας την επικοινωνία των φυσικών ρευμάτων, το πράσινο θα στριμώχνεται στη σκιά του οικοδομικού οργανισμού και οι εργολάβοι θα τρίβουν για άλλη μια φορά τα χέρια τους! Τα караβάνια με τους νέους εποίκους στέγη θα αναζητούν για να στεγάσουν τα όνειρά τους. Τώρα, τι είδους πάρκο

θα είναι αυτό, αφού η δόμηση θα υποβαθμίσει περαιτέρω το κορεσμένο αστικό τοπίο, ας περιμένουμε τους επόμενους καύσωνες για να εξοργισθούμε άπαντες.

ΣΩ.ΛΕ

του Χρ. Παπανίκου

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Εκτός και η Μαριωρή, που ψήφισε με μισή καρδιά για ηθικούς λόγους, κατά πως είπε.
- Ποιος σας είπε, μαντάμ, ότι στην πολιτική σκηνή, και μάλιστα στα κόμματα εξουσίας, δηλαδή του συστήματος, δηλαδή του καπιταλισμού, υπάρχει ηθική;
- Πλάκα μας κάνετε;
- Ή είσαι ψυχή τε και σώματι με την αγία οικογένεια ή δεν είσαι.
- Εκτός κι ο Κακλαμάνης για τη στάση του στην Κ.Ο., όταν απέρριψε την πρόταση για κάλπη στην ψήφο εμπιστοσύνης που γύρεψε ο αρχηγός.
- Τσιμουδιά τώρα, Απόστολε.
- Αυτός όμως που την πλήρωσε χωρίς αιτία είναι ο Τζουμάκας.
- Ίσως βέβαια τα παραείπε για τα Συγκροτήματα Τύπου.
- Πώς θα ξαναπιάσει επαφή ο Georgos με τον Στέφανο πρώτο βιολί;
- Θα τον βολέψει σε καμιά επιτροπή ετεροδημοτών.
- Στα πάνω του ο Πάγκαλος, οπότε έχει να πέσει το γέλιο της αρκούδας.
- Να το θυμηθείτε.
- Στα πάνω και το κλασικό παράδειγμα αριβίστα και ομορτυνιστή πολιτικού.
- Λέγε με Ανδρουλάκη.
- Με πλούσιο λεξιλόγιο, από το οποίο, από τυπογραφικό ίσως λάθος, απουσιάζει η λέξη «τσιπα».
- Αλλά η μεγάλη πλάκα έγινε στον Λοβέρδο.
- Υπεύθυνος για τις πυρόπληκτες περιοχές!
- Ζητείται αξιοπρέπεια.
- Με τις rasokies έκλεισε πάλι η στήλη.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Όμως για επίλογο κρατάμε τη δήλωση του γερόλυκου Μανώλη Γλέζου με την παραφιλολογία των Συγκροτημάτων και τις μύχιες επιθυμίες κάποιων Κουμουνδουρέων.
- Για κολεγίες ΣΥΡΙΖΑ-PASOK.
- Αλέκο γερά.
- Όσοι γουστάρουν PASOK ξέρουν τη διεύθυνση.
- Η ευθεία είναι συντομότερα της τεθλασμένης.
- Κανών γνωστός από τις πρώτες τάξεις του δημοτικού.
- Όσοι επιθυμούν σεμινάρια έχουν να επιλέξουν μεταξύ του Ινστιτούτου Νίκος Πουλατζάς και ΙΣΤΑΜΕ.
- Τόσο απλά.

N. Μολ.

ΠΑΡΑΛΟΓΙΣΜΟΣ

Εντάξει η πλειοψηφία της πανεπιστημιακής κοινότητας δεν συμφωνεί με τον νέο νόμο πλαίσιο που ψήφισε η κυβερνητική πλειοψηφία. Από αυτό μέχρι το να επεμβαίνουν ομάδες «παρακρατικών αριστεριστών» να καίνε τις κάλπες και να διαλύουν την εκλογική διαδικασία στην εκλογή αντιπρύτανη στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, η απόσταση είναι πάρα πολύ μεγάλη.

T.M.

ΜΙΚΡΗ Η ΧΩΡΑ

Από τον αναγνώστη Κ. Γ. Παππά πήραμε το ακόλουθο σημείωμα:

Αγαπητέ κύριε διευθυντά,

«Το Μπαγκλαντές, αυτή η μικρή παράκτια χώρα της νοτιοκεντρικής Ασίας...»

(Αντί, τευχ. 908, 23 Νοεμβρ. 2007, σ. 6).

—Μπαγκλαντές: κάτοικοι 115.000.000.

«Και... όμως έχουμε συναντήσει... γέροντες που διακρίνονται για τη μεγάλη τους σεμνότητα».

(Αντί, τχ. 908, 23 Νοεμβρ. 2007, σ. 4).

Με φιλικούς χαιρετισμούς,

Κ. Γ. Παππάς

Και η δική μας απάντηση:

Ως προς την πρώτη επισήμανση του επιστολογράφου μας, ο Αντήνωρ, συντάκτης του σχετικού κειμένου, παρατηρεί: Των αναλογιών τηρουμένων, το Μπαγκλαντές είναι,

Από τον φίλο αναγνώστη Κωνσταντίνο Σπαντιδάκη πήραμε την εξής επιστολή, που απευθύνεται στον εκδότη και την οποία δημοσιεύουμε στη συνέχεια:

Επιστρέφοντας μόλις από το εξωτερικό, έλαβα γνώση της δήθεν απάντησης του κ. Α. Παναγόπουλου (τ. 907). Με αφορμή ορθογραφικό μου λάθος, απαξίωσε να αναφερθεί στην ουσία της επιστολής μου. Δεν με πειράζει αυτό καθόλου, απεναντίας με πειράζει η δική σας

ΟΤΑΝ Ο ΓΙΟΡΓΟΣ ΕΙΠΕ ΟΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΤΕΒΟΥΜΕ ΣΤΟ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ ΔΕΝ ΕΝΝΟΟΥΣΕ ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΥΤΟ!

του ΚΑΚ (Κακαρώνης)

πράγματι, «μικρή παράκτια χώρα της νοτιοκεντρικής Ασίας», αφού σε έκταση (147.570 τ.χ.) είναι όση περίπου και η Ελλάδα (132.000 τ.χ.).

Άλλωστε, τον όρο «σχετικά μικρή παράκτια χώρα της νοτιοκεντρικής Ασίας» χρησιμοποιεί και η βρετανική εγκυκλοπαίδεια BRITANNICA, συγκρίνοντας, προφανώς, το Μπαγκλαντές με τους γείτονές του, την Ινδία (έκταση 3.166.414 τ.χ.), τη Βιρμανία (έκταση 676.577 τ.χ.) ή τον Κόλπο της Βεγγάλης (αυτή τη μεγάλη εγκόλπωση της νότιας Ασίας στον βορειοανατολικό Ινδικό Ωκεανό), που καταλαμβάνει έκταση 2.172.000 τ. χ.

Ως προς τη δεύτερη επισήμανση, το Αντί δέχεται ότι η διατύπωση «μεγάλη σεμνότητα» δεν ήταν η ευτυχέστερη. Πιστεύει, πάντως, ότι το «μήνυμα» του κειμένου ήταν σαφές.

Υπάρχει αντίλογος;

ΔΙΚΟ ΜΑΣ ΤΟ ΛΑΘΟΣ

στάση, κ. Παπουτσάκη, καθόλου αντάξια της ιστορίας σας και του περιοδικού, του οποίου είμαι σταθερός αναγνώστης. Διότι, τι σημαίνει ότι «θέσαμε υπόψη του κ. Α. Παναγόπουλου την παραπάνω επιστολή, στην οποία απάντησε ως εξής»; Ότι εσείς δεν έχετε γνώμη και νίπτετε τας χείρας σας; Εκτός και αν νομίζετε ότι η δημοσίευση σε άλλη στήλη του κειμένου της κας Ελένης Κοσμά και του κ. Στέργιου Μήτα συμψηφίζει το ατόπημα.

Κωνσταντίνος Σπαντιδάκης

ΚΕΡΑΤΣΙΝΙ

Ο θάνατος συνεχίζει να θερίζει στο Κερατσίνι, μια από τις πλέον υποβαθμισμένες περιοχές της χώρας. Εδώ και 30 χρόνια ο θάνατος χτυπά τους κατοίκους της περιοχής μέσα από τους πυλώνες του ηλεκτρικού ρεύματος, σε μια εποχή όπου η σύγχρονη τεχνολογία προσφέρει τη λύση με την υπογειοποίηση των καλωδίων. Τα έργα λοιπόν δεν έχουν ξεκινήσει και τα περιστατικά καρκίνων αυξάνονται

χρόνο με το χρόνο. Παρά την κινητοποίηση των κατοίκων και τη συγκέντρωση υπογραφών, τα προεδρεία της ΔΕΗ σε Πειραιά και Αθήνα αρνήθηκαν να συναντηθούν με αντιπροσωπεία των κατοίκων. Η ζωή στο Κερατσίνι κρέμεται κυριολεκτικά από το έργο της υπογειοποίησης του δικτύου. Όσο δαπανηρό και δύσκολο να είναι αυτό, η ανθρώπινη ζωή είναι ανεκτίμητη.

ΣΩ.ΛΕ

του Δημήτρη Πιτσέτιδη

Νέος νισύριος ιερέας

Από την εφημερίδα
Η φωνή της Νισύρου:

Ένα καινούργιο νισύριο ιερέα απόκτησε η παροικία μας στη Νέα Υόρκη. Πρόκειται για τον π. Αναστάσιο, γιο των συμπατριωτών μας κ. Γιώργου και Μαρίας Πουρά-

κη. Ο π. Αναστάσιος είναι παντρεμένος με την κ. Γεωργία Μήτσου με την οποία έχει αποκτήσει τρία παιδιά. Στον νέο ιερέα μας ευχόμαστε το Άγιο Πνεύμα να του φωτίζει το δρόμο, ΑΞΙΟΣ, στους δε γονείς και συγγενείς του συγχαρητήρια.

Κερύνεια-Αιγιαλεία

Από την εφημερίδα

Το βήμα της Αιγιαλείας:

Συγκινητική η προσφορά των κατοίκων της κατεχόμενης Κερύνειας της Κύπρου προς τους «αδελφούς» τους της πυρόπληκτης Κερύνειας Διακοπτού (όπως είναι γνωστό η Κερύνεια της Κύπρου κτίστηκε πριν από πολλούς αιώνες από άποικους που ξεκίνησαν από την Αχαΐα και αφού διέσχισαν το Αιγαίο εγκαταστάθηκαν στην Κύπρο ιδρύοντας ένα ισχυρό βασίλειο που διαδραμάτισε σπουδαίο ρόλο στην ιστορική πορεία της μεγαλονήσου, μέχρι το 1974, που μετά την εισβολή του Αττίλα παραμένει υπό τουρκική κατοχή): Έδωσαν 500.000 ευρώ προκειμένου να γίνουν έργα ανάπλασης στην καμένη Κερύνεια, στέλνοντας μάλιστα στο Δ.Δ. του Διακοπτού και δύο κύπριους μηχανικούς για να δουν από κοντά τα έργα που πρέπει να γίνουν.

Άνθρωποι-άνθρωποι

Από την εφημερίδα

Το βήμα της Αιγιαλείας:

Είδος προς εξαφάνιση κινδυνεύει να γίνει ο... γαίδα-

ρος, το συμπαθέστατο τετράποδο που για χρόνια αποτελούσε το μοναδικό μεταφορικό μέσο και όχι μόνο, για χιλιάδες αγρότες ιδίως της περιοχής μας!...

Τα πολύ ενδιαφέροντα αυτά στοιχεία ανακοινώθηκαν σε ειδικό συνέδριο προς τιμήν του συμπαθέστατου τετράποδου που έγινε στην Ύδρα και οργάνωσαν το Α.Π. Θεσσαλονίκης και το Ε.Π. Ύδρας. Σύμφωνα με τα λεχθέντα στο συνέδριο, από το 508 χιλιάδες γαϊδουράκια που υπήρχαν στη χώρα μας το 1955, το 1995 καταγράφηκαν 95 χιλιάδες, το 2005 ζούσαν 20.400 και το 2006 18.173. Το 42,5% του συνολικού πληθυσμού βρίσκεται στην Πελοπόννησο, όπου υπάρχει και η μοναδική ελληνική φυλή, ο αρκαδικός όνος, τον οποίο αναφέρουν ο Όμηρος και ο Ξενοφώντας.

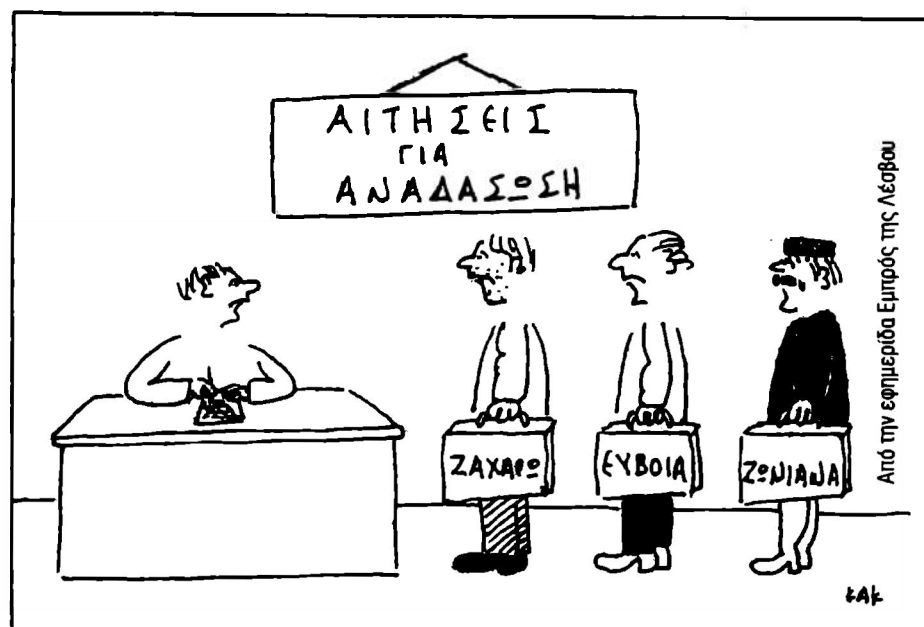
Κάτι άλλο σημαντικό -που δεν ειπώθηκε στο συνέδριο- είναι ότι στην Αιγιαλεία που κάποτε υπήρχαν χιλιάδες γαϊδούρια, υπήρχαν και πάνω από 10 Χάνια για την περιποίησή τους που τώρα έχουν εξαφανιστεί. Επίσης σήμερα υπάρχει μόνο ένας συνταξι-

ούχος πεταλωτής που δουλεύει με ραντεβού...

• Αλλά και στα Χανιώτικα

Νέα διαβάζουμε όσα λέει περί του θέματος ο μπάρμπα Στέλιος Κωστάκης από τα

Το αρχαιότερο και πλέον ενδιαφέρον ελαιόδεντρο δεν είναι ευδιάκριτο γιατί βρίσκεται σε περιφραγμένο χώρο, στο Τρουλί, μεταξύ Λύκου και Φοίνικα.

Πλεμενιανά της Κανδάνου:

Να ξέρετε πάντως ότι οι γαϊδαροι είναι πολύ πιστά ζώα και έχουν προσφέρει πολλά στον αγροτικό πληθυσμό. Με αυτούς ζευγαρίζαμε, μεταφέραμε τις ελιές, τα σπαρτά, όταν θερίζαμε, και με αυτούς πηγαίναμε στις δουλειές και στις βόλτες μας.

Τα ελαιόδεντρα

Από τα Κρητικά Νέα:

Ελαιόδεντρα από τον 5ο π.Χ. αιώνα βρίσκονται στα Σφακιά. Είναι τρία τέσσερα και ομοιάζουν πλέον με βράχους γκρίζους και στον χρωματισμό και στην σκληρότητα του ξύλου. Το ένα που η ηλικία του έχει μετρηθεί στην Αμερική ανάγεται γύρω στο 500 π.Χ.

Όποιος επιθυμεί να βεβαιωθεί για την αξία αυτών των ελαιόδεντρων μπορεί να ακολουθήσει τον αμαξητό δρόμο από Ανώπολη-Λιβανιανά και ως τις ακτές.

Αλά Ζωνιανά

Από την εφημερίδα

Εμπρός της Λέσβου:

Είδαν κι αποείδαν οι Αγιασώτες ότι δεν θα αποκτήσουν σύντομα «πράσινο» στο γήπεδό τους και άρχισε να καλλιεργείται η ιδέα από δω και μπρος να αλλάξουν αίτημα και να διεκδικούν «να μη μπει χλοοτάπητας», μπας και έτσι «απ' την ανάποδη», πάρει μπροστά κάποτε το έργο.

Μια άλλη ακόμη πιο «εξτρεμιστική» πρόταση που διατυπώθηκε κι απηχέει σε όλο της το μεγαλείο την άπαισιοδοξία που έχει καταβάλει τους προσμένοντες χρόνια χλοοτάπητα είναι, αντί για χορτάρι, να βάλουν «χόρτο». Οπότε θα παρέμβουν οι αρχές, θα σπεύσουν προς άμεση αντικατάστασή του και θα τελειώσει επιτέλους το γήπεδο.

Τα Ζωνιανά ανοίγουν... δρόμους, προς το παρόν, σκέψεων και μόνο.

ΠΕΜΠΤΗ 22.11.2007 – ΤΕΤΑΡΤΗ 5.11.2007

ΠΕΜΠΤΗ 22.11.2007

• Αυτά τα ακατανόητα με τις δημόσιες επιχειρήσεις δεν έχουν τελειωμό. Οι κάκιστες επιλογές της διοίκησης της ΔΕΗ στη διαχείριση των πόρων της έριξαν έξω μια εταιρεία η οποία πριν από τρία χρόνια είχε κέρδη 500 εκατ. ευρώ και σήμερα τρέχει με ζημιές 15 εκατ. ευρώ τον μήνα. Σε μια ευνομούμενη κοινωνία θα είχαν πάει σπίτι τους, στην Ελλάδα όμως του 2007 ζητούν αύξηση 21,7%, για να πληρωθούν οι λανθασμένες επιλογές, και η κυβέρνηση τους ακούει με συγκατάβαση. Έλεος!

• Τρεκλίζουν οι αγορές, καθώς οι προβλέψεις για την αμερικανική οικονομία παραμένουν δυσμενείς. Στο μεταξύ το δολάριο πλησιάζει επικίνδυνα τα 100 δολάρια.

• Φτωχότερος ο χορός. Πεθαίνει στα 80 του χρόνια ο Μωρίς Μπεζάρ.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 23.11.2007

• Σύμφωνα με στοιχεία του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου, η Ελλάδα είναι και πάλι πρωταθλήτρια στους θανάτους από ναρκωτικά, καθώς οι θάνατοι αυξήθηκαν κατά 30% την περίοδο 2003-2005.

• Αδιάλλακτη η κυβέρνηση, απούσα η αξιωματική αντιπολίτευση σε όλα τα θέματα που καίνε, με πρώτο το ασφαλιστικό. Μόνο ο ΣΥΡΙΖΑ κρατάει τα προσχήματα.

• Μπάχαλο για τις αυξήσεις της ΔΕΗ στην κυβέρνηση. Κάποιοι υπουργοί συμπαραστέκονται στη διοίκηση, ενώ κάποιοι άλλοι την αδειάζουν.

• Παραλίγο να βουτηξει από το γραφείο του ο υπουργός Οικονομίας κ. Αλογοσκούφης όταν άκουσε από τον ειδικό

γραμματέα του υπουργείου του ότι η φοροδιαφυγή φτάνει τα 70 δις ευρώ.

ΣΑΒΒΑΤΟ 24.11.2007

• Φωτιές στην κυβέρνηση ανάβει ο σύμβουλος του πρωθυπουργού κ. Λούλης με το νέο του βιβλίο για την πορεία της κυβέρνησης. Για να δούμε πώς θα ξεμπερδέψει ο κ. Καραμανλής.

• Εμφανίζονται στον Τύπο τα

Οι βανδαλισμοί στο Λύκειο του Παγκρατίου είναι υπεράνω λογικής. Πάντως δεν καταλαβαίνω την επιμονή ορισμένων αρθρογράφων να τις δεωρούν ως τρόπο μαθητικής έκφρασης.

πρώτα δημοσιεύματα για πιθανή παραίτηση του προέδρου του Συνασπισμού κ. Αλαβάνου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 25.11.2007

• Τριετές πλάνο ανατιμήσεων αποφασίζει η κυβέρνηση στο ρεύμα, με σκοπό να βάλει στα ταμεία της ΔΕΗ 900 εκατ. ευρώ. Απορία: οι δημόσιοι οργανισμοί πληρώνουν ρεύμα ή γράφονται ως απαιτήσεις στον προϋπολογισμό της εταιρείας;

• Θέμα κάνουν τα κανάλια την επιστροφή του Στήβεν Λάλας

δεκαπέντε χρόνια μετά τη σύλληψή του από τις υπηρεσίες των ΗΠΑ επειδή έδινε πληροφορίες στην Ελλάδα. Και όλα αυτά για έναν πράκτορα, λες και δεν έχουμε σοβαρότερα προβλήματα να ασχοληθούμε!

• Πολλά κυβερνητικά στελέχη έχουν τρομοκρατηθεί από τις αντιδράσεις για το Ασφαλιστικό, τόσο πολύ, που προτρέπουν τον πρωθυπουργό να το πάρει πίσω. Και που να δουν τι θα γίνει σε λίγο καιρό!

• Προστάτες και ομερτά καλύπτουν τη μαφία των Ζωνιανών. Να δούμε αν θα βγει κάποια άκρη σε αυτή την ιστορία!

ΔΕΥΤΕΡΑ 26.11.2007

• Η Ελλάδα παραπέμπεται για ακόμα μια φορά στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, γιατί οι Έλληνες καταναλωτές μένουν απροστάτευτοι, καθώς δεν υπάρχει κανένας έλεγχος

ασφαλιστικό με πολύ μεγάλη διαδήλωση στην Αθήνα. Τσουνάμι για την κυβέρνηση οι αντιδράσεις.

ΤΕΤΑΡΤΗ 28.11.2007

• Ο Αλέκος Αλαβάνος θέτει επίσημα θέμα αποχώρησής του από την ηγεσία του ΣΥΝ στη σημερινή συνεδρίαση της Πολιτικής Γραμματείας του κόμματος.

• Τσιμέντο ετοιμάζει να γεμίσει ο κ. Σουφλιάς τα 300 στρέμματα από το πάρκο του Ελληνικού. Δεν νομίζω να ελπίζατε σε κάτι καλύτερο!

ΠΕΜΠΤΗ 29.11.2007

• Φωτιά στα Βαλκάνια διαβλέπουν οι ΗΠΑ μετά την αποτυχία των διαπραγματεύσεων για το Κοσσυφοπέδιο. Μήπως τις προκαλούν κιόλας; Ανοίγει πάλι θέμα ΦΠΑ ο κ. Αλογοσκούφης. Δεν βάζουν μυαλό στην κυβέρνηση, μάλλον θέλουν να εγκαταλείψουν γρήγορα την εξουσία.

• Αποκαλύπτεται ότι ο υπουργός Απασχόλησης κ. Μαγγίνας διόρισε, παρακάμπτοντας το ΑΣΕΠ, την κόρη του στον ΟΤΕ. Όχι, θα κάτσει να σκάσει!

• Στο μεταξύ στην ομιλία του στην Κοινοβουλευτική Ομάδα της Νέας Δημοκρατίας ο πρωθυπουργός ξέχασε τα περίφημα τρία ΔΕΝ για το Ασφαλιστικό. Να του χορηγηθούν λεκιθίνες γρήγορα.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 30.11.2007

• Σύμβουλος του ΟΠΑΠ παίρνει 36.000 ευρώ μηνιαίως. Δηλαδή πολύ περισσότερα από τον ίδιο τον πρωθυπουργό. Τι δεν πάει καλά στην κυβέρνηση;

• Μετά από ένα χρόνο η Επιτροπή Ανταγωνισμού βάζει πρόστιμο 50 εκατ. ευρώ στο καρτέλ του γάλακτος. Μάλλον όμως δεν τρόμαξε κανέναν!

ΣΑΒΒΑΤΟ 1.12.2007

• Τα κέρδη του ΟΤΕ έχουν πάρει την κατηφόρα, αλλά η MIG παραμονεύει, έχοντας ήδη φανερά το 17% των μετοχών του Οργανισμού. Ωραία, σε λίγο καιρό θα μιλάμε μέσω Ντουμπαί!

• Σκάει η βόμβα για την Ολυμπιακή στις Βρυξέλλες, που πιέζουν να βάλει η εταιρεία λουκέτο. Το παράδοξο είναι

ότι ο υπουργός κ. Χατζηδάκης νιώθει ανακουφισμένος από την εξέλιξη αυτή. Μάλλον δεν έχει καταλάβει πού τον οδηγούν οι κοινοτικοί!

ΚΥΡΙΑΚΗ 2.12.2007

• Το κόμμα του προέδρου της Ρωσίας Βλαντιμίρ Πούτιν κερδίζει με ποσοστό άνω του 64% τις βουλευτικές εκλογές, προκαλώντας λόξυγγα στις δυτικές, εκτός Γαλλίας, χώρες.

• Ο πρόεδρος της Βενεζουέλας Ούγκο Τσάβες χάνει με ελάχιστη διαφορά το δημοψήφισμα για την αναθεώρηση του Συντάγματος της χώρας.

• Συνεχίζονται με έντονους ρυθμούς οι διαβουλεύσεις για τον νέο πρόεδρο του ΣΥΝ. Όλες οι τάσεις συνεδριάζουν και περιμένουν η μία την άλλη και όλες μαζί την επιστροφή του Αλέξη Τσίπρα από τη Βενεζουέλα.

ΔΕΥΤΕΡΑ 3.11.2007

• Από το κακό στο χειρότερο η ελληνική κοινωνία. Ομάδα 25 νεαρών εισέβαλε με ρόπαλα, σίδερα και πιστόλι σε σπίτι που διαμένουν οκτώ Πακιστανοί στο Αιγάλεω τραυματίζοντάς τους. Όχι, κύριοι, στην Ελλάδα δεν υπάρχει ρατσισμός.

ΤΡΙΤΗ 4.11.2007

• Με τον Τούρκο ομόλογό της Αλί Μπαμπατζάν συναντήθηκε στην Αθήνα η υπουργός Εξωτερικών Ντόρα Μπακογιάννη, η οποία τόνισε ότι ανοίγεται ένα «νέο παράθυρο ευκαιρίας» στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Οι δύο πλευρές ανακοίνωσαν δέσμη Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης, μεταξύ των οποίων και η δημιουργία κοινών στρατιωτικών μονάδων.

ΤΕΤΑΡΤΗ 5.11.2007

• Ελληνική Παιδεία, ώρα μηδέν. Κάτω από τη βάση παίρνει η χώρα μας ανάμεσα σε 57 χώρες όσον αφορά την επίδοση των 15χρονων μαθητών. Μάλλον δεν πάμε καλά!

• Αν περιμένατε να μετέχει η Ελλάδα στην παγκόσμια διάσκεψη για το κλίμα στο Μπαλί, είστε απόλυτα γελασμένοι. Με το κλίμα θα ασχολούμαστε τώρα, εδώ έχουμε να κλείσουμε την Ολυμπιακή!

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ Ο Δ' Ο ΙΠΤΑΜΕΝΟΣ

Τα δαχτυλίδια δεν ταιριάζουν στη σημερινή Αριστερά

Η κρίση της Αριστεράς δεν είναι ένα ελληνικό φαινόμενο. Σε όλη την Ευρώπη, αλλά και σε όλο τον κόσμο, τα πολιτικά κόμματα που αυτοπροσδιορίζονται ως αριστερά, αναζητώντας μια διέξοδο από το ιδεολογικό αδιέξοδο που έχουν περιπέσει μετά το '90 με την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και την πτώση των καθεστώτων του υπαρκτού σοσιαλισμού, διαλύονται, επανασυγκολλούνται και ανασχηματίζονται.

Η ιδεολογική μονολιθικότητα της «προ της πτώσης» εποχής έχει πάψει πλέον να υπάρχει. Επίσης, έχει εξαφανιστεί και η κοινωνική ασφάλεια που παρείχε η κοινωνία στη μεταπολεμική εποχή. Στα νέα κοινωνικά δεδομένα που έχουν δημιουργηθεί την τελευταία δεκαετία του 20ού αιώνα και την πρώτη του 21ου δεν μπορούν πλέον να δώσουν πειστικές απαντήσεις ο παραδοσιακός μαρξισμός συνεπικουρούμενος από το λενινισμό, η σοσιαλδημοκρατία ακόμα και οι νεοφιλεύθερες πρακτικές. Το σημερινό περιβάλλον είναι τελείως διαφορετικό, με νέα προβλήματα να έχουν προκύψει και νέες ομάδες πολιτών να έχουν δημιουργηθεί. Το περιβάλλον, το διαδίκτυο, η αύξηση της διαφοράς πλουσίων και πτωχών, με τη μεσαία τάξη όλο και περισσότερο να πλησιάζει τους δεύτερους, οι νέες ιδέες που ξεφυτρώνουν από παντού, σε μια προσπάθεια να ερμηνεύσουν τα νέα δεδομένα, είναι καταστάσεις πρωτοφανείς για την κοινωνία, η οποία αποπροσανατολισμένη προσπαθεί να καταλάβει.

Ένα μικρό τμήμα της ελληνικής Αριστεράς κατάφερε να ξεφύγει από το δογματισμό του ΚΚΕ και να φέρει στη μεταπολιτευτική Ελλάδα φρέσκιες ιδέες. Η προσπάθεια αυτή απέκτησε ισχυρή επιρροή στους διανοούμενους και κυρίως στη μεσαία τάξη, όχι όμως τέτοια που να μεταφράζεται και σε ψήφο στις βουλευτικές εκλογές. Οι λόγοι είναι πολλοί και έχουν γραφτεί χιλιάδες σελίδες για να ερμηνευθούν.

Συνέχεια της ανανεωτικής αυτής προσπάθειας, περνώντας από τις συμπληγάδες του '89, ήταν ο Συνασπισμός, ενιαίος στην αρχή και χωρίς το ΚΚΕ στη συνέχεια, το οποίο δεν άντεξε τις νέες ιδέες που κυοφορούνταν στο εσωτερικό του και αποχώρησε, χωρίς βέβαια κάποια σημαντικά στελέχη του τα οποία είχαν δει τα αδιέξοδα της δογματικής ιδεολογίας.

Ο νέος Συνασπισμός, λειτουργώντας τις περισσότερες φορές ως συνέχεια του ΚΚΕεσ., δεν μπόρεσε, λειτουργώντας ως δεξαμενή στελεχών για το ΠΑΣΟΚ και σε πολλές περι-

πτώσεις ως άτυπη συγκυβέρνηση, να γίνει ένα εργαστήριο ιδεών για την ερμηνεία της σημερινής πραγματικότητας. Σε συνάρτηση με τα παραπάνω, η γραφειοκρατία που δημιουργήθηκε έθρεψε τις διάφορες τάσεις, σε μια προσπάθεια επιβίωσης όχι των διαφορετικών ιδεών αλλά των κομματικών στελεχών, που είχαν βρει έναν πολύ εύκολο τρόπο επιβίωσης.

Ο Αλέκος Αλαβάνος συνειδητοποίησε το πολιτικό αδιέξοδο στο οποίο οδηγούνταν ο Συνασπισμός και, σε μια προσπάθεια να ξεφύγει, έδωσε ξανά ζωή σε ένα μόρφωμα που είχε δημιουργηθεί μερικά χρόνια νωρίτερα και είχε ουσιαστικά νεκρωθεί, τον ΣΥΡΙΖΑ. Εκμεταλλευόμενος την πολιτική συγκυρία, την κινητικότητα στα πανεπιστήμια, τις καταλήψεις στα σχολεία, αλλά κυρίως την πολιτική και ιδεολογική ανεπάρκεια του ΠΑΣΟΚ σε συνάρτηση με τη φιλελεύθερη πολιτική της Νέας Δημοκρατίας, κατάφερε να φέρει ένα εντυπωσιακό εκλογικό αποτέλεσμα στις εκλογές του Σεπτεμβρίου.

Ο πρόεδρος του Συνασπισμού αποχωρεί για προσωπικούς λόγους, οι οποίοι είναι απολύτως σεβαστοί. Η ξαφνική αυτή αποχώρηση δημιουργεί νέα δεδομένα όχι μόνο στον Συνασπισμό αλλά και στον ΣΥΡΙΖΑ. Η επιμονή του όμως να παραδώσει το δαχτυλίδι της διαδοχής εν λευκώ, ως άλλος Σημίτης, στον Αλέξη Τσίπρα συντελεί στον αποσυντονισμό του χώρου, που πραγματικά είχε προσπαθήσει να προσθέσει ψήγματα αλλαγής στη μίζερη ελληνική πολιτική πραγματικότητα.

Μόνο αν η επιλογή αυτή συνοδευτεί με τη δημιουργία από το κόμμα εξειδικευμένων επιτροπών επιστημόνων ανά θέμα, οι οποίες θα βοηθούν τον νέο πρόεδρο, θα έχει ελπίδες επιτυχίας.

Ο Συνασπισμός και ο ΣΥΡΙΖΑ μπορεί να κατάφεραν να φτάσουν το 5% και να ακουστούν, δεν κατάφεραν όμως να δημιουργήσουν έως σήμερα ουσιαστικούς όρους επιβίωσης σε τόσο υψηλά επίπεδα. Και αυτό γιατί έλειπε και συνεχίζει να λείπει η κυοφορία νέων ιδεών. Ενδιαφερόμενες οι κάθε λογής πτέρυγες μόνο για την πολιτική επιβίωσή τους, μπλέχτηκαν σε γραφειοκρατικές πλεκτάνες, που μαθηματικά οδηγούν στη συρρίκνωσή τους.

Εύκολες λύσεις δεν υπάρχουν σε εποχές σαν τις σημερινές. Και τα δαχτυλίδια δεν μπορούν να γίνουν κατανοητά από τις νέες γενιές στις οποίες θέλουμε να απευθυνόμαστε!

T.M.

Ένα πόρισμα καίει την Interamerican και τσουρουφλίζει την κυβέρνηση

του Ρεπόρτερ

Με ένα πόρισμα καταπέλτη, η Εθνική Αναλογιστική Αρχή (ΕΑΑ) αποκαλύπτει ότι η Ασφαλιστική Εταιρεία Ζωής INTERAMERICAN, προκειμένου να επιτύχει το 1999 την εισαγωγή της στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, φούσκωσε τα αποθεματικά της και την παραγωγή της σε ασφάλιστρα. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο πόρισμα: «Κατά την οικονομική Χρήση του 1999 παρατηρείται μια πρωτοφανής αύξηση των Αποθεμάτων ύψους 109,30 δις δρχ., η οποία δεν μπορεί να προέλθει μόνο από τις υπό του νόμου προβλεπόμενες για τις ασφαλιστικές εταιρείες ζωής διαδικασίες αποθεματοποίησης, δηλαδή συσσώρευση Ασφαλίστρων και Αποδόσεις Αποθεμάτων».

Ο έλεγχος των αποθεματικών της εταιρείας είχε διαταχθεί με εισαγγελική παραγγελία ύστερα από καταγγελίες της εφημερίδας *Αυριανή*, σύμφωνα με τις οποίες «ο κ. Κοντομηνάς εξαπάτησε χιλιάδες μετανάστες της Ν. Αφρικής και της Ευρώπης και απέσπασε χρηματικά ποσά συνολικού ύψους 400 δις δραχμών». Με την από 9/11/2005 κατεπείγουσα παραγγελία του ο διενεργών την προκαταρκτική εξέταση εισαγγελέας Πρωτοδικών κ. Παναγιώτης Αθανασίου ζητά από το υπουργείο Ανάπτυξης να συσταθεί Επιτροπή Εμπειρογνομόνων αποτελούμενη από αναλογιστές της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, αναλογιστές του υπουργείου Ανάπτυξης και ορκωτούς ελεγκτές λογιστές η οποία να προβεί σε διενέργεια ουσιαστικού αναλογιστικού ελέγχου της εταιρείας INTERAMERICAN.

Ουσιαστικός όμως αναλογιστικός έλεγχος δεν έγινε ποτέ, διότι δεν τον ήθελε η εταιρεία. Σ' αυτό τη διευκόλυναν, τόσο η αρμόδια υπηρεσία του υπουργείου Ανάπτυξης όσο και ο αρμόδιος Εισαγγελέας, ο οποίος δεν επέβαλε την εκτέλεση της παραγγελίας που ο ίδιος είχε διατάξει. Προκειμένου

να παρεμποδιστεί έλεγχος σε βάθος, με πρόσβαση των ελεγκτών στο ηλεκτρονικό σύστημα της εταιρείας, όπως είχαν ζητήσει τα μέλη της ΕΑΑ, άρχισε μια ατέλειωτη αλληλογραφία μεταξύ ΕΑΑ, υπουργείου Ανάπτυξης, INTERAMERICAN και Εισαγγελίας, από την οποία διαφαίνεται ανάγλυφα η πρόθεση τόσο της INTERAMERICAN όσο και του υπουργείου Ανάπτυξης να μην πραγματοποιηθεί ουσιαστικός έλεγχος. Η αλληλογραφία αυτή κράτησε σχεδόν δύο χρόνια.

Αποκαλυπτικές της πρόθεσης της εταιρείας αλλά και του ρόλου του υπουργείου Ανάπτυξης και της Εισαγγελίας στην παρεμπόδιση του ελέγχου Μαθηματικών Αποθεμάτων είναι οι από 28/3/2007 και 28/6/2007 απαντήσεις της INTERAMERICAN στις επανειλημμένες προσκλήσεις της ΕΑΑ να ορίσει εκπρόσωπό της και να δώσει αντίγραφα του ηλεκτρονικού της αρχείου. Στην πρώτη επικαλείται ότι απαιτείται δεύτερη εισαγγελική παραγγελία, διότι η Β06/6294 ποινική δικογραφία που περιελάμβανε την εισαγγελική παραγγελία επεστράφη από την Α' πταισματοδίκη στον εισαγγελέα Πρωτοδικών. Παρά το γεγονός ότι, με το από

ΠΟΡΙΣΜΑ ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΖΩΗΣ

INTERAMERICAN Α.Ε.

Ελεγκτής

Μ. Βαρβακός, Αναλογιστής
Αντιπρόεδρος Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής

Ιούλιος 2007

21/6/97 έγγραφό της, η πταισματοδίκης του Α' Τμήματος ζητά από την INTERAMERICAN, σε εκτέλεση της εισαγγελικής παραγγελίας, να αναθέσει στα μέλη της ΕΑΑ τη διενέργεια ουσιαστικού ελέγχου των Μαθηματικών Αποθεμάτων, και πάλι υπεκφεύγει. Προφασιζόμενη διενεργούμενο έλεγχο του υπουργείου Ανάπτυξης για τη χορήγηση πιστοποιητικού φερεγγυότητας, απαντά στην ΕΑΑ ότι «είναι αντικειμενικώς αδύνατη η διάθεση εκ μέρους μας ανθρωπίνων πόρων και υλικού για τη διενέργεια του ανατεθέντος σε σας ελέγχου».

Παρά ταύτα και σε πείσμα όλων εκείνων που αποκάλυπτα παρεμπόδιζαν τον ουσιαστικό έλεγχο των Μαθηματικών Αποθεμάτων, τα μέλη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής που συμμετείχαν στην Επιτροπή Ελέγχου, αφού τους αρνήθηκαν την ηλεκτρονική πρόσβαση και δεν τους έδωσαν τα στοι-

χεία που ζητούσαν, αρκέστηκαν στην ανάλυση των ισολογισμών της εταιρείας για τις οικονομικές χρήσεις 1993 μέχρι 2005 και με βάση το πλήθος των ευρημάτων συνέταξαν πόρισμα. Το πόρισμα υποβλήθηκε στις 16/7/2007 στην ειρηνοδίκη κ. Ρεσβάνη, με κοινοποίηση στον εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

Ο συντάκτης του πορίσματος, αντιπρόεδρος της ΕΑΑ κ. Μ. Βαμβακάς, αναφέρεται χωρίς περιστροφές στην οργανωμένη προσπάθεια παρεμπόδισης του ελεγκτικού τους έργου. Σκόπιμα ανατέθηκε στους αναλογιστές της ΕΑΑ από τους εκπροσώπους του υπουργείου Ανάπτυξης, «κάτω από ένα τελείως ασαφές γενικό πλαίσιο εργασιών», όπως χαρακτηριστικά γράφει ο κ. Βαμβακάς, «ο έλεγχος των αποθεμάτων για τις οικονομικές χρήσεις 2002, 2003, 2004 οι οποίες δεν παρουσιάζουν κανένα ελεγκτικό ενδιαφέρον και επιπλέον αφορούν τη νέα ιδιοκτησία του Ομίλου της Eureka».

Σε άλλο σημείο του πορίσματος ο κ. Βαμβακάς γράφει: «Η παρεμβολή ποικίλων εμποδίων στην πρόσκτηση των αναγκαίων στοιχείων για την εκτέλεση βασικών ελεγκτικών εργασιών, συνεχίστηκε μέχρι προσφάτως με την έγερση νομικιστικών επιχειρημάτων ή υποτιθέμενων λειτουργικών αδυναμιών, όπως προκύπτει και από τα επισυναπτόμενα έγγραφα. Παρά το γεγονός της συμμετοχής μου στις σχετικές ελεγκτικές εργασίες από την 25/11/2005, δεν κατέστη δυνατόν να παραλάβω κανένα απολύτως στοιχείο. Τα συνημμένα σχετικά έγγραφα είναι αποκαλυπτικά και χρήζουν της ανάλογης δυναμικής εισαγγελικής παρέμβασης». Μέχρι στιγμής ουδεμία εισαγγελική παρέμβαση έχει γίνει.

Σύμφωνα πάντα με το πόρισμα, που συντάχθηκε με βάση το πλήθος των ευρημάτων, αναδύεται ανάγλυφα η κραυγαλέα αλλοίωση των οικονομικών στοιχείων της εταιρείας και ιδιαίτερα στις χρήσεις 1999 και 2000, περίοδο κορύφωσης της επιδρομής στις οικονομίες των Ελλήνων της Γερμανίας και που συμπίπτει χρονικά με τη είσοδο της εταιρείας στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, από όπου αντλήθηκαν 20 δισεκατομμύρια. Η επιχείρηση δη-

μιουργίας πλασματικών αποθεματικών διευκόλυνε αργότερα (2001) στην εξαγορά της εταιρείας από τον Όμιλο Eureka, πράγμα που ίσως θα ήταν αδύνατο με ελλειμματικά αποθεματικά.

Καταθέτοντας την 1/11/2005 στον εισαγγελέα κ. Αθανασίου ο αναλογιστής του υπουργείου Ανάπτυξης κ. Σπυρίδων Μαλάκης, ο οποίος συμμετείχε επίσης στον υποτιθέμενο έλεγχο, ομολογεί ότι η INTERAMERICAN είχε προβλήματα με τα αποθεματικά της, τα οποία λύθηκαν όταν μπήκε στο Χρηματιστήριο. Ύστερα από όλα αυτά δεν αναφέρονται απλώς ερωτηματικά, αλλά αναδεικνύεται ένα σχέδιο συγκαλύψης, προφανώς με άνωθεν εντολές, ενός τεράστιου οικονομικού σκανδάλου με πολύπλευρες πολιτικές και ποινικές διαστάσεις κακουργηματικού χαρακτήρα.

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ

Είναι δύσκολο να γράφεις για πρώην φίλους που κάποτε σε καλούσαν σε συστράτευση εναντίον της «διαπλοκής» και της «διαφθοράς» και τώρα ελέγχονται για καταστάσεις που, αν πριν λίγα χρόνια ήταν άλλοι στη θέση τους, θα ζητούσαν να καούν στο πυρ το εξώτερον. Ο υπόγειος πόλεμος Ρουσόπουλου – Αλογοσκούφη είναι γνωστός πλέον σε όλους, όπως και η πορεία εξόδου του δεύτερου από την κυβέρνηση. Στο πλαίσιο αυτού του πολέμου δόθηκαν πολλές μάχες, τις περισσότερες από τις οποίες τις κέρδισε ο υπουργός Επικρατείας. Μια από αυτές τις μάχες αφορούσε, όπως λέγεται, και το πολιτικό κουμάντο στην Εθνική Αναλογιστική Αρχή, όπου έφυγε ο πρώην πρόεδρος, άνθρωπος του κ. Αλογοσκούφη, ως επίσης λέγεται. Ποιος θα τον αντικαταστήσει, αν αυτό δεν έγινε στο μεταξύ; Μα φυσικά ένας άνθρωπος που θα ελέγχεται από το Μαξίμου, λένε τώρα οι κακές γλώσσες. Μπορεί να είναι άσχετο αυτό το παρασκήνιο με όσα συμβαίνουν σε δικαστικό επίπεδο με την Αναλογιστική Αρχή και την εταιρεία που ανήκε στον κ. Κοντομηνά; Το Μαξίμου και ο κ. Ρουσόπουλος έχουν χάσει πλέον την έξωθεν καλή μαρτυρία. Όλοι όσοι γνωρίζουν το θέμα, κάνουν πλέον εύκολα τις δια-

συνδέσεις: Ο κ. Κοντομηνάς διαθέτει τον τηλεοπτικό σταθμό ΑΛΦΑ, ο οποίος κάνει ό,τι μπορεί για να προστατεύσει στα δελτία των 8 την κυβέρνηση. Και κουμάντο στο δελτίο αυτό κάνει η σύζυγος του κ. Ρουσόπουλου, Μάρα Ζαχαρέα. Κρίμα.

Υπάρχει και ένα άλλο θέμα. Όσοι γνωρίζουν καλά το Ασφαλιστικό ισχυρίζονται ότι στόχος της «μεταρρύθμισης» του Συστήματος Δημόσιας Ασφάλισης δεν είναι μόνο η επίλυση των τεράστιων προβλημάτων του, αν αυτό μπορεί να γίνει βεβαίως ποτέ. Είναι και η προώθηση ρυθμίσεων, οι οποίες θα περιορίζουν τα δικαιώματα στο δημόσιο ασφαλιστικό σύστημα και θα ωθούν τους ασφαλισμένους στα ομαδικά ασφαλιστήρια συμβόλαια ιδιωτικών εταιρειών. Είναι πολύ απλά η έξοδος από το λεγόμενο «δεύτερο πυλώνα» των δημόσιων ταμείων επικουρικής ασφάλισης και η δημιουργία προϋποθέσεων για την αντικατάστασή τους από ιδιωτικά ασφαλιστικά συμβόλαια. Τα λεφτά είναι, άλλωστε, πολλά. Ξεπερνούν τα 5 δις ευρώ το χρόνο. Και για τις ιδιωτικές εταιρείες αποτελεί «στοίχημα ζωής» να βάλουν το χέρι μέσα σε αυτό τον κουβά με το «μέλι» των αρκετών δισεκατομμυρίων ευρώ. Ίσως γι' αυτό τελικά ο Βασίλης Μαγγίνας, αν και δεν έχει κάνει καμιά προετοιμασία σε επιστημονικό επίπεδο για τη μεταρρύθμιση, απλά αναστατώνει τον κόσμο με συνεχείς πλέον επίσημες και ανεπίσημες ανακοινώσεις για τον δραστικό περιορισμό των δικαιωμάτων της πλειονότητας των ασφαλισμένων. Σε ένα βαθμό, κατ' αυτό τον τρόπο πετάει τη μπάλα στην εξέδρα. Και απασχολεί τον κόσμο με άλλα θέματα, μέχρι να έρθει ένα νομοσχέδιο το οποίο θα ανάβει το «πράσινο φως» για τη δυναμική είσοδο των ιδιωτικών ασφαλιστικών εταιρειών, χωρίς να το πάρει κανείς χαμπάρι.

Πίσω όμως από όσα λέει δημοσίως η κυβέρνηση, διακρίνει κανείς και πάλι το μακρύ χέρι του υπουργού Επικρατείας να ενορχηστρώνει τους παίκτες, δια μέσου του πρώην στενού συνεργάτη του Δημοσθένη Μαρμωνά, που είχε ήδη τοποθετήσει στη θέση του γενικού γραμματέα Κοινωνικών Ασφαλίσεων επί εποχής Τσιτουρίδη.

Τα αποθεματικά των Ταμείων

ο πραγματικός στόχος της κυβέρνησης

Η χαώδης κατάσταση που έχει δημιουργηθεί, και η οποία έχει προκαλέσει πανικό στην ελληνική κοινωνία, με αφορμή το Ασφαλιστικό είναι βέβαιο ότι θα ενταθεί στο επόμενο διάστημα. Όλοι οι κλάδοι των εργαζομένων ξεσηκώνονται ο ένας μετά τον άλλο και πραγματοποιούν μαζικές κινητοποιήσεις, κορύφωση των οποίων θα είναι η μεγάλη απεργία που προγραμματίζεται για τη 12η Δεκεμβρίου. Στο μεταξύ μεγαλώνει συνεχώς ο αριθμός των εργαζομένων, κυρίως στον δημόσιο, αλλά και στον ιδιωτικό τομέα, που ζητούν καταφύγιο στην ασφάλεια της πρόωρης σύνταξης, μεγαλώνοντας το πρόβλημα στα ασφαλιστικά τους ταμεία.

Και όλα αυτά εξαιτίας της ανευθυνότητας με την οποία η κυβέρνηση προσπαθεί να περάσει τα νέα μέτρα για την αντιμετώπιση του αδιεξόδου που αντιμετωπίζει συνολικά το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στη χώρα. Μια ανευθυνότητα που, αν δεν οφείλεται σε άγνοια της πραγματικής κατάστασης και των παραμέτρων της ή σε έλλειψη προγραμματισμού και αμνηχανία, τότε θα πρόκειται για ένα προμελετημένο έγκλημα, τις επιπτώσεις του οποίου θα κληθεί να πληρώσει σχεδόν το σύνολο του ελληνικού λαού. Επιπτώσεις που θα οδηγήσουν αναπόφευκτα στην εξάπλωση της φτώχειας σε μεγαλύτερα τμήματα, στην ανεξέλεγκτη αύξηση της ανεργίας και στην καταστρατήγηση όλων των δικαιωμάτων που οι εργαζόμενοι έχουν κερδίσει με αγώνες δεκαετιών.

Σε πλήρη αδυναμία να προχωρήσει το πρόγραμμα των μεταρρυθμίσεων που είχε εξαγγείλει από την προηγούμενη τετραετία, η κυβέρνηση του Κ. Καραμανλή, τρεις μόλις μήνες μετά τις εκλογές, έθεσε το υπαρκτό πρόβλημα

των κοινωνικών ασφαλίσεων σε πρώτη προτεραιότητα, καθιστώντας το κυρίαρχη μεταρρυθμιστική επιλογή. Με τη διαφορά ότι, όπως φάνηκε, δεν είχε έτοιμο κανένα συγκεκριμένο σχέδιο, με αποτέλεσμα να ακροβατεί ανάμεσα σε σχέδια προηγούμενων κυβερνήσεων, δικών της ή του ΠΑΣΟΚ, που είτε δοκιμάστηκαν και απέτυχαν είτε έμειναν απλώς στα χαρτιά επειδή αντιμετώπισαν την έντονη λαϊκή αντίδραση, ενώ στο μεταξύ, δοκιμάζοντας τις αντοχές τόσο τις δικές της όσο και των πολιτών, έχει εξαπολύσει μια προπαγάνδα στο πλαίσιο της οποίας προσπαθεί από τη μια να καθησυχάσει τους πολίτες, με το σαθρό επιχείρημα ότι δεν πρόκειται να χάσουν τίποτε από τα κεκτημένα τους, από την άλλη να τους τρομοκρατήσει και, παράλληλα, να τους ομαδοποιήσει, ευελπιστώντας ότι έτσι θα πετύχει καλύτερα να αποδυναμώσει τις λαϊκές αντιδράσεις.

Ταυτόχρονα, έχει εξαγγείλει ένα διάλογο με τους «κοινωνικούς εταίρους», ο οποίος όμως μέχρι τώρα μένει ανενεργός, καθώς η ίδια αρνείται πεισματικά να αποκαλύψει το περιεχόμενο του πακέτου των μέτρων που έχει σκοπό να επιβάλει. Έτσι, η άτυπη έτσι κι αλλιώς συζήτηση που γίνεται από διάφορους παράγοντες περιορίζεται στο αναμάσημα των νόμων που έχουν προηγηθεί στα τελευταία δεκαπέντε χρόνια, δηλαδή του νόμου Σιούφα και του νόμου Ρέπα, παίρνοντας και κάποια γεύση από το εγκαίρως αποσυρθέν νομοσχέδιο Γιαννίτση.

Που σημαίνει, από τα μέχρι τώρα στοιχεία, ότι η κυβέρνηση, παρά τις περί του αντιθέτου διακηρύξεις της, πρόκειται και τα όρια συνταξιοδότησης να αυξήσει και τις συντάξεις να μειώσει, ενώ για τις εργαζόμενες γυναίκες το

μέλλον προβλέπεται περισσότερο από αβέβαιο.

Σε όλα αυτά όμως η κυβέρνηση αποφεύγει να αναφερθεί σε συγκεκριμένα μέτρα για την πάταξη της εισφοροδιαφυγής, η οποία αποτελεί τη μεγαλύτερη μαστίγα των ταμείων (ένα θέμα στο οποίο, πάντως, ομολογεί ότι έχει αποτύχει), όπως αποφεύγει να κάνει λόγο και για την επιστροφή στα ασφαλιστικά ταμεία των «δανεικών» από τα αποθεματικά τους, που εδώ και δεκαετίες απομυζά το κράτος για να κλείνει «τρύπες» της εθνικής οικονομίας, παρά το γεγονός ότι όλες οι μελέτες εμπειρογνομόνων υποστηρίζουν ότι τα κεφάλαια αυτά θα μπορούσαν να προσφέρουν μια γερή ανάσα στα ταμεία και να τα στηρίξουν τουλάχιστον για τα επόμενα πενήντα χρόνια. Αντί γι' αυτό, μεθοδεύεται η επιδρομή στα αποθεματικά των θεωρούμενων ως «υγειών» ταμείων, προκειμένου να καλυφθούν οι ελλείψεις των υπολοίπων, ενώ έντεχνα καλλιεργείται η άποψη ότι τελικά θα πρέπει στο μέλλον η κοινωνική αφάλιση να περάσει από τα δημόσια ταμεία στα ιδιωτικά, τα οποία, άλλωστε, έχουν κάνει σχετικές προτάσεις και ήδη κάνουν τις κατάλληλες προετοιμασίες για το αναμενόμενο «φαγοπότι».

Ωστόσο, το τελευταίο διάστημα οι πολίτες γίνονται καθημερινά μάρτυρες συνεχών κοκορομαχιών ανάμεσα σε στελέχη της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ, που προσπαθούν μάταια να αποδείξουν ποιος από τους δυο ευθύνεται λιγότερο για την κατάντια των ασφαλιστικών ταμείων. Έτσι, οι διακηρύξεις του Γ. Παπανδρέου ότι το ΠΑΣΟΚ θα κατέβει στους δρόμους προς υποστήριξη των εργαζομένων μάλλον με ανέκδοτο μοιάζει.

Τ.Κ.Δ.

Η κυβέρνηση και τα επικοινωνιακά τρικ αντί της εφαρμοσμένης πολιτικής

του Οδυσσέα Αρβανίτη

Κατά τη διάρκεια της πρώτης τετραετίας ο πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής κυβέρνησε «χαλαρά» με μειωμένα ωράρια εργασίας για τον ίδιο και για τους υπουργούς του, αποφεύγοντας να κάνει συγκρούσεις και μεταθέτοντας όλα τα σημαντικά προβλήματα στο μέλλον. Με την έναρξη της δεύτερης τετραετίας, το μέλλον είναι πλέον εδώ, τα προβλήματα εκδικούνται και ο κ. Καραμανλής αρχίζει και ζει και ο ίδιος τα βάσανα της διακυβέρνησης. Ο πρωθυπουργός, ο οποίος μέχρι στιγμής έχει επιδείξει ικανότητες στο εσωκομματικό παιχνίδι και στην κομματική αντιπαράθεση με το παρηκμασμένο ΠΑΣΟΚ, τώρα καλείται να αποδείξει τις δεξιότητές του και στην ουσιαστική πολιτική, λαμβάνοντας και υλοποιώντας αποφάσεις που αφορούν την οικονομία και την κοινωνία μέσα σε ένα δυσμενές τοπίο.

Ανοίγοντας το Ασφαλιστικό, ο κ. Καραμανλής και η κυβέρνησή του για πρώτη φορά από την άνοδό τους στην εξουσία βρίσκονται αντιμέτωποι με ολόκληρο σχεδόν το κοινωνικό σώμα για ένα μείζον ζήτημα και ενώ το ευρύτερο πολιτικό κλίμα δεν είναι ευνοϊκό. Ο προϋπολογισμός προβλέπει αυξημένους φόρους που θα επιβαρύνουν τα αδύνατα βαλάντια. Η αύξηση του ΦΠΑ ξαναέρχεται στο τραπέζι, καθιστώντας αναξιόπιστο τον κ. Καραμανλή πριν περάσουν τρεις μήνες από την εκλογή του. Οι αμοιβές των εργαζομένων είναι καθηλωμένες, ενώ η κυβέρνηση ούτε θέλει ούτε μπορεί να αντιμετωπίσει την ακρίβεια που κατατρώγει έτι περαιτέρω τα χαμηλά εισοδήματα. Τα πράγματα επιδεινώνονται από τις αυξήσεις της ΔΕΗ, που θα επιβαρύνουν τα νοικοκυριά και άμεσα

αλλά και έμμεσα, καθώς οι παραγωγοί των προϊόντων θα μεταφέρουν τις αυξήσεις του κόστους στην κατανάλωση. Απόρροια αυτών είναι ότι το βιοτικό επίπεδο ακόμη και των μεσαίων κοινωνικών στρωμάτων βρίσκεται σε ελεύθερη πτώση, ενώ τα περιθώρια ανοχής της κοινωνίας έχουν εξαντληθεί. Σε ένα άλλο επίπεδο η Ευρωπαϊκή Ένωση επιβάλλει στην κυβέρνηση να πάρει και να εφαρμόσει δύσκολες αποφάσεις. Παράλληλα, το διεθνές οικονομι-

κό περιβάλλον είναι αρνητικό λόγω της τιμής του πετρελαίου και της κερδοσκοπίας στα επιτόκια, που επιτείνουν τη διάσταση ανάμεσα στην πραγματική και στη χρηματοπιστωτική οικονομία. Στο οικονομικό επιτελείο εξετάζουν δύο σενάρια, το κακό και το χειρότερο. Στο πρώτο ο κύκλος της διεθνούς κρίσης θα κρατήσει μερικούς μήνες μέχρι να βρεθούν ξανά σημεία ισορροπίας. Στο δεύτερο η διεθνής οικονομική κρίση θα είναι παρατεταμένη, με συνέπειες που κανείς δεν μπορεί να προβλέψει ούτε και να αποφύγει. Στο πολύ κακό σενάριο ακόμη και η ελληνική οικονομία, παρότι έχει μικρό μέγεθος και είναι περιφερειακή, θα νιώσει έντονα τους κραδασμούς.

Μέσα σε αυτό το στενόχωρο περιβάλλον που προκαλεί διάχυτη κοινωνική δυσφορία το Ασφαλιστικό μπορεί να εξελιχθεί σε θρυαλλίδα που θα πυροδοτήσει γενικότερη κοινωνική έκρηξη. Το Ασφαλιστικό έχει δύο ιδιαίτερα στοιχεία: αφενός αφορά τους πάντες και αφετέρου είναι ίσως το μόνο θέμα που κινητοποιεί τον κόσμο, σηκώνοντάς τον από τον καναπέ. Το γεγονός ότι κατέβηκαν ακόμη και οι δημοσιογράφοι για πρώτη φορά μετά από τριάντα χρόνια σε μαζική διαδήλωση είναι ενδεικτικό. Για την κυβέρνηση υπάρχει ένα ακόμη ζήτημα που συγκυριακά επιδεινώνει τη θέση της. Το ζήτημα της Ολυμπιακής, που ακόμη προκαλεί την κοινωνική ευαισθησία και δημιουργεί αρνητική τοποθέτηση της κοινής γνώμης απέναντί της.

Τούτων δοθέντων, η κυβέρνηση αναζητά τρόπους διαφυγής και καταφεύγει στην επικοινωνία, που είναι ο μόνος τομέας στον οποίο έχει αποδείξει τη δεινότητά της. Έτσι, ενώ οι τρεις κύ-

κλοι του διαλόγου για το Ασφαλιστικό έχουν συμπληρωθεί, η κυβέρνηση ακόμη δεν έχει παρουσιάσει συγκεκριμένες θέσεις. Διαρρέει πληροφορίες βάζοντας και βγάζοντας ρυθμίσεις σφυγμομετρώντας την κοινή γνώμη, ενώ παράλληλα ο πρωθυπουργός ρίχνει το ειδικό του βάρος για να εξαπολύσει επικοινωνιακή επίθεση εναντίον των κοινωνικών φορέων και των δικών του «ανταρτών» βουλευτών. Χωρίς να παρουσιάζει τις τελικές του ρυθμίσεις, ο πρωθυπουργός προσπαθεί να απαξιώσει τις επιφυλάξεις που υπάρχουν χρησιμοποιώντας φτηνά κόλπα: προσπαθεί να προκαλέσει κοινωνικό αυτοματισμό και να στρέψει τη μία κοινωνική ομάδα εναντίον της άλλης και καταφεύγει στη ρητορική περί συντεχνιών για να συκοφαντήσει τις αντιδράσεις ενάντια στην περαιτέρω μείωση των δικαιωμάτων του κόσμου της εργασίας.

Στο πλαίσιο αυτό, σε ορόσημο για τις εξελίξεις αναδεικνύεται η επόμενη Τετάρτη 12 Δεκεμβρίου, ημέρα που τα μεγάλα συνδικάτα και οι κλαδικές ενώσεις κατεβαίνουν σε απεργία και κινητοποιήσεις. Αν οι διαδηλώσεις στον δρόμο είναι μαζικές, τότε η κυβέρνηση θα περιορισθεί στις ελάχιστες και πιο ανώδυνες αλλαγές στο Ασφαλιστικό. Αν η συμμετοχή του κόσμου δεν είναι μεγάλη, τότε η κυβέρνηση θα πάει στο σενάριο των εκτεταμένων αλλαγών με σφαγιασμό των δικαιωμάτων που έχουν απομείνει. Σε κάθε περίπτωση, τα πράγματα μόνο εύκολα δεν είναι για τον κ. Καραμανλή. Στο εσωτερικό της κυβέρνησης, της Κοινοβουλευτικής Ομάδας, αλλά και του κομματικού μηχανισμού υπάρχει η βεβαιότητα ότι, ακόμη κι αν τα μέτρα στο Ασφαλιστικό, στην Ολυμπιακή και στην Οικονομία περάσουν, το πολιτικό κόστος θα είναι μεγάλο και θα φανεί στην κάλπη. Ενδεικτικό της ανησυχίας που υπάρχει στο Μέγαρο Μαξίμου είναι ότι έσπευσε την ψήφιση του εκλογικού νόμου. Έλεγε πρόσφατα σε συνομιλητή του ο κ. Καραμανλής: «έπρεπε να έχω αλλάξει τον εκλογικό νόμο από την πρώτη τετραετία, είχε δίκιο ο Μείμαρράκης που το έλεγε». Χωρίς να είναι στους σχεδιασμούς του, ο κ. Καραμανλής προετοιμάζεται για τις πιο ακραίες εξελίξεις με συνεχείς εκλογικές αναμε-

τρήσεις. Το μόνο πλεονέκτημα που ακόμη διαθέτει είναι η υπεροχή του έναντι του κ. Γιώργου Παπανδρέου και η παρατεινόμενη κρίση του ΠΑΣΟΚ. Καθώς δεν φοβάται ότι το ΠΑΣΟΚ θα έλθει πρώτο κόμμα με τον εκλογικό νόμο, αποτρέπει τις συνεργασίες κομμάτων ώστε να εμποδίσει το ΠΑΣΟΚ να διεκδικήσει την εξουσία από κοινού με το Συνασπισμό.

Παράλληλα, ο κ. Καραμανλής έχει να διαχειρισθεί το κακό κλίμα στο εσωτερικό του κόμματός του. Οι πρώτοι αντάρτες μαζεύτηκαν, καθώς επέβαλε σκληρή γραμμή κομματικής πειθαρχίας. Ωστόσο, τα πιο δύσκολα είναι μπροστά. Υπάρχουν δεκάδες βουλευτές στο εσωτερικό του κόμματος οι οποίοι δεν έχουν εκφρασθεί, ωστόσο συσσωρεύουν δυσανεμία και προειδοποιούν ότι, αν ξεπερασθούν κάποια όρια στην οικονομική επιβάρυνση των λαϊκών τάξεων από όπου αντλούν ψηφοφόρους, τότε θα αντιδράσουν. Η κίνηση των δέκα βουλευτών της περιφέρειας να προτείνουν δημοσίως τη μείωση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης για τις αγρότισσες είναι σύμπτωμα αυτής της κατάστασης. Επιπλέον, υπάρχουν υπουργοί που διατηρούν προσωπικές φιλοδοξίες οι οποίοι προβλέπουν έντονες εξελίξεις που θα ανατρέψουν άρδην την πολιτική ισορροπία. Εις εξ αυτών έλεγε σε συνομιλητή του: «Είσαι σίγουρος ότι του χρόνου τέτοια εποχή θα είμαστε κυβέρνηση;». Τέτοιες αναφορές, που είναι υπερβολικές και μπορεί απλώς να εκφράζουν τους «ευνεβείς πόθους» ορισμένων πρωτοκλασάτων υπουργών, δείχνουν σε κάθε περίπτωση την έλλειψη ομοψυχίας στο εσωτερικό του κυβερνώντος κόμματος, που διαπερνά όλα τα επίπεδα.

Σε κάθε περίπτωση, οι εξελίξεις σε όλα τα επίπεδα επιβεβαιώνουν τις Κασσάνδρες οι οποίες έλεγαν ότι η κυβέρνηση δεν προετοιμάστηκε κατά τη διάρκεια της πρώτης τετραετίας για τις δυσκολίες που έρχονται και ακόμη και τώρα δεν διαθέτει συνολικό και επεξεργασμένο σχέδιο για τον τόπο. Πηγαίνει βλέποντας και κάνοντας και καταφεύγει στο μόνο που διαθέτει, την υπεροχή της έναντι της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Όσο ακόμη την έχει.

Τέλος για

του Γρηγόρη Ρουμπάνη

Οταν ο Αλέκος Αλαβάνος, αναλαμβάνοντας την ηγεσία του ΣΥΝ πριν τρία χρόνια, δεσμευόταν να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την ανατροπή των γκριζομάλληδων από τη νέα γενιά, κανενός το μυαλό δεν πήγαινε σ' ένα σκηνικό όπου το χορό των αποχωρήσεων θα τραβούσε ο ίδιος ο πρόεδρος, ακριβώς στο αποκορύφωμα της πολιτικής καριέρας του, πριν κλείσει καλά καλά η πρώτη θητεία του.

Πάντα αισθανόταν άσχημα, καθώς, από ένα χρονικό σημείο και μετά, και σε κάθε ευκαιρία πολιτικών ανακατατάξεων εντός ή εκτός των ορίων της Αριστεράς, διαπίστωνε ότι η γενιά του, η αντιδικτατορική γενιά, είχε πέσει στην παγίδα του ναρκισσισμού. Μιλούσε πάντα υπέρ της ανανέωσης, των μεταρρυθμίσεων και των επαναστατικών αλλαγών, αλλά αγνοούσε τη μεγάλη επανάσταση της διαδοχής των γενεών στην πολιτική.

Και έφερε στο κόμμα του τα πάνω κάτω, ανοίγοντας από πολύ νωρίς το δρόμο για τον 33χρονο Αλέξη Τσίπρα, πριν καλά καλά το καταλάβουν οι περισσότεροι.

Εν πρώτοις συγκρούστηκε με τις «τάσεις», θέτοντας υποψηφιότητα για την προεδρία του ΣΥΝ αμέσως μόλις ο Νίκος Κωνσταντόπουλος ανακοίνωσε (μετά την εκλογική υποχώρηση στις ευρωεκλογές του 2004) την απόφασή του να μη διεκδικήσει πια ανανέωση της θητείας του. Δεν είναι μόνο ότι η μειοψηφία έτσι κι αλλιώς δεν τον προτιμούσε, αλλά άκρως επιφυλακτικά –έως και αρνητικά– στην υποψηφιότητά του ήταν και τα περισσότερα από τα ηγετικά στελέχη του Αριστερού Ρεύματος λόγω του ανεξέλεγκτου της προσωπικότητάς του. Ήταν όμως τα μέλη της βάσης αυτά που έβλεπαν στο πρόσωπό του κάποιον που μπορούσε να σπάσει το κομματικό κατεστημένο

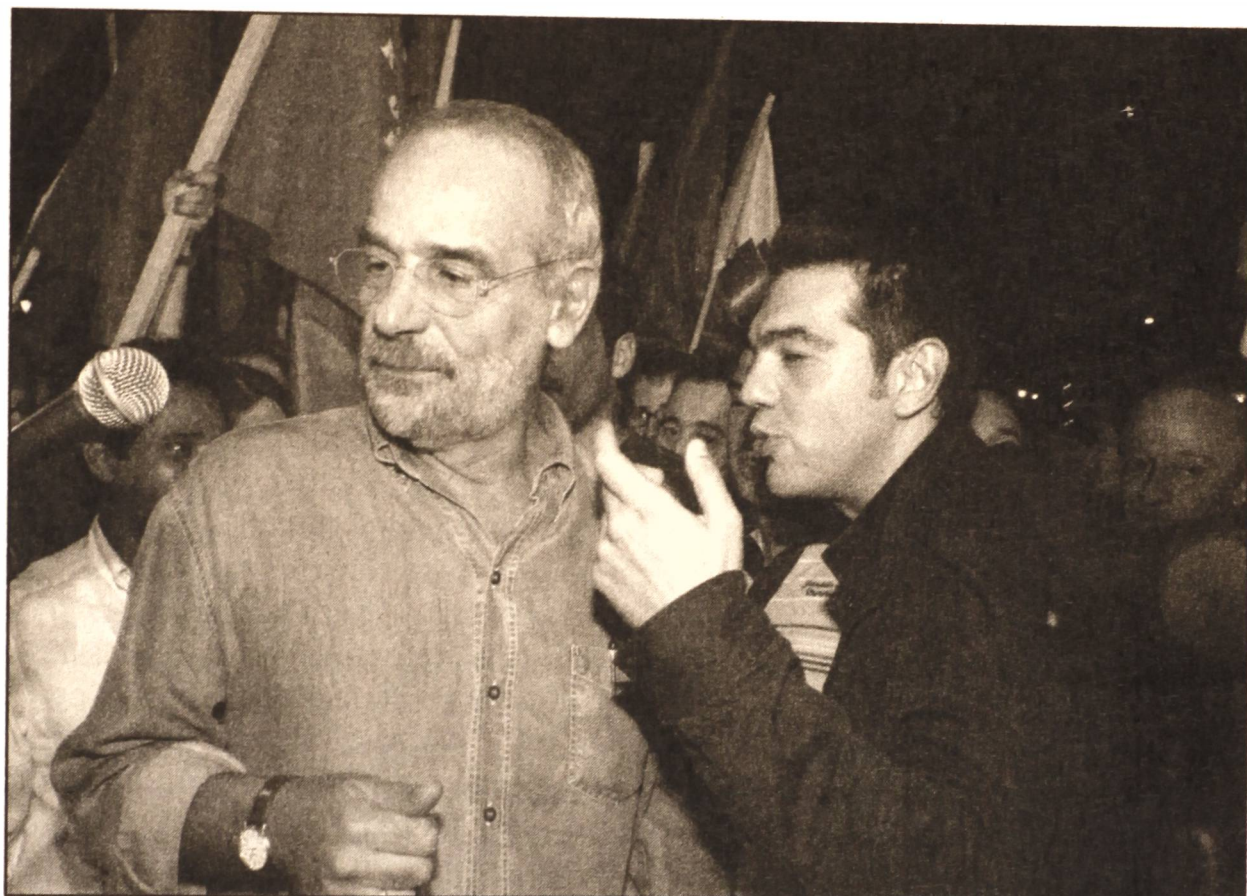
τους γκριζομάλληδες

και την παραλυτική λειτουργία των «τάσεων».

Αφού κέρδισε τη μάχη αυτή, έβαλε πλώρη για μεγαλύτερες καινοτομίες. Κατακτώντας μέρα με τη μέρα μικρές μάχες (ή και χάνοντας μερικές από αυτές αλλά ποτέ στρατηγικής σημασίας), ήρθε η στιγμή να προβάλει στην πολιτική σκηνή τον «μικρό» της Κουμουνδούρου. Νωρίς νωρίς, έναν ολόκληρο χρόνο πριν τις δημοτικές εκλογές του 2006, εκμεταλλευόμενος τη βραδυπορία των «τάσεων» να καταθέσουν τις προτάσεις τους, οι οποίες έτσι κι αλλιώς δεν αναμενόταν να διαφέρουν από τα συνηθισμένα, έριξε στο τραπέζι το όνομα του Αλέξη Τσίπρα για το δήμο Αθηναίων. Η αντίδραση δεν ήταν η αναμενόμενη. Ήταν θύελλα. Συνοδευμένη μάλιστα και από τα ειρωνικά σχόλια της πλειονότητας του Τύπου. Δεν έκανε όμως πίσω. Και το βράδυ των εκλογών κατέγραψε τη μεγαλύτερη έκπληξη, θέτοντας υποψηφιότητα για μεγαλύτερα πράγματα ευρύτερου πολιτικού ενδιαφέροντος.

Αυτό το ενδιαφέρον αναδύθηκε στις πρόσφατες βουλευτικές εκλογές. Ο 33χρονος πολεοδόμος ήταν το μοναδικό πολιτικό στέλεχος το οποίο συγκέντρωσε το ενδιαφέρον των μέσων ενημέρωσης, χωρίς να είναι υποψήφιος. Ήταν επικεφαλής της επιτροπής εκλογικού αγώνα και, μολοντί δεν ήταν μεταξύ εκείνων που διεκδικούσαν έδρα, φάνταζε ως το πρόσωπο που θα συγκέντρωνε το μεγαλύτερο ενδιαφέρον στις μετεκλογικές εξελίξεις μετά τις έντονες διεργασίες στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ και πέριξ του προέδρου του.

Όλα αυτά βεβαίως αναμένονταν από το νέο έτος. Και μάλλον προς το τέλος του. Ήρθαν όμως με το τέλος του τρέχοντος έτους. Ο Αλέκος Αλαβάνος -έχοντας και κάποια μηνύματα για την υγεία του που τον προειδοποιούν να αφήσει το άγχος και την υπερβολική

κούραση για άλλους— δηλώνει ότι αποχωρεί. Έτσι, εκ των πραγμάτων ανοίγει το δρόμο για τον νεαρό πολιτικό, ο οποίος έχει ήδη κερδίσει την αποδοχή της κοινωνίας. Και επίσης των πολιτικών επιτελείων όλων των παρατάξεων.

Με αυτή την αποδοχή δεδομένη και με διψασμένους τους ψηφοφόρους του ευρύτερου προοδευτικού χώρου για κάτι πραγματικά καινούργιο, η επιλογή Τσίπρα είναι μονόδρομος. Όχι μόνο για τις «τάσεις» του ΣΥΝ αλλά και για τον ίδιο, ο οποίος αρχικά έδειχνε αρκετά επιφυλακτικός, μια και δεν έχει ακόμα διαμορφώσει ένα στρώμα (ανθρώπων και απόψεων) υποστήριξης. Η πρόκληση, παράλληλα, είναι μεγάλη, καθώς:

- Δεν θα είναι μόνο ο νεότερος στην Ελλάδα πρόεδρος κόμματος, σπάζοντας το ρεκόρ που κατείχε μέχρι τώρα ο Φώτης Κουβέλης, ο οποίος αναδείχθηκε πρόεδρος της ΕΑΡ στα 39 του.

- Θα εκφράζει και την πρώτη μεγάλη ανανέωση στην Αριστερά, σε μια επο-

χή που το ακροατήριό της διευρύνεται πέραν των ορίων της διεισδύοντας και στο χώρο του ΠΑΣΟΚ. Οι εξελίξεις μάλιστα στο θέμα της ηγεσίας του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης ωθούν πολλούς από τους ψηφοφόρους του να στρέψουν το βλέμμα και λίγο πιο πέρα.

- Θα δώσει τη δυνατότητα να εκφραστεί η γενιά του για τη γενιά του και θα δώσει την ευκαιρία στους ωριμότερους να δείξουν αν και πόσο εμπιστεύονται τους νεότερους.

Εκείνο το οποίο λείπει από τον Αλέξη Τσίπρα είναι, πέραν της επικοινωνιακής δεινότητας, η διατύπωση ολοκληρωμένης πολιτικής πρότασης. Αν του καταλογιστεί στα θετικά του η πρωτοβουλία του για την επιδίωξη ενεργειακής συνεργασίας με την κυβέρνηση της Βενεζουέλας, ίσως θα πρέπει να αναμένονται εκπλήξεις και στον τομέα αυτό. Εξάλλου, αν κανείς δεν πέσει στο νερό, δεν θα μπορέσει ποτέ να μάθει αν καταφέρει να κολυμπήσει.

Νέος πρόεδρος για τον Συνασπισμό

του Σπύρου Λυκούδη

Ο Συνασπισμός τρεις μήνες μετά τις εκλογές και μπροστά στο Τακτικό του Συνέδριο βρίσκεται πάλι σε κατάσταση έντονων εσωτερικών διεργασιών.

Το ζήτημα ηγεσίας που προέκυψε ξαφνικά, αλλάζει σε πολύ μεγάλο βαθμό και την εσωκομματική ατμόσφαιρα και την ατζέντα του Συνεδρίου. Ο Α. Αλαβάνος ανακοίνωσε την απόφαση του να αποχωρήσει από την προεδρία του ΣΥΝ επικαλούμενος προσωπικούς λόγους.

Δεν σχολιάσαμε, ούτε και πρόκειται να σχολιάσουμε αυτή του την απόφαση παρά τον αιφνιδιασμό μας, σεβόμενοι απολύτως την επίκληση των προσωπικών λόγων.

Μια σειρά όμως πολιτικών ζητημάτων που συνοδεύουν αυτή την απόφαση άνοιξαν ήδη μια ευρεία συζήτηση στους κόλπους του κόμματος πριν ακόμα ξεκινήσει τυπικά η προσυνεδριακή του περίοδος.

Αυτό το κείμενο γράφεται πριν διευκρινιστούν τυπικά οι προτάσεις του ίδιου του Α. Αλαβάνου για το θέμα της διαδοχής του και πριν διευκρινιστούν οι προθέσεις των φερομένων από τα δημοσιεύματα των εφημερίδων(!) ως υποψηφίων διαδόχων. Καταγράφει επομένως τα σημερινά, πιθανολογεί την εξέλιξη των πραγμάτων και επιχειρεί την αποτύπωση συμπερασμάτων και προτάσεων με βάση και τις γενικότερες θέσεις και απόψεις που εκφράζει η Ανανεωτική Πτέρυγα του ΣΥΝ στην οποία ο υπογράφων μετέχει ενεργά.

ΠΡΩΤΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Ο ΣΥΝ βγαίνει από τις εκλογές ενισχυμένος, με σημαντική αύξηση των ποσοστών του, με διευρυμένη Κοινοβουλευτική Ομάδα, με αισιοδοξία και κυρίως με κάτι που του έλειπε, με αυτοπεποίθηση. Σε ένα κόμμα με έντονη και διαρκή κίνηση και αντιπαράθεση απόψεων, όπως είναι ο ΣΥΝ, ήταν απο-

λύτως αναμενόμενες και οι διαφορετικές ερμηνείες του εκλογικού αποτελέσματος. Η σημερινή του πλειοψηφία είδε το αποτέλεσμα ως επιβεβαίωση της λεγόμενης «αριστερής» στροφής του ΣΥΝ των τελευταίων χρόνων και η Ανανεωτική Πτέρυγα ως αποτέλεσμα της εγκατάλειψης –κατά την κρίσιμη προεκλογική περίοδο που οι πολίτες «ακούνε» περισσότερο από κάθε άλλη φορά– των αδιεξόδων αυτής της στροφής και, αντίθετα, ως αποτέλεσμα της διατύπωσης ενός σύγχρονου μεστού αριστερού αντιπολιτευτικού προς τη Δεξιά λόγου, χωρίς σεχταρισμούς και αγκυλώσεις.

Πρωταγωνιστής και εκφραστής αυτής της ορθής αποτελεσματικής προεκλογικής γραμμής υπήρξε ο Α. Αλαβάνος.

Σε μια αναμφισβήτητα ευνοϊκή συγκυρία για τα μικρότερα κόμματα και ιδιαίτερα για το ΣΥΝ, σε ένα κλίμα, για πρώτη ίσως φορά, μη πολωτικό, με εντονότερη την οργή της κοινωνίας σε μια χώρα που καιγόταν, με τους δημοκρατικούς πολίτες βαθύτατα απογοητευμένους από ένα ΠΑΣΟΚ αμήχανο και ηττοπαθές, ο Α. Αλαβάνος πέρασε πάνω από τη στεία, ανιστόρητη και λαθεμένη θεωρητικά και πολιτικά ταύτιση ΝΔ και ΠΑΣΟΚ που κυριαρχούσε στις πολιτικές του ΣΥΝ, πήρε επάνω του την αντιπολίτευση και άνοιξε τις πόρτες της κάλπης του ΣΥΡΙΖΑ, για να μπει μέσα ένα σεβαστό τμήμα πολιτών που και άλλες φορές είχε φτάσει στο κατώφλι του ΣΥΝ, αλλά δεν είχε τολμήσει το βήμα. Δεν υποτιμά κανένας μας τα ανοίγματα στη νεολαία και την «κινηματική» πολιτική που επίσης εκπέμφθηκε.

Το άνοιγμα όμως στον ευρύτερο σοσιαλιστικό χώρο, στο χώρο του ΠΑΣΟΚ ήταν το άνοιγμα που έφερε το άλμα.

Τα παραπάνω γράφονται γιατί είναι απολύτως συνδεδεμένα με τις σημερινές περί τον πρόεδρο του ΣΥΝ εξελίξεις.

Ο Α. Αλαβάνος των εκλογών του Σε-

πτεμβρίου υπήρξε μια θετική έκπληξη σε όσους δεν είχαμε υπάρξει υποστηρικτές του.

Γι' αυτό και η προσυνεδριακή μας θέση σε ό,τι αφορούσε στην ηγεσία υπήρξε σαφής.

Δεν θα προτείναμε άλλον υποψήφιο πρόεδρο απέναντί του.

Σήμερα ο ΣΥΝ αναζητά νέο πρόεδρο και φοβάμαι πως θα βρεθεί πάλι σε πολιτικές ασφυξίες. Ήδη οι πρώτες δηλώσεις στελεχών της σημερινής πλειοψηφίας, δηλ. του Αριστερού Ρεύματος, είναι ενδεικτικές: «Ο νέος πρόεδρος του ΣΥΝ πρέπει να υπηρετεί το πολιτικό σχέδιο που έχουμε χαράξει». Και εννοούν δυστυχώς ένα σχέδιο για μια Αριστερά που θα θεωρεί πάντα την συμβολή της στη διαμόρφωση μιας νέας πολιτικής λύσης στη χώρα ως «ενσωμάτωση στο σύστημα» κ.λπ., κ.λπ.

Όλα αυτά λοιπόν φανερώνουν πως έχει ιδιαίτερη σημασία, και στο συμβολικό αλλά και στο ουσιαστικό πεδίο, ο τρόπος με τον οποίο θα διαχειριστεί και θα εκφράσει δημόσια πολιτικές η κορυφή της ηγεσίας, ακόμα και σε ένα μη αρχηγικό κόμμα, όπως είναι ο ΣΥΝ.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Αλλά τι κόμμα θα πρέπει να είναι ο ΣΥΝ και ποιους, κατά τη γνώμη μου, προσανατολισμούς θα πρέπει να υπηρετεί ο νέος πρόεδρος;

- Ο ΣΥΝ, η δική μας Αριστερά, είναι μια ριζοσπαστική Αριστερά, γιατί έχει στον πυρήνα της το κόκκινο σπέρμα της ανατροπής, αλλά είναι και μεταρρυθμιστική όχι γιατί είναι μετριοπαθής ή συμβιβαστική, αλλά γιατί ο μεταρρυθμισμός της είναι εργαλείο αντιμετώπισης του σημερινού κόσμου με την έννοια ότι δεν ενδιαφέρεται μόνο να περιγράψει την πραγματικότητα, αλλά να προσδιορίσει πώς και με ποιους θα την αλλάξει.

- Ο ΣΥΝ οφείλει να ενσωματώσει στη βάση της αντίληψης αλλά και της συγκρότησης του ότι Αριστερά και Οικο-

λογία δεν μπορούν πια να λειτουργήσουν χωριστά ως δυνάμεις σφαιρικού μετασχηματισμού. Μαζί μπορούν να συνθέσουν ένα νέο όραμα για τις κοινωνίες. Αυτό όμως σημαίνει βαθιές αλλαγές στον τρόπο που σκεφτόμαστε και δρούμε, στις αξίες μας, στις προτάσεις μας.

Σημαίνει πως ξεφεύγουμε από τον παραγωγισμό, το γιγαντισμό, τον καταναλωτισμό και πως ανακαλύπτουμε το πολυσύνθετο της κοινωνίας και το ανεπανάληπτο του κληρονομημένου περιβάλλοντος.

- Ο ΣΥΝ οφείλει να αντιστέκεται και να αγωνίζεται δίνοντας παράλληλα ζωντανές λύσεις προοπτικής χωρίς να κλείνεται σε «ασφαλείς» απαντήσεις περασμένων δεκαετιών. Ο ΣΥΝ, ένα κόμμα του αριστερού ευρωπαϊσμού, λειτουργεί ολόπλευρα μέσα στα κινήματα έχοντας όμως ταυτόχρονα συνειδητοποιήσει ότι δεν είναι χώρος διαμαρτυρίας και μόνο. Δεν είναι Αριστερά της άρνησης, αλλά της θέσης. Είναι Αριστερά που στηρίζεται στην επιθετική σχέση ρήξης και μεταρρύθμισης, διαμορφώνει εναλλακτικό πολιτικό σχέδιο και παλεύει για τη συγκρότηση μιας νέας κοινωνικής αλλά και πολιτικής πλειοψηφίας στη χώρα.

Αυτό το ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ θέλουμε να υπηρετεί ο νέος πρόεδρος, με βάση τέτοια κριτήρια σκεφτόμαστε και με αυτές τις σκέψεις φτάνω στην τελευταία παρατήρηση.

ΤΡΙΤΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

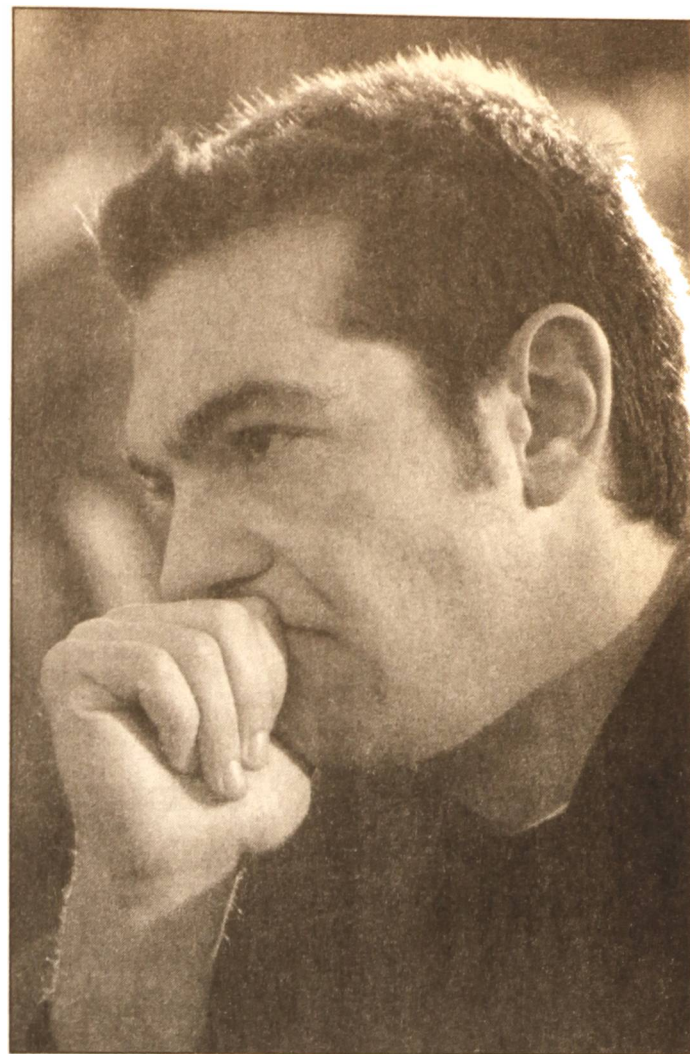
Στο δια ταύτα.

Επειδή πολύς λόγος γίνεται τελευταία για την ανάγκη να έρθει στο προσκήνιο η νέα γενιά, να συμφωνήσουμε πως λογικά έχει τεθεί στην πολιτική ζωή του τόπου το αίτημα της ανανέωσης του πολιτικού προσωπικού. Πολύ περισσότερο, η ανανέωση των προσώπων στη δική μας Αριστερά είναι όχι απλώς καλοδεχούμενη αλλά και αναγκαία μια και η φρεσκάδα και το καινούργιο, θέλουμε να είναι βασικά στοιχεία της φυσιογνωμίας μας.

Με βάση όμως όσα έχουν καταγραφεί στην πρώτη και τη δεύτερη παρατήρηση αυτού του κειμένου είναι φανερό πως θεωρώ απαραίτητο επίσης στοιχείο, απαραίτητη προϋπόθεση των όποιων αλλαγών την ανανέωση και τη φρεσκάδα του πολιτικού λόγου και της φυσιογνωμίας του κόμματος. Ηλικιακή ανανέωση χωρίς πολιτική και θεωρητική φρεσκάδα είναι καθήλωση.

Όποιος προταθεί επομένως ως πρόεδρος υποχρεούται να εκπέμψει πολιτικό λόγο εφ' όλης της ύλης, για να μάθουμε τις απόψεις και τις προτάσεις του.

Αυτές τις μέρες που ακόμα τα πράγματα βρίσκονται στο επίπεδο των ζυμώσεων, από την πλευρά μας, με δημόσια ανακοίνωση της Ανανεωτικής Πτέρυγας του ΣΥΝ ζητήσαμε να προταθεί στο ΣΥΝΕΔΡΙΟ και να εκλεγεί ως πρόεδρος του κόμματος συναινετικά

με την υπερψήφιση του από όλες τις πλευρές, ένα από τα προβλεπόμενα και με κύρος κοινοβουλευτικά του στελέχη.

Με τη συναινετική, ενωτική εκλογή ως προέδρου ενός μέλους της Κοινοβουλευτικής μας Ομάδας θα αποφύγουμε τον προφανή κίνδυνο, αν κάνουμε άλλες επιλογές, της δημιουργίας πολλών και με διαφορετικό πολιτικό βάρος «κέντρων» στο χώρο μας, δηλ. Συνασπισμός με μη κοινοβουλευτικό πρόεδρο, Κοινοβουλευτική Ομάδα με άλλον πρόεδρο, ΣΥΡΙΖΑ με άλλη ηγετική σύνθεση και την αναπόφευκτη δημιουργία ενός «παρακέντρου» για να ελέγχει και να συντονίζει τα κέντρα.

Εύχομαι και ελπίζω ο ΣΥΝ να επιδείξει την απαιτούμενη ωριμότητα.

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Εμμανουήλ Κριαράς ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ Β'

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΑΣΜΕΝΟΥ ΑΙΩΝΑ (1925-2001)

Το βιβλίο με την αλληλογραφία του καθηγητή Εμμ. Κριαρά με 458 γράμματα που του έστειλαν λόγιοι και επιστήμονες κατά το διάστημα 1925 έως 2001.

Μια συναγωγή αλληλογραφίας που αναδεικνύει μιαν εποχή και πολλούς πνευματικούς ανθρώπους.

Τα γράμματα δημοσιεύονται ευρετηριασμένα και σχολιασμένα. Σειρά από πίνακες διευκολύνουν στην αναζήτηση των πολλών πληροφοριών.

Εκδόσεις Πολύτυπο

Κεντρική διάθεση: Δημοχάρους 60, Αθήνα, τηλ.: 210-72.32.819

Εμμανουήλ Κριαράς

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ Β'

ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ
ΤΟΥ ΠΕΡΑΣΜΕΝΟΥ ΑΙΩΝΑ
1925-2001

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

Στους λαβύρινθους του αυτιστικού ΠΑΣΟΚ

του Αλέξανδρου Καζαμία

Δυόμισι μόλις εβδομάδες μετά την εκλογή του ως του υποψηφίου που θα εξαγνίσει το ΠΑΣΟΚ από τον «κυβερνητισμό», ο κ. Παπανδρέου παρουσιάζει το συνέδριο του Φεβρουαρίου ως «σταθμό» που «θα μας οδηγήσει και πάλι στην κυβέρνηση»! Και προτού καταμετρηθούν καλά καλά οι ψήφοι που τον ανέδειξαν αρχηγό της «νέας ενότητας» και της «συμμετοχής», απέκλεισε από το Πολιτικό Συντονιστικό Όργανο τους δύο συνυποψηφίους του κι όλους σχεδόν τους υποστηρικτές τους. Η οφθαλμοφανής αυτή ασυνέπεια κι ο συγκεντρωτισμός που τη συνοδεύει εκπέμπουν βεβαίως την προσωπική ανασφάλεια του κ. Παπανδρέου απέναντι σ' ένα κόμμα που, κατά το ήμισυ σχεδόν, δεν τον επιθυμεί πλέον για αρχηγό. Παράλληλα όμως, αντανakλούν και την ασαφή εντολή που του έδωσαν οι οπαδοί του: διότι η δεύτερη θητεία του δεν εξαρτάται από την επιτυχία του να εξυγιάνει το κόμμα, έστω κι αν εξελέγη βάσει της δέσμευσης αυτής. Ακόμη κι αν μετατρέψει το ΠΑΣΟΚ σε χορωδία αγγέλων, εφόσον ηττηθεί ξανά στις εκλογές, ο κ. Παπανδρέου θα πρέπει πάλι να παραιτηθεί.

Για να κατανοήσουμε καλύτερα όσα συμβαίνουν τελευταία στο ΠΑΣΟΚ, πρέπει αρχικά να ξεκαθαριστεί ότι η εκλογή του Γ. Παπανδρέου ήταν μία πολύ πιο σύνθετη διεργασία από εκείνη που άφησε να φανεί η προπαγάνδα των δύο βασικών υποψηφίων και η μηχανική αναπαραγωγή της από όλα σχεδόν τα ΜΜΕ. Έτσι, σε αντίθεση με την εικόνα που προβλήθηκε, υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι η «ενωτική» κι «αντεξουσιαστική» φρασεολογία του κ. Παπανδρέου μάλλον συνέβαλε ελάχιστα στην έκβαση του αποτελέσματος της 11ης Νοεμβρίου. Διαφορετικά, επικρατέστερος υποψήφιος θα έπρεπε να ήταν ο πλέον «ενωτικός» κι «αντεξουσιαστικός» Κώστας Σκανδαλίδης, ο οποίος δεν δίστασε να πει στην Εθνική Συνδιάσκεψη ότι «μ' αυτό το ΠΑΣΟΚ δεν κερδίζει κανένας» ή να ισχυριστεί πως είπε κάποτε στον Κώστα Σημίτη: «Απέτυχες παταγωδώς στο μοντέλο διακυβέρνησης» (*Alter*, 5.11.07).

Πέραν αυτού, μια πιο προσεκτική ματιά στα αποτελέσματα της 11ης

Νοεμβρίου επικυρώνει ότι παράγοντες όπως ο τοπικισμός και η εκλογική πελατεία επηρέασαν πολύ περισσότερο τις επιλογές αρκετών ψηφοφόρων από ότι η ρητορεία των υποψηφίων. Στην Αχαΐα, λ.χ., ο κ. Παπανδρέου συγκέντρωσε το σοβιετικό ποσοστό του 81,6%, ενώ ο κ. Βενιζέλος σχεδόν διπλασίασε τη δύναμή του στην Κεντρική Μακεδονία όπου εκλέγεται, φτάνοντας το 60,75%, ενώ παρόμοια ποσοστά σημείωσε και στην περιοχή της Ν. Εύβοιας, απ' όπου κατάγεται. Εντυπωσιακό είναι επίσης το γεγονός ότι ο τοπικισμός λειτούργησε ευρύτερα από τις εστίες του, παίρνοντας τη μορφή ομόκεντρων κύκλων. Έτσι, ο κ. Παπανδρέου έλαβε επίσης πολύ ψηλά ποσοστά στη γειτονική Ηλεία (76,4%), ο κ. Βενιζέλος στη Δυτική και Ανατολική Μακεδονία (53,7 και 48,25%), ενώ ο κ. Σκανδαλίδης τριπλασίασε το εθνικό του ποσοστό στα Δωδεκάνησα (15,3%), το τετραπλασίασε στο Νότιο Αιγαίο (23,5%) και το οκταπλασίασε στη γενειρά του, την Κω (41,9%)!

Ο ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΥΣΗΣ

Το πόσο απλουστευτική είναι η εντύπωση ότι ο κ. Παπανδρέου επεκράτησε ως η εναλλακτική πρόταση σε έναν «αντι-Καραμανλή» –δηλαδή σ' έναν αρχηγό που κερδίζει μεν τις εκλογές, αλλά κατόπιν εφαρμόζει δεξιά πολιτική– φαίνεται επίσης κι από όσα έγγραψαν κάποιοι απ' τους περιβόητους μπλόγκερς. Ένας απ' αυτούς, από το μπλογκ *Εμείς οι φίλοι του Γιώργου και του ΠΑΣΟΚ*, έγραφε, λ.χ., στις 30 Σεπτεμβρίου: «Αντι-Καραμανλής είναι μόνον ο Παπανδρέου!», ενώ ένας άλλος προειδοποιούσε πως ο Ευ. Βενιζέλος θα χάσει γιατί είναι «αντι-Καραμανλής», αλλά ταυτόχρονα στήριζε τον Παπανδρέου ως τον «αυριανό πρωθυπουργό», δηλαδή ως πιο άξιο διεκδικητή της εξουσίας (*Bmplefour*, 10.10.07). Άλλοι επίσης άφηναν το θέμα ανοιχτό: «Ζητείται αντι-Καραμανλής [...] Βενιζέλο[ς] ή Παπανδρέου» (*Πολιτικός διάλογος για το σοσιαλισμό*, 26.9.07), ενώ ένας τέταρτος στήριζε τον κ. Βενιζέλο για τον αντίθετο λόγο: «Αντι-Καραμανλής είναι ο Παπανδρέου. Γι' αυτό δεν εξελέγη; [σ.σ. το 2004]. Έχει η Νέα Δημοκρατία αρχηγό με ονοματεπώνυμο, ας κάνουμε κι εμείς το ίδιο» (*Έθνος – forum*, 8.10.07).

Με βάση τα στοιχεία αυτά, θα ήταν βεβαίως άστοχο να καταλήγαμε κι εμείς στο αντίστροφο συμπέρασμα, θεωρώντας ότι κ. Παπανδρέου παρέμεινε στην αρχηγία του ΠΑΣΟΚ διότι κρίθηκε ως ο καταλληλότερος αντίπαλος του Κώστα Καραμανλή. Την ίδια στιγμή όμως και παρά τις χαμηλότερες, σε σχέση με τον κ. Βενιζέλο, επιδόσεις του στο θέμα της λεγόμενης «καταλληλότητας», η αντιμετώπισή του από αρκετούς ψηφοφόρους του ως αυθεντικότερου «αντι-Καραμανλή» μάς υποχρεώνει να συναγάγουμε δύο

τουλάχιστον συμπεράσματα: πρώτο, πως η εκλογή του δεν οφείλεται σε μία τόσο σαφή «αντικαθεστωτική» αντίληψη εκ μέρους των υποστηρικτών του· και δεύτερο, πως, στο βαθμό που αντιστρατεύεται τις ενδείξεις των δημοσκοπήσεων, η επιλογή αυτή συνιστά επίσης και μια πράξη σύγχυσης.

Τα παραπάνω ενισχύονται και από μια άλλη παράμετρο, αυτής της αναμέτρησης που κοντεύει σχεδόν να ξεχαστεί: περίπου τα δύο τρίτα του ποσοστού που συγκέντρωσε ο κ.

Παπανδρέου στις 11 Νοεμβρίου προήλθε από εκείνους που στο δεύτερο μισό του Σεπτεμβρίου επέλεξαν πρώτα να στηρίξουν τον «καθεστωτικό» Ευ. Βενιζέλο. Δεδομένου ότι τέτοια ραγδαία μετατόπιση είναι αδύνατο να συντελεστεί μέσα από μια βαθιά αλλαγή πολιτικής κουλτούρας, θα πρέπει να θεωρείται βέβαιο ότι πολλοί από τους ψηφοφόρους αυτούς στράφηκαν προς τον κ. Παπανδρέου, χωρίς να έχουν διόλου αποκοπεί απ' τη νοοτροπία του «καθεστωτικού ΠΑΣΟΚ» που τους οδήγησε στην αρχική επιλογή τους. Παράλληλα, η έντονη εκλογική ρευστότητα που προηγήθηκε της τελικής επιλογής τους συντείνει, επίσης, στο συμπέρασμα ότι πολλοί από αυτούς πρέπει να έφτασαν στην κάλπη με ανάμεικτα αισθήματα και σοβαρές αμφιβολίες.

Χωρίς βεβαίως να πρόκειται απαραίτητα για τους ίδιους, τάσεις ευρείας αλλοτρίωσης και σύγχυσης καταγράφονται ανάμεσα στους ψηφοφόρους του ΠΑΣΟΚ εδώ και λίγα χρόνια. Σύμφωνα με στοιχεία της Public Issue που δημοσίευσε στις 11 Νοεμβρίου η Καθημερινή, μόνο το 15% των ερωτηθέντων έκρινε το 2006 ότι το ΠΑΣΟΚ «βαδίζει σε σωστή κατεύθυνση», δηλ. μόλις πάνω απ' το ένα τρίτο αυτών που το ψήφισαν στις πρόσφατες εθνικές εκλογές, ενώ για τα δύο προηγούμενα χρόνια τα ποσοστά αυτά κυμαίνονταν αντίστοιχα στο 19% και 20%, δηλαδή μόλις και μετά βίας οι μισοί εκείνων που το ψήφισαν στις εκλογές του 2004. Άλλες ποιοτικές μετρήσεις δεί-

χνουν, επίσης, ότι πάλι οι μισοί περίπου ψηφοφόροι του ΠΑΣΟΚ νιώθουν τέτοια αποξένωση από το κόμμα τους ώστε, ενώ θα πήγαιναν ξανά να το ψηφίσουν στις εκλογές της 16ης Σεπτεμβρίου, την ίδια στιγμή θα το έκαναν χωρίς να πιστεύουν πλέον πως μπορεί να κυβερνήσει τη χώρα καλύτερα από τη Δεξιά (VPRC, Καθημερινή, 26.8.07). Αν και η επίδραση των τάσεων αυτών στην πρόσφατη διαδικασία εκλογής αρχηγού δεν έχει καταμετρηθεί, είναι, ωστόσο, σαφές πως μέσα από αυτές τις άθλιες και θλιβερές συνθήκες σύγχυσης δόθηκε η δεύτερη εντολή στον κ. Παπανδρέου.

«ΚΑΙ ΑΥΡΙΟ, ΩΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ...»

Στόχος των παραπάνω επισημάνσεων δεν ήταν βεβαίως να δοθεί κάποια ολοκληρωμένη εξήγηση για τις αιτίες που οδήγησαν το ΠΑΣΟΚ στο να εκλέξει τον χειρότερο ηγέτη της ιστορίας του ξανά για αρχηγό, αλλά να αναδειχτεί ο τρόπος με τον οποίο αυτό συνέβη. Απώτερος σκοπός είναι ασφαλώς να υπογραμμιστεί ότι, σε αντίθεση με όσα δήλωσε το βράδυ της εκλογής του, η εντολή που έλαβε ο κ. Παπανδρέου δεν ήταν ούτε «ισχυρή» ούτε προπάντων «καθαρή».

Ήδη τις τελευταίες μέρες ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ άρχισε να συγχρωτίζεται πάλι την «αντεξουσιαστική» του ρητορεία με όλο και πιο συχνές αναφορές στο στόχο επιστροφής στην εξουσία. «Το ΠΑΣΟΚ δεσμεύεται [...] και ως αντιπολίτευση και αύριο ως κυβέρνηση», είπε την περασμένη Κυριακή στην Ένωση

Εισαγγελέων. «Πιστεύω ότι χρειάζεται μια προοδευτική διακυβέρνηση...», επανέλαβε τη Δευτέρα στο Ελληνοαμερικανικό Επιμελητήριο. Αυτή η μεταστροφή ήταν εξάλλου από την αρχή αναμενόμενη. Διότι, ακόμη κι αν πολλοί είδαν σ' αυτόν κάποια ελπίδα ενότητας κι ανασυγκρότησης του «διαλυμένου» —όπως το απεκάλεσε— ΠΑΣΟΚ, η εντολή που λαμβάνει ο εκάστοτε αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης είναι εξ ορισμού μια εντολή επιστροφής στην

εξουσία. Κατά συνέπεια, εκείνο που όντως εκπλήσσει είναι γιατί το κόμμα ανέθεσε ξανά τη δύσκολη αυτή αποστολή σε κάποιον ο οποίος και με τις αλλεπάλληλες εκλογικές ήττες του και με την «αντεξουσιαστική» φρασεολογία του εμφανιζόταν ως ο πλέον ακατάλληλος για να την εκπληρώσει.

Ωστόσο, η ακόμη χειρότερη προοπτική που σήμερα διαγράφεται για το ΠΑΣΟΚ πηγάζει από το γεγονός ότι ο αρχηγός του θα είναι διαρκώς υποχρεωμένος να επιτελεί το ρόλο ενός «αντι-Καραμανλή» χωρίς να έχει την επάρκεια να το κάνει: θα αντιπολιτεύεται δηλ. ξανά με στόχο την επιστροφή στην εξουσία, χωρίς να διαθέτει ούτε τις ρητορικές ούτε και τις πολιτικές δυνατότες του αντιπάλου του. Η άχαρη αυτή κατάσταση αναπόφευκτα θα διογκώνει και την αντίδραση του εσωκομματικού «ρεύματος» Βενιζέλου, που φυσικά караδοκεί. Γι' αυτόν το λόγο, ο κ. Παπανδρέου ήδη φρόντισε προληπτικά να το αποκλείσει από οποιαδήποτε εκπροσώπηση, ενώ υψώνει κάθε τόσο απειλητικά και το μπαϊράκι της διαγραφής. Εξάλλου, η ξαφνική σιγή στην οποία έπεσε μετά την ήττα του ο Ευάγγελος Βενιζέλος, ακόμη και στο θέμα της περιορισμένης εκλογικής νοθείας που φαίνεται να πραγματοποιήθηκε εις βάρος του, επιβεβαιώνει πως ο νικητής της πρόσφατης αναμέτρησης ήδη κινείται άκρως διχαστικά. Κι αν η εξέλιξη αυτή συνεχιστεί με τη σημερινή δυναμική της, τότε το φάντασμα της διάσπασης δεν πρέπει να βρίσκεται μακριά.

«Ελλάς – Ρωσία, συμμαχία»

του Θ. Γεωργαντέα

«Ελλάς – Ρωσία, συμμαχία», φώναζε στο παρελθόν το ΚΚΕ στις συγκεντρώσεις. Τα χρόνια πέρασαν και το ΚΚΕ δεν φωνάζει πλέον παρόμοια συνθήματα, προφανώς επειδή έπαψε ο Περισσός να έχει τις στενές σχέσεις που είχε με το Κρεμλίνο. Πήρε τη θέση του ο Καραμανλής, που τροποποίησε κάπως το παλιό σύνθημα και ψιθυρίζει στον εαυτό του «πάρε βοήθεια από τη Μόσχα». Το πρόβλημα είναι ότι ο σημερινός πρωθυπουργός «πατάει με τα δύο πόδια σε δύο βάρκες», όπως έλεγε και ο μακαρίτης ο Ζαχαριάδης στον Βλαντά. Δεν λέει «όχι» στις επιταγές της Ουάσιγκτον (που βάζει συνεχώς εμπόδια στο πέρασμα των ρωσικών ενεργειακών πόρων προς την Ευρώπη μέσω Ελλάδος) και παράλληλα προσπαθεί να κάνει «ενεργειακό παιχνίδι» με τη Μόσχα. Τι κάνει όμως όποιος ενεργεί έτσι; «Πέφτει στο κενό», θα συμπλήρωνε ο Ζαχαριάδης.

Με «δωράκι» 1,2 δισεκατομμυρίων ευρώ προς τους Ρώσους, δύο εβδομάδες πριν από την επίσκεψή του στη Μόσχα, ξεκινάει το ταξίδι του για την παγωμένη ρωσική πρωτεύουσα ο Κώστας Καραμανλής. Στις 5 Νοεμβρίου το ΚΥΣΕΑ αποφάσισε την προμήθεια Τεθωρακισμένων Οχημάτων Μάχης (ΤΟΜΑ) από τους Ρώσους. Κάτι που προκάλεσε έκπληξη –και σε ορισμένες περιπτώσεις οργή– στους κύκλους των εμπόρων όπλων δυτικών εταιρειών, οι οποίες είχαν συνηθίσει να λύνουν και να δένουν στα εξοπλιστικά προγράμματα της Ελλάδας.

Με στόχο την ενίσχυση των ήδη καλών σχέσεων Αθήνας – Μόσχας, ο Καραμανλής πραγματοποιεί στις 18 Δεκεμβρίου τη δεύτερη στα τέσσερα τελευταία χρόνια επίσκεψή του στη Μόσχα. Να σημειωθεί πως τα τελευταία δυο χρόνια ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Κάρολος Παπούλιας επισκέφθηκε δύο φορές τη ρωσική πρωτεύουσα και άλλες τόσες την ελληνική ο Βλαντιμίρ Πούτιν. Τη δεύτερη υπέγραψε με τον Έλληνα πρωθυπουργό και τον Βούλγαρο πρόεδρο τη συμφωνία για τον πετρελαιοαγωγό Μπουργκάς – Αλεξαν-

δρούπολη. Επαφές με τη ρωσική πλευρά έκανε και η Ντόρα Μπακογιάννη, η οποία όμως όχι μόνον δεν προώθησε τις σχέσεις με τη Μόσχα, αλλά αντίθετα κατάφερε να κάνει τους Ρώσους Τούρκους! Το «πέτυχε» αυτό όταν, σε πείσμα ακόμα και των σημαντικότερων εταίρων μας στην ΕΕ, τάχθηκε δημόσια υπέρ της εγκατάστασης «αντιπυραυλικών» συστημάτων των ΗΠΑ σε χώρες της Κεντρικής Ευρώπης, δίπλα στη Ρωσία. Τελικά, συνοδεύοντας τον κ. Παπούλια στη Ρωσία, ζήτησε, με διπλωματικό τρόπο βέβαια, συγγνώμη, και έτσι εξευμένισε κάπως τους Ρώσους. Κατά τα λοιπά, είναι κοινή πεποίθηση ότι η «φαμίλια» Μητσοτάκη, η οποία ήταν ανέκαθεν κοντά στην οικογένεια του μπαμπά Μπους, ιδιαίτερα στα ενεργειακά δεν θέλει τα πολλά πάρε δώσε Ελλάδας – Ρωσίας.

Με αφορμή τα ενεργειακά ανοίγματα προς τη Ρωσία, δυτικοί αναλυτές-παπαγάκια της Ουάσιγκτον έχουν φτάσει στο σημείο να χαρακτηρίζουν τη χώρα μας «δούρειο ίππο» της Ρωσίας στη Δύση. Η κυβέρνηση από την πλευρά της ευελπιστεί ότι η ανάπτυξη ενεργειακών σχέσεων με τη Μόσχα θα είναι οικονομικά, πολιτικά και γεωπολιτικά

συμφέρουσες για την Ελλάδα. Πολύ περισσότερο ότι αυτές θα «εξαργυρωθούν», όπως ελπίζει, στο Κυπριακό, στο Κοσσυφοπέδιο κ.ο.κ. Μάλιστα, κυβερνητικοί παράγοντες πιστεύουν ότι έτσι η Αθήνα μπορεί να «εξαγοράσει» τη στήριξη του Κρεμλίνου ακόμα και στο ονομαζόμενο «Μακεδονικό». Στην περίπτωση δηλαδή που τα Σκόπια –εφόσον ασκήσει βέτο η Αθήνα στην ένταξή τους στο ΝΑΤΟ– ζητήσουν αναγνώριση από τον ΟΗΕ με το όνομα «Μακεδονία». Στο Μαξίμου εκτιμούν ότι με τη βοήθεια της Ρωσίας, η οποία είναι μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας, μπορεί να μη φτάσει το θέμα στη Γενική Συνέλευση, όπου ο συσχετισμός είναι δυσμενής για την ελληνική πλευρά. Να σημειωθεί πάντως ότι η Μόσχα, ήδη από εποχής Γέλτσιν, αναγνώρισε τα Σκόπια ως «Μακεδονία», πριν πράξουν το ίδιο οι ΗΠΑ. Είναι ολοφάνερο ότι όσο συμπιέτουν τα συμφέροντα Ελλάδας – Ρωσίας άλλο τόσο σε αρκετές περιπτώσεις αποκλίνουν. Αναμενόμενο άλλωστε. Αφού η Ρωσία είναι μεγάλη δύναμη και σχεδιάζει την εξωτερική πολιτική της με βάση τα γενικότερα γεωπολιτικά συμφέροντά της, ενώ η Ελλάδα είναι μια μικρή χώρα, η οποία στηριζόμενη στους ιστορικούς δεσμούς των δύο χωρών, αλλά κυρίως στα σχέδια της Μόσχας, αποσκοπεί σε ίδια οφέλη.

ΟΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΣΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙ

Παρά το ότι το Δεκέμβριο οι θερμοκρασίες στη Μόσχα συνήθως είναι αρκετά χαμηλές, η ρωσική κυβέρνηση και η ελληνική αντιπροσωπεία έχουν φροντίσει να θερμάνουν δεόντως την ατμόσφαιρα των επαφών. Οι Ρώσοι θα προβούν σε προτάσεις που θα αναβαθμίζουν το ρόλο της Ελλάδας ως ενεργειακής οδού. Από την άλλη, η κυβέρνηση ήδη φρόντισε να ζεστάνει την ατμό-

σφαιρα επιλέγοντας τα ρωσικά ΤΟΜΑ. Η Μόσχα, ωστόσο, θέλει περισσότερα. Όπως να πουλήσει τα αντιαεροπορικά συστήματα μεσαίου βεληνεκούς τύπου BUK. Ξέχωρα από το οικονομικό όφελος, η Ρωσία θεωρεί νευραλγικής σημασίας στόχο τις πωλήσεις όπλων στη χώρα μας, διότι η Ελλάδα είναι το μοναδικό μέλος του ΝΑΤΟ το οποίο αγοράζει ρωσικό οπλισμό. Είναι λοιπόν θέμα πολιτικού και διπλωματικού πρεσιτζ για τη Ρωσία. Το Μαξίμου βέβαια ήθελε να ικανοποιήσει νωρίτερα τα ρωσικά αιτήματα. Όμως το πρόβλημα λεγόταν «Αλογοσκούφης». Κι αυτό διότι, επί σειρά ετών τώρα, ο υπουργός πέφτει έξω στα έσοδα, και έτσι η κυβέρνηση δεν μπορεί να διαθέσει τα απαιτούμενα χρήματα για αγορές οπλικών συστημάτων. Κάτι που συμβαίνει τα τελευταία χρόνια, με αποτέλεσμα να επικρατεί νευρικότητα και δυσaréσκεια σε όλους τους εμπόρους όπλων και τους μεσάζοντές τους, ιδιαίτερα στους παραδοσιακούς (ΗΠΑ, Γερμανία, Γαλλία), που βλέπουν έναν από τους καλύτερους πελάτες τους διεθνώς να μη δίνει φράγκο επί σειρά ετών. Τώρα λοιπόν οι νέες εξοπλιστικές συμφωνίες Καραμανλή με τη Μόσχα είναι βέβαιο ότι θα προκαλέσουν τις εντονότερες πιέσεις των εμπόρων όπλων προς την Αθήνα για νέες προμήθειες.

Να σημειωθεί πάντως ότι το μέγαρο Μαξίμου, παρά την οικονομική στενότητα, έκανε τα πάντα για να «κλειδώσει» την αγορά των ρωσικών ΤΟΜΑ πριν την επίσκεψη Καραμανλή στη Μόσχα. Είναι ενδεικτικό ότι ανευρέθησαν κονδύλια εκεί που δεν υπήρχαν (ο Αλογοσκούφης στον προϋπολογισμό του 2008 ενέκρινε κονδύλια 1,8 δις για εξοπλισμούς, ενώ το υπουργείο Άμυνας ζητούσε 2,4 δις). Έτσι, για τα ρωσικά ΤΟΜΑ (BMΠ-3) η κυβέρνηση πήρε 470 εκ. ευρώ από το εξοπλιστικό πρόγραμμα (ΕΜΠΑΕ) 2011-2016 και άλλα 230 εκ., που προορίζονταν για αγορές γερμανικών ΤΟΜΑ τύπου «Μάρντερ». Αγορά όμως που δεν θα γίνει. Επίσης, το Μαξίμου ζήτησε από τον Αλογοσκούφη, και πήρε, άλλα 600 εκ. ευρώ. Με αυτά τα χρήματα η Ελλάδα θα αγοράσει καταρχάς 415 ρωσικά ΤΟΜΑ και έπεται συνέχεια (το ΓΕΣ ζητάει 900). Προωθείται, επίσης, συμπαραγωγή

Το ρώσο Πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν θα συναντήσει και πάλι ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής σε δυο βδομάδες στη Μόσχα. Η συνάντηση κρίνεται καθοριστική για το μέλλον των ελληνορωσικών σχέσεων.

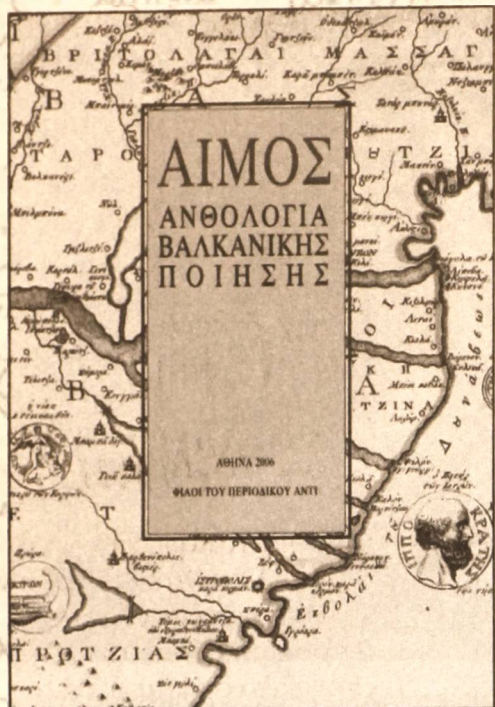
κατά 25%-30% των ρωσικών τεθωρακισμένων. Η Μόσχα από την πλευρά της «χαρίζει» στην Ελλάδα 55 –υψηλών προδιαγραφών– τεθωρακισμένα οχήματα μάχης για τις ειδικές δυνάμεις της χώρας μας.

Η ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ ΤΩΝ ΑΓΩΓΩΝ

Βέβαια, τόσο στον τομέα των εξοπλισμών όσο και στο ενεργειακό, καθοριστικό ρόλο έχουν παίξει όχι τόσο οι επιχειρηματίες και οι μεσάζοντες όσο ο Ρώσος πρεσβευτής στην Αθήνα κ. Α. Βντόβιν. Ένας έμπειρος διπλωμάτης, στο ενεργητικό του οποίου έχουν καταγραφεί οι διαμεσολαβήσεις του ως απεσταλμένου του προέδρου Πούτιν στο Παλαιστινιακό. Από τη στιγμή που πάτησε το πόδι του στην Αθήνα, λίγους μήνες πριν τις εκλογές του 2004, τα ελληνορωσικά άλλαξαν θεαματικά πορεία. Παρότι ήταν αναγκασμένος να κινηθεί στη σκιά του πασοκικού εξοπλιστικού σκανδάλου των ρωσικών αντιαεροπορικών ΤΟΡ, κατάφερε να ξεπεράσει τους σκοπέλους και σήμερα οι δύο πλευρές να κάνουν λόγο περί «άνοιξης» στις ελληνορωσικές σχέσεις. Διάθεση όμως επέδειξε και ο κ. Καραμανλής, ο οποίος μάλιστα όχι μόνο φρόντισε να «στριμώξει» τον πρώην υπουργό Άμυνας Σπήλιο Σπηλιωτόπουλο, που υπέβαλλε το θόρυβο γύρω από τα ρωσικά αντιαεροπορικά, αλλά, ούτε λίγο ούτε πολύ, τον έστειλε στη Μόσχα για να ζητήσει συγγνώμη.

Μια αντίστοιχη χειρονομία με νόημα έκανε πρόσφατα ο έλληνας πρωθυπουργός, όταν κατά τη συνάντηση Καραμανλή – Ερντογάν για τα εγκαίνια του ελληνοτουρκικού αγωγού φυσικού αερίου ούτε καν προσφώνησε ή χαιρέτισε τον υπουργό Ενέργειας των ΗΠΑ Σάμιουελ Μπόντμαν. Τυπικώς βέβαια το πρωτόκολλο του έδιδε κάθε δικαίωμα. Ο υπουργός παραβρέθηκε στην εκδήλωση δίχως να έχει ενημερωθεί η ελληνική πλευρά. Η Ουάσιγκτον με αυτή την κίνηση επεδίωκε να στείλει μήνυμα στη Μόσχα: «Δικός μας είναι αυτός ο αγωγός. Δικά μας και τα Βαλκάνια. Εδώ τίποτε δεν πρόκειται να γίνει χωρίς να ρωτηθούμε». Μπορεί βέβαια ο Καραμανλής να «σνόμπαρα» τον Μπόντμαν, όμως αυτό δεν εμπόδισε τον τελευταίο μετά την ελληνοτουρκική εκδήλωση να κατέβει στην Αθήνα και να συναντηθεί με τους υπουργούς Οικονομίας και Ανάπτυξης κ. Αλογοσκούφη και Φώλια καθώς και τον πρώην υπουργό Ανάπτυξης, που χειρίστηκε τα ενεργειακά, κ. Σιούφα. Τότε έγιναν γνωστές πληροφορίες, σύμφωνα με τις οποίες οι Αμερικανοί, μεταξύ των άλλων, προσέφεραν ως «δώρο» στην Ελλάδα, για να καθυστερήσει τα ρωσικά σχέδια στην περιοχή μας, ακόμα και την προεδρία του ΟΑΣΑ για το 2009. Το «δωράκι» αυτό δεν είναι ασήμαντο. Ωστόσο, άλλο καίει τον Καραμανλή: η υπόθεση των Σκοπίων και το ενδεχόμενο «ροκάνισμα» της ΝΔ από

ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΔΩΡΟ

ΑΙΜΟΣ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ
ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ
ΠΟΙΗΣΗΣ

Σελίδες 552

τιμή πώλησης 40 ευρώ

**ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ
ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙ:**

Οι συνδρομητές του Αντί με
έκπτωση 10%

(συμπεριλαμβανομένων των
εξόδων αποστολής για την
Ελλάδα) μπορούν να
αποκτήσουν την Ανθολογία
ΑΙΜΟΣ.

Παραγγελίες: **ΑΝΤΙ,**
Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα,
τηλ: 210-7232713,
φαξ: 210-7226107,
e-mail: chrapou@otenet.gr

**ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ
ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ "ΑΝΤΙ"
ΑΘΗΝΑ 2007**

τον Καρατζαφέρη. Και εκεί οι Αμερικανοί δεν φαίνονται διατεθειμένοι να κάνουν το χατίρι της Ελλάδας.

Ο ελληνοτουρκικός αγωγός, που εγκαινιάστηκε για δεύτερη φορά από Καραμανλή και Ερντογάν, είναι κομμάτι του αμερικανικού σχεδίου για τη μεταφορά αζερικού φυσικού αερίου προς τη Δύση («δια-κασπιανός αγωγός»). Στη συνέχεια, μέσω της Ελλάδας και του υποθαλάσσιου ελληνοϊταλικού αγωγού, που εκτιμάται ότι θα ολοκληρωθεί περί το 2010, το αέριο θα μεταφέρεται στην Δ. Ευρώπη. Ωστόσο, για να γεμίσει και να καταστεί κερδοφόρος, πρέπει να υπάρξουν ικανές ποσότητες από το Αζερμπαϊτζάν (Κασπία), πράγμα που δεν πρόκειται να γίνει πριν το 2010-2012. Στο μεταξύ όμως οι Ρώσοι, που ήδη εδώ και τέσσερα χρόνια έχουν ποντίσει στη Μαύρη Θάλασσα αγωγό που διοχετεύει αέριο προς την Τουρκία («Blue Stream»), θέλουν μέσω του ελληνοτουρκικού και κατόπιν του ελληνοϊταλικού να προωθήσουν και δικό τους αέριο στη Δ. Ευρώπη. Το ρωσικό αέριο λοιπόν μπορεί να καλύψει τα κενά του Αζερμπαϊτζάν, δεδομένου ότι η Ρωσία διαθέτει πολύ μεγαλύτερα αποθέματα από αυτό. Επιπλέον, οι Ρώσοι διαθέτουν τεράστια ποσά ρευστού (λόγω των υψηλών τιμών πετρελαίου – αερίου) και δηλώνουν ότι μπορούν να φτιάξουν «εδώ και τώρα» τον ελληνοϊταλικό αγωγό αερίου, ιδιαίτερα το υποθαλάσσιο τμήμα προς την Ιταλία, το οποίο άλλωστε έχει το υψηλότερο κόστος και τις μεγαλύτερες δυσκολίες.

Οι Αμερικανοί, ωστόσο, οι οποίοι βρίσκονται βήματα πίσω από τους Ρώσους στους δρόμους του φυσικού αερίου, προσπαθούν να καθυστερήσουν τα σχέδια του Πούτιν και να εξαναγκάσουν την ΕΕ να βγάλει έξω τη Ρωσία από τους αγωγούς. Αν συμβεί κάτι τέτοιο, η Μόσχα σκοπεύει να προχωρήσει στην κατασκευή ενός άλλου αγωγού φυσικού αερίου, παράλληλου με τον πετρελαιοαγωγό Μπουργκάς – Αλεξανδρούπολη. Ήδη, για τον South Stream (που θα περνάει από Βουλγαρία, Ελλάδα, Αλβανία και κατόπιν υποθαλάσσια στην Ιταλία) η ρωσική πλευρά έχει κλείσει συμμαχίες με μεγάλες ιταλικές εταιρείες (ENI). Γι' αυτό οι Ιτα-

λοί απέφυγαν να παρευρεθούν στη φιέστα Καραμανλή – Ερντογάν όταν έμαθαν ότι αυτή θα «καπελωθεί» από τους Αμερικανούς.

Τα ρωσικά σχέδια θα προσπαθήσει να φρενάρει ο νέος αμερικανός πρέσβης στην Ελλάδα, ο Ντάνιελ Σπέκχαρντ. Ένας διπλωμάτης καριέρας με εξειδίκευση στις βαλκανικές υποθέσεις και τη Ρωσία. Ο νέος πρέσβης, που έρχεται από το τελευταίο πόστο του, τη Βαγδάτη, στο παρελθόν είχε χρηματίσει διευθυντής του πολιτικού σχεδιασμού του ΝΑΤΟ, από όπου έχει δραστηριοποιηθεί έντονα για τη διεύρυνση της «συμμαχίας» προς Ανατολάς. Κινήσεις που, όπως είναι γνωστό, έχουν προκαλέσει την οργή της Μόσχας. Από τις θέσεις του στο ΝΑΤΟ είχε, επίσης, δραστηριοποιηθεί και στα Σκόπια. Κάτι που θεωρείται βέβαιο ότι θα πράξει και πάλι, όπως βεβαίως και το να προωθηθεί την ανεξαρτησία του Κοσσυφοπεδίου.

ΜΠΙΖΝΕΣ

Η ενέργεια όμως δεν είναι μόνο διπλωματία. Είναι πρωτίστως «μπίζνες». Πολύ περισσότερο, χρυσοφόρος φλέβα για τους Έλληνες και ξένους μεγαλοεπιχειρηματίες. Η πίτα που θα μοιραστεί με τις κατασκευές αγωγών πετρελαίου και φυσικού αερίου αλλά και τις μεταφορές πετρελαίου από τα ρωσικά παράλια της Μαύρης Θάλασσας προς τον Μπουργκάς – Αλεξανδρούπολη και από το ελληνικό λιμάνι στη Δύση είναι τεράστια. Ήδη πολλοί μεγαλοεφοπλιστές και άλλοι διαπλεκόμενοι μεγαλοεπιχειρηματίες διαγκωνίζονται για το ποιος θα πάρει τις «δουλειές», ενώ οι ριγμένοι και οι «φιλοαμερικανοί» διαμαρτύρονται μέσω των φίλα προσκείμενων σε αυτούς ΜΜΕ για τις περιβαλλοντικές συνέπειες από τους αγωγούς. Οι ίδιοι κύκλοι οι οποίοι φροντίζουν το τελευταίο διάστημα να αναπτύξουν τις διασυνδέσεις στο Μαξίμου βρίσκονται ταυτόχρονα στο κυνήγι δεκάδων δισεκατομμυρίων ευρώ για εργοστάσια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, φωτοβολταϊκά, παραγωγή «φυτικών καυσίμων» κ.λπ. Το «Ελντοράντο» της γαλάζιας εποχής δεν είναι άλλο από την ενέργεια.

Φυλλομετρώντας τους τόμους με τα παλιά τεύχη ανακαλύψαμε, για άλλη μια φορά, πόσο χρήσιμο είναι το ξεσκόνισμα της μνήμης. Συνήθως στην τηλεοπτική μας εποχή λησμονούμε τι

έκαναν πριν κάποιο χρονικό διάστημα γνωστά κόμματα και οικεία πρόσωπα. Τελικά κάποια έργα τα έχουμε δει δύο φορές. Τυχαιά λοιπόν «ξαναδιαβάζουμε» το παρελθόν...

Είδηση από τη σ. 3. του τχ. 87, Σάββατο 3 Δεκεμβρίου 1977:

Το «ΑΝΤΙ» δικάζεται στο Ε' Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών τη Δευτέρα (5 Δεκεμβρίου 1977) για παράβαση του Ν.375/36 «περί κατασκοπείας». Μάρτυρες κατηγορίας είναι 5 αξιωματικοί του Στρατού εν ενεργεία. Μάρτυρες υπεράσπισης έχουν κληθεί γνωστές προσωπικότητες του πολιτικού και πνευματικού κόσμου. Συνήγοροι υπεράσπισης είναι οι κ.κ. Γ.Β. Μαγκάκης, Χρ. Αργυρόπουλος, Ν. Κωνσταντόπουλος.

• Είχαν προηγηθεί οι εκλογές της 20ης Νοεμβρίου. Το κύριο άρθρο του περιοδικού σημειώνει: Το νόημα της λαϊκής ψήφου στις εκλογές της 20 Νοέμβρη, δε νομίζουμε ότι ερμηνεύεται σωστά αν αγνοηθεί ένα πραγματικό γεγονός: ότι το 50% περίπου του εκλογικού σώματος ψήφισε Δεξιά (ΝΔ ή ΕΠ ή ΚΝ). Κι ότι ένα 6% μόνο της (πλασματικής) δύναμης του '74, ξαναγύρισε στο χώρο της Αντιπολίτευσης όπου σημειώθηκαν ριζικές και καθοριστικές ανακατατάξεις: το ΠΑΣΟΚ θριάμβευσε και πετυχαίνοντας τη βασική εκλογική του επιδίωξη (να γίνει μια πανίσχυρη αντιπολίτευση) στοχεύει τώρα, όχι μόνον με φραστικά σχήματα την εξουσία, ενώ το ΚΚΕ με τη μεγάλη επιτυχία του έδειξε πράγματι ότι είναι δυνατό «στη Βουλή και το λαό». ΕΔΗΚ και Συμμαχία αντίθετα καταποντίστηκαν -οι διαδικασίες που άρχισαν ίσως οδηγήσουν σε ουσιαστικές αλλαγές.

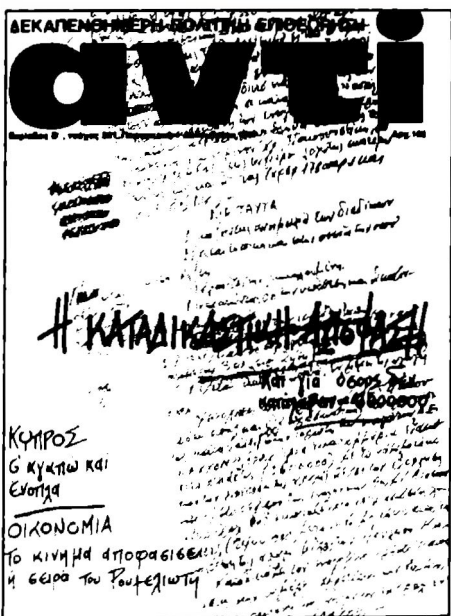
• Δημοσιεύονται τα στοιχεία έρευνας που είχε γίνει πριν την δικτατορία της 21ης Απριλίου και έδειχναν ότι από το 1967 είχε αναδυθεί ο Ανδρέας Παπανδρέου ως ο κύριος αντίπαλος του Κ. Καλαμανλή.

Σε ερώτηση ποιον θα διαλέγατε ως πρωθυπουργό οι απαντήσεις ήταν: 21% Κωνσταντίνος Καραμανλής 16% Ανδρέας Παπανδρέου 13% Γεώργιος Παπανδρέου και ακολουθούν οι Π. Κανελλόπουλος, Ιωάν. Πασαλίδης και Σπύρος Markeζίνης. Αλλά από τη σφυγμομέτρηση εκείνη προέκυπταν και άλλα πολλά γαργαλιστικά και ενδιαφέροντα...

• Σε μια πολύ ενδιαφέρουσα συνέντευξη ο Π. Κανελλόπουλος, αναφέρει: «Επήγα 4 φορές στη Μακρόνησο και μου παρουσίασαν μόνο τα συντεταγμένα τάγματα των μακρονησιωτών, τα οποία με σήκωναν στα χέρια... Τώρα πώς τα οργάνωναν, γιατί με σήκωναν στα χέρια, πώς γινόταν αυτή η ιστορία, ε! αυτό δεν μπόρεσα να το εξακριβώσω».

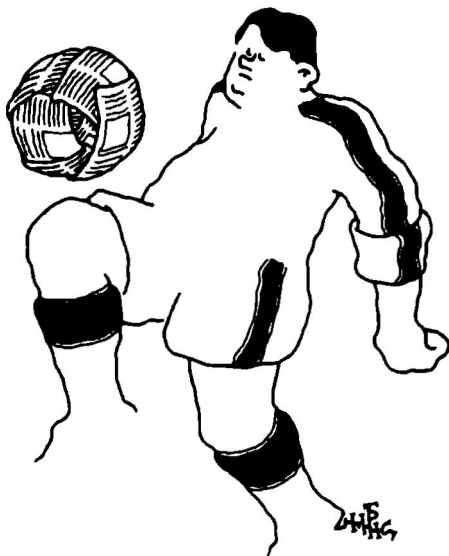
Το εξώφυλλο του τχ. 361, Παρασκευή 4 Δεκεμβρίου 1987:

• Γιατί και τότε είχε καταδικαστεί το Αντί με πρόστιμο 6.000.000 δραχμών επειδή είχε αναφερθεί στις προμήθειες της εταιρείας ΑΧΧΟΝ του Θ. Λιακουνάκου. Ένα χρόνο μετά την καταδίκη

του περιοδικού ο Λιακουνάκος διώχτηκε από το Υπουργείο Άμυνας ως κακόπιστος προμηθευτής ενώ το Βήμα δημοσίευε την έκθεση του στρατηγού Φωτάκη με την οποία δικαιώνεται το Αντί. Η ιστορία επανελήφθη «μετά είκοσι έτη» με το φρουσιρομάγαζο του «φιλότεχνου» Βλάση Φρουσίρα. Σήμερα το ποσό είναι 28.000.000 δραχ!

• Για την αγορά του Ολυμπιακού -τότε- από τον Κοσκωτά σε σχόλιο γράφαμε:

Αν μεσολάβησαν για την αγορά τέως υπουργοί, «πράσινοι» παράγοντες και «φίλοι» του ΠΑΣΟΚ, όπως π.χ. ο γνωστός Γ. Λούβαρης και εάν ο τέως πρόεδρος του Ολυμπιακού κ. Νταϊφάς έθεσε υπόψη του πρωθυπουργού Α. Παπανδρέου τα αδιέξοδα του «Θρύλου» όπως έγραψε το «Βήμα», τότε δικαιολογημένα γίνονται «πράσινα παιγνίδια σε κόκκινο φόντο». Σ' αυτά κάποιος αρμόδιος έπρεπε κάτι να πει, δεδομένων των ιδιαίτερα καλών σχέσεων πολιτικών στελεχών του ΠΑΣΟΚ με τον εξ Αμερικής ερχόμενο ως άλλος «άγιος Βασίλης» θείο Σαμ για να δώσει τα δωράκια του στα «παιδιά του Πειραιά». Ιδιαίτερα όταν αυτού του «θείου Σαμ» είναι άγνωστον ακόμη το «πόθεν έσχες» για το γεμάτο πάντα «πουγγί» του. Αυτά είναι παλιές ιστορίες!

Γιατί ο Λούβαρης τότε δεν δούλευε όπως σήμερα για τον Κόκκαλη...

Από το τχ. 649, Παρασκευή 5 Δεκεμβρίου 1997:

• Ο Δημ. Καΐσης γράφει για τη Μαρία Δαμανάκη η οποία, σε συνενόηση με τον Σημίτη, αυτοανακηρύσσεται ως υποψήφια σχήματος για τις δημοτικές εκλογές στην Αθήνα:

«Τι θα γίνει επιτέλους με τη Μαρία Δαμανάκη, πρέπει απαραιτήτως να ξέρουμε. Αναγορεύτηκε σε μέγα θέμα των ημερών πολύ πριν της ώρας του. Προκαλεί αντιδράσεις στο ΣΥΝ και το ΠΑΣΟΚ, αλλά αυτή προχωρεί χωρίς να κάμπτεται: ως ένα είδος αιωνόβιου θηλυκού ζώου που δεν φοβάται τις μεταλλαγές».

• Σχόλιο που υπογράφει ο Ν.Φ. για μια ιστορία άγνωστη και ξεχασμένη: Γιατί η κυβέρνηση αρνήθηκε να προωθήσει την υποψηφιότητα του Αντί για τη βράβευση από την Ουνέσκο; Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Δ. Ρέππας δεν κατόρθωσε να δώσει πειστικές και, κυρίως, αληθείς εξηγήσεις, όταν ρωτήθηκε στην καθημερινή ενημέρωση των πολιτικών συντακτών. Αποποιήθηκε την ευθύνη, χωρίς να κατονομάσει τους υπεύθυνους και ισχυρίστηκε ότι «εξωυπηρεσιακοί παράγοντες» καθυστέρησαν επί μήνες να ενημερώσουν για το βραβείο, με αποτέλεσμα η πρόταση της Ένωσης Περιοδικού Τύπου να γνωστοποιηθεί στο υπουργείο εκπροθέσμως. Βέβαια, αυτές οι δικαιολογίες ηχούν ως προφάσεις εν αμαρτίαις, γι' αυτό και ο κ. Ρέππας δεν συμπεριέλαβε τις απαντήσεις του στο απομαγνητοφωνημένο κείμενο που διανεμήθηκε. Μας μένει όμως μια απορία: Υπάρχει «μαύρη λίστα» περιοδικών στο υπουργείο;

Πολιτική και περιβάλλον

του Χρίστου Σ. Αλεξόπουλου

Ήδη διανύουμε το έβδομο έτος του 21ου αιώνα. Οι σύγχρονες προκλήσεις και παγκόσμιες απειλές οριοθετούν την εξέλιξη στο μέλλον και επιβάλλουν αναδιπλώσεις και προσαρμογές των κοινωνικών συστημάτων και του τρόπου ζωής σε συνθήκες οριακές, όσο θα οδεύει η ανθρωπότητα προς το μέλλον. Κεντρικό σημείο αναφοράς αυτών των αλλαγών είναι το περιβάλλον και η ανθρώπινη δραστηριότητα. Από την δυναμική αυτής της σχέσης εξαρτάται πλέον η προοπτική του πλανήτη, που μας φιλοξενεί. Ιδιαίτερως στη σημερινή πραγματικότητα η έννοια της προοπτικής αποκτά διαστάσεις αξιώματος, το οποίο προσδίδει νόημα και περιεχόμενο στην ατομική και συλλογική δραστηριότητα.

Το πολιτικό σύστημα, τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε εθνικό επίπεδο, καλείται να ανταποκριθεί στις νέες ανάγκες, διότι αποτελεί το χώρο λήψης δεσμευτικών για όλα τα κοινωνικά συστήματα αποφάσεων. **Οι κυβερνήσεις** και τα κόμματα σε όλο τον πλανήτη έχουν τεράστιες ευθύνες, ενώ **δεν** έχουν σχεδόν καθόλου διαθέσιμο για καθυστερήσεις χρόνο. Η κατάσταση είναι τραγική. Πρέπει να αναληφθεί από όλους η ευθύνη που αναλογεί τόσο σε συλλογικό όσο και σε ατομικό επίπεδο.

Δεν είναι πλέον ανεκτός από την ίδια την πραγματικότητα στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον ο αργός ρυθμός, σε ό,τι αφορά το δέον γενέσθαι. Και είναι πολλά αυτά που πρέπει να γίνουν, διότι οι αρνητικές επιπτώσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας στη φύση είναι μεγάλες και δυστυχώς δεν έχει γίνει συνείδηση σε όλους η κρισιμότητα της κατάστασης.

ΑΝΕΞΕΛΕΓΚΤΕΣ ΧΩΜΑΤΕΡΕΣ

Ειδάλλως δεν μπορεί να ερμηνευθεί ότι η Αττική αποτελεί τον παράδεισο επικίνδυνων αστικών και βιομηχανικών αποβλήτων. Κατά τις ώρες αιχμής εκτιμάται, ότι καταλήγουν στο έδαφος, στα υπόγεια ύδατα, στη θάλασσα και στους δρόμους της Ανατολικής Αττικής 1.500

– 2.000 λίτρα βοθρολυμάτων ανά δευτερόλεπτο, ενώ διαπιστώνεται 60–100 φορές υψηλότερη συγκέντρωση ψευδαργύρου και μεγάλες ποσότητες κολοβακτηριδίων στα υπόγεια ύδατα. Διοξίνες και τοξικές ουσίες ανιχνεύονται σύμφωνα με μετρήσεις του Πανεπιστημίου Αθηνών σε απόσταση έως και 1 χιλιόμετρο από τις χωματερές. Δεν χρειάζεται να επεκταθούμε στη ρύπανση που προκαλείται από τα αιωρούμενα μικροσωματίδια και τις επιπτώσεις στην υγεία. Είναι επίσης γνωστή η άκριτη χρήση χημικών ουσιών στον γεωργικό τομέα. Και ο κατάλογος δεν ολοκληρώνεται με όσα έχουν αναφερθεί. Οι κλιματικές αλλαγές, οι οποίες είναι αποτέλεσμα της υπερθέρμανσης του πλανήτη εξαιτίας της εκπομπής διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα, επιτείνουν ακόμη περισσότερο την ζοφερή πραγματικότητα.

ΟΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

Ο γενικός γραμματέας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών Ban Ki Moon αξιολογεί στη νέα παγκόσμια έκθεση για το κλίμα, η οποία παρουσιάστηκε προσφάτως στη Valencia στην Ισπανία, ότι «προκαλεί τρόμο όπως ένα φιλμ επιστημονικής φαντασίας». Και ενώ ο Ο.Η.Ε. προειδοποιεί και απευθύνει έκκληση στη διεθνή κοινότητα και

κυρίως στους δύο μεγάλους ρυπαντές της γης, Ηνωμένες Πολιτείες και Κίνα, για άμεση λήψη μέτρων, το διοξείδιο του άνθρακα (CO₂) δεν μειώνεται. Από το έτος 2000 και μετά η αύξηση του διοξειδίου του άνθρακα είναι περισσότερο από 3% ετησίως.

Σύμφωνα δε με διεθνή έρευνα, η οποία προσφάτως δημοσιεύθηκε στο περιοδικό *Science*, τα δέντρα απορροφούν μάλλον 40% λιγότερο CO₂ από αυτό που είναι αποδεκτό στα διάφορα κλιματικά μοντέλα. Επίσης η απορροφητικότητα των θαλασσών σε σχέση με το διοξείδιο του άνθρακα μειώνεται. Αυτό αποδεικνύουν μετρήσεις, οι οποίες έγιναν στη Βόρεια Θάλασσα.

Το έτος 2007 έχουμε μείωση της επιφάνειας των πάγων στον Αρκτικό Κύκλο κατά 23% μεγαλύτερη από ό,τι το 2005. Το 2030 εκτιμάται ότι δεν θα υπάρχουν πάγοι. Σύμφωνα με τον πρόεδρο της Επιτροπής Κλίματος του Ο.Η.Ε. (IPCC) Rajendra Pachauri ακόμα και στην περίπτωση μείωσης του CO₂ μέχρι το 2015, στο τέλος του αιώνα ή στις αρχές του 22ου αιώνα η επιφάνεια της θάλασσας θα ανέβει κατά 0,40 έως 1,30 μέτρα (*Spiegel online*, της 17.11).

Από το έτος 2015 πρέπει να είναι αισθητά μειωμένη η εκπομπή CO₂. Ακόμη όμως και σε αυτή την περίπτωση ο μέσος όρος αύξησης της θερμοκρασίας θα είναι 2 έως 2,4 βαθμοί Κελσίου. Οι δύο βαθμοί ήδη θεωρούνται κρίσιμο και επικίνδυνο όριο (*Focus online*, 18.11.2007).

Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ

Επίσης το ίδιο ανησυχητική είναι και η κατάσταση με το νερό. Σύμφωνα με προβολή που κάνουν τα Ηνωμένα Έθνη (Ο.Η.Ε.) το έτος 2025 ο παγκόσμιος πληθυσμός θα ανέρχεται στα 7,82 δις

Η Population Action International, με βάση αυτή την προβολή, προβλέπει ότι

το έτος 2025 επάρκεια νερού θα έχει μόνο το 62% του παγκόσμιου πληθυσμού. Το 31% δεν θα έχει επαρκές νερό, ενώ το 7% δεν θα έχει ούτε σταγόνα. Για δε το έτος 2050 με πληθυσμό 9,4 δις τα αντίστοιχα ποσοστά κατά σειρά είναι 58%, 24% και 18%.

Η μείωση του νερού αυξάνεται με γεωμετρική πρόοδο όσο προχωρούμε προς το μέλλον. Τέλος η ασύδοτη εκμετάλλευση των ενεργειακών φυσικών πόρων στο όνομα της ανάπτυξης, έχει οδηγήσει τον πλανήτη στα όρια του. Ήδη αναφέρθηκαν οι επιπτώσεις στην υπερθέρμανση του πλανήτη. Δεν είναι όμως μόνο αυτές. Αντί να επενδύουν, ιδιαιτέρως οι ισχυρές χώρες, στην ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, έχουν επιδοθεί σε έναν αγώνα ελέγχου των πλούσιων σε παραδοσιακές πηγές ενέργειας περιοχών με όποιο κόστος. Το τραγικό είναι, ότι δεν βγαίνουν από την υπανάπτυξη και την μιζέρια αυτές οι περιοχές. Αρκεί να ρίξει κάποιος μια ματιά στην Αφρική και θα καταλάβει.

Αυτές οι συνθήκες εγκυμονούν κινδύνους για έκρηξη πολέμων, μαζικές μετακινήσεις πληθυσμών και εκατόμβες θυμάτων από την ασιτία και την έλλειψη νερού. Και αυτά θα πλήξουν τον λεγόμενο τρίτο κόσμο, αν και ο βιομηχανικός Βορράς καταναλώνει πολύ περισσότερο φυσικό πλούτο από αυτόν που του αναλογεί και επιβαρύνει στον ίδιο υπερβολικό βαθμό την βιόσφαιρα.

Η άκριτη κατανάλωση όμως των φυσικών πόρων μειώνει τη δυνατότητα των μελλοντικών γενεών να αποφασίζουν για τη ζωή τους. Αυτό ισχύει για τα «κληρονομικά βάρη», που θα τους αφήσουμε, τις κλιματικές καταστροφές και την, για πολλές εκατονταετίες, ραδιενεργό ακτινοβολία.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ

Το πολιτικό σύστημα κάθε χώρας αυτού του πλανήτη και η πολιτική οφείλουν άμεσα να επαναπροσδιορίζουν το ρόλο τους και το περιεχόμενο. Η πολιτική έχει ανάγκη μπολιάσματος με διαφορετικές αρχές και αξίες. Η έννοια της προοπτικής και της διάρκειας πρέπει να διαπερνά την πολιτική, αλλά και την οικονομία και την κοινωνία. Η ανάπτυξη νομιμοποιείται μόνο, όταν

πολιτικοί και πολίτες προσανατολίζονται σύμφωνα με αυτό το αξίωμα, την αρχή της προοπτικής και βιωσιμότητας, τόσο σε ό,τι αφορά την ευθύνη που φέρουν στο κοινωνικό σύστημα που λειτουργούν, όσο και σε ό,τι αφορά την δραστηριότητα τους.

Η οικολογική διάσταση της πολιτικής και ο οικολογικός εκσυγχρονισμός επιβάλλουν ένα νέο προσανατολισμό, ο οποίος οφείλει να οριοθετείται από νέες διαδικασίες παραγωγής και λήψης αποφάσεων, που είναι ανεκτές από το περιβάλλον και επιτρέπουν την μείωση των αναγκών σε ενέργεια, πρώτες ύλες και εκτάσεις γης.

Στόχος δεν μπορεί να είναι η εκ των

υστέρων αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών καταστροφών, αλλά η αποφυγή δημιουργίας προβλημάτων στο περιβάλλον με την ανάπτυξη τεχνολογιών και προϊόντων, τα οποία δεν βλάπτουν και κάνουν οικονομία στα φυσικά αποθέματα.

Η οικονομική ανάπτυξη, η οποία συνδέεται με τη συνεχή εκμετάλλευση της φύσης, δεν έχει προοπτική και μέλλον. Το μέχρι τώρα πιεζόμενο προς τα κάτω οικολογικό και κοινωνικό κόστος της σημερινής οικονομίας δεν μπορεί να συνεχισθεί, διότι σε βάθος χρόνου τα κέρδη και η κοινωνία της αφθονίας θα οδηγήσουν στην καταστροφή του πλανήτη. Στο μέλλον η οικονομία, ιδιαιτέ-

ρως των ανεπτυγμένων χωρών, πρέπει να αναπτύσσεται με τρόπο, ο οποίος θα οδηγήσει στη μείωση της κατανάλωσης φυσικών πόρων και της εκπομπής αερίων. Η αλλαγή κατεύθυνσης προς μια πορεία οικολογικής προοπτικής είναι οικονομικά λογική. Η οικολογία είναι οικονομία μακράς πνοής.

ΚΑΙ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ;

Και για να έλθουμε πιο κοντά στα δικά μας και την Ευρώπη, δεν επιτρέπεται πλέον να ανέχονται και να αποδέχονται πολιτικοί, πολιτικά κόμματα και πολίτες, η ΕΕ να ζει υπεράνω των περιβαλλοντικών δυνατοτήτων της με καταστροφικές συνέπειες, όπως επισημαίνει μελέτη της WWF (19.11.2007). Πραγματικά είναι τραγική η αναφορά, ότι «αν όλοι οι πολίτες του κόσμου ζούσαν όπως οι Ευρωπαίοι, θα χρειαζόμαστε περισσότερο από δύομισι πλανήτες για να έχουμε τους απαραίτητους πόρους, να απορροφώνται τα απόβλητά μας και να μένει λίγος χώρος για άγρια είδη».

Ευρώπη με προοπτική σημαίνει, ότι πρέπει να συνδυάσουμε, στο πλαίσιο μιας αναπτυξιακής δυναμικής, την προστασία του περιβάλλοντος με την βελτίωση της ποιότητας ζωής και την καταπολέμηση της ανεργίας. Μόνο τότε διασφαλίζεται η κοινωνική αλληλεγγύη και ηρεμία. Αυτή η πολιτική βρίσκεται στον αντίποδα του νεοφιλελευθερισμού, ο οποίος αυτή την περίοδο κυριαρχεί στον ευρωπαϊκό χώρο προωθώντας την κατεδάφιση του κοινωνικού κράτους και τη χωρίς φραγμούς εκμετάλλευση των φυσικών πόρων. Να μην ξεχνάμε, ότι τα ισχυρά οικονομικά κράτη-ατμομηχανές της Ευρωπαϊκής Ένωσης συγκαταλέγονται στις περισσότερο ρυπαίνουσες χώρες του πλανήτη μαζί με τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και την Κίνα, οι οποίες κρατούν τα σκήπτρα της ρύπανσης.

Αυτές οι συνθήκες στην Ευρώπη καθιστούν αναγκαία την γρήγορη έξοδο από την κρίση του σοσιαλιστικού χώρου και την ιδεολογική και κυβερνητική επικράτηση. Πρέπει δε να σφυρηλατηθεί μια στρατηγική αλληλεγγύης στην ευρωπαϊκή ανάπτυξη, ώστε να αποφευχθεί η διαμόρφωση ζωνών ευημερίας και περιοχών κρίσης σε ευρω-

παϊκό έδαφος. Βιώσιμο περιβάλλον, ευημερία και κοινωνική ασφάλεια είναι αγαθά, τα οποία δικαιούται να απολαμβάνει ο κάθε ευρωπαίος πολίτης.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ

Για την επίτευξη αυτών των στόχων πρέπει να προωθηθεί με γρήγορους ρυθμούς η ενεργειακή απεξάρτηση από το πετρέλαιο, με παράλληλη ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και η ένταξη περιβαλλοντικών κριτηρίων στις πολιτικές που ακολουθούνται σε όλους τους τομείς. Ιδιαίτερο βάρος πρέπει να δοθεί στον τομέα της εκπαίδευσης με την ένταξη της περιβαλλοντικής διάστασης στα μαθήματα τα οποία προσφέρονται στο σχολείο. Σίγουρα μπορεί να υλοποιηθεί, αφού μελετηθεί, αυτή η πρόταση στα μαθήματα της Ιστορίας, της Γεωγραφίας, της Γεωλογίας, της Χημείας, της Φυσικής, της Κοινωνιολογίας. Ο κατάλογος αυτός μπορεί να συμπληρωθεί και με άλλα μαθήματα. Παράλληλα είναι απαραίτητη η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και η προσαρμογή των διδακτικών βιβλίων.

Η εκπαιδευτική πολιτική αποτελεί επένδυση στο μέλλον και πράξη ευθύνης στις επόμενες γενιές. Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά στην ευαισθητοποίηση των πολιτών για την ζωτική πλέον ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης ανάπτυξης.

Ζούμε στην εποχή της κοινωνίας του θεάματος. Υπάρχει όμως και η ευθύνη που έχουν όλα τα κοινωνικά συστήματα απέναντι στους πολίτες και το μέλλον του πλανήτη. Είναι εύκολο να υποχρεωθούν και δια νόμου οι τηλεοπτικοί σταθμοί να προβάλλουν ντοκιμαντέρ για το φυσικό περιβάλλον. Η πολιτεία θα μπορούσε στοχευμένα να χρηματοδοτήσει την παραγωγή ντοκιμαντέρ για το Ελληνικό φυσικό περιβάλλον.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η ίδρυση Υπουργείου Περιβάλλοντος στη χώρα μας είναι πλέον απαραίτητη προϋπόθεση, ώστε να υπάρξει συστηματική πολιτική για το περιβάλλον. Θα πρέπει μάλιστα να λειτουργεί με διατομεακή λογική σε ό,τι αφορά

τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής. Μόνο με αυτό τον τρόπο παρέχονται ικανοποιητικές εγγυήσεις ότι η βιώσιμη ανάπτυξη δεν θα παραμείνει ένα θεωρητικό μοντέλο ονειροπόλων και αιθεροβαμόνων ακτιβιστών και ενεργών πολιτών, αλλά μετατρέπεται σε σχεδιασμένη επιδίωξη του κοινωνικού συστήματος.

Η πολιτική λειτουργία όμως δεν εξαντλείται στο πλαίσιο του πολιτικού συστήματος. Απεναντίας νομιμοποιείται και αποκτά περιεχόμενο και νόημα, από τη στιγμή που πραγματώνεται μέσα στο κοινωνικό γίγνεσθαι και ιδιαίτερα στην κοινωνία πολιτών. Με αυτή την έννοια έχει μεγάλη σημασία και χρησιμότητα η δημιουργία δικτύων περιβαλλοντικών οργανώσεων.

Η ύπαρξη και δράση αυτών των ισχυρών συλλογικών υποκειμένων αποτελεί βασική προϋπόθεση, ώστε να εκφράζεται υπεύθυνα το δημόσιο συμφέρον και να ασκείται κοινωνικός έλεγχος με γνώση και στοιχεία. Η θεματική αναφορά αυτών των δικτύων στο περιβάλλον εγγυάται επίσης την λογοδοσία του πολιτικού συστήματος σε συλλογικότητες, οι οποίες αποσκοπούν στην προστασία του και με αυτή την έννοια προωθούν την ποιότητα ζωής και την βιώσιμη ανάπτυξη. Ταυτοχρόνως μπορούν να συμβάλλουν αποφασιστικά στην ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου για την ευθύνη του ανθρώπου και ενεργού πολίτη για την διατήρηση της ζωής στον πλανήτη. Και αυτό αναφέρεται σε όλα τα είδη, που συγκροτούν τη χλωρίδα και την πανίδα της γης.

Για την επίτευξη αυτών των στόχων είναι σκόπιμη η ανάληψη πρωτοβουλιών και από τα κόμματα και κυρίως από την κοινωνία πολιτών. Τα μεν πρώτα πρέπει άμεσα να εντάξουν την περιβαλλοντική διάσταση στις πολιτικές, που προτείνουν και ο χώρος των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και δικτύων έχει την ευθύνη ανάπτυξης διαλόγου με την κοινωνία και τα κόμματα. Στόχος είναι η ευαισθητοποίηση των πολιτών και η ανάληψη των ευθυνών που αναλογούν στο πολιτικό σύστημα για την προστασία του περιβάλλοντος και της ζωής στον πλανήτη. Η λήψη μέτρων αποτελεί άμεση προτεραιότητα.

Σώζοντας πλατάνια στο κέντρο της Θεσσαλονίκης

Δενδροστοιχία πλατάνων μπροστά από τον παλιό σταθμό της Θεσσαλονίκης, Ιούλιος 2007.

Το κείμενο που ακολουθεί είναι του δρ δασολόγου-βοτανικού Γεώργιου Κοράκη και του δημοσιογράφου-παραγωγού ταινιών τεκμηρίωσης Χρίστου Καλλίτση και αναφέρεται στις καταστροφές που θα γίνουν με την υποθαλάσσια αρτηρία στη Θεσσαλονίκη.

Η υπόθεση της εθνικής οδού μήκους 6,5 χλμ. που σχεδιάστηκε για να εισέρχεται στο ιστορικό κέντρο της Θεσσαλονίκης, στο παραλιακό της μέτωπο, προκαλεί δυσφορία σε πολλούς κατοίκους της πόλης. Χιλιάδες υπογραφές πολιτών ζητούν ν' ακυρωθεί η κατασκευή της γνωστής ως «υποθαλάσσιας αρτηρίας». Η χρησιμότητά της έχει αμφισβητηθεί από το σύνολο σχεδόν της πανεπιστημιακής κοινότητας. Ωστόσο, το εργοτάξιο μπορεί από στιγμή σε στιγμή να ξεκινήσει. Το δένδρο όταν σφάζεται, μια ζωή χάνεται. Επείγει το να γίνονται έργα που σέβονται και αναδεικνύουν το περιβάλλον και τη νέα ελληνική ιστορία.

Ακολουθεί η πραγματογνωμοσύνη του δασολόγου καθηγητή Γεώργιου Κοράκη για τη δενδροστοιχία 138 πλατάνων και άλλων δένδρων τα οποία κινδυνεύουν να κοπούν από τον αυτοκινητόδρομο τον ευρύτερα γνωστό ως «υποθαλάσσια»:

ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΑΛΑΙΟ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΣΤΑΘΜΟ ΩΣ ΤΗΝ ΟΔΟ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗ

Η «ιστορική δενδροστοιχία» ξεκινάει από τον Παλιό Σταθμό και απλώνεται μέχρι το ύψος της οδού Φιντίου. Αναφέρεται στα έγγραφα της Εφορείας Νεοτέρων Μνημείων Κεντρικής Μακε-

δονίας ως «ιστορική» καθώς είναι γνωστή από ιστορικές και λογοτεχνικές πηγές. Στην περιοχή απλωνόταν ο κήπος Μπερ Τσινάρ (Πέντε Πλατάνια).

Αποτελείται από 19 πλατάνια (*Platanus orientalis*) αυτοφυή, ηλικίας από 40 έως 100 χρόνων, υπολείμματα φυσικού πλατανοδάσους.

Η κατάσταση τους δείχνει πως υπάρχει η τάση να τα εξαφανίσουν. Έχουν κόψει μέχρι και τις κορυφές των δένδρων. Τα δένδρα, ωστόσο, επιβιώνουν.

Το πλατάνι, ως γνωστόν, είναι είδος ιδιαίτερα ανθεκτικό στις μηχανικές πληγώσεις και φθορές. Το μέγιστο ύψος των δένδρων αυτών είναι περί τα 20 μέτρα (συνυπολογίζοντας ότι σε ορισμένα οι κορυφές είναι κομμένες).

Στην έκταση που απλώνεται η δενδροστοιχία των 19 ιστορικών πλατάνων φύονται επιπλέον άλλα 33 πλατάνια, υβριδογενή ως προς το είδος (*Platanus hybrida*) τα οποία είναι ηλικίας 5–8 ετών και ύψους μέχρι 7 μέτρα.

Επίσης, υπάρχουν 6 ασημόλευκες (*Populus alba*) ηλικίας 20–30 ετών και ύψους μέχρι 16 μέτρα. Τέλος, στον ίδιο χώρο φύεται και ένα σφενδάμι πλατανοειδές (*Acer platanoides*) ηλικίας 20–30 ετών και ύψους περί τα 14 μέτρα.

Επιπλέον, μέχρι τη διασταύρωση της οδού Παλαιού Σταθμού με την οδό 26ης Οκτωβρίου στη νησίδα του δρόμου υπάρχουν 16 κόκκινες βαλανιδιές (*Quercus rubra*) προέλευσης αμερικανικής, ηλικίας 5–8 ετών και ύψους μέχρι 5 μέτρα.

Στη δεξιά μεριά της οδού Κουντουριώτη (από τη διασταύρωση με την οδό 26ης Οκτωβρίου μέχρι τη διασταύρωση με την οδό Σαλαμίνας), όπως πηγαίνουμε προς την κεντρική είσοδο του λιμανιού της Θεσσαλονίκης, υπάρχει δενδροστοιχία με 38 πλατάνους (13 άτομα *Platanus orientalis*, 24 *Platanus hybrida*, 1 *Platanus occidentalis*) μέσου

ύψους 12–16 μέτρων και ηλικίας 7–40 ετών. Στην αριστερή πλευρά του ίδιου τμήματος της οδού Κουντουριώτη υπάρχει δενδροστοιχία 48 πλατάνων (13 άτομα *Platanus orientalis*, 35 άτομα *Platanus hybrida*) με παρόμοια χαρακτηριστικά με αυτά της δεξιάς πλευράς του δρόμου.

Συνολικά η δενδροστοιχία πλατάνων της οδού Κουντουριώτη που περιγράφεται στην παρούσα έκθεση αποτελείται από 86 άτομα. Επιπλέον, υπάρχουν 13 ασημόλευκες (*Populus alba*) εφαιπτόμενες στον τοίχο του πολυώροφου πάρκινγκ, ενώ στο πάρκο της νησίδας μεταξύ των οδών Κουντουριώτη και Πολυτεχνείου φύονται πολυάριθμα δένδρα και θάμνοι, μεταξύ των οποίων αείλανθοι (*Ailanthus altissima*), κελρετέριες (*Koelreuteria paniculata*), ακακίες Κωνσταντινουπόλεως (*Albizia julibrissin*), δαμασκηνιές (*Prunus cerasifera*) και αγγελικές (*Pittosporum tobira*).

Πιθανότατα μερικά άτομα των δενδροστοιχιών που βρίσκονται εκατέρωθεν της οδού Κουντουριώτη να είναι συνέχεια του ιστορικού κήπου Μπερ Τσινάρ.

Το μεγαλύτερο μέρος του μήκους και του ύψους του τείχους που περιφράσσει το λιμάνι, επί της οδού Κουντουριώτη, καλύπτεται από ξυλώδη αναρριχώμενα όπως ο κισσός, που παρουσιάζουν εντυπωσιακή ανάπτυξη και θαλερότητα.

Οι συνέπειες από την απώλεια των δενδροστοιχιών αυτών (αποτελούμενων από 138 πλατάνια και άλλα δένδρα), οι οποίες είναι υγιείς και με προοπτική αιώνιας διαβίωσης, είναι μη αναστρέψιμες και άκρως επιβλαβείς για το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής στη Θεσσαλονίκη. Επιπλέον, θα εξαφανιστεί ένα πολύτιμο κομμάτι της ιστορικής μνήμης της πόλης.

Ο Δεκέμβρης του 1944 και τι κρύβεται πίσω από τις λέξεις

Μια αφήγηση του Αλέξανδρου Αργυρίου για το Δεκέμβρη του 1944

Δικαιούμαι, νομίζω, να μιλήσω ως μάρτυρας εκείνου του διαβόητου Δεκέμβρη του '44 που στρογγυλοποιημένα διήρκεσε τριάντα τρεις ημέρες και υμνήθηκε από τέσσερις έλληνες ποιητές, καθώς τα έρημα ελασιτάκια πολεμούσαν με αυτοθυσία. Μέσα στις πολλές απόψεις, θετικές ή αρνητικές, μήπως εκκρεμεί και μια άποψη που να βρίσκεται υπεράνω της διαμάχης, που να λαμβάνει υπ' όψιν τα εκ των υστέρων γνωσθέντα; Μέχρι τότε, ας μην απορρίπτομε και την προσωπική άποψη ενός μάρτυρα της εποχής, όπως αυτή που θα καταθέσω.

Στην αρχή, τα προηγούμενα. Το ότι ο Τσώρτσιλ και ο Στάλιν συμφώνησαν να μοιράσουν την επιρροή τους στα Βαλκάνια· αν δεν μας αρκεί η αναφορά του Τσώρτσιλ στα απομνημονεύματά του, έχουμε και την αλληλογραφία Τσώρτσιλ και Ήντεν που το επιβεβαιώνει. Κοντολογίς είναι αναμφισβήτητο ότι την Ελλάδα την είχαν εκχωρήσει κατά 90% στην Αγγλία. Έχουμε ισχυρούς λόγους να υποθέσουμε ότι ο Στάλιν δεν ενημέρωσε ούτε ρητά ούτε πλαγίως τους έλληνες κομμουνιστές, που είχαν θεριέψει με την Κατοχή και μετά την συνθηκολόγηση της Ιταλίας ήταν πάνοπλοι, και ότι η ηγεσία κατέβαζε (αποκλειστικά στα υψηλά στελέχη) τη «γραμμή»: «τώρα πάμε για κατάληψη της εξουσίας»· ως πρώτο δε στάδιο εκκαθάρισης των εχθρών ήταν η αποκεφάλιση των τροτσκιστών. Πάντως, όμως, ζητούσαν να μάθουν και τη γνώμη περί του πρακτέου από τον μεγάλο ηγέτη, ο οποίος «περιέργως» σιωπούσε. Μεταξύ μας τώρα, τι να τους έλεγε, ότι τους είχε πουλήσει; Προτίμησε την άκρα σιωπή. Άλλωστε και ο συνταγματάρχης Ποπώφ, του κλιμακίου του Κόκκι-

νου Στρατού που είχε κατέβει στην «ελεύθερη Ελλάδα» (ήγουν το εαμικό αντάρτικο της Κατοχής), δήλωνε αναρμόδιος. Ομοίως και σε επόμενο χρονικό στάδιο, όταν πλησιάστηκε ο πρέσβης της ΕΣΣΔ στην Αίγυπτο, κι εκείνος δήλωνε αναρμόδιος και αρκούνταν στα: «νομίζω», «ξέρετε... η προσωπική μου γνώμη...». Περιέργως πάντως, ενώ τίποτε δεν το προμηνούσε, η ηγεσία αλλάζει γραμμή (Μάιος 1944) και από το στενό εαμικό μπλοκ, κάποια στιγμή, μέσω εκλογών εν παρανομία, ψηφίζεται μια ιδεατή βουλή, από όπου προκύπτει η δημιουργία της ΠΕΕΑ (Προσωρινή Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης) με πρόσωπα από τον ευρύτερο «προοδευτικό» χώρο, Σβώλο, Ασκούτση κ.λπ., και ιδρύεται η λεγόμενη «κυβέρνηση του βουνού», ώστε, ως ευρύτερος σχηματισμός και αξιόπιστος πολιτικά, να συνομιλήσει με την εξόριστη ελληνική κυβέρνηση, υπό τον Γ. Παπανδρέου (τότε πλέον), για τη δημιουργία μιας, κοινής αποδοχής, ελληνικής κυβέρνησης εθνικής ενότητας που θα εγκαθίστατο στην Αθήνα, αμέσως μετά την αποχώρηση των ναζί. Η αλλαγή της έως τότε πολιτικής του ΚΚΕ ήταν λογικό να υποθέσεις ότι πήγαζε από διαφοροποιημένο σκεπτικό. Φαντάζομαι όμως ότι δεν πρέπει να ήταν από κατηγορηματική υπόδειξη κάποιας «έγκυρης πηγής». Αλλιώς, δεν μπορεί να εξηγηθεί γιατί μετά τη συνάντηση της «κυβέρνησης του βουνού» με την «κυβέρνηση Παπανδρέου», και ενώ είχαν συμφωνήσει σε ένα κυβερνητικό σχέδιο, κάποια στιγμή τα μέλη του Κ.Κ. που συμμετείχαν αναχώρησαν, για να έρθουν να συνεννοηθούν με το κόμμα, και δεν επανήλθαν στον Λίβανο, που ήταν η έδρα, με συνέπεια να εκκρεμεί η υπόθεση. (Το βέβαιο ήταν ότι κάποια

ηγετικά στελέχη είχαν διαφωνήσει με τη συμφωνία, επειδή έδινε ανεπαρκή δύναμη στην ενωτική κυβέρνηση.) Ωστόσο χρειάστηκε περισσότερο από ένας μήνας, έως ότου επανέλθουν οι του ΚΚΕ, υποχωρώντας (για επίσης αγνώστους λόγους), και να υπογράψουν τελικά τη λεγόμενη Συμφωνία του Λιβάνου.

Αυτά ως εισαγωγή, ενώ στη συνέχεια θα προκύψουν και άλλα. Βρισκόμαστε στην ώρα που η κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου με τους έξι υπουργούς και υφυπουργούς της ΠΕΕΑ, εγκατεστημένη πλέον εν Αθήναις, συνεδριάζει. Κάπου εκεί κοντά κατοικοεδρεύει και ο άγγλος στρατηγός Σκόμπυ (που με τη Συμφωνία της Καζέρτας, 26.9.1944, υπογεγραμμένης και από τον Ζέβγο, είναι ο στρατιωτικός διοικητής Ελλάδος), να ετάζει καρδιάς και νεφρούς (θα φανεί στο αμέσως επόμενο στάδιο). Και ενώ η κυβέρνηση χωρίζεται στα δύο, μη καταλήγοντας σε απόφαση για τη λύση της σύνθεσης του στρατιωτικού θέματος, ξαφνικά ο Σκόμπυ ανακοινώνει και δίνει αμετάθετη προθεσμία: να παραδώσουν τα όπλα οι αντάρτικες δυνάμεις ΕΛΑΣ και ΕΔΕΣ. Άγνωστος ο λόγος για τον αιφνιδιαστικό αυτόν εκβιασμό, πριν πάρει οριστική απόφαση το υπουργικό συμβούλιο. Μόνος αποφασίζει ο караβανάς Σκόμπυ; Ωστόσο, μην ξεχνάμε ότι караβανάδες με πείρα διοικούσαν και τις αποικίες. Ξέροντας εκ των υστέρων τη συμφωνία Στάλιν και Τσώρτσιλ, θα έλεγα πως μάλλον βέβαιο είναι ότι: αποφάσιζε ο Σκόμπυ κατ' άνωθεν εντολή. Στριμωγμένοι, προ του τετελεσμένου, οι υπουργοί της ΠΕΕΑ παραιτούνται, όπως και ο κοινής εμπιστοσύνης στρατηγός Οθωναίος. Τολμώ να υποθέσω ότι εδώ ο Παπανδρέου έδρασε

ΟΤΑΝ Ο ΛΑΟΣ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟΝ ΚΙΝΔΥΝΟ ΤΗΣ ΤΥΡΑΝΙΑΣ ΔΙΑΛΕΓΕΙ Η ΤΙΣ ΑΛΛΥΣΙΔΕΣ Η ΤΑ ΟΠΛΑ, γράφει το πανό του ΕΑΜ στη φωτογραφία από τη δεύτερη διαδήλωση του Δεκέμβρη. Η λήψη είναι του αμερικανού φωτογράφου Ντμίτρι Κέσελ.

ως υποτακτικός και όχι ως πρωθυπουργός, που είχε τη δυνατότητα να ελιχθεί και να ζητήσει αναβολή της απόφασης μέχρις ότου ηρεμήσουν τα πνεύματα. Αλλά, ας μη μιλάμε υποθετικά. Πριν από την εκπνοή της προθεσμίας παράδοσης των όπλων, βασιλεύει μια χαώδης κατάσταση. Τότε το κομμουνιστικό κόμμα, ως δήθεν ΕΑΜ (χωρίς να αποφασίσουν τα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής του, όπως έδειξαν τα πράγματα), ζήτησε να κάνει συγκέντρωση διαμαρτυρίας στην πλατεία Συντάγματος. Η άδεια εδόθη, αλλά με απόφαση –υπό την πίεση τίνος τώρα; Της κυβερνήσεως ή του Σκόμπυ; (Ας το αφήσουμε προσώρας να εκκρεμεί το ποιος)– η συγκέντρωση απαγορεύθηκε. Όμως παρά την απαγόρευση, στις 3 Δεκεμβρίου η συγκέντρωση πραγματοποιήθηκε και ο κόσμος άρχισε να μπαίνει στην πλατεία Συντάγματος, ανεβαίνοντας την οδό Γεωργίου Α'. Όταν οι πρώτοι έφτασαν στο ύψος του

Άγνωστου Στρατιώτη στη Βασιλίσσης Αμαλίας, από το ισόγειο της Αστυνομίας (που βρισκόταν γωνία Πανεπιστημίου και Βασιλίσσης Σοφίας) έπεσαν πυροβολισμοί κατ' ευθείαν προς το πλήθος και σκοτώθηκαν περίπου 25 διαδηλωτές. Η Ιστορία του ελληνικού έθνους, Εκδοτική Αθηνών, τόμ. ΙΣΤ', αναφέρεται σε 30, ο Π. Κανελλόπουλος σε συνέντευξή του στο Αντί, (τχ. 87 της 3.12.1977) υποστήριζε ότι δεν ήξερε, διότι βρισκόταν αλλού, αλλά δεχόταν πολλά από τα παρακάτω. Το πλήθος άρχισε να αποχωρεί και η πλατεία να αδειάζει.

Ως εδώ τα πράγματα είναι γνωστά για όλες τις πλευρές. Το μόνο που έχει λεχθεί ήταν ότι οι πυροβολισμοί έπεσαν, διότι οι διαδηλωτές ήταν οπλισμένοι και απειλητικοί. Αναληθέστατο, εφόσον δεν έπεσε κανένας πυροβολισμός από το άοπλο πλήθος, ούτε υπήρξε καμιά επιθετικότητα από μεριάς του και δεν είχε άλλωστε καμιά τέτοια εντολή,

ώστε να αιτιολογεί την επίθεση της αστυνομίας. Το μαρτυρώ, όπως και οι όσοι επιζώντες ύστερα από 63 χρόνια.

Εκείνο που μάθαμε αργότερα ήταν ότι στον τρίτο όροφο του κτηρίου της Αστυνομίας, προφανώς για να έχει μεγαλύτερη εποπτεία, βρισκόταν ο Άγγελος Έβερτ και επικοινωνούσε με τον προϊστάμενο του ισογείου (όπου βρίσκονταν οι σκοπευτές), οπότε κάποια στιγμή, με την άνοδο του πλήθους στο σημείο που ανέφερα, ακολούθησε ο διάλογος:

Έβερτ: Πυροβολήστε.

Ο του ισογείου ρώτησε: Στο ψαχνό;

Έβερτ: Ναι, στο ψαχνό.

Τυπικά η πρωτοβουλία του εν ψυχρώ πυροβολισμού ήταν του Έβερτ. Ποιος όμως τον διέταξε, που σημαίνει ποιος ήθελε να φτάσει η υπόθεση στα άκρα;

Απ' όσο ξέρομε, ο Παπανδρέου παραιτήθηκε αμέσως και η ανάθεση δόθηκε στον Σοφούλη. Ο Παπανδρέου στο σχετικό βιβλίο του το αποσιωπά.

Φωτογραφίες του αμερικανού Ντμίτρι Κέσελ από από τη διαδήλωση του Δεκέμβρη στην πλατεία Συντάγματος.

Έχομε όμως το τηλεγράφημα του Τσώρτσιλ στον Σκόμπυ που του λέει: «Δέσε τον Παπανδρέου και μην τον αφήσεις να παραιτηθεί, όπως και κανείς άλλος από την κυβέρνηση (προφανώς διότι θα ήταν μορφή υποχώρησης) και να φερθείς ως εάν βρίσκεσαι σε εχθρική πολιορκημένη πόλη.» Αναφέρω βεβαιωμένα τηλεγραφήματα. Απορία. Γιατί παραιτήθηκε ο Γ. Παπανδρέου; Μήπως δεν είχε δώσει εντολή για τους πυροβολισμούς και δεν ήθελε να επωμιστεί το θάνατο 25 ανθρώπων; Πριν απαντήσω, ας αναφέρω το ακόλουθο κεφαλαιώδους σημασίας γεγονός που δεν του έχει δοθεί ηρέπουσα σημασία, όσο ξέρω.

Λίγες ώρες μετά τα αιματηρά επεισόδια, η πλατεία Συντάγματος γέμισε ολόκληρη, χωρίς να ανοίξει ρουθούνι, μίλησε ο Σιάντος από ένα μπαλκόνι της οδού Όθωνος, τραγουδήθηκαν το Πένθιμο εμβατήρι και ο Εθνικός Ύμνος, τοποθετήθηκαν οι νεκροί σε πρόχειρες σανίδες και το πλήθος αποχώρησε, συναποκομίζοντας τους νεκρούς που κηδεύτηκαν την επομένη μέρα. Έχουν δημοσιευθεί οι σχετικές φωτογραφίες. [Η διάσημη φωτογραφία του αμερικανού Dmitri Kessel (Ελλάδα 1944, Αθήνα, Άμμος 1997) με τις τέσσερις κοπέλες που κρατούν ένα ματωμένο πανό και αναδημοσιεύεται εδώ είναι τραβηγμένη προφανώς από τη δεύτε-

ρη αυτή συγκέντρωση.]

Ποιος, λοιπόν, έδωσε εντολή να πραγματοποιηθεί η δεύτερη αναίμακτη συγκέντρωση; Αναμφίβολα επετράπη έπειτα από κάποιο «διαβούλιο». Όχι, πάντως, με τον Παπανδρέου που είχε παραιτηθεί και υπήρχε κενό εξουσίας. Μάλλον από τον Σκόμπυ, που (υποθέτω εύλογα) πρέπει να είχε δώσει εντολή στον Έβερτ να πυροβολήσει στο ψαχνό (για να ξεμπλέκει με το θέμα στα γρήγορα, ως γνήσιος αποικιοκράτης). Αλλά τώρα –με τόσους νεκρούς, χωρίς να υπάρξει σύγκρουση, και ακάλυπτος από μια παραιτημένη κυβέρνηση– η υπόθεση καταφανώς είχε αλλάξει χαρακτήρα. Μόνος κύριος της κατάστασης ο Σκόμπυ και με ισχυρό δυναμικό: τους άγγλους στρατιώτες του, τα τανκς του, τα αεροπλάνα του, δεν είχε να φοβηθεί τίποτε, αλλά στην αμηχανία του για το τί μέλλει γενέσθαι και να κερδίσει χρόνο, πριν πάρει νέα εντολή, όπως ζήτησε, έκανε ένα προσωρινό συμβιβασμό και άφησε να γίνει η δεύτερη συγκέντρωση, ώστε να εκτονωθεί η κατάσταση. Αλλά η εντολή του Τσώρτσιλ στον Σκόμπυ, που προαναφέραμε, για το δέσιμο του Παπανδρέου και για το ότι πρέπει να φερθεί ως εάν να βρίσκεται σε εχθρική χώρα, του επέτρεψε να γίνει σκληρότερος, επιλέγοντας την κατάπιξη της «ανυπακοής στην παράδοση του

οπλισμού των ανταρτών», επιλέγοντας τη σύγκρουση. Φαίνεται, όμως, ότι ο Σκόμπυ νόμιζε ότι πήγαινε για έναν περίπατο και δεν είχε εκτιμήσει τη δύναμη και την αυτοθυσία που επέδειξαν τα ελασιτάκια, τα οποία με τα αγχέμαχα όπλα τους πολεμούσαν υπέρ βωμών και εστιών· έτσι πίστευαν και έτσι φαινόταν να είναι. Ο εχθρός ήταν επίσης ξένος, όπως και πριν οι Γερμανοί.

Με αυτά και αυτά άρχισε η μάχη της Αθήνας, με το να καταλαμβάνει ο ΕΛΑΣ τα αστυνομικά τμήματα της περιφέρειας και να προχωρεί σιγά σιγά στο κέντρο. Ο Σκόμπυ περιορίστηκε να στέλνει τανκς, για να μαζεύει τους αστυφύλακες από τα υπό κατάληψη τμήματα, να πυροβολεί με τα αεροπλάνα του κάθε κινούμενο αυτοκίνητο, αλλά και στα κουτουρού και όποιον πάρει ο Χάρος. Η κίνηση στην ελασιτοκρατούμενη περιοχή να γίνεται διά πεζοπορίας, χωρίς να πάψουν οι μάχες. Τις πρώτες δέκα περίπου μέρες ο ΕΛΑΣ προχωρούσε ακατάβλητος. Αυτό που έκανε ο Σκόμπυ ήταν να προβαίνει σε μικρές διεισδύσεις στα διάφορα σημεία: με τανκς και στρατιώτες του και έπειτα να υποχωρεί. (Σε μια τέτοια περίπτωση τραυματίστηκε ο Ιάνης Ξενάκης και θα πέθαινε από αιμορραγία· αλλά ο τραυματιοφορέας Γιώργος Κατσιχτής, συμμαθητής μας, κατάφερε να τον τραβήξει

και να τον φέρει σε απυρόβλητη ζώνη.)

Η κατάσταση παρατεινόταν χωρίς αισθητές μεταβολές και χωρίς να μπορεί να κερδίζει ο στρατός του Σκόμπυ τις απολεσθείσες περιοχές, μέχρις ότου ήρθαν εσπευσμένα ο Μακ Μήλαν, υπουργός Αποικιών και ο στρατηγός Αλεξάντερ, ηγέτης των επιχειρήσεων στην Ιταλία, οι οποίοι διαπίστωσαν την αδυναμία της αγγλικής αποστολής και των εφοδίων της (έλλειψη και σε τρόφιμα), οπότε ο Αλεξάντερ συγκατατέθηκε να αποσύρει δυνάμεις από το μέτωπο της Ιταλίας, για έρθουν στην Αθήνα. Κατόπιν αυτών, άρχισε να αντιστρέφεται η κατάσταση.

Δεν μπορώ να δεχθώ τα περί ιδιοφυούς σκέψης του Σιάντου να καταλάβει τις ελληνικές αστυνομικές δυνάμεις, προκειμένου τελικά να συνομιλήσει υπό δικούς του όρους με τους Άγγλους. Αν μπορούσαμε να έχουμε στα χέρια μας τους Ριζοσπάστες που τότε κυκλοφορούσαν στην «ελεύθερη» Αθήνα, θα διαπιστώναμε ότι διαρκώς μιλούσαν για επικείμενες διαπραγματεύσεις και όχι ότι πρόκειται για κατάληψη της εξουσίας. Φαίνεται ότι ο Σιάντος και οι περί αυτών, αν δεν τα ήξεραν όλα, ήξεραν το κεφαλαιώδες: ότι δεν μπορούσαν να γίνουν εξουσία. Στην Αθήνα χαλούσε ο κόσμος από πυροβολισμούς και η Πράβδα της Μόσχας έγραφε σε δύο αράδες ότι γίνεται μάχες στην Αθήνα (τα διάβαζα στον Ριζοσπάστη) χωρίς να αναφέρει τίποτε για το ποιοι ποιοι πολεμούσαν. Και ο Τσώρτσιλ να τηλεγραφεί στον Ήντεν, λέγοντάς του: διαπιστώνω ότι οι Ρώσοι τηρούν τις συμφωνίες μας, ενώ οι αμερικανικές εφημερίδες μας κατηγορούν για επέμβασή μας σε σύμμαχο χώρα. (Έχουν δημοσιευθεί τα σχετικά τηλεγραφήματα.)

Κοντολογίς, ο Δεκέμβρης έγινε όχι για κατάληψη της εξουσίας, θέση που ήταν εκ προοιμίου αδύνατη, αλλά για να κερδίσει πόντους το «κόμμα του λαού», που αν ήθελε, με τον Σκόμπυ αιφνιδιασμένο, μπορούσε να κάνει ντου στο Κολωνάκι από τις πρώτες κιόλας μέρες και να λύσει αυτομάτως το ζήτημα και άντε οι Εγγλέζοι να ξαναρχίσουν, κάνοντας απόβαση ως κατακτητές πλέον, απροκάλυπτα. Δεν λέω τρελά πράγματα, όπως ίσως φαντάζεστε,

αλλά ξέρω και έχω πολλές μαρτυρίες ότι ο ΕΛΑΣ είχε ήδη, από τις πρώτες μέρες, περικυκλώσει το Κολωνάκι. Πάμε παρακάτω.

Πιεσμένος από τους άγγλους Συντηρητικούς και αποφασισμένος να ξεκαθαρίσει και να λύσει την κατάσταση, ο Τσώρτσιλ ήρθε στις 26 Δεκεμβρίου στην Αθήνα, συγκάλεσε σε διάσκεψη τους έλληνες πολιτικούς, απέρριψε το ΕΑΜ και την ΠΕΕΑκή πλευρά, ως μη ενεχόμενους, και κάλεσε τους αυθεντικούς υπεύθυνους. Εκ μέρους του κόμματος ήρθε ο Σιάντος και ως εκπρόσωπος του ΕΑΜ (τυπικός γραμματέας του) ο Παρτσαλίδης. Στο διάλογο που ακολούθησε μίλησαν όλοι, ο δε Σιάντος υπερέβη εαυτόν σε υπερβολικές απαιτήσεις (βλακωδώς, επειδή ο κόμπος είχε φτάσει στο χτένι, ο ΕΛΑΣ υποχωρούσε σε όλα τα μέτωπα), και απήλθε θριαμβευτής. Η ΕΑΜική και ΠΕΕΑκή ομήγυρις, που τον περίμενε για να μάθει τι έγινε, τον άκουσε να λέει μπαίνοντας: «Του τα είπαμε του Τσώρτσιλ». Όλοι κοιταχτήκανε αμήχανα (μαρτυρία Φούλας Χατζηδάκη). Ο άνθρωπος, με τη στάση του έδειξε ότι δεν είχε πάρει χαμπάρι με ποιον συνομιλούσε, ενώ είχε φτάσει να συνομιλεί με τον ίδιο τον Τσώρτσιλ και νόμιζε πως του τα 'ψαλλε και του ιδρωσε το αυτί...

Ο Τσώρτσιλ, σοβαρός και μετρημένος, ύστερα από τις ομιλίες των άλλων και τις μεταξύ τους διαφωνίες, κατέληξε σε ένα συμβιβασμό: να δεχθεί ως αντιβασιλέα τον Αρχιεπίσκοπο Δαμασκηνό και ως πρωθυπουργό τον Νικόλαο Πλαστήρα.

(Λέγεται ότι ο Τσώρτσιλ, από τις συνομιλίες που είχε τότε με τους έλληνες πολιτικούς, αποκόμισε το συμπέρασμα ότι η Ελλάδα στερείται πολιτικών ανδρών.)

Τέλος από τους δικούς τους ο Τσώρτσιλ ζήτησε γρήγορη εκκαθάριση της πολεμικής κατάστασης, η οποία κατόπιν αυτού έληξε σε μια εβδομάδα, με πανηγυρική ήττα των εξεγερμένων. Ο ΕΛΑΣ (και από πίσω όλη η Ελλάς, όπως θα γράψει η Μέλπω Αξιώτη) άδειαζε την Αθήνα, διασχίζοντας όρη και πεδιάδες, μέχρι να καταλύσει κάπου για να ξαποστάσει.

Υποστηρίζεται, ως εξήγηση για τη σιωπή του, ότι ο Στάλιν έστειλε εγκαί-

ρως μήνυμα στον Δημητρώφ: να μην επιχειρήσουν να κάνουν κίνημα οι σύντροφοι έλληνες, αλλά το μήνυμα τάχα δεν έφτασε εγκαίρως –λες και ήταν κάρτα ευχετηρίων– παρά τον Ιανουάριο του 1945, όταν η υπόθεση είχε κριθεί, η Αθήνα είχε αδειάσει, είχε υπογραφεί η Συμφωνία της Βάρκιζας και η ηγεσία πουλούσε αισιοδοξία με το αζημίωτο.

Θα θεωρηθώ βλάσφημος, αλλά δεν πειράζει. Με εξαγρίωνε το ασμάτιον:

Μας πήραν την Αθήνα [...] μα μόνο για ένα μήνα,

όταν αντιλαμβανόμουν πόσο αυτό ήταν ανέφικτο, εφόσον πριν από τον Δεκέμβρη η Αριστερά ήταν παντού, ενώ από δω και πέρα ο κόσμος της θα τραβούσε του λιναριού τα πάθη. Και πάντως, εκ των υστέρων, ξέρομε ότι ο μήνας αυτός, για τους εμπνευστές της πλαστής αισιοδοξίας, κράτησε τριάντα χρόνια. Αλλά τότε εκείνοι δεν έπαιρναν χαμπάρι με τίποτε. Το ρολόι ήταν σταματημένο στο 1933. Η αισιοδοξία έχει τη χάρη της φαίνεται και το να μην παίρνεις έστω και λίγες αποστάσεις, είναι ελληνικός κανόνας που ισχύει για όλα τα κόμματα.

Όταν ο Α. Ζντάνωφ διέγραφε την ποιήτρια Άννα Αχμάτοβα ως αντιδραστική και προχωρούσε διαγράφοντας και τον Πικάσο ως φορμαλιστή, ο γραμματέας του Κ.Κ. Γαλλίας εμφανιζόταν πρώτος πρώτος στα εγκαίνια της έκθεσης του Πικάσο. Όταν στη Μόσχα εκδίδονταν οι σημειώσεις του Ένγκελς που πήραν το τίτλο *Η διαλεκτική της φύσης*, καταρτισμένες από εισφορές των φίλα κείμενων επιστημόνων του 19ου αιώνα, ασχολίαστες, λες και ήταν ιερές, ο εκδοτικός οργανισμός του Κ.Κ. Γαλλίας τις εξέδιδε σχολιασμένες από έναν μαθηματικό, έναν φυσικό, έναν χημικό, οι οποίοι σημείωναν τα λάθη στα οποία είχε υποπέσει τόσο ο Ένγκελς όσο και οι επιστήμονες που τον τροφοδοτούσαν, ώστε το έργο να αποκτά την ιστορική του σημασία, ως όφειλε. Με άλλα λόγια, είχαμε δύο διαφορετικές νοοτροπίες και η Γαλλία αποστασιοποιόταν από τη μοσχοβίτικη.

Άλλο να διαβάζεις *Canto* κι άλλο να σου λένε καν' το, που έλεγε και ο ποιητής Μ. Φάσης, για να μειδιάσουν λίγο τα χείλη μας.

ΤΟΥΡΚΙΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΣΤΟ ΒΟΡΕΙΟ ΙΡΑΚ

Περνώντας στην υλοποίηση των απειλών που εκτόξευε για πολύ καιρό η Τουρκία, πραγματοποίησε το περασμένο Σαββατοκύριακο στρατιωτική επίθεση εναντίον Κούρδων ανταρτών στο βόρειο Ιράκ, διατυμπανίζοντας, μάλιστα, την επιτυχία του εγχειρήματός της. Συγκεκριμένα, όπως αναφέρεται σε επίσημη ανακοίνωση, η επίθεση πραγματοποιήθηκε από εναέρια μέσα εναντίον μιας ομάδας 50-60 ανταρτών, προκαλώντας τους «βαριές απώλειες».

Η επίθεση αυτή, βέβαια, βρίσκεται πολύ μακριά από το να αποτελεί εισβολή στο κουρδικό έδαφος, δεδομένου ότι, όπως διευκρινίζεται, δεν σημειώθηκε προώθηση τουρκικών στρατιωτικών δυνάμεων στο ιρακινό έδαφος. Άλλωστε, παρόμοιες επιθέσεις έχουν σημειωθεί πολλές φορές στο πρόσφατο παρελθόν χωρίς φυσικά να τους δοθεί τόση δημοσιότητα.

Γίνεται φανερό ότι, με δεδομένη την αρνητική στάση τόσο

της ιρακινής κυβέρνησης όσο και της Ουάσιγκτον, η τουρκική ηγεσία αποφάσισε να προχωρήσει σε μια περιορισμένη έκτασης επιχείρηση, θέλοντας έτσι να δείξει προς κάθε κατεύθυνση την ικανότητά της να πραγματοποιεί αυτά που λέει και ταυτόχρονα να εκφοβίσει τους Κούρδους αντάρτες του ΡΚΚ, αλλά και να ικανοποιήσει την τουρκική κοινή γνώμη, η οποία είχε αρχίσει να πιέζει για την ανάληψη στρατιωτικής δράσης κατά των Κούρδων.

Και όλα αυτά με την πλήρη συνεργασία της πολιτικής με την στρατιωτική ηγεσία της χώρας και βεβαίως με την πλήρη ανοχή και υποστήριξη της Ουάσιγκτον, η οποία με τον τρόπο αυτό βελτιώνει τις σχέσεις της με την Άγκυρα, βοηθά στην επίτευξη μια κάποιας ισορροπίας στο εσωτερικό της Τουρκίας, αποτρέποντας παράλληλα μια ισχυρή στρατιωτική δράση στο βόρειο Ιράκ που θα μπορούσε να έχει απρόβλεπτες συνέπειες.

ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΙΚΡΑ ΕΜΕΙΝΕ Ο ΤΣΑΒΕΣ

Με μια οριακή διαφορά δυο μόλις εκατοστίων μονάδων (51% υπέρ του «όχι», 49% υπέρ του «ναι») στο δημοψήφισμα που διεξήχθη την περασμένη Κυριακή, ο πρόεδρος της Βενεζουέλας Ούγκο Τσάβες δεν κατάφερε να περάσει τη δέσμη των συνταγματικών αλλαγών που είχε προτείνει, με στόχο να στρίψει την οικονομία της χώρας προς τον σοσιαλισμό.

Το πρόβλημα του Τσάβες, όμως, είναι ότι, ανάμεσα στις 69 τροποποιήσεις του Συντάγματος που είχε προτείνει, περιλαμβάνονταν και ορισμένες που, όπως φάνηκε, φόβισαν τελικά τους ψηφοφόρους, ακόμα και μεταξύ εκείνων που τον είχαν ψηφίσει στις προεδρικές εκλογές. Άλλωστε, δεν είναι τυχαίο ότι στο δημοψήφισμα σημειώθηκε μεγάλη αποχή που έφτασε το 45%.

Συγκεκριμένα, ανάμεσα στις προτάσεις του περιλαμβάνονταν άρθρα που ενίσχυαν σημαντικά τις προεδρικές εξουσίες, καταργούσαν κάθε περιορισμό στις θητείες και αύξαναν τη χρονική διάρκεια της θητείας από έξι σε επτά χρόνια. Οι προτάσεις αυτές ερμηνεύτηκαν, όπως ήταν φυσικό, σαν προσπάθεια εγκαθίδρυσης ενός απολυταρχικού καθεστώτος, για τον λόγο αυτό και ο λαός της Βενεζουέλας προτίμησε να στείλει στον Τσάβες ένα ηχηρό μήνυμα, ότι δηλαδή, ο «σοσιαλισμός του 21ου αιώνα», όπως τον αποκαλεί ο ίδιος, δεν μπορεί να είναι προσωποπαγής, αλλά πρέπει να περνά από το δρόμο της λαϊκής συμμετοχής και της δημοκρατίας.

Φυσικά, η αντιπολίτευση στη Βενεζουέλα πανηγύρισε τη... νίκη της, ενώ η Ουάσιγκτον χαρακτήρισε το αποτέλεσμα

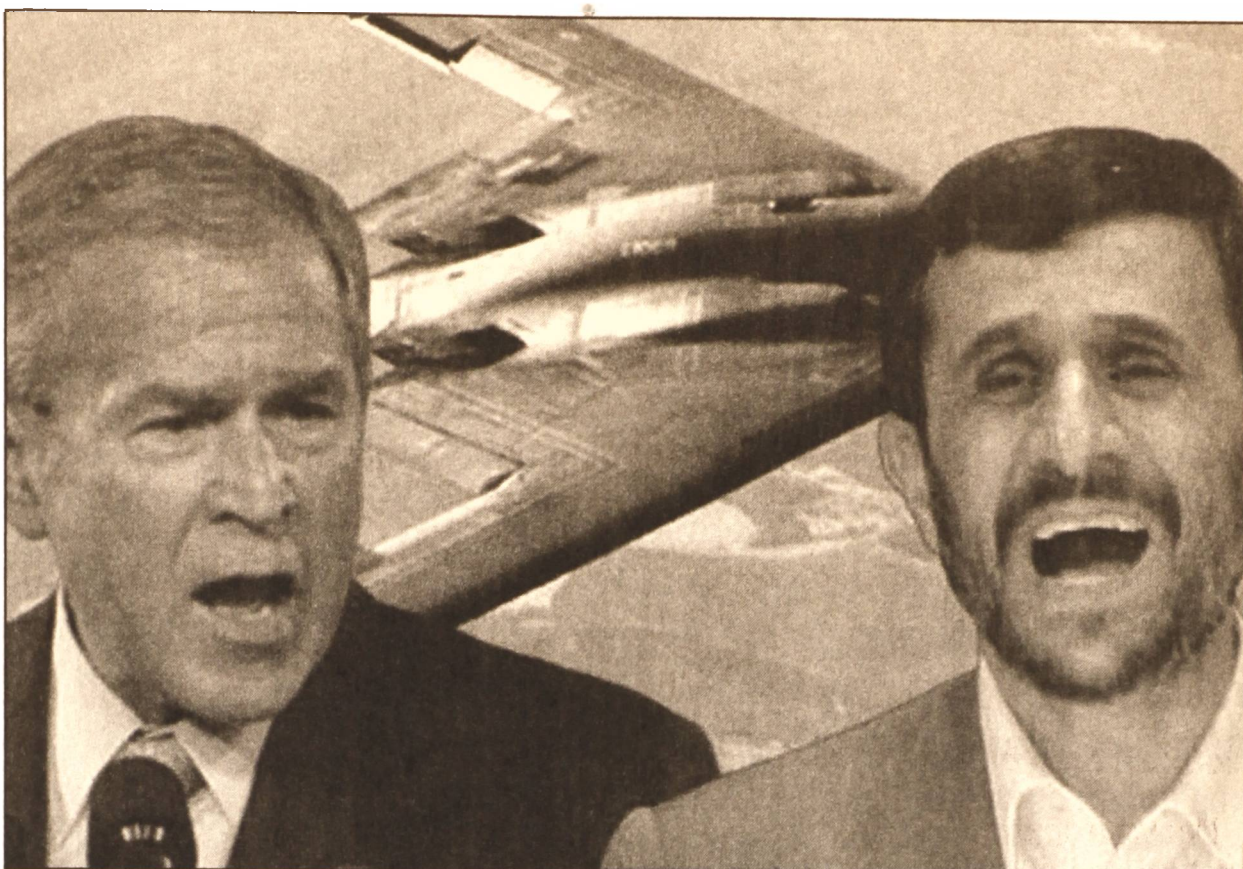
του δημοψηφίσματος «καλό οίωνό». Είναι βέβαιο, ωστόσο, ότι, αν η δέσμη των προτάσεων του Τσάβες δεν περιελάμβανε αυτές που έχουν σχέση με την προεδρία, τότε θα είχε πετύχει μια περιφανή νίκη.

ΙΡΑΝ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ... ΑΝΑΒΑΛΛΕΤΑΙ

Τα πάνω κάτω έφερε η έκθεση των αμερικανικών μυστικών υπηρεσιών που αναφέρει ότι τελικά το Ιράν δεν επιδιώκει την κατασκευή πυρηνικού όπλου. Μια έκθεση, η οποία θρυμματίζει την επιχειρηματολογία του προέδρου Τζορτζ Μπους και αποδυναμώνει την επιμονή του για τη λήψη περιοριστικών μέτρων κατά του Ιράν. Ταυτόχρονα, όμως, αποδεικνύει περίτρανα και ότι η πολεμική που ασκείται εδώ και πολλά χρόνια από τη Δύση σε βάρος της Τεχεράνης δεν είχε αιτία τα πυρηνικά, για τα οποία έτσι κι αλλιώς η Διεθνής Υπηρεσία Ατομικής Ενέργειας έχει αποφανθεί αρνητικά, αντίθετα είχε άλλες αιτίες που καλύπτουν κυρίως οικονομικά συμφέροντα.

Αυτό το τελευταίο, άλλωστε, φάνηκε από τις αντιδράσεις της Βρετανίας και της Γαλλίας, οι οποίες, σε πείσμα της έκθεσης των αμερικανικών υπηρεσιών, επέμεναν ότι το Ιράν παραμένει ένα «πολύ σοβαρό πρόβλημα» και ότι «πρέπει να συνεχιστεί η πίεση προς αυτό».

Αντίθετα, ο πρόεδρος Μπους, ο οποίος τον προηγούμενο μήνα επέ-

σειε τον κίνδυνο ενός «τρίτου παγκόσμιου πολέμου» από τα υπό κατασκευή όπλα του Ιράν, υποχρεώθηκε να ανακρούσει πρύμνα και, τηρώντας κάποια προσχήματα, χαρακτήρισε την έκθεση των μυστικών του υπηρεσιών ως ένα «προειδοποιητικό σινιάλο ότι οι Ιρανοί είχαν το πρόγραμμα, αλλά το διέκοψαν».

Είναι, πάντως, γεγονός ότι, η σκληρή γλώσσα που χρησιμοποιούσαν τον τελευταίο καιρό μεταξύ τους Ουάσι-

γκτον και Τεχεράνη ήταν περισσότερο για το θεαθήναι, καθώς οι δυο χώρες συνεργάζονται μάλλον αρμονικά για διάφορα θέματα που αφορούν στην ασφάλεια του Ιράκ. Έτσι, η έκθεση των αμερικανικών υπηρεσιών δημιουργεί ένα θετικό κλίμα, στο οποίο οι πολέμιοι του Ιράν –περιλαμβανομένων και των ΗΠΑ, στην περίπτωση που αποφασίσουν να κάνουν πισωγυρίσματα– θα είναι δύσκολο να βρουν «πρόθυμους» συμμάχους.

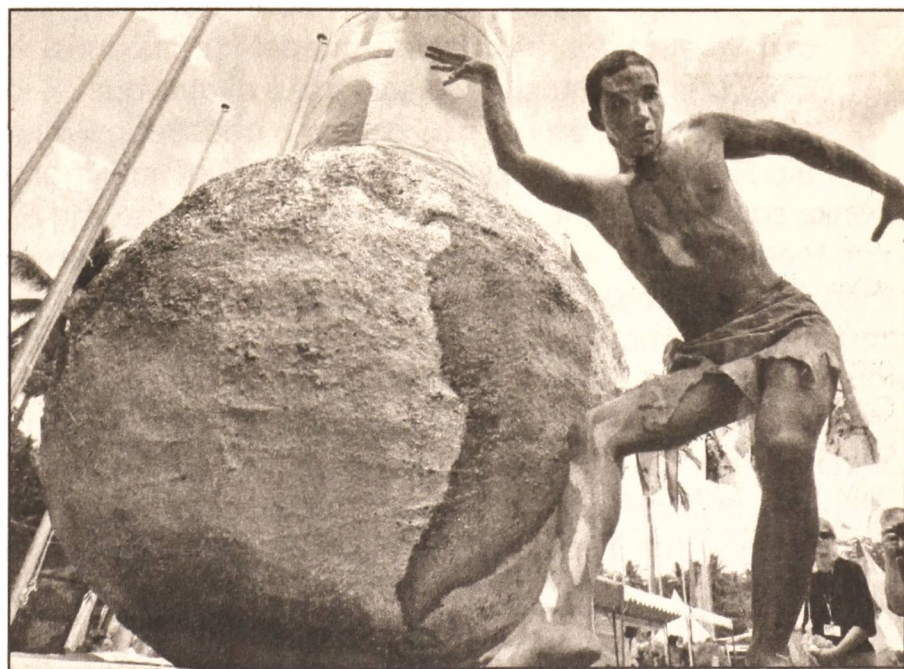
ΙΝΔΟΝΗΣΙΑ Η ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑ ΥΠΟ ΑΦΑΝΙΣΜΟ

Τα δεινά, που απειλούν την ανθρωπότητα από τις ορατές πλέον κλιματικές αλλαγές που σημειώνονται στον πλανήτη, τέθηκαν επί τάπητος κατά τη διεθνή διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε τις ημέρες αυτές στο Μπαλί της Ινδονησίας, με τη συμμετοχή πολλών χιλιάδων ανώτατων και ανώτερων αξιωματούχων από όλες σχεδόν τις χώρες του κόσμου.

Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάστηκαν πολλά νέα στοιχεία, τα οποία κυριολεκτικά κόβουν την ανάσα και δημιουργούν επιτακτικά την ανάγκη λήψης άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση μιας βέβαιης βιβλικής καταστροφής.

Ανάμεσα στα άλλα, τονίσθηκε ότι η κατάσταση είναι σχεδόν μη αναστρέψιμη και ότι στα επόμενα 50 χρόνια θα δούμε τη Γη να καλύπτεται από τους ωκεανούς και εκατομμύρια ανθρώπων να πεθαίνουν από την πείνα, καθώς βασικά είδη της παγκόσμιας γεωργικής παραγωγής είτε θυσιάζονται για την παραγωγή βιοκαυσίμων είτε καταστρέφονται από πλημμύρες και άλλες θεομηνίες.

Μια ανάσα στις δυσοίωνες αυτές προβλέψεις προσέφερε, πάντως, η στάση της Γερμανίας, της μόνης χώρας που, ξεφεύγοντας από τις άκοπες συζητήσεις επί διαδικαστικών θεμάτων, αποφάσισε την άμεση λήψη συγκεκριμένων μέ-

τρων, με στόχο τη μείωση της εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου στα επόμενα δεκαπέντε χρόνια κατά 40%.

Αντίθετα, η Ελλάδα προτίμησε μάλλον να... σνομπάρει την διάσκεψη, καθώς κανένας έλληνας αξιωματούχος δεν εμφανίστηκε στο Μπαλί, οπότε την εκπροσώπηση της χώρας μας ανέλαβε άτυπα το ελληνικό τμήμα της WWF, το οποίο βεβαίως δεν μπορούσε να λείπει από μια τόσο σημαντική εκδήλωση.

Απόλυτος κυρίαρχος του παιχνιδιού ο Πούτιν

του Τάκη Διαμαντή

Με τη σαρωτική νίκη που πέτυχε στις εκλογές της περασμένης Κυριακής το κόμμα Ενιαία Ρωσία, ο πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν καθίσταται πλέον κυρίαρχος του πολιτικού παιχνιδιού στη χώρα του, καθώς, προς απογοήτευση των ΗΠΑ και άλλων χωρών της Δύσης που επιθυμούν διακαώς να απαλλαγούν από την παρουσία του, κατάφερε να μετατρέψει την εκλογική αναμέτρηση σε ξεκάθαρο δημοψήφισμα, και έτσι να πετύχει ουσιαστικά μια άνευ προηγουμένου επιβράβευση της πολιτικής του από τους ρώσους πολίτες. Γεγονός που του «λύνει τα χέρια» για τις μελλοντικές επιλογές του, οι οποίες θα του επιτρέψουν να κρατά τα ηνία στην ίδια τη Ρωσία αλλά και να παίζει αποφασιστικό ρόλο στη διεθνή σκακιέρα.

Το αποτέλεσμα των εκλογών της περασμένης Κυριακής στη Ρωσία κάθε άλλο παρά μπορεί να θεωρηθεί ότι ξάφνιασε. Αντίθετα, ήταν λίγο πολύ αναμενόμενο, ιδιαίτερα από τη στιγμή που ο ίδιος ο πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν, αν και δεν μπορούσε να είναι υποψήφιος, τέθηκε επικεφαλής της προεκλογικής εκστρατείας της Ενιαίας Ρωσίας. Έτσι, το ποσοστό 64,1% των ψήφων που συγκέντρωσε, εξασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό τις 315 από τις 450 έδρες της Βουλής, έναντι 11,6% του Κομμουνιστικού Κόμματος, 8,2% των υπερεθνικιστών του Βλαντιμίρ Ζιρινόφσκι και 7,8% για το νεοεισερχόμενο στη Βουλή κόμμα Δίκαιη Ρωσία, θεωρείται μάλλον φυσικό.

Βεβαίως οι ξένοι –κυρίως δυτικοί– παρατηρητές στις εκλογές μιλούν για μη δίκαιη και μη δημοκρατική διεξαγωγή της εκλογικής διαδικασίας –οι ίδιες καταγγελίες έχουμε δει να διατυπώνονται σε πολλές άλλες χώρες, για τις οποίες η «διεθνής κοινότητα» δείχνει «διαίτερη» ευαιθησία, ενώ δεν έχουμε δει ποτέ να διατυπώνονται για αντιδημοκρατικά φαινόμενα σε ισχυρές χώρες όπως, λόγου χάρη, οι ΗΠΑ.

Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσονται, άλλωστε, και οι αντιδράσεις διαφόρων πολιτικών δυνάμεων, και κυρίως εκείνων που δεν κατάφεραν να περάσουν στη Βουλή, όπως τα κόμματα της φιλοδυτικής αντιπολίτευσης, τα οποία συγκέντρωσαν μόλις 1–1,6% των ψήφων, ή το κόμμα Άλλη Ρωσία του σκακιστή Γκάρι Κασπάροφ, ο οποίος δεν πρόλαβε να συγκροτήσει

εγκαίρως ψηφοδέλτια, ενώ έκανε λόγο για τις «πιο άτιμες και βρόμικες εκλογές στη νεότερη ιστορία της Ρωσίας».

Από την πλευρά του, πάντως, ο πρόεδρος της Κεντρικής Εκλογικής Επιτροπής Βλαντιμίρ Τσούροφ δήλωσε ότι οι ξένοι παρατηρητές ενεργούν «κατά πολιτική παραγγελία» και χαρακτήρισε τις επικρίσεις τους ως «προκατελιμμένες και προκατασκευασμένες».

ΣΕ ΨΥΧΡΟΠΟΛΕΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ

Το κλίμα, που επιχειρείται να δημιουργηθεί από τους διεθνείς παράγοντες σε σχέση με τις εκλογές στη Ρωσία, είναι βεβαίως νεοψυχροπολεμικό και έχει δημιουργηθεί εξαιτίας της κόντρας ανάμεσα στη Μόσχα και την Ουάσιγκτον για μια σειρά από ζητήματα, τα οποία επηρεάζουν φυσικά και τις σχέσεις της Μόσχας με την Ευρώπη, στο βαθμό που οι ευρωπαϊκές χώρες επηρεάζονται με τον ένα ή τον άλλο τρόπο από τις ΗΠΑ.

Ζητήματα οικονομικά, πολιτικά και γεωστρατηγικά, όπως οι αγωγοί του πετρελαίου και του φυσικού αερίου, στους

οποίους έχει εμπλακεί και η Ελλάδα, η αντιπυραυλική ομπρέλα που οι Αμερικανοί θέλουν να εγκαταστήσουν στην κεντρική Ευρώπη και ακόμα το θέμα του Κοσσυφοπεδίου, το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν κ.ά.

Ζητήματα εξαιτίας των οποίων ο Βλαντιμίρ Πούτιν αναγκάστηκε να προχωρήσει, μερικές ημέρες μόλις πριν από τη διενέργεια των βουλευτικών εκλογών, στην αποχώρηση της Ρωσίας από τη διεθνή συνθήκη για τις στρατιωτικές δυνάμεις στην Ευρώπη. Μια ενέργεια στην οποία εντάχθηκε και το κλίμα της προεκλογικής εκστρατείας, με στόχο την τόνωση του φρονήματος των ψηφοφόρων, ουσιαστικά όμως ήταν και μια αναγκαιότητα για τον Ρώσο πρόεδρο, ο οποίος με τον τρόπο αυτό έστειλε ένα ηχηρό μήνυμα στην πέρα του Ατλαντικού υπερδύναμη.

Αποτελεί κοινή διαπίστωση, άλλωστε, ότι η πολιτική των ΗΠΑ έναντι της Ρωσίας κατέτεινε πάντα στο να της αφαιρέσει κάθε πολιτική και στρατιωτική ισχύ και να την εντάξει ως ένα πειθήνιο και άμεσα ελεγχόμενο όργανο στο διεθνές σύστημα εκμετάλλευσης των ενεργειακών πόρων αλλά και ως ένα εν δυνάμει πεδίο ανταγωνισμού μεταξύ των κάθε λογής μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών της Δύσης. Μια πολιτική στην οποία αντέδρασε ακόμα και ο κατεξοχήν φιλοδυτικός Μπόρις Γέλτσιν, ο οποίος και παρέδωσε την εξουσία στον πρώην πράκτορα της Κα-Γκε-Μπε Βλαντιμίρ Πούτιν.

ΚΕΡΔΗ ΚΑΙ ΖΗΜΙΕΣ

Στα περίπου δέκα χρόνια που ο Πούτιν κατέχει την εξουσία έριξε το βάρος της πολιτικής του σε δύο στόχους: να δώσει πίσω στους Ρώσους τη χαμένη τους υπερηφάνεια και να βελτιώσει το βιοτικό τους επίπεδο. Αναμφίβολα, η Ρωσία, ως μια μεγάλη σε έκταση χώρα και με δεδομένα τα τεράστια προβλήματα που κληρονόμησε από την περίοδο Γέλτσιν, δεν ήταν δυνατό να ανακάμψει τόσο γρήγορα. Παρ' όλα αυτά, χάρη και στις υψηλές διακυμάνσεις των τιμών του πετρελαίου, ο Πούτιν κατάφερε να ανορθώσει την εθνική οικονομία, γεγονός από το οποίο ωφελούνται όλο και περισσότερες κατηγορίες πολιτών.

Για το λόγο αυτό, άλλωστε, και οδηγήθηκε στο να ασκήσει μια πολιτική αυστηρού οικονομικού συγκεντρωτισμού, χτυπώντας καίρια τα κυκλώματα των διαφόρων «μεγιστάνων» που δημιουργήθηκαν μετά την πτώση του κομμουνιστικού καθεστώτος και τη διάλυση της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και οι οποίοι λυμαίνονταν την οικονομία της χώρας παίζοντας και πολιτικά παιχνίδια, υπό την καθοδήγηση και την απόλυτη συμπαράσταση οικονομικών και πολιτικών κύκλων της Δύσης.

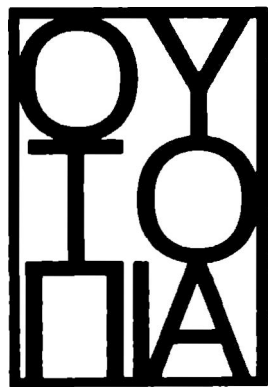
Η Δύση αντέδρασε έντονα στις πολιτικές επιλογές του Πούτιν, τα πράγματα όμως έγιναν σοβαρότερα όταν, αφού πέτυχε μια σχετική σταθερότητα στο εσωτερικό της χώρας του, ο ρώσος πρόεδρος αποφάσισε να ασχοληθεί και με τα διεθνή ζητήματα, με φανερό στόχο να επαναφέρει τη Ρωσία στο διεθνές προσκήνιο και να της προσδώσει τη χαμένη αίγλη της μεγάλης δύναμης.

Στο πλαίσιο αυτό, πολλές φορές η Δύση κατηγορήσε τον Πούτιν για αντιδημοκρατικές και σκληρές μεθόδους άσκησης της εξουσίας, πράγμα που, πέρα από τις υπερβολές

των καταγγελλόντων, έχει και κάποια δόση αλήθειας, αν κρίνει κανείς από κάποιες μυστηριώδεις δολοφονίες με θύματα επικριτές του Πούτιν, οι οποίες δείχνουν ότι στη Ρωσία διεξάγεται ένας μυστικός ανελέητος και βρόμικος πόλεμος με σκοτεινά κίνητρα και ακόμα σκοτεινότερους στόχους.

Πέρα από αυτά ή και εξαιτίας όλων αυτών, ο Βλαντιμίρ Πούτιν, θεωρώντας ότι οι προκλήσεις αλλά και οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει η Ρωσία παραμένουν, έχει αποφασίσει να αναζητήσει τρόπους με τους οποίους θα εξακολουθήσει να κρατά τα ηνία της χώρας του και μετά τη λήξη της θητείας του τον ερχόμενο Μάρτιο, οπότε θα διεξαχθούν και οι νέες προεδρικές εκλογές. Επειδή μάλιστα το Σύνταγμα του απαγορεύει τη διεκδίκηση και τρίτης θητείας, αναζητά έναν άλλο ρόλο που θα μπορούσε να αναλάβει. Αυτή ήταν και η αιτία της άμεσης εμπλοκής του στο προεκλογικό παιχνίδι και της εμφάνισής του ως ηγέτη της Ενιαίας Ρωσίας.

Ποιος θα είναι ο νέος ρόλος που θα επιλέξει παραμένει άγνωστο. Το βέβαιο είναι ότι στα μέσα αυτού του μήνα από το κυβερνών κόμμα θα ανακοινωθεί το όνομα του υποψηφίου του για τη θέση του προέδρου, ο οποίος φυσικά και θα εκλεγεί. Όπως είναι βέβαιο και ότι το όνομα του υποψηφίου θα έχει επιλεγεί από τον ίδιο τον Πούτιν, ο οποίος μετά τον ερχόμενο Μάρτιο δεν αποκλείεται, σύμφωνα με κάποιες πληροφορίες, να επιλέξει τη θέση του πρωθυπουργού, αν και αυτή θεωρείται από κάποιους άλλους πολύ «μικρή» για τον έτσι κι αλλιώς παντοδύναμο Πούτιν.

760 τεύχος

Κυκλοφορεί στα βιβλιοπωλεία

ΕΠΙ ΤΟΝ ΤΥΠΟΝ: Γ. Σταμάτης, Εντ. Μπιτσάκης, Π. Τότσικας. **ΜΕΛΕΤΕΣ:** Γ. Πλάγγεσης: Για τον Μακιαβέλι, τον «σύγχρονο Ηγεμόνα» και την πολιτική - J.

D'Hondt: Η εγγεληνή κριτική - **Ant. Barbagallo:** Η Διαλεκτική του Ένγκελς και η προώθηση του μαρξισμού - **I. Mészáros:** Εθνικές και διεθνείς πτυχές της αυτοδιάθεσης... - **Θ. Αλεξίου:** Η φυσιοποίηση της κοινωνίας: οι κοινωνικές ανισότητες ως φυσικές ανισότητες. **ΤΟ ΜΕΤΩΠΟ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:** Γ. Σταμάτης: Για την αξιολόγηση των πανεπιστημίων. **ΚΙΝΗΣΗ ΙΔΕΩΝ:** Th. Metscher: Αλφαβήτα του κομμουνισμού - **Δ. Σαραντάκος:** Η εμφάνιση ενός αντιιθρησκευτικού ανορθολογισμού. **ΔΙΑΛΟΓΟΣ:** Εντ. Μπιτσάκης: Χώρος, χρόνος και κίνηση: Το πρόβλημα της ασυνέχειας. **ΓΙΑ ΤΟΝ ΖΩΓΡΑΦΟ:** Δ. Δασκαλόπουλος: Το κατάσπρω αλόγο από τα βάθη του ανθρακωρυχείου. **ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ:** Αντ. Παγουλάτος: Για τη διαμόρφωση της κινηματογραφικής ποιητικής του Μικελάντζελο Αντονιόνι - **Αλ. Ν. Τενεκετζής:** 12η Ντοκουμέντα - Η παγκοσμιοποίηση στην τέχνη. **ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ. ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ:** Έργα της Άγιας Κομμανού

Κεντρική διαθεσιμότητα: ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ

Λογ. Πηγής και Γραβύλα 1 • Αθήνα • Τηλ.: 210 33.02.003

Οι συγγνώμες των ΗΠΑ δεν εξιλεώνουν το αμαρτωλό παρελθόν

Η επιστροφή του Στήβεν Λάλας του «κατάσκοπου που ήρθε από την Καλιφόρνια», έδωσε λαβή σε αρκετά δημοσιεύματα στον ημερήσιο Τύπο. Ο Στήβεν Λάλας, ή καλύτερα από εδώ και στο εξής, Σταύρος Λάλας είχε την ατυχία να χρισθεί «κατάσκοπος», όπως φαίνεται από την ελληνική ΕΥΠ, την εποχή που δούλευε στην αμερικανική πρεσβεία. Οι αμερικανοί τον εντόπισαν, τον κάλεσαν στην Αμερική δήθεν για «διαβουλεύσεις» όπου όμως όταν έφτασε του απήγγειλαν κατηγορίες για κατασκοπεία εις βάρος των ΗΠΑ, τον καταδίκασαν και τον έκλεισαν στις φυλακές για 14 χρόνια. Τώρα ο Σταύρος επέστρεψε στην πατρίδα, στη γυναίκα του και το παιδί του αφού εξέτισε την ποινή του. «Είμαστε λίγοι, να μείνουμε ενωμένοι», ήταν τα μόνα λόγια που είπε συγκινημένος κατά την άφιξή του.

Η περίπτωση Λάλα είναι η τελευταία αλλά είναι ενδεικτική για τις ελληνοαμερικανικές σχέσεις. Δεν χρειάζεται να εμπλέκεται η χώρα μας σε τέτοιες κλουζοφικές ενέργειες. Τα εθνικά θέματα μπορεί η επίσημη διπλωματία να τα χειρίζεται με μεγαλύτερη αποδοτικότητα και επάρκεια, αρκεί οι λειτουργοί της να δουλεύουν σωστά. Η άλλη μεριά, οι ΗΠΑ, διαθέτουν την πείρα και θα συνεχίζουν να δρουν και να κινούνται όπως τους υπαγορεύει η κουλτούρα και η ιστορία τους. Εμείς θα μπορούσαμε να διατηρούσαμε σ' αυτό το παιχνίδι γάτας – ποντικιού την αξιοπρέπειά μας; Γιατί σε υποθέσεις όπως εκείνη των υποκλοπών, όπου η γάτα έκανε νιάου νιάου στα κεραμίδια, εμείς κατάπιαμε τη γλώσσα μας και δεν κάναμε ούτε μίαν ανοιχτή καταγγελία; Τόσο πολύ εξαρτημένοι θα εξακολουθούμε να είμαστε με τον «μεγάλο σύμμαχο και συμπαραστάτη», τις ΗΠΑ; Και είναι μόνον αυτό;

Η τραγωδία της Κύπρου, η επιβολή της δικτατορίας στην Ελλάδα μήπως δεν είναι μαγειρέματα του Σταίητ Ντηπάρτμεντ;

Για την επιβολή της δικτατορίας ο

ίδιος ο αμερικανός Πρόεδρος Μπιλ Κλίντον, στο επεισοδιακό ταξίδι του στη χώρα μας, ζήτησε «συγγνώμη» από τον ελληνικό λαό για τις ευθύνες της χώρας του για την επιβολή του χουντικού καθεστώτος. Βέβαια πρέπει να επισημάνουμε ότι ο, τότε πρόεδρος των ΗΠΑ στην Αθήνα, Φίλιπ Τάλμποτ με γράμμα του στους *Τάιμς* της Νέας Υόρκης επιτιμούσε τον Μπιλ Κλίντον για τη «συγγνώμη» του εκείνη.

Ο Φίλιπ Τάλμποτ όμως έδωσε συνέντευξη τον Μάιο της φετεινής χρονιάς στον ομογενειακό Εθνικό Κήρυκα όπου δήλωνε ότι η αμερικανική κυβέρνηση «πιάστηκε στον ύπνο» τον Απρίλη του 1967.

Προφάσεις εν αμαρτίαις είναι βεβαίως όλα όσα υποστηρίζει ο πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ και άλλοι παράγοντες του Σταίητ Ντηπάρτμεντ. Χωρίς να χρειάζονται πληροφορίες από μυστικές υπηρεσίες, το προετοιμαζόμενο πραξικόπημα θα μπορούσε να είχε προβλεφθεί, εάν είχε δοθεί λ.χ. η δέουσα προσοχή στη σειρά των συνεντεύξεων που είχε πάρει ο δημοσιογράφος Ηλίας Π. Δημητρακόπουλος από διακεκριμένους αμερικανούς παράγοντες το 1966. Αυτό υποστηρίζει ο βουλευτής Μπέντζαμιν Ρόζενταλ σφοδρός πολέμιος της Χούντας και υποστηρικτής της κυπριακής υπόθεσης στην αμερικανική Βουλή. Για παράδειγμα, ο ναύαρχος Μπερκ αναφέρει σε μια από τις συνεντεύξεις εκείνες ότι η CIA έχει αναμιχθεί στην προετοιμασία πραξικοπήματος στην Ελλάδα. Οι συνεντεύξεις εκείνες είχαν περιληφθεί σε βιβλίο που είχε εκδόσει ο Οίκος Φέξη αλλά δεν πρόλαβε να διανεμηθεί. Κατασχέθηκε και καταστράφηκε από το καθεστώς της 21ης Απριλίου. Τα κείμενα όμως των συνεντεύξεων ήταν γνωστά αφού είχαν προηγουμένως δημοσιευτεί στον Τύπο.

Όμως ο πόλεμος των αμερικανικών μυστικών υπηρεσιών εναντίον της χώρας μας και πολιτών της συνεχίστηκε έκτοτε. Είναι χαρακτηριστικές λ.χ. ως παράδειγμα οι ιστορίες των διωγμών και των συκοφαντιών που οι υπηρεσίες

Ο Μπιλ Κλίντον ζήτησε μεν συγγνώμη για την ανάμειξη της αμερικανικής κυβέρνησης στην επιβολή και διατήρηση του δικτατορικού καθεστώτος, όμως ο πρόεδρος Στεφανόπουλος δεν του χαρίστηκε...

αυτές εξαπέλυσαν εναντίον του δημοσιογράφου Ηλίας Π. Δημητρακόπουλου και για τις οποίες έχουμε αναφερθεί εκτενώς στο παρελθόν: Απόπειρα απαγωγής του από την Αμερική, συκοφαντίες ότι πρόκειται για πολλαπλό πράκτορα, κ.λπ., κ.λπ. Για όλα αυτά ο Ηλ. Π. Δημητρακόπουλος έχει υποβάλλει μήνυση εναντίον του Χένρι Κίσσινγκερ, αλλά με ποιο αποτέλεσμα; Η ελληνική δικαιοσύνη απεφάνθη αναρμοδιότητα, οι ελληνικές διπλωματικές υπηρεσίες αδράνησαν ο ελληνικός Τύπος αδιαφόρησε και παρασιώπησε το ζήτημα.

Όμως η ιστορία διδάσκει ότι η προσεκτική ανάγνωση των κειμένων και η ενδελεχής έρευνα μπορούν να αποτρέψουν ατυχείς καταλήξεις.

Τ.Κ.Δ.

Εκεί που ζουν τα κρι κρι, τα ΕΚΑΜ και οι φιλήσυχοι

του Γιάννη Ανδρουλιδάκη

Ένας μήνας πέρασε από τότε που το επεισόδιο με τους πυροβολισμούς στα Ζωνιανά έφερε στην επιφάνεια της επικαιρότητας το ζήτημα της πολλαπλής παραβατικότητας (εμπόριο ναρκωτικών, καλλιέργεια κάνναβης, εμπόριο όπλων και μαζική οπλοχρησία, ζωοκλοπή) στην επαρχία Μυλοποτάμου, και όλα όσα έχουν συμβεί από την αρχή της ιστορίας καταδεικνύουν με τον πιο περιλαμπρο τρόπο πώς λειτουργούν τα πράγματα στην Ελλάδα (και όχι μόνο) αναφορικά με τις περιβόητες «ναρκω-μαφίες».

Εδώ και ένα μήνα τα ΕΚΑΜ είναι εγκατεστημένα στα Ζωνιανά εν είδει στρατού κατοχής. Τρομοκρατούν τον κόσμο, απειλούν, βρίζουν και επιτίθενται επί δικαίων και αδίκων. Κάθε τόσο μπουκάρουν σε σπίτια με αποτελέσματα αδιάφορα έως κωμικοτραγικά. Στην καλύτερη περίπτωση εξέρχονται από τα σπίτια έχοντας «ανακαλύψει» ένα όπλο και λίγα γραμμάρια χασίς. Είναι αμφίβολο φυσικά εάν υπάρχει σπίτι, όχι στα Ζωνιανά αλλά σε ολόκληρη την Κρήτη, στο οποίο να μην υπάρχει ένα όπλο και λίγα γραμμάρια χασίς. Στη χειρότερη, δεν βρίσκουν τίποτα, ζητάνε συγνώμη από τον ιδιοκτήτη γιατί «μπήκαν σε λάθος σπίτι» και φεύγουν.

Μια οπτική είναι ότι η εκκαθάριση της περιοχής απαιτεί προσοχή και χρόνο, επομένως τα λάθη και οι αστοχίες είναι μέσα στο πρόγραμμα. Ως οπτική είναι καλόπιστη, μόνο όμως όταν εκφέρεται από τα χείλη κάποιου άσχετου. Γιατί η πραγματικότητα, για όποιον γνωρίζει έστω και τα στοιχειώδη, είναι ότι οι πάντες (συμπεριλαμβανομένης της αστυνομίας και της εισαγγελίας) γνωρίζουν τα πάντα και η διαδικασία αυτή απλά γίνεται για το θεαθήναι. Και μάλιστα ένα θεαθήναι πολύ επικίνδυνο, που στοχεύει στη διαφήμιση της λογικής

της μηδενικής ανοχής και της αστυνομοκρατίας, την ίδια ώρα που καλύπτει όλο το πλέγμα συμφερόντων που κινείται γύρω από την υπόθεση.

Η ΣΥΝΟΜΟΣΙΑ ΤΩΝ «ΦΙΛΗΣΥΧΩΝ»

Αποκορύφωμα της ιλαροτραγωδίας αποτέλεσαν οι δύο συγκεντρώσεις των «φιλήσυχων» πολιτών του Ρεθύμνου, στις οποίες παρέστησαν με υπερηφάνεια όλοι εκείνοι οι πολιτικοί και δημοτικοί ηγέτες του νομού που πρωταγωνίστησαν όλα αυτά τα χρόνια στη γιγάντωση του προβλήματος, αυτοί που κάλυψαν αρχικά και διοίκησαν εν συνεχεία το κύκλωμα της διακίνησης ναρκωτικών και όπλων. Διαβάζοντας κανείς τη σύνθεση των «φιλήσυχων» πολιτών του Ρεθύμνου και διαπιστώνοντας ότι στη συγκέντρωση παρέστη (κακώς κατά τη γνώμη μας) και ο τέως νομάρχης Ρεθύμνου Μανώλης Λίτινας, συμπεραίνει ότι αυτός ο τελευταίος δεν θα πρέπει να ένιωθε και πολύ ασφαλής εκεί πέρα. Αρκετοί από όσους κάθονταν γύρω γύρω θα του ξανάβαζαν ευχαρίστως βόμβα.

Τώρα λοιπόν που όλα ξεκαθάρισαν και όλοι αποδείχθηκαν «φιλήσυχοι», πρώην και νυν βουλευτές του νομού, πρώην και νυν κοινοτάρχες Ζωνιανών και σύσσωμος ο Δικηγορικός Σύλλο-

γος Ρεθύμνου, τι μένει να γίνει; Προφανώς οποιαδήποτε περίπτωση «κάθαρσης» αποκλείεται, αφού τα σημαντικότερα υποκείμενά της έχουν πάρει τους δρόμους του Ρεθύμνου και πορεύονται ως φιλήσυχοι με τους φιλήσυχους. Εάν υπήρχε πολιτική βούληση να εκκαθαριστεί έστω η περιοχή από εκείνους που αναλάμβαναν το τελικό και πιο «βρόμικο» κομμάτι της υπόθεσης, να πουλούν τα ναρκωτικά, θα το είχαμε καταλάβει. Ο μήνας που μεσολάβησε ήταν αρκετός για να συλληφθούν σχεδόν άπαντες και να ξεπατωθούν και όλες οι φυτείες, κάτι που, για όποιον δεν μπήκε στον κόπο να το προσέξει, δεν γίνεται.

ΩΡΑ ΓΙΑ ΚΟΥΚΟΥΛΩΜΑ

Μένει ένα μόνο πράγμα να γίνει και αυτό γίνεται: να συγκαλυφθούν οι ευθύνες και η συμμετοχή των πολιτικών προσώπων και των τοπικών αρχόντων στη δημιουργία του ναρκω-κυκλώματος και του κυκλώματος εμπορίας όπλων στην Κρήτη. Για να συμβεί αυτό, πρέπει να τρομοκρατηθεί ο –όχι και τόσο αθώος άλλωστε– πληθυσμός του Μυλοποτάμου (ώστε να μη διανοηθεί να μιλήσει) και να υπάρξει ο απαραίτητος χρόνος για διαπραγματεύσεις: ποιοι θα συλληφθούν, με τι κατηγορίες, πόσο χρόνο θα κάτσουν μέσα. Αυτό συμβαίνει και τώρα στο Ρέθυμνο, για όποιον τυχόν δεν το κατάλαβε.

Την επόμενη φορά λοιπόν που θα ακούσετε τους αναρχικούς να φωνάζουν το σύνθημα «Οι μπάτσοι πουλάνε την ηρωίνη», μην τρομάξετε. Κλείστε τα μάτια και ταξιδέψτε με το νου στους πρόποδες του Ψηλορείτη, εκεί που ζουν τα κρι κρι, τα ΕΚΑΜ και οι φιλήσυχοι.

Ο Πλεύρης και η (μη) δημοκρατική κουλτούρα

του Γιάννη Ανδρουλιδάκη

Από την περασμένη Δευτέρα 3 Δεκέμβρη ξεκίνησε και πάλι στην Ευελπίδων η δίκη του γνωστού «ιστορικού» και άλλοτε επικεφαλής του Κόμματος της 4ης Αυγούστου Κώστα Πλεύρη. Ο Πλεύρης και μαζί του και η φασιστική εβδομαδιαία εφημερίδα *Ελεύθερος Κόσμος* κατηγορούνται από την Αντιρατσιστική Πρωτοβουλία αλλά και από το Κεντρικό Ισραηλινό Συμβούλιο για ρατσιστική αντισημιτική προπαγάνδα και για παρακίνηση σε εγκληματικές πράξεις. Αφορμή το βιβλίο του Πλεύρη *Οι Εβραίοι. Όλη η αλήθεια*, αποσπάσματα από το οποίο αναδημοσιεύτηκαν στον *Ελεύθερο Κόσμο*.

Το ότι το βιβλίο του Πλεύρη αποτελεί ένα χυδαίο χιτλερικό παραλήρημα είναι κάτι που δεν χρήζει συζήτησης για οποιονδήποτε νοήμονα άνθρωπο. Ο Πλεύρης, ο οποίος κατά τη μέχρι τώρα ακροαματική διαδικασία δεν έχει ξεχάσει να εξάρει και την «απαράμιλλη γενναιότητα των SS», στο βιβλιαράκι του αναφέρει μεταξύ άλλων: «Οι Εβραίοι θέλουν κάψιμο [...], η απαλλαγή της Ευρώπης από αυτούς είναι επιβεβλημένη [...], μόνο έτσι καταλαβαίνουν οι Εβραίοι. Στο εκτελεστικό απόσπασμα μέσα σε 24 ώρες» και άλλα τέτοια χαριτωμένα, με τα οποία εκφράζει τη λύπη του για το γεγονός ότι οι ναζί ηττήθηκαν πριν ολοκληρώσουν το έργο τους και την πίστη του ότι μια μέρα οι σημαίες τους θα ξανακυματίσουν πάνω από την Ευρώπη.

Το πραγματικό ερώτημα λοιπόν δεν είναι αν ο Πλεύρης είναι ή όχι ναζιστής, αλλά το κατά πόσο οι απόψεις που εκφράζει αποτελούν ποινικό αδίκημα. Ο ίδιος άλλωστε αυτή την υπερασπιστική γραμμή τραβάει, επαναλαμβάνοντας «αυτή είναι η άποψή μου και δεν απο-

τελεί ποινικό αδίκημα». Την υπεράσπιση της ουσίας των απόψεών του άλλωστε την έχει αναλάβει εργολαβικά ο εισαγγελέας, ο οποίος δείχνει ενθουσιασμένος με τα όσα αναφέρονται στο βιβλίο του Πλεύρη και συνηθίζει να ξεσπαθώνει κατά τη διάρκεια της δίκης εναντίον των «ρατσιστικών αναφορών» που περιέχονται στο Ταλμούδ. Ας σημειωθεί ότι από το ξεκίνημα της δίκης έχει αποβληθεί από την πολιτική αγωγή το Κεντρικό Ισραηλινό Συμβούλιο, γιατί το δικαστήριο αποφάνθηκε ότι δε στοιχειοθετείται προσβολή του από το βιβλίο!

ΑΠΟΥΣΙΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ

Σε όλη την Ευρώπη το Ολοκαύτωμα των Εβραίων και η εγκληματική φύση του ναζισμού αποτελούν αναγνωρισμένα γεγονότα, τα οποία δεν δύναται κανείς όχι απλά να εγκωμιάσει, αλλά ούτε και να αμφισβητήσει. Στην Ελλάδα, όπου η Δημοκρατία αντιμετωπίζεται ως καλαμπούρι, η πρόνοια αυτή έχει χαρακτηριστεί από διάφορους εξυπνάκηδες ως «ολοκληρωτισμός». Ανίκανοι να κατανοήσουν ορισμένοι ότι η δημοκρατία και η ελευθερία προκύπτουν ως συνισταμένες ενός μηχανισμού δικαιωμάτων, υποχρεώσεων και αμοιβαίου σεβασμού και όχι ως αποτέλεσμα της απουσίας τους, εκτιμούν με στόμφο ότι κάθε «απαγόρευση στην έκφραση» συνιστά επίθεση στη Δημοκρατία.

Με τον τρόπο αυτό, καθάρματα όπως ο αρνητής του Ολοκαυτώματος Ντέιβιντ Ίρβινγκ είχαν την ευτυχία να απολαύσουν την υπεράσπιση διαφόρων ελλήνων «προοδευτικών» (κατά κανόνα νέο-πατριωτών), που ξιφουλκούν κατά καιρούς υπέρ της «ελευθερίας του λόγου» για τον καθένα. Είναι μάλιστα συνήθως οι ίδιοι αυτοί που ξιφουλ-

κούν ενάντια στη FYROM, την οποία κατηγορούν για ιστορικό αναθεωρητισμό ή στην Τουρκία, επειδή δεν αποδέχεται τη γενοκτονία των Αρμενίων.

Ετούτη η πρωτότυπη καφενειακή περί Δημοκρατίας αντίληψη που επικρατεί στην Ελλάδα έχει τις ρίζες της στη φύση του ελληνικού κράτους της περιόδου 1945–1974, που απέφυγε επιμελώς να συγκρουσθεί με τα εγκληματικά χαρακτηριστικά της άκρας Δεξιάς. Και πώς να το κάνει, όταν οι συνεργάτες των Γερμανών αποτέλεσαν τον βαθύ κρατικό μηχανισμό της Ελλάδας για 30 ολόκληρα χρόνια. Από αυτό τον μηχανισμό άλλωστε ξεπήδησαν εισαγγελείς πρόθυμοι να εκφωνούν σήμερα αντισημιτικούς δεκάρικους από έδρας.

ΤΟ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ

Το να μπορέσει η Ελλάδα να κατοχυρώσει ως ιστορικό δεδομένο ό,τι αποτελεί κεκτημένο στην Ευρώπη εδώ και 50 χρόνια –όχι μόνο σε επίπεδο κουλτούρας αλλά και νομικά– αποτελεί ένα ζητούμενο που πρέπει κάποια στιγμή να απασχολήσει και την Αριστερά. Ότι Δημοκρατία δεν σημαίνει ελευθερία να καλείς σε εξόντωση ενός ολόκληρου έθνους ή να εγκωμιάζεις την πρώτη απόπειρα να γίνει κάτι τέτοιο, ότι ελευθερία και αντισημιτισμός δεν μπορούν να συνυπάρξουν είναι κάτι που στη χώρα μας ελάχιστα έχει εμπεδωθεί.

Ας ελπίσουμε τουλάχιστον η αξιοπρέπεια της ελληνικής δικαιοσύνης –που βάνουσα πλήττεται από τα αντισημιτικά κηρύγματα του εισαγγελέα– να σωθεί την ύστατη στιγμή από την απόφαση. Και ας σκεφθούμε από εδώ και πέρα με ποιον τρόπο μια νέα δημοκρατική κουλτούρα, που δεν θα αφήνει χώρο στο ρατσισμό, μπορεί να καλλιεργηθεί στην Ελλάδα.

Αγαπητέ μου ξάδερφε,

Είμαι καλά, αλλά ανησυχώ πολύ για σένα. Πάει καιρός που δεν επικοινωνήσαμε. Με απασχολούν πολύ τα προβλήματα που έχεις. Βέβαια εμείς δεν συμφωνούσαμε ποτέ στα πολιτικά. Στην αρχή συζητούσαμε, αλλά από μια εποχή κι ύστερα ήταν αδύνατον να επικοινωνήσω μαζί σου. Τόσο πολύ που πάσαμε και παρέα να κάνουμε. Τελευταίες κουβέντες αλλάξαμε το πρωί της 16ης του Σεπτεμβρίου που άρχισες να τσιρίζεις όταν σου είπα τα προγνωστικά μου, ότι δηλαδή το ΠΑΣΟΚ χάνει τις εκλογές. Είχες ταξιδέψει για να ψηφίσεις στο παλιό σου εκλογικό τμήμα –έτσι έλεγες. Αφορμή στην ουσία να δεις τη μάνα σου.

Πέρασαν μέρες, έφυγες, ούτε ένα γεια δεν πέρασες να πεις. Τελοσπάντων, παλιότερα συνέβαιναν χειρότερα. Οι παππούδες μας σφάζονταν. Τώρα εκπολιτιστήκαμε, Ευρωπαίοι γίναμε.

Έχω στενοχωρηθεί πολύ και ανησυχώ για σένα μετά από το καινούργιο που άκουσα, ξέρεις, αυτό με τη ΝΕΑ.

Σε παρακολουθώ καιρό τώρα, ξέρω πως έχεις κατά βάθος σκυλομετανοιώσει για τα χρόνια που έχασες να υποστηρίζεις το ΠΑΣΟΚ. Αλλά όλοι έχουμε και έναν εγωισμό πέρα από τους αρχικούς ενθουσιασμούς και τους πολιτικούς φανατισμούς. Πώς να παραδεχτείς ότι για βλακείες κρατούσες το πράσινο σημαϊάκι και έτρεχες στις διαδηλώσεις και ξελαρυγκιζόσουν να ζητωκραυγάζεις για το παπαντρέϊκο.

Γιατί περί αυτού πρόκειται και το 'χεις καταλάβει καλά. Αλλά, βρε αδερφέ, δεν είμαστε και κάφροι να προσκυνούμε την οικογενειοκρατία: Μητσοτακείο, Καραμανλέϊκο, Παπανδρέϊκο. Ουφ!

Γιατί ξέρω εγώ αυτό με τη ΝΕΑ πρέπει να σε έχει κάνει να σβουρίζεις. Εγώ σου το 'λεγα: Το παιδί δεν είναι βέβαια βλαμμένο αλλά από πολιτική δεν χαμπαρίζει. Δεν κάνει για πολιτικός. Θα μπορούσε να κάνει χίλιες άλλες δουλειές· θα ήταν και χρήσιμος στην οικογένειά του και στην κοινωνία. Πάει ο καιρός που τα παιδιά πέρνανε το μαγαζί του μπαμπά τους και συνέχιζαν στο ίδιο επάγγελμα. Άλλωστε αυτό δεν ίσχυε στην πολιτική. Μόνο στα ηγεμονικά καθεστώτα υπήρχε αυτή η διαδοχή. Μετά τη Γαλλική επανάσταση αυτά

καταργήθηκαν. Έμεινε βέβαια αυτό που λέμε σήμερα οικογενειοκρατία, αλλά το αναφέρουμε για να το κατακρίνουμε.

Και τώρα εσύ, έντιμος άνθρωπος, οικογενειάρχης, καλό παιδί, φίλος και καλαμπουρτζής στην παρέα πρέπει να δίνεις εξηγήσεις για τη ΝΕΑ. Άλλο αυτό πάλι. Πού στο διάολο το σκαρφίστηκε. Άκου ΝΕΑ...

Όχι δεν είναι βλαμμένο το παιδί αλλά είναι ακατάλληλος. Σε ρίχνει εσένα σε μελαγχολία, είμαι βέβαιος, γιατί σε ξέρω. Για μια στιγμή το ευχαριστήθηκα αυτό με τη ΝΕΑ, γιατί είπα «τώρα να δεις πλάκες στον ξάδερφο». Αλλά το σκέφτηκα δεύτερη φορά. Εδώ είμαστε όλοι συμπατριώτες. Έχουμε βέβαια διαφορετικές πολιτικές απόψεις αλλά, βρε αδερφέ, για τον τόπο μας όλοι πονούμε. Και σου εμφανίζεται ξαφνικά ο Γιωργάκης και σου ξεφουρνίζει αυτό το ουρανοκατέβατο ΝΕΑ. Πού το σκέφτηκε, πού το εμπνεύστηκε, πού το βρήκε...

Πες πες με την Αλλαγή που πρωτολάνσαρε ο πατέρας του, στο τέλος όλοι το βαρέθηκαν το παραμύθι, κατάλαβαν την απάτη. Είπε το παιδί να το αλλάξει το σύνθημα. Η λέξη ΝΕΑ κάτι σημαίνει, είναι η φρεσκάδα βλέπεις που πάντοτε ελκύει. Αλλά απ' αυτό έως ότου φτάσεις να επινοήσεις τα αρχικά των λέξεων και να ονοματίσεις ΝΕΑ τις *Νομαρχιακές Επιτροπές Αναγέννησης** αυτό πάει πολύ.

Ποιας Αναγέννησης βρε παιδιά; ΝΕΑ, Αναγέννηση, Αλλαγή. Αμάν πια.

Ξάδερφε, μη στεναχωριέσαι σε παρακαλώ. Όλοι κάνουμε λάθη σε διάφορες φάσεις στη ζωή μας. Δεν είναι προς θάνατον. Σε παρακαλώ κλείσε αυτό το κεφάλαιο με τις παλαβομάρες του Γιωργάκη. Κατάλαβε: *τη ζωή πρέπει να τηνε πάρεις σοβαρά.*

Τράβα στη δουλειά σου και άσε το παιδί να παίζει. Εμείς έχουμε σοβαρότερα πράγματα να σκεφθούμε. Ακούς ΝΕΑ!

Χαρίδημος

*Σύμφωνα με τον Τύπο (26.11.2007), το νέο αυτό όργανο (ΝΕΑ, δηλαδή *Νομαρχιακές Επιτροπές Αναγέννησης*) συγκροτήθηκε από τους γνωστούς σας Θάνο Μωραΐτη, Βάσω Τσιμπίδα και Έφη Χαλάτση στο πλαίσιο της προετοιμασίας του συνεδρίου τον Φεβρουάριο του 2008.

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Στον Άη-Στράτη εξέδραμε την περασμένη Παρασκευή ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής για να εγκαινιάσει το «Μουσείο Δημοκρατίας».

Αναρωτιέμαι ώρες ώρες σε ποια χώρα ζω; Δεν λέω, καλά είναι όλα τώρα και αισθάνομαι μια σιγουριά αν και υποφέρω ολίγον στα οικονομικά. Αλλά δεν είναι αυτό το θέμα.

Κατακαυμένη Αριστερά! Όλοι τώρα σε «τιμούν και σε υπολείπονται». Και οι εγγονοί του Γεωργίου Παπανδρέου και τα ανήψια του Κωνσταντίνου Καραμανλή.

Θυμάμαι τις караβιές των αριστερών –μεταξύ των οποίων και ένας μπάρμπας μου– που ταξίδευαν από το 1946 και μετά και μάλιστα σε επαναλαμβανόμενους ρυθμούς για τα ξερονήσια –έτσι τα 'λεγαν τότε και έτσι ήταν και παρέμεναν, μόνο που τώρα τα «ξερονήσια» έχουν τις απολαβές τους τους καλοκαιρινούς μήνες των διακοπών.

Φυλαγμένα στο σεντούκι υπάρχουν τα επιστολικά δελτάρια από την Ικαριά και τον Άη-Στράτη. Μα τι διάολο, δεν ήταν οι μπαρμπάδες του Κώστα που έστελναν εκεί τους δικούς μου μπαρμπάδες; Ας είναι. Με διασκεδάζουν αυτά. Αλλά πώς να χωρέσουν στο Μουσείο οι στεναγμοί του μπάρμπα μου;

Βλέπω όμως ότι όλα αυτά θα μείνουν σε διάφορα Μουσεία, όπου οι νεότεροι λίγα θα καταλάβουν και αν ακόμη τα επισκεφτούν κάποια φορά. Κανονικά θα έπρεπε να διδάσκονται στο μάθημα της Ιστορίας. Δεν το νομίζετε και σεις; Να τώρα, ετοιμάζονται οι Χρυσαιγίτες και ο ΛΑΟΣ για μνημόσυνα στου Μακρυγιάννη. Σωστό. Αλλά να που ξεχάσαμε άλλα μνημόσυνα. Για εκείνους που πυροβολήθηκαν στο Σύνταγμα στις 3 του Δεκεμβρίου του '44 και για τις χιλιάδες άλλους.

Άραγε γιατί εκεί στο μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη δεν χαράζονται και μερικά άλλα τοπωνύμια; Όπως λ.χ. «Μακρόνησος» ή «Άη-Στράτης» τώρα μάλιστα που έγινε και Μουσείο;

Αυτά αναλογίζομαι με την επίσκεψη στο «Ξερονήσι» του πρωθυπουργού και απάντηση δεν βρίσκω.

Αντώνης

επισημαίνουμε

Της (Λιαπη)τερής...

Δευτέρα βράδυ 26 Νοεμβρίου 2007. Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης. Η καθιερωμένη τελετή απονομής των κρατικών κινηματογραφικών βραβείων ποιότητας. Στο βήμα ο «εκ μεταφορών» νεόκοπος υπουργός Πολιτισμού Μιχάλης Λιάπης, προκειμένου να απονεμίσει στον Γιάννη Σμαραγδή το Α' βραβείο καλύτερης ελληνικής ταινίας και στη συνέχεια να διαβάσει και τον, επίσης καθιερωμένο, «δεκάρικο» εξαγγελιών.

Η αίθουσα, στην οποία πλειοψηφούν οι άνθρωποι του κινηματογραφικού χώρου, περιμένει, σαν το μάνα εξ ουρανού, τις σωτήριες λύσεις για τον (απ' τον καιρό του Νώε) χειμαζόμενο ελληνικό κινηματογράφο. Γνωστή αυτή η «ταινία». Δεν λένε να τελειώσουν τα γυρίσματά της. Άσε που κάθε τρεις και λίγο αλλάζει ο «πρωταγωνιστής» της. Ακούγεται μονότονα η κλακέτα να αναγγέλλει την επανάληψη της ίδιας σκηνής: απονομή του βραβείου και λογίδριο εξαγγελιών. Και το μεν βραβείο από χρόνο σε χρόνο αλλάζει χέρι, οι εξαγγελίες όμως μένουν οι ίδιες.

Δεν έχει κλείσει ούτε τρεις μήνες στο καινούργιο του πόστο ο καινούργιος υπουργός. Τι να προλάβει να καταλάβει απ' τα καινούργια του καθήκοντα; Βέβαια, ίσως να νοσταλγεί ακόμα το τραμ του, αλλά πού το βάζεις ότι γλίτωσε και από τη θύελλα της Ολυμπιακής; Δύστυχε Χατζηδάκη, μπρρρ... Το ΥΠΠΟ είναι άλλο πράγμα: θέατρο, βιβλία, αρχαιολογία, μουσεία, χορός, φεστιβάλ μουσική, διατηρητέα, μελόδραμα και βέβαια κινηματογράφος. Κάτι θα ήξερε κοτζάμ Βαγγέλης που δεν το κουνούσε από κει. Αφού λοιπόν έκανε –γενικά άνετος– την απονομή, έβγαλε το κείμενο –λογικό είναι ότι κάποιοι «υπηρεσιακοί παράγοντες» του το βάλανε στο χέρι– το οποίο υποτίθεται (για μια ακόμα φορά) θα έκοβε τον γόρδιο δεσμό της δυσπραγίας του ελληνικού κινηματογράφου.

Μετά τη σαλαμοποίηση επί υπουργίας Βενιζέλου του Ν1597/86, γνωστού ως νόμου της Μελίνας στα κεφάλαια του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου και του Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, ακολούθησε ο πομφόλυγας του Τατούλειου αγράμματος σχεδίου νόμου περί κινηματογράφου. Ο διάδοχός του, ο κ. Βουλγαράκης, δικαίως, το αγνόησε, αλλά ο ίδιος «υπέκυψε» στις «γοητευτικές» προτάσεις της Εταιρείας Ελλήνων Σκηνοθετών να της αναθέσει το ΥΠΠΟ τη διοργάνωση συνεδρίου που θα εξέταζε τα προπατορικά προβλήματα του ελληνικού κινηματογράφου εξ υπαρχής. Το συνέδριο (το τρίτο στην ιστορία της έβδομης τέχνης στην Ελλάδα) πραγματοποιήθηκε στο τέλος του φετινού Μάη. Λαμπερό διήμερο στο Μέγαρο Μουσικής, ναπολεόντεια εμφάνιση του κ. Βουλγαράκη, καλά φάγαμε, καλά ήπιαμε δυο μέρες, εκατοντάδες εισηγήσεις και παρεμβάσεις, Αμαζόνιος η φλυαρία. Ευτυχώς ο κάδος των σκουπιδιών ήταν τεράστιος και τα χώρεσε όλα, μηδέ της υπουργίας του απελθόντος υπουργού εξαιρουμένης.

Ήρθε τώρα ο κ. Λιάπης και εξαγγέλλει, τι; Ότι, επιτέλους, ο κινηματογράφος μας απόκτησε (ή μήπως θα αποκτήσει;) κωδικό στον προϋπολογισμό του ΥΠΠΟ. Ναι, αλλά δεν φτάνει ο κωδικός. Σημασία έχει το ύψος του ποσού που κάθε χρόνο θα μπαίνει δίπλα από τον κωδικό –αν μπαίνει κάθε χρόνο. Όλα τα άλλα τα εξήγειλε με ελαφρώς επηρμένο ύφος αυτοπεποίθησης, δίχως να προσέξει τα αναπόφευκτα «θα» που έβαζε σε κάθε του υπόσχεση. Ευτυχώς για την ιστορία, ήταν η αδιόρατη αλλά τελεσίδικα χαρακτηριστική χειρονομία του Κώστα Βουτσά που έδωσε τη σωστή ερμηνεία όσων ο ανυποψίαστος υπουργός έλεγε. Τη σκηνή την είδαν την άλλη μέρα τρία εκατομμύρια τηλεθεατές στο Αλ Τσαντίρ Νιουζ του Λαζόπουλου. Αν ανατρέξει ο υπουργός στα ανάλογα στιγμιότυπα της τελευταίας δεκαετίας (έτσι για να έχει δείγμα από τα λεχθέντα τουλάχιστον τεσσάρων προκατόχων του), ας σπεύσει να μας πει τις μεταξύ τους διαφορές. Όσο για τα επιλυθέντα, έχουν μέλλον. Στη σύγχρονη Ελλάδα μόνο τα προβλήματα έχουν μέλλον.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• Αύριο **Σάββατο** εγκαινιάζεται στη **Δημοτική Πινακοθήκη Λάρισας-Μουσείο Γ.Ι. Κατσιόγρα** η 1η Διεθνής Mail Art Biennale στην Ελλάδα, μια έκθεση για την *Ταχυδρομική Τέχνη*. Οι ενότητες της έκθεσης είναι: 1. Mail Art Biennale για τον Όλυμπο, την Ελασσόνα ή για την πόλη που ο καθένας έχει στην καρδιά του, 2. Αργοναύτες (συνδιοργάνωση με τον πολιτιστικό σύλλογο «Χάρτα του Πολιτισμού»), 3. Αλυσίδα Αλληλεγγύης για τους πρόσφυγες στην Ελλάδα (σε συνεργασία με το Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες και με την αρωγή της Ένωσης Ποντίων Ελασσόνας). Η έκθεση θα διαρκέσει **ως τις 14 Ιανουαρίου 2008** (τηλ. 2410-616266).

• Από τη **Δευτέρα 10 Δεκεμβρίου ως τις 10 Ιανουαρίου** μπορείτε να επισκεφθείτε την έκθεση του **ζωγράφου Γιάννη Στρατή** στη **γκαλερί Down Town** στο Κολωνάκι (Λυκαβηττού 15, τηλ. 210-3640223).

• Την **Τετάρτη 19 Δεκεμβρίου** στις **19:00** θα πραγματοποιηθεί στο Αμφιθέατρο «Λεωνίδας Ζέρβας» του **Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών** (Βασ. Κωνσταντίνου 48,) η δωδέκατη ετήσια διάλεξη αφιερωμένη στον **Κ.Θ. Δημαρά**, που διοργανώνεται από το ΙΝΕ/ΕΙΕ, με ομιλήτρια την καθηγήτρια του London School of Economics and Political Science **Janet Coleman**.

• Χθες εγκαινιάστηκε στο **Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών** η έκθεση φωτογραφίας *Η Εικόνα του/της Επιστήμονα στην Ελλάδα, 1900–1980, [Εν]τοπισμένες ταυτότητες–ταυτότητες τόπων* που οργανώνεται από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας και θα διαρκέσει **ως τις 9 Ιανουαρίου**. Η έκθεση αναφέρεται στις μεταβαλλόμενες ταυτότητες των επιστημόνων, όπως αυτές γίνονται ορατές μέσα από φωτογραφίες αντρών και γυναικών που δούλεψαν και δουλεύουν στα ερευνητικά κέντρα της χώρας.

• Τη **Δευτέρα 17 Δεκεμβρίου** στις **20:00** στο Σπίτι της Κύπρου θα γίνει η παρουσίαση των βιβλίων της **Νίκης Μαραγκού Γιατρός από τη Βιέννη και Divan**. Στην εκδήλωση θα μιλήσουν οι: Αικατερίνη Κουμαριανού, Αλέξης Ζήρας, και Martin Scharnhorst.

Έφυγε η Σοφία Σκοπετέα

Η είδηση του θανάτου της Σοφίας Σκοπετέα μας αιφνιδίασε και μας γέμισε θλίψη. Αγαπητή φίλη του Αντί, συνεργάτης με καίριες παρεμβάσεις της, συνδεόμασταν μαζί της από την εποχή που ο Νίκος Γιανναδάκης χαρακτήριζε με την παρουσία του το περιοδικό.

Η Σοφία Σκοπετέα ζούσε εδώ και πολλά χρόνια στη Δανία και ήταν λέκτορας της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας στο Πανεπιστήμιο της Κοπεγχάγης. Ωστόσο, διατηρούσε πάντα τους δεσμούς της με την Ελλάδα: με τον τομέα Μεσαιωνικών και Νέων Ελληνικών Σπουδών του ΑΠΘ στη Θεσσαλονίκη, με τη Βικελαία Βιβλιοθήκη στο Ηράκλειο και στην Αθήνα, με τους λιγοστούς φίλους της και την οικογενειακή της αναφορά, που την ρήμαξε ο θάνατος της

αδελφής της Έλλης Σκοπετέα.

Κύριος στόχος της και βαθιά της προσδοκία ήταν η συμβολή της στα ελληνικά γράμματα και το κατόρθωσε με την άκρα ταπεινότητα που την χαρακτήριζε.

Η διακριτικότητά της και η μοναχικότητά της διαμόρφωναν μια ιδιαίτερη στάση ζωής, που την ξεχώριζε για το μοναδικό και σπάνιο ήθος της. Με την ίδια διακριτικότητα και μοναχικότητα εργαζόταν συστηματικά στον τομέα της και προσέφερε σημαντικό έργο στο σύντομο βίο της.

Η λογοτεχνία και η φιλοσοφία βρίσκονταν στο επίκεντρο των ενασχολήσεών της και η σχέση της αυτή απέδωσε άξιους καρπούς: Η *Επανάληψη* του Κίρκεγκωρ (1977), με πρόλογο και σημειώσεις σε μια

μετάφραση ξεχωριστής ακρίβειας και γλωσσικής ευαισθησίας είναι ένα πρώτο δείγμα.

Η *Βιβλιογραφία Ν.Γ. Πεντζίκη* (1935–1970), εργασία υποδομής, άνοιξε το δρόμο για την συστηματική μελέτη του έργου του. Ωστόσο το magnum opus της ζωής της υπήρξε η πολύτιμη δίτομη έκδοση του συνολικού έργου του Γιώργου Σαραντάρη, έκδοση της «Βικελαίας Βιβλιοθήκης Ηρακλείου» (2001, 2006)· έργο που ολοκληρώνει και αποκαθιστά την εικόνα του ποιητή Σαραντάρη.

Αποτέλεσμα της όλης προσωπικότητάς της, της ταυτότητας του βίου και του έργου της είναι ότι σήμερα η απουσία της αφήνει στην καρδιά μας αυτό το δυσαναπλήρωτο κενό.

αντί

Μια έκθεση για τον Τουλούζ Λωτρέκ

• Ο **Τουλούζ Λωτρέκ** και η **Μπελ Επόκ** στο Παρίσι και την Ελλάδα στο **Μουσείο Ηρακλειδών**, στην Ηρακλειδών 16, στο Θησείο (τηλ. 210-3461981). Η έκθεση εγκαινιάστηκε στις **5 Δεκεμβρίου** και θα διαρκέσει **ως τις 4 Μαΐου**. Παρουσιάζονται πρωτότυπα έργα του Λωτρέκ (διαφημιστικές αφίσες, χαρακτηριστικά και σχέδια) με θέματα από την παρισινή καθημερινότητα και ψυχαγωγία, τα οποία πλαισιώνονται από επιλεγμένα χωρία γαλλικών λογοτεχνικών κειμένων, με στόχο την πληρέστερη κατανόηση της ατμόσφαιρας της εποχής. Ταυτόχρονα, οι επισκέπτες θα έχουν τη δυνατότητα να πάρουν μια γεύση από την Αθήνα του τέλους του 19ου αι., έτσι ώστε να καταδειχτούν οι επιδράσεις της γαλλικής Μπελ Επόκ στον αθηναϊκό κοινωνικό και καλλιτεχνικό βίο της εποχής, με τη βοήθεια σπάνιου αρχειακού υλικού που προέρχεται κυρίως από τις συλλογές του ΕΛΙΑ, το φωτογραφικό αρχείο του Μουσείου Μπενάκη, τις συλλογές έργων τέχνης της Alpha Bank και την ιδιωτική συλλογή του Π. Βέργου.

Έκθεση με σχέδια επτά κορυφαίων εικαστικών

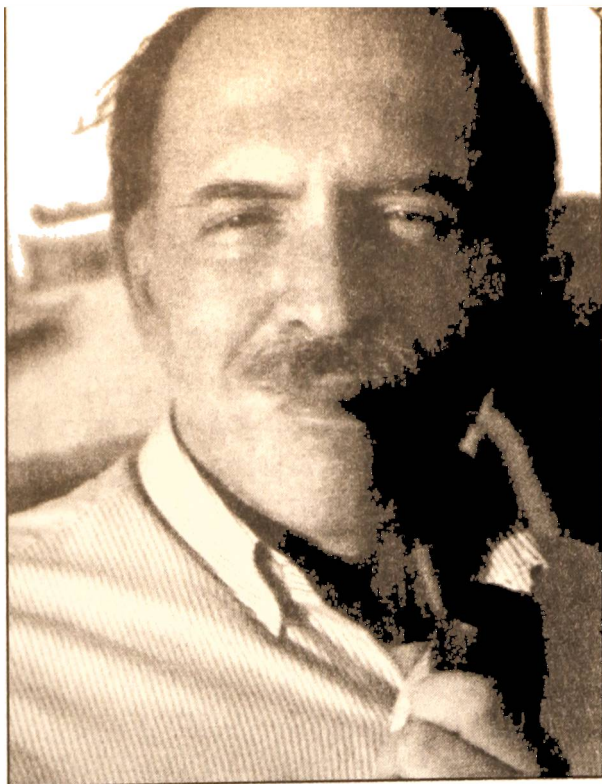
Χαρακτηριστικά σχέδια επτά κορυφαίων ελλήνων εικαστικών καλλιτεχνών συγκέντρωσε και παρουσιάζει η γκαλερί Σκουφά από τις **4 Δεκεμβρίου** μέχρι και τις **15 Ιανουαρίου**.

Η έκθεση περιλαμβάνει περίπου 40 σχέδια επτά μεγάλων καλλιτεχνών. Πρόκειται για σχέδια του Γιαννούλη Χαλεπά που αποτελούν προέκταση του γλυπτικού του έργου και σχέδια του Κωσταντίνου Παρθένη, όπου κυριαρχεί η εκφραστικότητα της λιτής γραμμής.

Επιπλέον, το κοινό θα έχει την ευκαιρία να δει από κοντά σχέδια του Δημήτρη Γαλάνη και του Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα, ο οποίος συνδυάζει με μοναδικό τρόπο στοιχεία όπως ο κυβισμός, το φως και η αρχιτεκτονική της Ελλάδας. Στην έκθεση περιλαμβάνονται, τέλος, έργα των Γιάννη Τσαρούχη, Διαμαντή Διαμαντόπουλου, ο οποίος δίνει έμφαση στις πλαστικές αξίες, και Γιάννη Μόραλη, ο οποίος προσεγγίζει την ελληνικότητα με έναν καθαρά δικό του τρόπο.

Δημήτρης Σκούφης

Ενας ακριβός φίλος και άξιος συνεργάτης, ο Δημήτρης Σκούφης, έφυγε από τη ζωή στις 22 Νοεμβρίου σε ηλικία 54 χρονών.

Ο Δημήτρης Σκούφης, σπούδασε ηλεκτρολόγος-μηχανολόγος στο Πανεπιστήμιο της Πάτρας όπου αναδείχτηκε σε στέλεχος του αντιδικτατορικού φοιτητικού κινήματος. Τις μέρες της κατάληψης της Πολυτεχνικής Σχολής, το 1973, ήταν μέλος της επιτροπής του ραδιοφωνικού σταθμού.

Ο Δημ. Σκούφης ήταν πολύπλευρη προσωπικότητα και πρωτοπόρος στη χώρα μας πάνω στη θεωρία και την πρακτική του διαδικτύου. Εργάστηκε στον ηλεκτρονικό Τύπο και οργάνωσε τους δικτυακούς τόπους της ΕΣΗΕΑ Media worker και Active media καθώς και του περιοδικού μας. Ήταν ο webmaster του artopos.org. Ο Δημήτρης ήταν χαρισματικός δάσκαλος στο Τμήμα ΜΜΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών και ιδιαίτερα αγαπητός στους φοιτητές και στον καθηγητή Μιχάλη Μείμαρη. Αγαπητός και πολύτιμος στη δουλειά του αλλά και στους συνεργάτες του στην εταιρεία Oracle, όπου ήταν σύμβουλος localisation. Είχε βραβευθεί κατ' επανάληψη για την ποιότητα της δουλειάς του.

Ο Δημήτρης είχε μια εκτεταμένη φιλολογική και φιλοσοφική παιδεία. Ήταν πολύγλωσσος, αλλά είχε και βαθιά γνώση της ελληνικής γλώσσας. Είχε επινοήσει πολλούς διαδικτυακούς όρους στη νεοελληνική γλώσσα με επιτυχία. Η *κυματοδρομία* αντί του *σέρφινγκ* είναι μόνον μία απ' αυτές. Η σχέση του Δημήτρη με το Αντί ξεκίνησε το 1995, όταν μας «μύησε» στα μυστικά του καινούργιου κόσμου του ίντερνετ: μίαν εποχή που το διαδίκτυο αναδυσόταν ραγδαία.

Ξεκίνησε τη συνεργασία του στο τχ. 573, (17.3.1995) με το άρθρο: Ο θαυμαστός καινούργιος κόσμος του ίντερ-

νετ. Εκεί έγραφε: «Το ίντερνετ έχει γιγαντωθεί και εξακολουθεί να μεγαλώνει με ασύλληπτους ρυθμούς. Το πιο αξιοσημείωτο όμως είναι πως δεν έχει κανείς τη δυνατότητα να το ελέγξει». Ήταν το εισαγωγικό άρθρο.

Στό επόμενο τεύχος συνεχίζει τα εισαγωγικά και μαζί με δυο άλλους συνεργάτες, τον Άκη Μπογιατζή και τον Αργύρη Παναγόπουλο, «οδηγούν» τους αναγνώστες στις λεωφόρους του ίντερνετ. Στο δεύτερο αυτό άρθρο του καταλήγει: «Το ίντερνετ είναι το πρώτο μέσο που παρέχει πραγματικές δυνατότητες αλληλεπίδρασης στο χρήστη του και μάλιστα απείρως περισσότερες από το τηλεκοντρόλ της τηλεόρασης στο σπίτι μας...»

Η αρθρογραφία του στο περιοδικό, που συνεχίστηκε και στα επόμενα χρόνια, είναι υποδειγματική και δεν έχει χάσει τη σημασία και την επικαιρότητά της. Ο Δημήτρης ήταν η ψυχή και του πρώτου Συμποσίου που οργανώθηκε στην Ελλάδα για το ίντερνετ. Από την Παρασκευή 6 έως την Κυριακή 8 Οκτωβρίου 1995 το Αντί μαζί με το Ινστιτούτο Γκαίτε οργάνωνε το Διεθνές Συμπόσιο με θέμα: «Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας – Προς την Κοινωνία των Πληροφοριών – Ευρωπαϊκή διάσταση».

Στο τριήμερο συμμετείχαν 22 ομιλητές. Απ' αυτούς οι 12 ήταν Έλληνες και οι 10 προσκεκλημένοι (από Γαλλία, Γερμανία, Μ. Βρετανία, Ολλανδία, Σερβία, Ρουμανία) μαζί με την Επίτροπο της ΕΕ για τον Πολιτισμό Λουτσιάνα Καστελίνα. Η τελευταία εξέφρασε τότε τις επιφυλάξεις της Αριστεράς για την αμφισβησία της ηλεκτρονικής ενημέρωσης. Στο δεύτερο μέρος του Συμποσίου δόθηκαν απαντήσεις στις επιφυλάξεις της: ο Δημήτρης Σκούφης την είχε πείσει.

Στο Αντί θα κρατάμε πάντοτε πολύτιμη τη μνήμη του.

Έφυγε πλήρης ημερών από τη ζωή στις 12 του Νοέμβρη η αγωνίστρια της Αριστεράς Παρθένα Χαρμανίδου-Δαρλάση.

Η διαδρομή στη ζωή της Παρθένας είναι μια τυπική ιστορία μιας γυναίκας της Αριστεράς. Εκτός από τους ξεριζωμούς, η ιστορία της Παρθένας διηγείται τον αγώνα στην Αντίσταση και μετά τους διωγμούς, τις εξορίες, τα βασανιστήρια. Και πάλι αγώνες μέχρι το τέλος της ζωής.

Στις σελίδες που ακολουθούν, ο γιος της Φίλιππος Δαρλάσης, σε προσωπικό τόνο, γράφει για τη μάνα του.

Η Παρθένα, η μητέρα μου, ήταν μια από τις χιλιάδες αγωνίστριες και αγωνιστές στον τόπο μας –τα εκατομμύρια της Γης– που πίστεψαν στο όραμα ενός καινούργιου κόσμου, χωρίς καταπίεση και εκμετάλλευση, που πάλαιψαν γι' αυτό και έδωσαν ό,τι καλύτερο είχαν. Και θυσιάσαν ό,τι είχαν: τα νιάτα τους, τα όνειρά τους, τις σπουδές τους, την προσωπική τους ζωή, την ευτυχία των δικών τους. Χωρίς να σκεφτούν τον εαυτό τους. Χωρίς να διεκδικήσουν το παραμικρό, εκτός από την τιμή να ανήκουν στη μεγάλη στρατιά των ανθρώπων, που άνοιγαν με τους αγώνες τους και με το αίμα τους, τους δρόμους που οδηγούν στις καλύτερες μέρες –στις μέρες που θα χαμογελούν– κατά την έκφραση του γάλλου ήρωα της Αντίστασης, του Gabriel Peri.

Η Παρθένα από τα 17 της χρόνια έγινε κοινωνός των αριστερών ιδεών, από τότε δηλαδή που συνδέθηκε με τον πατέρα μου Ηρακλή Χαρμανίδη, καθηγητή Μαθηματικών, που ήταν ενεργό μέλος του ΚΚΕ.

Γεννημένη στην Τραπεζούντα, βίωσε από νήπιο την τραγωδία της Μικρασιατικής καταστροφής, τον ξεριζωμό, τις ταπεινώσεις των προσφύγων και την απώλεια αγαπημένων προσώπων, έχα-

Παρθένα Δαρλάση-Χαρμανίδη

σε τέσσερα αδέρφια της –από ενός έως έξι ετών– στη διάρκεια της μαρτυρικής πορείας, από την Τραπεζούντα μέχρι τη Θεσσαλονίκη στο διάστημα 1922–24. Τα γεγονότα αυτά σημάδεψαν ανεξίτηλα όλη την υπόλοιπη ζωή της.

Πεισματάρη, γενναία και οπλισμένη με απίστευτη αξιοπρέπεια, όπως το σύνολο των Ποντίων, πέρασε τον τυφώνα της Κατοχής, αγωνιζόμενη μέσα από τις γραμμές του ΕΑΜ και είδε την πατρίδα της να λευτερώνεται από το φασισμό.

Για λίγο όμως, γιατί, σχεδόν αμέσως, οι απόντες από τους αγώνες του ελληνικού λαού στη διάρκεια της ιταλο-γερμανικής Κατοχής, οι κάθε λογής δοσίλογοι, καθοδηγούμενοι από τους Εγγλέζους του ΙΔΕΑ και το άθλιο παλάτι, πήραν το πάνω χέρι και άρχισε μια καινούργια καταπίεση και καταδίωξη για τους αριστερούς, μια δεύτερη Μικρασιατική καταστροφή.

Η Παρθένα και ο σύντροφός της Ηρακλής στα χρόνια 1945–1948 καταδιώχθηκαν με μανία από τους ασφαλίτες και τελικά συνελήφθησαν στις 10 Φλεβάρη του 1949.

Έχουμε ήδη περάσει στο τελευταίο στάδιο της εμφυλιακής περιόδου. Όλα τα δεινά θα εξελιχθούν σαν αστραπή. Η αντιστασιακή δράση της στην Κατοχή, ως μέλος του ΕΑΜ και της ΕΠΟΝ, είναι η όλη κατηγορία. Μη μπορώντας να βρουν και το ελάχιστο στοιχείο σε βάρος της, για να την παραπέμψουν στο Στρατοδικείο, θα την εκτοπίσουν μαζί με τον άντρα της στο Μακρονήσι. Εκεί, στο διαβόητο «Στρατόπεδο Πειθαρχημένης Διαβίωσης Γυναικών» τις εξόριστες γυναίκες θα τις υποδεχθούν οι αλφαμίτες με ξύλο χωρίς έλεος, προκειμένου να εκβιάσουν τη «δήλωση» αποκήρυξης και μετάνοιας.

Η μεγάλη επίθεση όμως εναντίον των γυναικών έγινε μερικούς μήνες μετά και συγκεκριμένα στις 30 Γενάρη του 1950, των Τριών Ιεραρχών. Τη μέρα

εκείνη αφιονισμένοι αλφαμίτες, καθοδηγούμενοι από τον κτηνώδη Ιωαννίδη (το γνωστό απριλιανό εθνοπροδότη) και ρασοφόρους, επέπεσαν εναντίον των γυναικών και τις βασάνισαν φρικτά, πολλές έφτυσαν αίμα και για μερικές μέρες οι περισσότερες ήταν μεταξύ ζωής και θανάτου, ανάμεσά τους και η

Παρθένα. Οι πόνοι που είχε σ' όλο της το κορμί και ιδιαίτερα στα πόδια ήταν αφόρητοι· δεν την εγκατέλειψαν ποτέ μέχρι το τέλος της ζωής της. Μετά ακολούθησε η Χίος, το Τρίκερι και στο τέλος του 1951, με τα μέτρα επιείκειας του Πλαστήρα, απελευθερώνεται, όπως και ο άντρας της Ηρακλής.

Καταπονημένοι και οι δύο, με τον Ηρακλή να παθαίνει συνεχώς επιληπτικές κρίσεις από τα κτυπήματα στο κεφάλι στη διάρκεια των βασανιστηρίων στο Μακρονήσι. Η Παρθένα προσπαθεί να σταθεί στα πόδια της, με τη βοήθεια που τις έδιναν οι δύο μικρότερες

αδελφές της και η μάνα της, αλλά και με τη συμπαράσταση φίλων και συντρόφων που στέκονταν δίπλα της βράχοι ακλόνητοι.

Σ' αυτή τη δύσκολη περίοδο για την οικογένειά της καλλιεργείται και επιβάλλεται πανελλαδικά, εκ μέρους των κρατούντων, ένα κλίμα εκφοβισμού και προπηλακισμών για τους αριστερούς: Λειτουργούν έκτακτα στρατοδικεία, γίνονται εκτελέσεις και η ανασφάλεια και ο φόβος δεν κρύβονται με τίποτα. Το Ε' Αστυνομικό τμήμα στις δόξες του! Την καλούν στις 10 Ιούνη του 1955 και ο τότε δικηγόρος και οι ασφαλίτες του, προκαλώντας επεισόδιο, την κτυπούν, με αποτέλεσμα να κάνει μέσα στο τμήμα αλλεπάλληλες αιμοπτύσεις. Για τους επόμενους δύο μήνες βρίσκεται μεταξύ ζωής και θανάτου, έχοντας δίπλα της συναγωνιστές και συναγωνίστριες, τον Ντίνο και την Ελευθερία Ισαλόγλου, τον Γιώργο Τσάμη, τη Λέλα Πανουσπούλου, τη Νίτσα Πανουσπούλου, τον Γιώργη Τσαρουχά και πολλούς άλλους που έδωσαν και την ψυχή τους για τη σωτηρία της. Πριν προλάβει να ανασάνει, στις 23 Σεπτέμβρη του 1955, χάνει τον Ηρακλή μετά από μια φοβερή κρίση επιληψίας.

Ο Ηρακλής ήταν μόλις 41 ετών.

Παρότι τα πάντα πλέον είναι εναντίον της, στέκεται στα πόδια της δουλεύει σκληρά και παράλληλα μέσα από τις γραμμές της ΕΔΑ, μετέχει με πάθος στους κοινωνικούς αγώνες της Αριστεράς.

Το 1958 είναι μια χρονιά μεγάλης χαράς για την ίδια αλλά και για όλους τους Αριστερούς. Η ΕΔΑ στις εκλογές πραγματοποιεί ένα μεγάλο εκλογικό ποσοστό που αγγίζει το 25%, έρχεται δεύτερο κόμμα και δίνει ελπίδες σ' όλους τους βασανισμένους αριστερούς, ότι θα έλθουν καλύτερες μέρες, ότι θα καταργηθούν τα στρατόπεδα και οι φυλακές για τους αγωνιστές, ότι θα επιστρέψουν οι πολιτικοί πρόσφυγες.

Οι ελπίδες σύντομα διαψεύστηκαν και στις εκλογές του 1961 η τρομοκρατία και οι προπηλακισμοί εναντίον των Αριστερών έφτασαν μέχρι το κέντρο της Αθήνας.

Ακόμη το *Βήμα* και τα *Νέα* να αγοράζε κάποιος, το δίπλωνε επιμελώς για να μην φαίνεται ο τίτλος. Για την επαρχία τα πράγματα ήταν τραγικά. Οι ξυλοδαρμοί ήταν καθημερινό φαινόμενο και όταν πλησίασε η ημέρα των εκλογών έγιναν και δολοφονίες.

Την προεκλογική περίοδο του 1961 η Παρθένα μαζί με τον Θάνο και τον Νίκο Δημάκο, την Λελέ Δημάκου και τον Νίκο Δοβλέτογλου νοίκιασαν στην οδό Ιπποκράτους ένα ισόγειο διαμέρισμα και το μετέτρεψαν σε εκλογικό κέντρο της ΕΔΑ. Όλη την ημέρα με το μικρόφωνο στο χέρι, τότε ο ένας τότε ο άλλος μετέδιδαν συνθήματα του ΠΑΜΕ, που ήταν το εκλογικό σχήμα της Αριστεράς. Οι αστυνομικοί απ' έξω μέρα και νύχτα για εκφοβισμό και κάθε τόσο μηνύσεις εναντίον της, όπως και εναντίον των άλλων συντρόφων της, για διάφορους λόγους ασήμαντους και γελοίους.

Οι αποφασισμένοι αυτοί αγωνιστές, έσπασαν εκείνη την περίοδο την τρομοκρατία και ο κόσμος της Αριστεράς γέμιζε καθημερινά το εκλογικό κέντρο της γειτονιάς μας.

Μετά τις εκλογές του 1961 η τρομοκρατία ενετάθη και παρότι η Ένωση Κέντρου κήρυξε τον Ανένδοτο, η ακροδεξιά με τη στήριξη του ΙΔΕΑ, του παλατιού και των Αμερικάνων και έχοντας διαβρώσει πλήρως τον στρατό, την αστυνομία και τη χωροφυλακή, έδωσε τη δυνατότητα δημιουργίας παρακρατικών συμμοριών, οι οποίες κυριάρχησαν στην πολιτική ζωή, τρομοκρατώντας τους απλούς πολίτες και κυνηγώντας με μίσος τους αριστερούς.

Η Αριστερά την περίοδο αυτή, με συνετή πολιτική και αγωνιστές αλύγιστους και ψυχωμένους, όπως η Παρθένα, προσπαθούσαν μ' όλες τους τις δυνάμεις να εξισορροπήσουν την κατάσταση και να δώσουν κουράγιο στον κόσμο. Οι Επιτροπές Ειρήνης που δημιουργήθηκαν στις γειτονίες της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης καθώς και στις περισσότερες πόλεις της Ελλάδας, συσπείρωναν τους πολίτες –όχι μόνο

της Αριστεράς αλλά και άλλων δυνάμεων (κυρίως του Κέντρου)– και άρχισαν να δίνουν πάλι ελπίδες, ότι θα ξεμερώσουν καλύτερες μέρες.

Οι Μαραθώνιες πορείες και οι γιγάντιες κινητοποιήσεις των πολιτών που διεκδικούσαν δημοκρατικές ελευθερίες, ειρήνη και ομαλότητα, δεν σταμάτησαν τις σκοτεινές αντιδραστικές δυνάμεις από τους σκοπούς και τους στόχους τους. Το αυγό του φιδιού που επί χρόνια επώαζετο έσπασε και ακολούθησαν καταγιγιστικές εξελίξεις. Δολοφονία του Γρηγόρη Λαμπράκη και βαρύτατος τραυματισμός του Γιώργη Τσαρουχά, βουλευτών της Αριστεράς στο κέντρο της Θεσσαλονίκης, από τους παρακρατικούς της οργάνωσης Καρφίτσα. Τον Γιώργη Τσαρουχά δεν μπόρεσαν να δολοφονήσουν οι παρακρατικοί το 1963, τον δολοφόνησαν οι χουντικοί στα διόδια της Κατερίνης το 1968 και από τότε «αναζητούνται» οι δολοφόνοι του.

Συγκλονισμός και αποτροπιασμός για τους Έλληνες πολίτες, μια παρένθεση δημοκρατικής ανάσας, η νίκη της Ενώσεως Κέντρου το 1964, οι αμφιταλαντεύσεις όμως και οι ολιγωρίες του Γεωργίου Παπανδρέου έδωσαν τη δυνατότητα στους εχθρούς της Δημοκρατίας να ανατρέψουν την κυβέρνηση του 53% και να την οδηγήσουν στον γκρεμό με το πραξικόπημα της 21ης Απριλίου το 1967.

Για όλους τους Αριστερούς αρχίζει η νέα μεγάλη περιπέτεια καταδίωξης και ταλαιπωριών. Η Παρθένα συλλαμβάνεται μαζί με τον σύντροφό της, από το 1960, καθηγητή Μίμη Δαρλάση και οι δυο τους στέλνονται στη Γυάρο. Χιλιάδες πολίτες εκεί, οι περισσότεροι από τους οποίους είχαν δεκάδες χρόνια φυλακίσεων και εξοριών στην πλάτη τους. Τραγωδία και διάλυση οικογενειών για μια ακόμη φορά.

Στην περίοδο αυτή συμβαίνουν στον διεθνή ορίζοντα μεγάλα γεγονότα: ο Γαλλικός Μάης, ο πόλεμος στο Βιετνάμ, η επέμβαση στην Τσεχοσλοβακία. Η επέμβαση των στρατευμάτων του Συμφώνου Βαρσοβίας, συγκλονίζει τους κομμουνιστές όλου του κόσμου, μέσα σ' αυτούς και η Παρθένα μαζί με τους συγκρατούμενούς της στα ξερονήσια και τις φυλακές της Χούντας.

Το κόμμα της παίρνει θέση υπέρ της επέμβασης και ένα μέρος των συγκρατούμενων της ταυτίζεται μ' αυτή την απόφαση.

Σ' αυτήν ακριβώς τη σκληρή ώρα αναδεικνύεται μια ιδιαίτερη πλευρά της προσωπικότητας της Παρθένας, ήταν η σχέση της με την έννοια «κόμμα».

Σ' αυτήν δεν αλλοτριώθηκε καθόλου, όπως αλλοτριώθηκαν οι περισσότεροι κομμουνιστές στον ένα ή τον άλλο βαθμό. Η αφοσίωση στο κόμμα και η υποταγή στα κελεύσματά του γι' αυτήν δεν είχαν καμιά πλέον σημασία. Η Παρθένα πάντοτε σκεφτόταν και λειτουργούσε ελεύθερα, με βάση τις αρχές και τη συνείδησή της. Έτσι λοιπόν με καθαρό τρόπο αντιτάχθηκε στην επέμβαση το 1968 και διαχώρησε χωρίς δισταγμό τη θέση της.

Έκτοτε σ' όλη τη διάρκεια της εξορίας της, αλλά και μετά την αποφυλάκισή της στο τέλος του 1969, αγωνίστηκε και στήριξε την Ανανεωτική Αριστερά. Το 1973 έχασε το σύντροφό της Μίμη Δαρλάση, δεσμώτη της Χούντας και αγωνιστή της Αριστεράς από τα φοιτητικά του χρόνια. Η απώλεια αυτή την λύγισε, όπως την λύγιζαν και άλλες απώλειες αγαπημένων φίλων και συντρόφων, που δυστυχώς ήταν πολλές.

Στα χρόνια της Δημοκρατίας, τα μεταπολιτευτικά, είχε πολλές ευτυχισμένες περιόδους βλέποντας να μεγαλώνουν τα εγγόνια της και να διαπρέπουν ως επιστήμονες και ενεργοί πολίτες. Η μεγάλη της ευτυχία και αγάπη ήταν ο δισέγγονός της Φιλιππάκος, τον οποίο χάρηκε για 17 μήνες. Μέχρι το τέλος αγωνιούσε για την Αριστερά και για την πατρίδα της. Στις εκλογές της 16ης Σεπτεμβρίου ψήφισε τον ΣΥΡΙΖΑ και ήταν όλο χαρά που εξέλεξε 14 βουλευτές. Είχε ιδιαίτερη συμπάθεια στον Αλέκο Αλαβάνο και μιλούσε συνέχεια για το ήθος και τις θετικές παρεμβάσεις του στα πολιτικά δρώμενα.

Έφυγε από κοντά μας στις 12 Νοέμβρη, έχοντας δίπλα της όλους τους δικούς της, όλους εκείνους που την λάτρευαν και ήταν περήφανοι για τη μάμά, τη γιαγιά, την αδελφή, τη φίλη, τη συναγωνίστριά τους.

Θα τη θυμόμαστε και θα την αγαπάμε για όσο ζούμε.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΗΡ. ΧΑΡΜΑΝΙΔΗΣ

22 ΧΡΟΝΙΑ ΒΙΒΛΙΑ εκδόσεις της ΕΣΤΙΑΣ

80 ΧΡΟΝΙΑ ΖΩΗΣ

Μηνιαίο περιοδικό δογοτεχνίας και κριτικής

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ 816 • ΤΟΜΟΣ 162ος • ΤΕΥΧΟΣ 1805 • ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2007

Άφιέρωμα στον Τάκη Σινόπουλο

ΜΑΡΙΑ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ο πόλεμος, ο Τάκης Σινόπουλος και οι άρνητές
του υπερρεαλισμού. Σχόλιο για τον μεταφραστή
του Ρενέ Σάρ και του Άντονέν Άρτώ

ΤΑΚΗΣ ΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

Μεταφράσεις ποιημάτων του Ρενέ Σάρ
και του Άντονέν Άρτώ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΑΚΗΣ

Τάκης Σινόπουλος. Ή ας πούμε ένα προσκύνημα
στη φοβερή Ίστορία

Γ. Δ. ΠΑΓΑΝΟΣ

Τό ποτάμι στην ποίηση του Τάκη Σινόπουλου

ΓΙΑΝΝΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΗΣ

Σκηνοθέτης φωτός

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΛΑΤΑΝΙΤΗΣ

Ποιητική τεχνική και αισθητική λειτουργία
στον Νεκρόδειπνο του Τάκη Σινόπουλου

ΛΑΜΠΗΣ ΚΑΨΕΤΑΚΗΣ

Για τό φῶς πού ὑπάρχει στην ποίηση του Σινόπουλου

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

Ποιήματα πού δέν ἀνήκουν στους ποιητές αλλά
στην ποίηση: ή συνεργασία Σινόπουλου-Πανλόπουλου

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΠΟΥΛΩΤΗΣ

Πλάγιες συνομιλίες με τον Τάκη Σινόπουλο

Μηνολόγιο

ΛΙΝΑ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ • ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΣΦΥΡΙΔΗΣ • ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΚΟΥΜΑΡΙΑΝΟΥ • ΡΕΑ ΓΑΛΑΝΑΚΗ
ΒΙΡΧΙΝΙΑ ΛΟΠΕΘ ΡΕΘΙΟ • ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΡΗΤΙΩΤΗΣ • Ν. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΑΤΣΟΥΛΗΣ • ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ • ΣΤΑΥΡΟΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗΣ

Νοέμβριος 2007

Έστιάζετε σωστά; Γίνετε συνδρομητές!

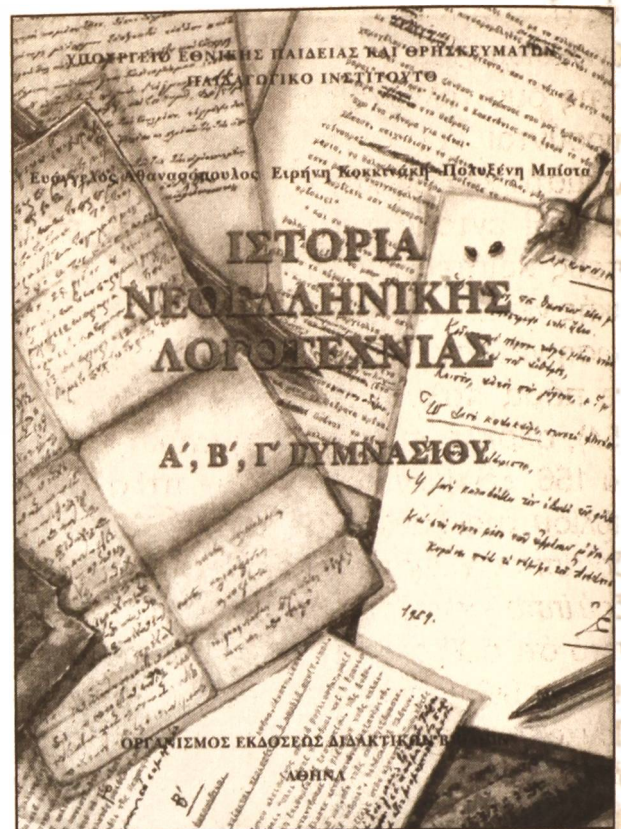
Συνδρομές Έσωτερικού: 1 χρόνος (11 τεύχη): 80€, 2 χρόνια: 143€

Συνδρομές Έξωτερικού: 1 χρόνος: 179€, 2 χρόνια: 323€

Για τη σχολική Ιστορία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

του Λεύκιου Ζαφειρίου

Τη σχολική χρονιά 2006–2007 οι μαθητές των γυμνασίων στην Ελλάδα πήραν για πρώτη φορά το βιβλίο *Ιστορία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας* (στο εξής *ΙΝΛ*) και από τη νέα σχολική χρονιά το βιβλίο θα δοθεί και στους μαθητές των γυμνασίων στην Κύπρο. Έχει τυπωθεί σε 460.000 αντίτυπα από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και, όπως αναφέρεται στον πρόλογο, το βιβλίο «χωρίς να προορίζεται για αυτόνομη διδασκαλία» στοχεύει «να λειτουργήσει συμβουλευτικά στο μάθημα της Λογοτεχνίας»· ακόμη, ότι οι συντάκτες της *ΙΝΛ* βασίστηκαν στις έγκυρες Ιστορίες της λογοτεχνίας.

Στο σημείωμα αυτό επισημαίνονται καλοπροαίρετα κυρίως αβλεψίες και τυπογραφικά λάθη, που ίσως δεν είναι εύκολο να γίνουν αντιληπτά από αναγνώστες μόλις 12–15 χρονών, ακόμη και από τους ίδιους τους φιλόλογους που δίδαν ή θα διδάξουν το μάθημα της Λογοτεχνίας. Κατ' αρχάς, πρέπει να αναφερθεί ότι οι παραλείψεις δεν είναι λίγες, κυρίως όσον αφορά τη μεταπολεμική πεζογραφία. Δεν αναφέρονται οι Αλέξανδρος Κοτζιάς, Νίκος Κάσδαγλης, Ρόδης Ρούφος, Γιάννης Πάνου, Ιωάννα Καρυστιανή κ.ά. Στην ποίηση, επίσης, δεν γίνεται καμία αναφορά στους Νικόλαο Κάλας (Νικήτα Ράντο), Κώστα Μόντη, Μαντώ Αραβαντινού, Γιώργο Γεραλή, Ζήση Οικονόμου, Λευτέρη Πούλιο κ.ά. Αυτές δεν είναι οι μόνες παραλείψεις (π.χ. απουσιάζουν ο Λεόντιος Μαχαιράς και ο Ιωάννης Καρατζάς).

Η *ΙΝΛ* χωρίζεται σε εννιά ενότητες και στις πρώτες επισημαίνονται η λανθασμένη χρονολογία της πρώτης έκδοσης του *Απόκοπου* του Μπεργαδή (1519 αντί 1509), που οδηγεί και σ' ένα δεύτερο χρονολογικό λάθος στην ίδια σελίδα (28) για το *Γαδάρου*, *λύκου κι αλουπούς διήγησις ωραία* (εκδόθηκε τριάντα χρόνια μετά τον *Απόκοπο*, όχι είκοσι), καθώς και το τυπογραφικό λά-

θος για το *Paris et Vienne* ότι είναι έργο του 1847 (σ. 30). Ο *Ανώνυμος του 1789* χαρακτηρίζεται ως αδέξιο έργο (σ. 42), σε αντίθεση με τη θετική αποτίμηση του έργου από τον Κ.Θ. Δημαρά ο οποίος εντοπίζει στο έργο αφηγηματικές αρετές σε μια πρώιμη περίοδο για την ελληνική πεζογραφία.

Αφήνοντας κατά μέρος άλλες λεπτομέρειες και θέματα που άπτονται της γραμματολογικής διάρθρωσης του βιβλίου, στην πέμπτη ενότητα τα σχετικά με τον Διονύσιο Σολωμό (σ. 62–65) και τον Ανδρέα Κάλβο (σ. 66–68) εμπεριέχουν ασάφειες ή ανακρίβειες. Για τον Σολωμό στην τρίτη παράγραφο της σελ. 65 η διατύπωση «οι Έλληνες που αποχαιρετούσαν τον εθνικό ποιητή...» είναι ασαφής· και όσα ακολουθούν σχετικά με τον Λίνο Πολίτη και τη *Γυναίκα της Ζάκυθος* μόνο σύγχυση μπορούν να προκαλέσουν. Ως προς τον Κάλβο τα λίγα βιογραφικά δίνουν εσφαλμένη εντύπωση για τα περιστατικά του βίου του ποιητή («αργότερα έζησε στο Λιβόρνο της Ιταλίας» σ. 66 –διάβαζε και στη Φλωρεντία· «απομονωμένος από όλους, στα 1852 έφυγε για την Αγγλία» σ. 67· «ως αποτέλεσμα της εικοσάχρονης απουσίας του από την Ελλάδα» σ. 68· «μόλις το 1888 ο Παλαμάς» σ. 68 –διάβαζε 1889). Για

λόγους πληρότητας θα ήταν καλό εδώ να προστεθεί στο έργο του Κάλβου και η πρώτη ωδή που έγραψε στα ελληνικά, *Ελπίς πατρίδος* (Λονδίνο 1819).

Προτού αναφερθούμε στις τρεις τελευταίες ενότητες ας επισημανθεί στην έκτη ενότητα η αξιολογική θέση των συγγραφέων για την ποίηση του Κ.Π. Καβάφη, οι οποίοι ξεχωρίζουν από τα 154 ποιήματα τα παρακάτω: «Τα κεριά» (αντί του ορθού «Κεριά»), «Οι Θερμοπύλες» (αντί του ορθού «Θερμοπύλες»), «Το πρώτο σκαλί» κ.ά. Στην ίδια ενότητα, το υποκεφάλαιο «Η ποίηση μέχρι το 1930» κλείνει –όπως παραδόξως– με τον πεζογράφο Δημοσθένη Βουτυρά (σ. 111).

Στην ενότητα για την γενιά του '30 δεν πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στις ποιητικές συλλογές του Οδυσσέα Ελύτη η *Ιδιωτική οδός* (σ. 123)· και να διορθωθεί στα όσα αναφέρονται στον Γιάννη Ρίτσο το «εξαιτίας των θανάτων του πατέρα και της αδελφής του» σε «εξαιτίας των θανάτων της μητέρας και του αδελφού του» (σ. 123). Τα σχετικά με τον *Επιτάφιο* (σ. 124) του Ρίτσου δεν ανταποκρίνονται στην ιστορική πραγματικότητα, αφού το έργο κυκλοφόρησε τον Μάιο του 1936, ενώ η δικτατορία του Μεταξά επιβλήθηκε τον Αύγουστο της ίδιας χρονιάς. Επιπλέον,

όσον αφορά τον ποιητή της Ρωμιούσης, καλό θα ήταν να είχε γίνει αναφορά και σε άλλες ποιητικές του συλλογές (*Τέταρτη διάσταση, Επαναλήψεις, Κιγκλίδωμα* κ.ά.).

Στις δύο τελευταίες ενότητες παρατηρούνται και τα περισσότερα προβλήματα καθώς και κάποιες επαναλήψεις. Η ένταξη του Νίκου Καββαδία στους ποιητές της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς (σ. 149), η αδόκιμη διατύπωση για τον Νίκο Καζαντζάκη «έγραψε πάρα πολύ για πάρα πολλά» (σ. 154), ολόκληρη η προβληματική σελίδα 156, ξεκινώντας από τον τίτλο του βιβλίου της Τατιάνας Γκρίτση Μιλλιέξ *Ιδού ίππος χλωρός* (αντί του ορθού *Και ιδού ίππος χλωρός*) μέχρι το πολύ χτυπητό ότι ο Στρατής Τσίρκας «δημοσίευσε τα βιβλία του πριν από τον Πρώτο Παγκόσμιο πόλεμο» και η ανακρίβεια ότι οι Μαργαρίτα Λυμπεράκη και Μίμικα Κρανάκη «μετά τη δημοσίευση των έργων τους εγκαταστάθηκαν στη Γαλλία, όπου συνέχισαν να γράφουν στα γαλλικά» (Μ. Λυμπεράκη, *Ο άλλος Αλέξανδρος*, 1950 και *Το Μυστήριο*, 1976. Μ. Κρανάκη, *Τσίρκο*, 1950 κ.ά.). Ας σημειωθεί η λανθασμένη πληροφορία ότι το δεύτερο βιβλίο του Θανάση Βαλτινού είναι *Το συναξάρι του Αντρέα Κορδοπάτη*, *Βιβλίο δεύτερο: Βαλκανικοί- '22* (2000) «που αναφέρεται στους βαλκανικούς πολέμους και τα Μικρασιατικά», ενώ πρόκειται για το ένατο βιβλίο (σ. 158). Όπως είναι γνωστό ο Βαλτινός δημοσίευσε το πρώτο του βιβλίο το 1972 με τίτλο *Συναξάρι Αντρέα Κορδοπάτη*, (*Βιβλίο πρώτο: Αμερική*).

Στην τελευταία ενότητα καλύπτονται η δεύτερη μεταπολεμική γενιά και η γενιά της αμφισβήτησης. Εκτός από τις παραλείψεις που έχουν αναφερθεί στην αρχή, παρατηρείται μια σαφής αδυναμία των συγγραφέων να δώσουν, όσο γίνεται, αντικειμενική εικόνα του λογοτεχνικού γίγνεσθαι, αν και αρκετοί από τους λογοτέχνες αυτής της περιόδου έχουν ολοκληρώσει το έργο τους. Ιδιαίτερα για την πεζογραφία θα μπορούσαν να αποφευχθούν σημαντικά κενά και κυρίως να προβληθεί ό,τι ανήκει στον λογοτεχνικό κανόνα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αδυναμίας είναι η εντελώς λειψή αναφορά στον Χριστόφορο Μηλιώνη (σ. 169). Θα

μπορούσαν ακόμη να αποφευχθούν διατυπώσεις όπως αυτή για τον Βασίλη Βασιλικό «θα μυθιστοριοποιήσει στο μυθιστόρημά του *Το Ζ*» –διάβαζε το *Ζ* (σ. 168). Αλλά και στην περίπτωση του Μάριου Χάκκα το σχόλιο για την αρρώστια του και την επίγνωση του επικείμενου θανάτου αφορούν κυρίως τα τελευταία βιβλία του συγγραφέα (*Ο μπιντές και άλλες ιστορίες και Το κοινό-βιο*), τα οποία δεν αναφέρονται.

Στο υποκεφάλαιο «Η γενιά της αμφισβήτησης» η σύνθεση του αφηγηματικού κειμένου χωλαίνει από πολλές πλευρές. Εκτός από τις επαναλήψεις απουσιάζουν ποιητές και πεζογράφοι. Ακόμη παρατίθενται, πλάι στους συγγραφείς της λεγόμενης γενιάς του '70, άλλοι οι οποίοι προηγούνται: Γιάννης Μαγκλής, Παντελής Καλιότσος, Άλκη Ζέη, Ζωρζ Σαρρή, κ.ά.

Η βιβλιογραφία που παρατίθεται σε κάθε ενότητα θα ήταν καλό να συμπληρωθεί στις περιπτώσεις που είναι ελλιπής (π.χ. στην ένατη ενότητα). Επίσης η *Σύντομη ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας* του Γιώργου Ν. Καλαματιανού βιβλιογραφείται στις περισσότερες ενότητες, χωρίς, κατά την εκτίμησή μας, η εργασία αυτή να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του σημερινού μαθητή ή φιλόλογου, με δεδομένο ότι πρόκειται για σχολικό βοή-

θημα της δεκαετίας του 1950.¹

Στις περιπτώσεις που υπάρχουν αυτούσιες φράσεις άλλων συγγραφέων, αυτές θα έπρεπε να μπαίνουν σε εισαγωγικά («τον θεωρούσε ως το σημαντικότερο ποιητή της σύγχρονης Ευρώπης» σ. 125, «σε πρόσωπα που ανασύρονται από το παρελθόν» σ. 172: είναι από την *Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας* (2003, σ. 460 και 582) του Mario Vitti και κυρίως οι τέσσερις αράδες (σ. 130) για την *Eroica* του Κοσμά Πολίτη, που προέρχονται από το βιβλίο του Henri Tonnelt *Ιστορία του ελληνικού μυθιστορήματος* (σ. 233).

Και μια τελευταία διόρθωση: «Από τις πιο γνωστές του συλλογές» [του Μιχάλη Γκανά] να αφαιρεθεί το πεζό *Μητριά πατρίδα* (σ.170).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

* Αναδημοσίευση από το περιοδικό *Μικροφιλολογικά*, τχ. 22, Λευκωσία 2007, σ. 35-37.

1. Παρά ταύτα οι συγγραφείς της σχολικής ΙΝΛ παραθέτουν αρκετές φορές (σ. 11, 18, 19, 20, 21, 31, 33 κ.ά.) αυτούσιες φράσεις ή σχεδόν ολόκληρες τις περιλήψεις έργων (των Βασιλείου Διγενή Ακρίτη, Βέλθανδρου και Χρυσάντζας, Πουολόγου, Βοσκοπούλας, Ερωτόκριτου κ.ά.) από το βιβλίο του Γ. Καλαματιανού, χωρίς να το αναφέρουν.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Α. ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΑΣ
ΚΡΑΤΟΣ & ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΝΟΤΙΑ ΕΥΡΩΠΗ:
Ελλάδα - Ισπανία - Ιταλία - Πορτογαλία

σελ. 224, €15

PIERRE PÉJU
Μυθιστόρημα
Το γέλιο του δράκου
Μεταφράση: Χριστίνα Δουκιάκου
ΠΟΤΑΜΟΣ

σελ. 286, €16

ΠΟΤΑΜΟΣ Φωκίων 7 ■ 11635 Αθήνα ■ τηλ: 2107231271 ■ fax: 2107254629
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΠΟΤΑΜΟΣ ■ Σκουφά 32 & Δημοκρίτου, τηλ: 2103621844

48ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Οι Βαλκάνιοι βάζουν τις (σπουδαίες) ταινίες και εμείς το Φεστιβάλ

Το 48ο Φεστιβάλ της Θεσσαλονίκης (16–25 Νοεμβρίου) ανήκει ήδη στο παρελθόν. Κάθε χρόνο γίνεται ακόμα πιο αισθητό στην πόλη. Είναι πιο πανηγυρικό, πιο ζωντανό, πιο πολύπλευρο. Όλοι συμμετείχαν. Κι αυτοί που τους άρεσε και αυτοί που είχαν αντιρρήσεις. Εντυπωσιακές –ίσως περισσότερο από κάθε προηγούμενη φορά– οι ουρές μπροστά στα ταμεία για τα μαγικά χαρτάκια. Εμβριδώς ψάχνουν τα νεαρά κεφάλια το πρόγραμμα για να κάνουν τις επιλογές τους. Δεν είναι και τόσο εύκολο. Κοντά 45 ταινίες την ημέρα σε 8 αίθουσες. Συχνά είναι εξαντλημένα τα εισιτήρια προβολών της επομένης από την προηγούμενη. Κατά κανόνα είναι οι νέοι, ενήμεροι των hit ταινιών. Και είναι βέβαιο ότι, εκτός από τους Θεσσαλονικείς και τους καλεσμένους του Φεστιβάλ, πολλοί είναι αυτοί, απ' όλη την Ελλάδα, που έρχονται για 3–4 μέρες, ίσα ίσα να πάρουν μια γεύση της γιορτής. Στο διάστημα της 15ετίας που πέρασε το Φεστιβάλ δημιούργησε, και συνεχίζει, τάξη μυημένων σινεφίλ με πλουραλιστικές προτιμήσεις. Το αποτέλεσμα ήταν φέτος περισσότεροι από 150.000 θεατές σε διάστημα 10 ημερών. Κάτι πάει να πει αυτό. Και αυτός που πρέπει να το καταλάβει σωστά είναι ο υπουργός Πολιτισμού (γί' αυτό, άλλωστε, χρειάζεται δίπλα του Σύμβουλο Κινηματογραφίας, ένα οραματικό πρόσωπο από το χώρο της έβδομης τέχνης).

Το γεγονός ότι ετούτη ήταν η 44η συνεχόμενη χρονιά που (αξιώθηκα) να παρακολουθήσω το Φεστιβάλ στη Θεσσαλονίκη αποτελεί μια μετά λόγου γνώσεως μαρτυρία των διαχρονικών του μεταλλάξεων μέχρι σήμερα. Γιατί δεν μπορεί να επιχειρείται κριτική εκτίμηση ετούτου του σήμερα ερήμην της (εντυπωσιακής) σε εξέλιξη διαδρομής του. Μόνο έτσι αποφαινέσαι αν σήμερα το φεστιβάλ βρίσκεται σε αδιέξοδη στασιμότητα ή σε αναγκαία ανανεωτική μετάβαση, σε αναβάθμιση των στόχων του. Μια κινηματογραφική λέσχη, όσο μεγάλη και αν είναι, δεν παύει να είναι

μια κινηματογραφική λέσχη. Στις μέρες μας ένα θεσμικό κινηματογραφικό φεστιβάλ, ιδίως μιας περιφερειακής χώρας, λειτουργεί ως μοχλός υποβοήθησης (και) άλλων παράπλευρων σκοπιμοτήτων. Στη σκακιέρα της παγκοσμιοποίησης ακόμα και το απλό πιόνι επιδιώκει να αναβαθμίσει τη θέση του. Είναι δε σίγουρο ότι μια τέτοια επιτυχημένη λογική θα έχει θετική επίπτωση και στη δική σου, αδύναμη, εθνική κινηματογραφία.

Όταν πέρσι, με την ευκαιρία της 47ης διοργάνωσης, σημείωσα την «έκρηξη» του φεστιβάλ που επιχείρησε (σίγουρα ρισκάροντας) η Δέσποινα Μουζάκη σε

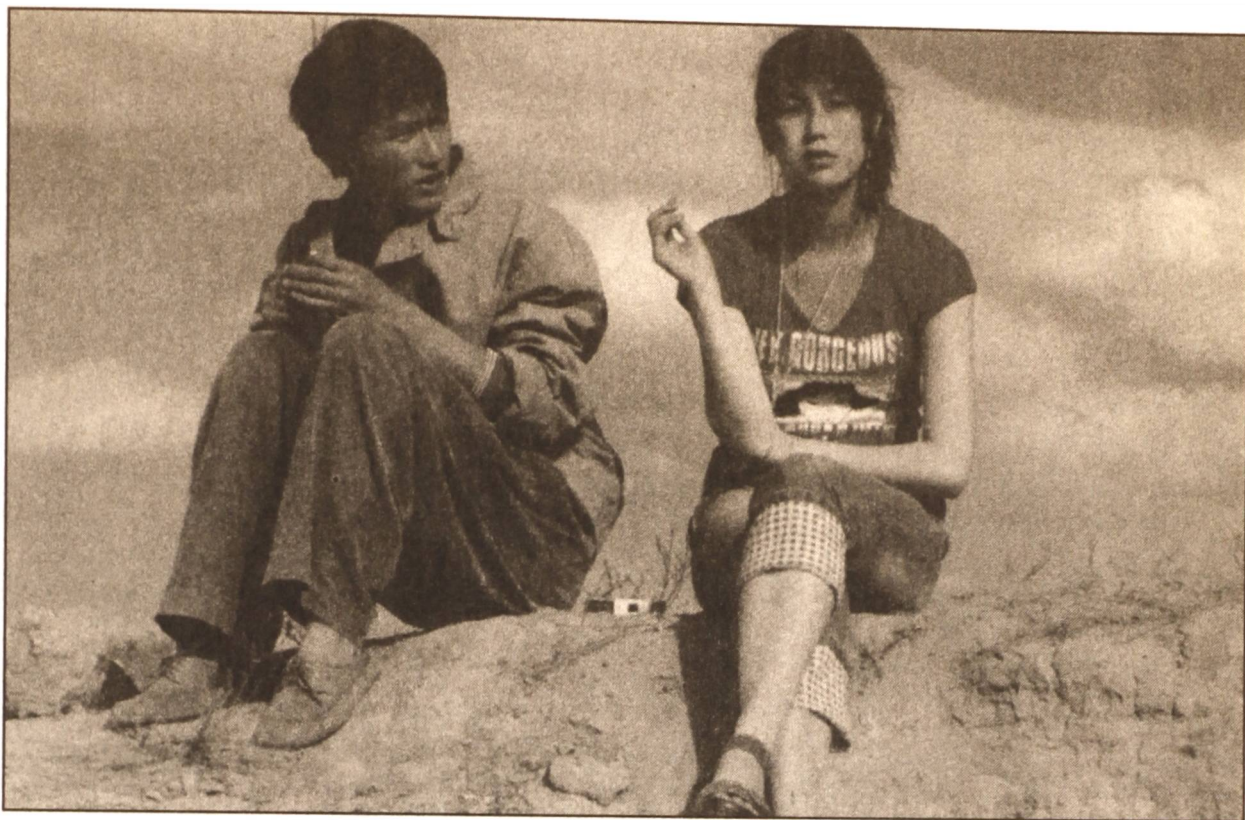
όλες του τις διαστάσεις, μεγεθύνοντας τις υπάρχουσες ή πολλαπλασιάζοντας τα παράλληλα προγράμματα και τις εκδηλώσεις, γνώριζα ότι οι (αιρετικές για πολλούς) απόψεις μου δεν θα συναντούσαν εύκολη αποδοχή. Την υποστήριξα στα γραφτά μου αυτή την προσπάθεια της διεύθυνσης του Φεστιβάλ της συμπρωτεύουσας, επειδή πίστευα και εξακολουθώ να πιστεύω ότι, εκεί που είχε «κολλήσει» η διοργάνωση στα δύο τρία τελευταία χρόνια της –κατά τ' άλλα σπουδαίας– ηγεσίας Δημόπουλου, η ρουτίνα ήταν επί θύραις. Γιατί δεν ήταν μόνο η προαπειτούμενη οικονομική «σπατάλη», αλλά ήταν και η κατεύθυνση και η ανάγκη που επέβαλαν τη μετάβαση της διοργάνωσης σε πιο προωθημένο επίπεδο. Όταν σε πρώτο στάδιο κερδίζεις την αναγνώριση του καλλιτεχνικού μέρους της προσπάθειάς σου (κάτι που αναμφισβήτητα το είχε επιτύχει το δίδυμο Δημόπουλος – Εϊπίδης), επιβάλλεται αυτή η επιτυχία να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο πολλαπλασιαστή. Όπως και πέρσι έτσι και φέτος συχνή ήταν η γνωστή «γκρίνια» για τις –κατά την άποψή τους– υπερβολές των πολλών ταινιών, των πολλών απονομών Χρυσών Αλεξάνδρων, τα πολλά αφιερώματα, τις πολλές εκθέσεις και τα συναφή. «Αναρωτιούνται» μάλιστα τι θα συμβεί όταν τελειώσει το «απόθεμα» προσώπων και πραγμάτων που πρόκειται να τιμηθούν... Καλό είναι το χιούμορ, αλλά κανένας δεν κάνει αναφορά στην Αποθήκη 8 και το πολύμορφο Industry Centre που στεγάζεται εκεί. Δεύτερη χρονιά λειτουργίας αυτής της ομπρέλας συντονισμένων δραστηριοτήτων οι οποί-

ες υποβοηθούν τη διεθνοποίηση των τοπικών (της περιφέρειας) κινηματογραφικών αγορών, και έτσι διευκολύνουν την πρόσβαση στη διεθνή αγορά. Αυτές οι δραστηριότητες αναπτύσσονται και προσαρμόζονται στις ανάγκες των κινηματογραφιστών από την Ελλάδα και από τη Νοτιοανατολική Ευρώπη και τη Μεσόγειο. Εκεί, πιστεύω, ότι πρέπει να στρέψουν το βλέμμα τους οι «αντιρρησίες». Αυτός ο γεωγραφικός χώρος διεκδικείται και από άλλες εθνικές κινηματογραφίες, οι οποίες πραγματοποιούν πολύ πιο εντυπωσιακά και πληθωρικά πράγματα –και με αισθητά μεγάλο κόστος– απ' ό,τι εμείς. Και ο νούν νοείτω.

* * *

Στη δεκαήμερη διάρκεια του φεστιβάλ προβλήθηκαν συνολικά 237 ταινίες (τόσες τελικά μέτρησα στον κατάλογο) μικρού και μεγάλου μήκους. Ασφαλώς, δεν θα έβλαψτε κανέναν αν, ας πούμε, ήταν κάτι λιγότερο από 200. Αλλά και έτσι, πάλι κανέναν δεν έβλαψε. Δεν συνάντησα κανέναν που να μην προβλήθηκε η ταινία του επειδή πλεόναζε. Βέβαια αυτές οι 237 ταινίες δεν ήταν ένα χύδην, ενιαίο πακέτο. Υπήρχαν ομαδοποιημένα, θεματικά προγράμματα, τα οποία διευκόλυναν τον θεατή να κάνει τις επιλογές του. Ο εντυπωσιακός αριθμός των 150.000 θεατών φανερώνει ότι λίγο πολύ όλες οι ταινίες συναντήθηκαν με το κοινό τους.

Στο Διεθνές λοιπόν Πρόγραμμα διαγωνίσθηκαν 14 πρωτοδεύτερες ταινίες (μέσα σ' αυτές και 2 ελληνικές συμμετοχές). Το ελληνικό (μη διαγωνιστικό) Πανόραμα αποτέλεσαν 13 ταινίες μυθοπλασίας, 4 μεγάλου μήκους ντοκιμαντέρ και οι 19 βραβευμένες μικρού μήκους ταινίες του Φεστιβάλ Δράμας. Από τα καθιερωμένα παράλληλα προγράμματα το (και πλέον επιτυχημένο) Ματιές στα Βαλκάνια περιλάμβανε 19 ταινίες. Οι ακόμα διφορούμενες Ημέρες Ανεξαρτησίας κυριάρχησαν αριθμητικά με 51 ταινίες, το –για δεύτερη χρονιά επαναλαμβανόμενο– Digital Wave με 13, τα ξένα αφιερώματα με 23, τα Ελληνικά με 15. Υπήρξε, ακόμα, αφιέρωμα στον Νέο Ισπανικό Κινηματογράφο με 20 ταινίες αλλά και αφιέρωμα στο ελληνικό Film Noir με 15 ται-

Τσαί Σανγκιτζούν: *Ωριμο στάχυ* (Χρυσός Αλέξανδρος διεθνούς διαγωνιστικού).

Σπύρος Σταδουλόπουλος: *PVC-1* (Βραβείο Αργυρός Αλέξανδρος διεθνούς διαγωνισμού).

νίες. Να παρατηρήσω ότι κανένας δεν γνώριζε ότι υπάρχει ελληνικό noir, και μάλιστα σε τέτοιο αριθμό. Δυο ακόμα προγράμματα, το πρώτο, με την ονομασία Ειδικές Προβολές (αδιευκρίνιστο αυτό το «ειδικές»), και το άλλο, με την ονομασία Σύγχρονοι Πόλεμοι (και εδώ ασαφής ο τίτλος) παρουσίασαν 25 ταινίες, σημαντικός αριθμός απ' τις οποίες ήταν από τις καλύτερες της διοργάνωσης. Τέλος, υπήρξαν και 6 δείγματα ανολοκλήρωτων ταινιών, με τίτλο Προσεχώς. Όντως ο συνολικός

αριθμός είναι πληθωρικά επιβαρυνμένος, όμως αυτό είναι άποψη και δικαίωμα του καλλιτεχνικού διευθυντή, ο οποίος (η οποία, στην προκειμένη περίπτωση) δεν κρίνεται από την ποσότητα των ταινιών που θα προβληθούν αλλά από τη γενικότερη ποιότητά τους, αισθητική και περιεχομένου. Και πρέπει να πω, με την εξαίρεση ολόκληρης της ελληνικής παραγωγής, για την οποία δεν έχει καμία ευθύνη το φεστιβάλ, ότι και ο πιο απαιτητικός θεατής έβρισκε (ακόμη και αν δεν ήταν ενήμε-

Θάνος Αναστόπουλος: *διόρθωση* (Γ' βραβείο καλύτερης ταινίας).

ρος ως προς ονόματα και τίτλους) πολλές καλές έως εξαιρετικές ταινίες. Ήταν μια καλή σοδειά η φετινή.

Από το Διεθνές Διαγωνιστικό κράτησα το *PVC-1* του Έλληνα της διασποράς (Κολομβία) Σπύρου Σταθουλόπουλου, το *Η στιγμή σου* του γιου του γνωστού μας Αλφόνσο Κουαρόν, Χονάς (Μεξικό), το *Παγωνιά* του Σιουάτζι Τσαντραμπουσάν (Ινδία), το *Ωριμοστάχυ* του Τσάι Τσανγκτζούν (Κίνα) και βέβαια τις δυο ελληνικές συμμετοχές, τη *διόρθωση* του Θάνου Αναστόπουλου και το *Valse sentimentale* της Κωνσταντίνας Βούλγαρη. Από τις Ειδικές Προβολές κέρδισαν οι άνισες *My Blueberry Nights*, τελευταία ταινία του Γουόνγκ Καρ Γουάι (Χονγκ Κονγκ), η πανέξυπνη δουλειά του Γουές Άντερσον *The Darjeeling Limited* (ΗΠΑ), η απολαυστική δουλειά του βετεράνου Τσέχου Γίρι Μέντζελ *Υπηρέτησα τον Βασιλιά της Αγγλίας*, η ελληνοκαναδική παραγωγή *Fugitive Pieces* του Τζέρεμι Ποντέσουα, το σεναριακά απροσδόκητο *Irina Palm* του Σαμ Γκαρπάρσκι, με μια συναρπαστική Μάριαν Φέιθφουλ (ναι, η γνωστή τραγουδίστρια), το βαθύτατα ανθρώπινο *The Savages* της Tamara Jenkins (ΗΠΑ) και βέβαια το ελεγειακό *Η δολοφονία του Τζέσε Τζαίμς από τον δειλό Ρόμπερτ Φορντ* του Άντριου Ντόμινικ (ΗΠΑ), ρεσιτάλ ερμηνείας του Μπραντ (βραβείο Α' αντρικού ρόλου στη φετινή Βενετία). Κλαυσίγελο προκαλούσε *Η τουαλέτα*

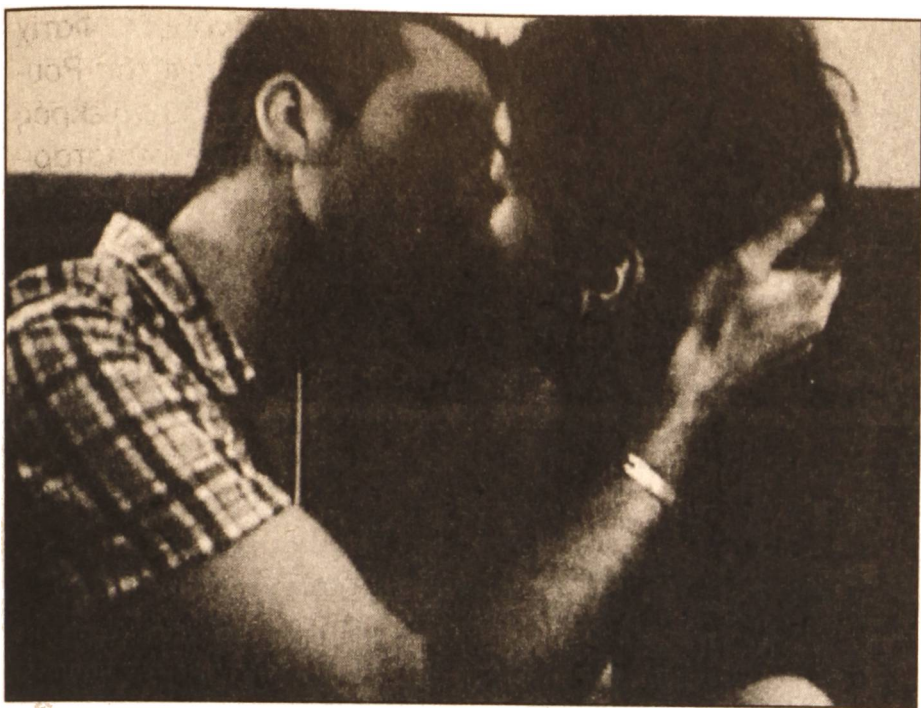
του πάπα των Σέσαρ Τσαρλόνε και Ενρίκε Φερνάντες (Ουρουγουάη) στο πρόγραμμα *Ημέρες Ανεξαρτησίας*, όπως και τα *Απλά πράγματα* του Αλεξέι Ποπογκρέμπσκι (Ρωσία), *Το άλλο μισό* του Γινγκ Λιανγκ (Κίνα), το συγκλονιστικό *Φορτίο 200* του Αλεξέι Μπαλαμπάνοφ (Ρωσία), τα απολαυστικά *Κόλπα* του Αντρέι Γιακιμόφσκι (Πολωνία), το υποβλητικό *Σιωπηλό φως* του πολύ καλού Κάρλος Ρεϊγάδας (Μεξικό), μια σύγχρονη εκδοχή του Ντράγιερ, *Οι Άγγελοι από χιόνι* του Ντέιβιντ Γκόρντον Γκριν (ΗΠΑ), ο λυρικός *Μουσίν* της Γιασμίν Αχμάντ (Μαλαισία), συγγενής, αλλά στην αισιόδοξη εκδοχή της, της ταινίας της δικής μας Κων. Βούλγαρη. Από το αφιέρωμα στον Τζον Σέιλς σημείωσα τη φετινή του δημιουργία *Honeydripper* (ΗΠΑ), θαυμάσιος ύμνος στη «θρησκεία» των μπλουζ.

Το παλιό καλό πρόγραμμα Ματιές στα Βαλκάνια τείνει να γίνει το καλύτερο του φεστιβάλ, όχι μόνο χάρη στις ενήμερες επιλογές που κάνει ο υπεύθυνός του Δημήτρης Κερκινός αλλά και γιατί ο βαλκανικός κινηματογράφος βρίσκεται σε ποιοτική έξαρση και οι 19 ταινίες που περιλάμβανε άξιζαν της προσοχής μας. Παρόλο που η καλύτερη ταινία του προγράμματος, κι από τις καλύτερες του φεστιβάλ, ήταν αυτή του Σέρβου Σερτζάν Γκολούμποβιτς *Η παγίδα*. Να αναφέρω την πολυσυζητημένη *Άκρη του ουρανού* του

γνωστού Τούρκου σκηνοθέτη Φατίχ Ακίν, το *California Dreaming* του Ρουμάνου Κριστιάν Νεμέσκου (νεκρός από πέρσι σε τροχαίο), τη σπαρταριστή *Η διεθνής των Τούρκων* Σιρί Σιρεγιάρ Εντέρ και Μουχαρέμ Γκιλμέζ, το ντοστογιεφσκικό *Πεπρωμένο* του Τούρκου Ζεκί Ντεμίρ Κουμπούζ, το απολαυστικό *Μάο τσε Τουνγκ* του Μπεσνίκ Μπάσα (Αλβανία) και βέβαια την καλύτερη φετινή τουρκική παραγωγή *Αυγό* του Σεμίχ Καπλάνογλου. Το αφιέρωμα στον Ρουμάνο δημιουργό Νάε Κάρανφιλ μου έδωσε το μέτρο ανάπτυξης (πιο σωστά, αναγέννησης) μιας βαλκανικής κινηματογραφίας. Ξεχώρισα το *Τανγκό της ασφάλτου*, τη φιλανθρωπία και το *Τα υπόλοιπα είναι σιωπή*. Η τελευταία αυτή ταινία (2007) δίνει απαντήσεις σε επηρμένες αντιλήψεις δικών μας σκηνοθετών περί «μεγάλης παραγωγής».

* * *

Η φετινή ελληνική παραγωγή που προβλήθηκε στη διάρκεια του φεστιβάλ –αναφέρομαι στις 14 ταινίες μυθοπλασίας– και φτωχή αριθμητικά ήταν αλλά και έμοιαζε με επιστροφή «δανεικών» που χρόνια πριν έκανε η τηλεόραση από τον κινηματογράφο. Αφού, για να γίνω πιο σαφής, πήρε και προσπάθησε να αφομοιώσει όσα μπόρεσε από τους τρόπους του (ελληνικού) κινηματογράφου, έφτασε η ώρα να του τα επιστρέψει, και μάλιστα με τόκο! Το αποτέλεσμα, γνωστό. Ένας υποδειγματικός τηλεοπτικός κινηματογράφος με όλα τα απαραίτητα «δήθεν»· προσεγμένη και επαρκής τεχνική, life style εσωτερικά, φιλότιμη προσπάθεια της μουσικής, προσεγμένη φωτογραφία, κοινότοποι (και αρκούντως ελευθεριάζοντες) διάλογοι και ηθοποιία ενός αμήχανου μοντερνισμού. Άλλωστε, οι ίδιοι που ηθο(ποιούν) στην τηλεόραση είναι αυτοί που αποτελούν και τους (ταμειακούς) κράχτες στις κινηματογραφικές ταινίες. Είναι πλέον βέβαιο πως ο φόβος για φουντάρισμα της ταινίας επαυξάνεται αισθητά αν στο cast δεν πρωταγωνιστούν «αστέρια» της τηλεόρασης. Δεν θα ήταν μια «μοχθηρή» αδικία αν διατύπωνα την άποψη ότι οι περισσότερες ελληνικές ταινίες, από αυτές που συγκεντρώνουν έναν υποφερτό αριθμό –μεικτής κοινωνικής

Κωνσταντίνα Βούλγαρη: *Valse Sentimentale* (βραβείο πρωτοεμφανιζόμενου σκηνοθέτη).

Νάε Καρανφίλ: Ρουμανία, *Τα υπόλοιπα είναι σιωπή*. Αυτή ήταν πραγματική... υπερπαραγωγή.

σύνθεσης- θεατών, αντιστοιχούν με αμερικανικές Β-μονιές, όπως αυτές που συχνά προβάλλουν τα βράδια τα ιδιωτικά μας κανάλια. Γιατί με ποιο άλλο μέτρο μπορεί κανείς να δει ταινίες όπως, π.χ., τους *Κλέφτες* του Μάκη Παπαδημητράτου, το *Κορόιδο εν «τάξει»* του Γιάννη Παρασκευόπουλου, το *Μια μέλισσα τον Αύγουστο* του Θωδωρή Αθερίδη, το *Alter Ego* του Νικόλα Δημητρόπουλου, το *Straight Story* των Έφη Μουρίκη - Βλαδίμηρου Κυριακίδη, ακόμα και τις αδιέξοδες *Παρέες* του Σωτήρη Γκορίτσα. Υπήρξαν και κάποιες άλλες προσπάθειες με ιδιαίτερα φιλόδοξες προθέσεις, οι οποίες όμως δεν κατάφεραν να υπερπηδήσουν τον πήχη εκεί που τον είχαν τοποθετήσει οι φιλοδοξίες τους. Παράδειγμα, η -εντούτοις καλύτερη μέχρι σήμερα- ταινία της Όλγας Μαλέα *Πρώτη φορά νονός*. Θα μπορούσε να γίνει μια καλή πολιτική αλλά ιταλικά κωμωδία. Δεν έφτασαν οι καλές στιγμές ούτε ο Καφετζόπουλος. Ο λογικός... παραλογισμός του σεναρίου του Βασίλη Βαφέα στην ταινία του *Γυναικείες συνωμοσίες*, με (σωστές) επιδράσεις από σουρεαλιστικό μανιφέστο του Μπρετόν μέχρι την πιραντελική θεωρία της υποσυνείδητης προσωπικότητας, κάπου από τα μισά και πέρα χαλάρωσε. Ούτε το καστ βοήθησε στην ανάκαμψη, με την εξαίρεση του Κώστα Βουτσά. Παρά τις προφανείς σκηνοθετικές του ικανότητες, το *Uranys* του Κώ-

στα Καπάκα δεν απέφυγε τη σύγκριση με το ολόφρεσκο *Peppermint*. Ενοχλητικά συγγενής η επανάληψη. Η ταινία του -σπουδαίου για την ιστορία του πειραματικού σινεμά- Κώστα Σφήκα *Μεταμόρφωση*, βασισμένη σε κομμάτια της Θείας Κωμωδίας και το ομώνυμο με την ταινία διήγημα του Κάφκα στην εικονοποίησή του, έδειχνε σημάδια κόπωσης, παρόλο που η θαλερότητα η πνευματική του δημιουργού της και η εντυπωσιακή-ριζοσπαστική δύναμη του στοχασμού του παραμένουν αναλλοίωτες. Η πολυαναμενόμενη ταινία -ταινία της χρονιάς- του Γιάννη Σμαραγδή *El Greco* δίχασε στην υποδοχή της, που ήταν θετική εκ μέρους του κοινού αλλά αυστηρά επιφυλακτική εκ μέρους της κριτικής. Αυτό δεν εμπόδισε να βρει το δρόμο της προς το ταμείο, πράγμα που κανείς δεν το απεύχεται. Άλλωστε τα όποια θετικά της σημεία κανένας δεν της τα αρνήθηκε. Οι παράνομοι μετανάστες, και πολύ περισσότερο όταν αυτοί είναι Αλβανοί, εξακολουθούν να αποτελούν πηγή έμπνευσης για τους Έλληνες σεναριογράφους και σκηνοθέτες. Ο Βασίλης Δούβλης, συνειδητά ή όχι, μετέφερε στην οθόνη, για τέταρτη φορά, το γνωστό μυθιστόρημα του Αμερικανού Τζαίμς Καν *Ο ταχυδρόμος χτυπάει πάντα δυο φορές*. Ούτε μία -στην προκειμένη περίπτωση- δεν «χτύπησε». Γιατί είναι λάθος να βάζεις τον θεατή στον πειρασμό να σε συγκρίνει με

άλλης τάξεως επιτεύγματα πάνω στο ίδιο θέμα. Αντίθετα, στην ταινία του Θάνου Αναστόπουλου οι Αλβανοί έμμεσο ρόλο διαδραμάτισαν. Πρωταγωνιστής της ταινίας *Διόρθωση* (έτσι, με μικρό δέλτα θέλει ο δημιουργός τον τίτλο) είναι οι σκηνοθετικές προτάσεις του Αναστόπουλου: Γραφή οξεία, με σασπένς, υπαινικτική. Αλλά χωρίς θερμοκρασία οι ήρωές του. Το πάσχον αίσθημά τους απουσιάζει απ' την ταινία. Αυτά για μια από τις δυο καλύτερες φετινές ελληνικές ταινίες.

Η άλλη, η πιο προσωπική ταινία της φετινής διοργάνωσης, είναι το *Valse Sentimental*, πρώτη μεγάλου μήκους ταινία της 28χρονης Κωνσταντίνας Βούλγαρη (διάσημων γονιών κόρη). Πρόκειται για τη μοναδική βιωματική ταινία που είδαμε στο φεστιβάλ. Αυτό δίνει γενναίο πριμ αυθεντικότητας στην ταινία της. Είναι σίγουρα πιο σημαντικό να σεναριογραφείς και να σκηνοθετείς για τα κοινωνικά σύνολα του καιρού σου μέσα στα οποία μετέχεις ο ίδιος πολύ περισσότερο και ηλικιακά, παρά να αναλώνεσαι χρόνια ολόκληρα, π.χ. με βιογραφικές ανακρίβειες τεσσάρων αιώνων πριν.

Αυτό, ολοζώντανο, ήταν το φετινό φεστιβάλ, αυτός ήταν (και) ο φετινός ελληνικός κινηματογράφος, αυτοκαταστροφικός. Λέτε να φτάνει τα 25 χρόνια που καταναλώνουμε Ευρωπαϊκή Κοινότητα, χάνοντας το πρόσωπό μας;

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

NORDOST – ΣΤΟ ΥΠΟΓΕΙΟ ΤΟΥ ΤΕΧΝΗΣ

Θεατρο

Θέατρο Ευθυνών

Μόσχα, 23 Οκτωβρίου 2002. Μια ομάδα πενήντα περίπου τσετσένων αυτονομιστών ζωσμένων με εκρηκτικά καταλαμβάνει το θέατρο της Ντουμπρόβκα. 850 θεατές που παρακολουθούν το ρωσικό μιούζικαλ NORDOST (όπου στο τέλος το κακό χάνει και θριαμβεύει το καλό) κρατούνται ως όμηροι για τρεις ημέρες. Οι Τσετσένοι ζητάνε να αποσυρθούν αμέσως τα ρωσικά στρατεύματα από την Τσετσενία. Οι Τσετσένοι κάνουν λόγο για απελευθερωτικό αγώνα. Οι Ρώσοι για τρομοκρατία. Οι διαβουλεύσεις από την πλευρά των Ρώσων είναι ένα πρόσχημα για να κερδίσουν χρόνο. Η επέμβαση «διάσωσης» του προέδρου Πούτιν είναι μακάβρια: Άγνωστο μέχρι σήμερα αέριο ρίχνεται στην αίθουσα και ο τραγικός απολογισμός είναι εκατόν εβδομήντα νεκροί!

Ένα χρόνο νωρίτερα είχε προηγηθεί το χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου στους Δίδυμους Πύργους στην καρδιά της Νέας Υόρκης με 3.000 θύματα. Τελικά, είμαστε πουθενά ασφαλείς; Ή πόσο αθώοι είμαστε όλοι εμείς οι απλοί πολίτες για όσα συμβαίνουν στον κόσμο; Μήπως γινόμαστε όλοι μας, ανεξάρτητα από κράτος και θέση, όργανα στα χέρια των κυβερνήσεων υπηρετώντας τα σχέδιά τους;

Το έργο του γερμανού Τόρστεν Μπουχστάινερ, γραμμένο το 2005, παρουσιάζει το συγκλονιστικό αυτό γεγονός στη Μόσχα από τρεις διαφορετικές οπτικές. Μια τσετσένα μαύρη χήρα, μια ρωσίδα όμηρος και μια λετονή γιατρός. Τρεις μονόλογοι που πλέκονται μεταξύ τους δημιουργώντας μια αφήγηση ροής σχεδόν σαν ένα λεπτομερές ρεπορτάζ, ένα ντοκουμέντο, ανοιχτό όμως σε ερμηνείες, κρίσεις και σκέψεις. Η απλής γλώσσας αλλά μετρημένης συγκίνησης μετάφραση του Γιώργου Δεπάστα έχει γίνει ακριβώς σε αυτό το πνεύμα. Ο Νίκος Χατζόπουλος επέλεξε μια διακριτική και σεμνή σκηνοθεσία, έχοντας πίστη στις ικανότητες των τριών πολύ καλών ηθοποιών που είχε στη διάθεσή του. Έστησε μια παράσταση ρυθμού, συγκίνησης και αγωνίας και επίσης απομάκρυνε κάθε κίνδυνο μελοδραματισμού, φανατισμού ή προσωπικών θέσεων.

Η Μάνια Παπαδημητρίου έχει τον ρόλο της μαύρης χήρας, της Ζούρα. Μιας δηλαδή από τις γυναίκες που έχουν χάσει δικούς τους ανθρώπους στους ρωσοτσετσενικούς πολέμους

και που έχουν τάξει τη ζωή τους στην εκδίκηση. Η σπουδαία ηθοποιός διαθέτει ανεξάντλητα αποθέματα ενέργειας. Πάνω στη σκηνή αποτελεί πάντοτε, ακόμα και στους πιο σκοτεινούς της ρόλους, λαμπερή παρουσία που ελκύει την προσοχή. Εδώ διαγράφει την πορεία της από το μίσος και την εκδίκηση στην ανάγκη για επιβίωση και ζωή.

Η Σοφία Σεϊρλή σε μια συγκινητική και μετρημένη παρουσία στο ρόλο της ρωσίδας ομήρου Όλγας, που καταφέρνει να γλιτώσει αυτή και το παιδί της αλλά όχι ο σύζυγός της, επιστρατεύει την πείρα της και προβάλλει την αξιοπρέπεια μέσα από την αιφνίδια καταστροφή. Η Αλεξάνδρα Σακελλαροπούλου βοηθιέται ιδιαίτερα από το χαρακτηριστικό ηχόχρωμα της φωνής της και από την πάντα συνεπή παρουσία της στη σκηνή. Εδώ κρατάει τον ρόλο της λετονής γιατρού Ταμάρα που προσφέρει τις υπηρεσίες της στους ομήρους, ανάμεσα στους οποίους βρίσκεται και το παιδί και η μητέρα της.

Τα σκηνικά και τα κοστούμια υπογράφει η Μαγιά Τρικεριώτη. Η μουσική είναι του Θοδωρή Αμπαζή και οι φωτισμοί του Λευτέρη Παυλόπουλου.

Στο Υπόγειο του Θεάτρου Τέχνης πρωταγωνιστής είναι το θέατρο και οι θεατές. Παρακολουθούμε μια παράσταση που υποτίθεται ότι διαδραματίζεται σε ένα θέατρο και όπου κρατούνται όμηροι κάποιοι ανυποψίαστοι θεατές, όπως εμείς εκείνη τη στιγμή. Και δεν είναι επινόημα της φαντασίας κάποιου συγγραφέα. Είναι αληθινό γεγονός. Και το ερώτημα επανέρχεται: εμείς πόσο ασφαλείς είμαστε; Και επίσης δηλώνεται σαφώς πως το πολιτικό θέατρο, μετά από μια περίοδο ύφεσης, ανασυγκροτεί τις δυνάμεις του και έχει ουσιαστικό λόγο επί σκηνής.

ΕΙΡΗΝΗ Μ. ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

Γιατί Χωριστά;

χαρισμένο στον Ι.Β.

Διανύουμε το έτος Νίκου Εγγονόπουλου, σαν να λέμε βρισκόμαστε στον τάδε αστερισμό. Πριν λίγες μέρες (21.11.) εγκαινιάστηκε μια επιβλητική έκθεση του ζωγραφικού του έργου, με συνοδεία εκτενούς καταλόγου και διήμερου σχετικού συνεδρίου στο Μουσείο Μπενάκη (23-24.11.), μοιρασμένου ισότιμα ανάμεσα στο λογοτεχνικό και στο ζωγραφικό του έργο. Δυστυχώς, δεν μπόρεσα να παραβρεθώ, χάνοντας έτσι την ευκαιρία να βρω ίσως απαντήσεις στις απορίες που μου προκάλεσε η έκθεση.

Πρώτη, και κύρια απορία ήταν ποια είναι η σχέση ανάμεσα στην ποίηση και στη ζωγραφική του Εγγονόπουλου; Ας μην δοκιμάσουμε να τα χωρέσουμε όλα μέσα στη λέξη «σουρεαλισμός», που τα λέει όλα και δεν λέει τίποτα (άλλωστε κι ο ίδιος είχε κρατήσει αποστάσεις από τέτοιες ταμπέλες). Αν λοιπόν δεν μας καλύπτει ο όρος, τότε πώς να συζητήσουμε αυτή την φαινομενικά παράδοξη σχέση; Γιατί, πάλι, να την ονομάσουμε παράδοση, σε τι μας φταίει; Μια αιτία θα ήταν πως ως τώρα, σχηματοποιώντας, μιλούσαμε για τη ζωγραφική του «παίρνοντας αμπάριζα» από την ποίησή του. Δηλαδή, ετερόφωτα: η δεύτερη «δάνειζε» αξία στην πρώτη. Οπότε, μια δεύτερη απορία: πόσο ισχύει το θεώρημα «μεγάλη ποίηση άρα μεγάλη ζωγραφική»; Δεν είναι αναγκαστικά αυταπόδεικτο κάτι τέτοιο.

Από μεριά της πάντως, η έκθεση έδειχνε πως λάμβανε ως δεδομένη αυτή την ισοτιμία: αφενός ο υπότιτλός της, δανεισμένος από δήλωση του Εγγονόπουλου, ήταν: «Είμαι ζωγράφος και ποιητής». Αυτό το διαζευκτικό «και» ανάμεσα στους δύο όρους σήμαινε ισοτιμία ή τουλάχιστον έτσι φαινόταν πως ερμηνεύτηκε. Αφετέρου, το κατά τα άλλα άριστο στήσιμο της έκθεσης (της Λ. Πεζανού, δυστυχώς δεν μας επιτράπηκε να βγάλουμε μια γενική φωτογραφία της αίθουσας κάποια επόμενη μέρα!) βασιζόταν πάνω σε αυτή την παραδοχή: τέσσερα ελεύθερα στοιχεία σε παράταξη που έφε-

ραν τα ζωγραφικά έργα και περιμετρικά στους τοίχους της αίθουσας, επιλεγμένα ποιήματα του Εγγονόπουλου. Ίσως σοφά, αυτή η διάταξη δεν ήθελε να κάνει πιο συγκεκριμένη τη σχέση ποίησης με τέχνη, απλά άφηγε τα δύο να συνυπάρχουν ως ευδιάκριτες ενότητες. Έτσι όμως οι επιλογές ποίησης, αυτά τα καταυγάζοντα μνημεία λόγου, κινδυνεύουν να θεωρηθούν «διακοσμητική ταπετσαρία» της ζωγραφικής.

Τρίτη, και πιο δύσκολη, απορία: τότε πόσο βοηθάει αν πούμε πως πρόκειται για μια «θεατρική σκηνή»; Το ότι η ζωγραφική του Εγγονόπουλου κινείται γενικά μέσα σε τέτοια πλαίσια θεατρικά αποδεικνύεται, νομίζω, από τον τρόπο παράστασης και εμπλοκής των μορφών όπως και από τον τρόπο που εντάσσονται κάθε φορά σε ένα σκηνικό «κουτί» και συνοδεύονται από ορισμένα συμβολικά αντικείμενα. Ατενίζουμε μια σκηνή κάθε φορά σαν ολότητα, όπως ακριβώς κάνουν οι σκηνογράφοι, που κατασκευάζουν σε μικρογραφία μια «χαρτοκοπτική» με το βάθος της σκηνής. Όλα εδώ είναι απλουστευμένα, αλλά όσο χρειάζεται παραστατικά ώστε να γίνονται άμεσα κατανοητά και κυρίως, να διακρίνονται οι προθέσεις του σκηνογράφου. Η κατασκευή είναι χρηστικό αντικείμενο που προτίθεται να αποτελέσει υπόδειγμα για ένα θεατρικό ανέβασμα, άρα κυρίως περνάει μια σειρά από ιδέες πάντα εκφρασμένες στον ιλλουζιονιστικό χώρο. Είναι ένας ενδιάμεσος και όχι η τελική πράξη μιας διαδικασίας. Αυτή

η ιδιότητα δεν αποδυναμώνει την αξία της, αλλά τη θέτει σε σωστές βάσεις, που είναι πάντα το άμεσα ζητούμενο.

Ας ασχοληθούμε τώρα συγκεκριμένα με τους εκτιθέμενους πίνακες του Εγγονόπουλου στην έκθεση, όπου συγκεντρώθηκε για πρώτη φορά ένας μεγάλος αριθμός από έργα του. Οπότε μας δίνεται μιας πρώτης τάξεως ευκαιρία να δούμε ταυτόχρονα πολλά από αυτά και να αποκτήσουμε μια εικόνα της παραγωγικότητάς του. Έτσι όμως, σχεδόν αυτόματα, ξεχωρίζει η προπολεμική δουλειά του από εκείνη που ακολούθησε μετά το '50. Συγκριτικά πιο περιορισμένη, με φανερά σημάδια αναζήτησης και πειραματισμού, η σειρά έργων του '30 λάμπουν μπροστά στη συγκριτικά μεγάλη «πλημμύρα» έργων που θα ακολουθήσει μετά το '50 ως το τέλος της ζωής του. Σε αυτή τη μεταγενέστερη περίοδο, ο Εγγονόπουλος παράγει προβλέψιμα, σχεδόν τυποποιημένα έργα. Δηλαδή έργα που μοιάζουν να ακολουθούν ένα διαρκώς επαναλαμβανόμενο «πατρόν», κάτι που δεν συμβαίνει στην ποίησή του. Αυτή η διαπίστωση δεν αρκεί για να χτυπήσει κάποιο καμπανάκι;

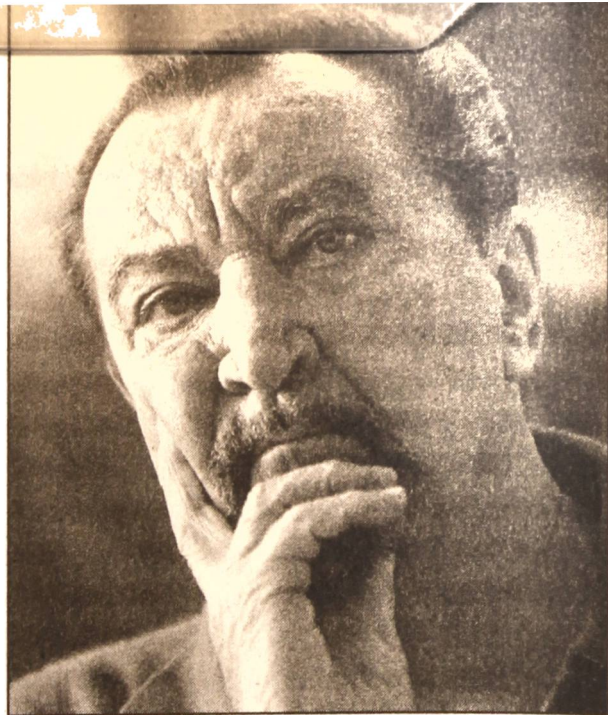
Τέταρτη απορία: αν ισχύουν τα παραπάνω, ήταν τότε απαραίτητο να χωριστεί το «ζωγραφικό» από το «σκηνογραφικό» έργο του Εγγονόπουλου που εκτίθεται σε χωριστή αίθουσα (μαζί με άλλα «παραλειπόμενα»); Πέρα από εύλογα πρακτικά ζητήματα (πληθώρα υλικού προς έκθεση σε σχέση με διαθέσιμο χώρο), τι σήμαινε ο διαχωρισμός αυτός, πέρα από το μοίρασμα σε δύο αίθουσες; Υποψιάζομαι πως εδώ υποφώσκει η πρόθεση να «επισημοποιηθεί» η διαφορά ενός έργου εξυπηρετικού (όπως η δουλειά για το θέατρο) από ένα έργο αυτοτελώς «ζωγραφικό» (υψηλή τέχνη). Συνεπώς, το πρώτο απομονώνεται (αναγκαστικά) ως «έλασσον» έργο ενώ το δεύτερο, εντελώς απογυμνωμένο, προβάλλεται αυτόνομα ως εκείνο που είναι κατάλληλο να συνδιαλέγεται ισότιμα με το ύψος του ποιητικού έργου.

Με όποιο τρόπο απαντηθούν οι απορίες μου, πιστεύω πως συνολικά η έκθεση Εγγονόπουλου χάνει από τη διπλή αποκόλληση της ζωγραφικής του από την ποίηση και τη σκηνογραφία. Χάθηκε έτσι η ευκαιρία να αξιοποιηθεί εκθεσιακά εκείνο το κρίσιμο «και» στον τίτλο, όπως θα απαιτούσε η μεγάλη αξία του Εγγονόπουλου.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Μωρίς Μπεζάρ

Ο Μωρίς Μπεζάρ ήταν ένας από τους λίγους ανθρώπους του χορού που έσπασε τα σύνορα ή τους φραγμούς(;) της τέχνης του και έγινε γνωστός στο ευρύτερο κοινό. Πληθωρικός και επαναστάτης στην εποχή του, έφερε το χορό στα μεγάλα στάδια με μουσική συνοδεία που ως τότε θεωρούνταν πως δεν χορογραφείται, όπως, για παράδειγμα, η Ενάτη του Μπετόβεν.

Επικρίθηκε για τη σεξουαλικότητα που ανάδιναν τα έργα του αλλά και για τον παραδοσιακό ρόλο που έδινε στις γυναίκες χορεύτριες σε εποχές που ο σύγχρονος χορός ανακάλυπτε με τη βοήθεια και της θεωρίας την υπερέκθεση του γυναικείου σώματος στο μάτι του θεατή. Ο κοσμοπολιτισμός και το ενδιαφέρον του για την καλλιτεχνική παράδοση άλλων πολιτισμών άνοιξε δρόμους σε

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ

Ο Μωρίς Μπεζάρ γεννήθηκε την 1η Ιανουαρίου του 1927 στη Μασσαλία. Ήταν γιος του φιλόσοφου Γκαστόν Μπερζέ και το επώνυμο «Μπεζάρ» το εμπνεύστηκε από τη γυναίκα του Μολιέρου Αρμάντ Μπεζάρ. Ο πατέρας του μιλούσε επτά γλώσσες και απήγγειλε ποίηση στο γιο του. Έχασε τη μητέρα του σε ηλικία 7 ετών. Φιλάσθενος και μικροκαμωμένος, άρχισε μαθήματα χορού μετά από παρότρυνση του οικογενειακού γιατρού προκειμένου να δυναμώσει.

Στον πατέρα του αφιέρωσε το βιβλίο *La mort subite* (1990) ενώ στον *Καρυοθραύστη* (1999) αναφέρεται στη μητέρα του. Στα 18 του αποφασίζει να ασχοληθεί με το χορό. Στην εφηβεία του ονειρευόταν να γίνει ταυρομάχος. Στο Παρίσι έκανε μαθήματα με καλλιτέχνες όπως η Λιουμπόφ Εγκόροβα και δούλεψε με τις Ζανίν Σαρρά και Υβέτ Σωβιρέ. Ο Ρολάν Πετί τον πήρε στην ομάδα του το 1948. Το 1950, συνεργάζεται με την Μπίργκιτ Κούλμπεργκ. Ιδρύει την πρώτη του ομάδα το 1953, που την ονομάζει *Le Ballet de l'Étoile*. Ίδρυσε τα Μπαλέτα του XX αιώνα το

1960 στις Βρυξέλλες. Το 1987 μετακόμισε στη Λωζάννη, όπου ίδρυσε το Μπαλέτο Μπεζάρ της Λωζάννης. Ίδρυσε σχολεία: τη *Mudra* (Βρυξέλλες, 1970–1988) και *Ντακκάρ* (1977–1985), και τη *Rudra* (Λωζάννη, από το 1992).

Το 1955 χορογράφησε το πρώτο έργο που είχε μεγάλη επιτυχία, το *Symphonie pour un homme seul*. Σ' αυτό χόρεψε και ο ίδιος αν και δεν είχε καλή τεχνική, οπότε έδωσε έμφαση στη θεατρικότητα και στις ακροβασίες στο ρόλο του. Η *Ιεροτελεστία της Άνοιξης*, το 1959, ήταν μια επανάσταση. Ακολούθησαν τα *Μπολερό* (1961) και πολλά ακόμη έργα. Χρησιμοποίησε μουσική Βάγκνερ, Μπετόβεν, Μπερλιόζ, Μπαχ, Μπουλέζ αλλά και τραγούδια των Ζακ Μπρελ, Θεοδωράκη, Χατζιδάκι, της Barbara, των Queen και των U2.

Είχε μυθικούς χορευτές ως συνεργάτες: Τάνια Μπάρι, Σόνα Μιρκ, Σούζαν Φάρελ, Μισέλ Γκασκάρ, Πάολο Μπορτολούτσι, Πατρίκ Ντυπόν, Σουλβί Γκιλέμ, Γκράτσια Γκαλάντε, Νουρέγιεφ και φυσικά τον Χόρχε Ντον, αντιπροσωπευτικό του ύφους του Μπεζάρ.

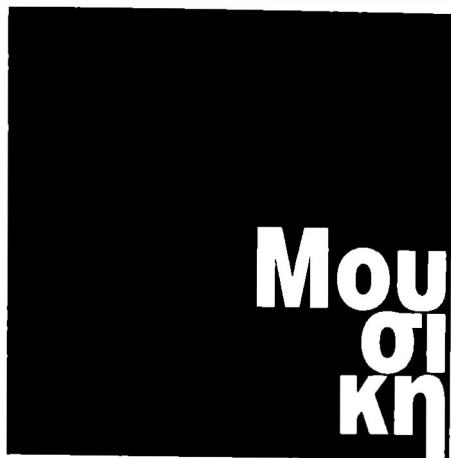
Πέθανε στις 22 Νοεμβρίου 2007.

άλλους καλλιτέχνες, αλλά συχνά ο ίδιος έπεσε στην παγίδα να χρησιμοποιήσει μουσικά ιδιώματα από άλλες χώρες με τελείως συμβατικό τρόπο, μεταγράφοντάς τα προκρούστεια στο ύφος του δικού του, εντελώς δυτικότροπου, βηματολογίου.

Στην Ελλάδα ήρθε πολλές φορές και τον συνέδεε φιλία με Έλληνες δημιουργούς όπως ο Μάνος Χατζιδάκις. Έδωσε πολλές παραστάσεις στο Ηρώδειο, που τις παρακολουθούσε ένα τεράστιο και αφοσιωμένο στο έργο του κοινό. Χρησιμοποίησε τη μουσική του Μίκη Θεοδωράκη και του Μάνου Χατζιδάκι στα έργα *Mare Nostrum/Thalassa* (1982), *Διόνυσος* (1984), *Οι Μπαλάντες της οδού Αθηνάς* (1993), *Επτά ελληνικοί χοροί* (1984) και *Manos* (2001), ένα ποτ πουρί από τις *Μπαλάντες της οδού Αθηνάς* και τους *Όρνιθες*, που παρουσιάστηκε μετά το θάνατο του συνθέτη. Όμως τα έργα αυτά δεν ήταν τα καλύτερά του: ήταν **φλύαρα** και λιγάκι εκτός εποχής, παρ' όλο που είχε την τύχη να τα ερμηνεύσουν σπουδαίοι χορευτές, όπως ήταν πάντοτε οι συνεργάτες της ομάδας του.

Πολλοί από τους χορευτές του προσπάθησαν να στραφούν στη χορογραφία, χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία. Η σύγκριση και η μίμηση με το έργο του Μπεζάρ ήταν αναπόφευκτη και καταστροφική για εκείνους. Η επιρροή που ασκούσε αυτή η τόσο δυνατή προσωπικότητα ήταν αδύνατον να τους επιστρέψει να κάνουν κάτι διαφορετικό από απομιμήσεις των δικών του έργων. Την τελευταία δεκαετία συνέχισε να δουλεύει ακατάπαυστα παρά τα προβλήματα υγείας και το περασμένο της ηλικίας του. Το αποτέλεσμα ήταν τις περισσότερες φορές έργα μεγάλης διάρκειας, εσωστρεφή και περισσότερο θεατρικά απ' ό,τι στο παρελθόν. Σίγουρα δεν θα τον θυμόμαστε γι' αυτά, αλλά για κάποια άλλα μυθικά, όπως, για παράδειγμα, Το Πουλί της Φωτιάς, Ιεροτελεστία της Άνοιξης, Συμφωνία για τον Παρόντα Χρόνο, Μπάκτι και Μπολερό.

ΝΑΤΑΣΣΑ ΧΑΣΙΩΤΗ

BRUCE SPRINGSTEEN MAGIC

Καλά, εσύ γιατί επέστρεψες;

Πολύς δόρυβος τελευταία με «επιστροφές» διαφόρων καλλιτεχνών της ροκ μουσικής οι οποίοι είχαν σιγήσει τα τελευταία χρόνια. Είτε γιατί ξεμπέρδεψαν από προβλήματα συμβολαίων με τις εταιρείες, είτε γιατί τα ξαναβρήκαν με τους παλιούς τους συνεργάτες, είτε γιατί τους ήρθε η χαμένη, για λίγο, έμπνευση, διάφοροι μεγάλοι μουσικοί επιστρέφουν.

Συνήθως τα κίνητρα είναι πιο σκοτεινά από ό,τι αφήνεται να εννοηθεί και αφορούν απλά την ανάγκη για οικονομική ανάκαμψη, ωστόσο πάντα υπάρχει η ελπίδα για κάτι πραγματικά νέο και δημιουργικό, όπως συνέβη, για παράδειγμα, με το δίσκο επιστροφής της Πάτυ Σμιθ, που χωρίς να μιμείται τον παλιό της εαυτό, πρόσφερε κάτι σημερινό και αληθινό.

Δυστυχώς το ακριβώς αντίθετο έγινε με τον Μπρους Σπρίνγκστέιν. Καλλιτέχνης αγαπημένος, μεγάλης ολκής στα τέλη του '70 και στα '80, με έντονο κοινωνικό και πολιτικό περιεχόμενο, είχε παντρέψει το τραγούδι διαμαρτυρίας των '60 με σύγχρονο προβληματισμό για τα εξαθλιούμενα εργατικά στρώματα των ανατολικών πολιτειών, τα αχανή προαστιακά-μεσοβιομηχανικά τοπία, τους βετεράνους του Ιράκ, το AIDS κ.λπ. Κι όλα αυτά ντυμένα με αριστουργηματική μουσική που ακροβατούσε μεταξύ του καθαρόαιμου ροκ, της λαϊκής παράδοσης και των κλασικών Μπομπ Ντύλαν και Τζόνου Κας, και μία εκρηκτική σκηνική παρουσία, όπου έπαιζε λες και ήταν η τελευταία μέρα του στη Γη.

Τα τελευταία χρόνια ο Μπρους δεν έβγαλε κάτι, μέχρι που ξαφνικά μας προέκυψε το *Magic*. Υποτίθεται ότι τόσο καιρό δεν είχε κάτι αξιόλογο να πει, άρα δεν μιλούσε, και υποτίθεται ότι επανασυνδέθηκε με το ιστορικό του συγκρότημα, τους *East Street band*. Και ο δίσκος χαιρετίστηκε αμέσως σαν αριστούργημα, επειδή θυμί-

ζει, λέει, τον παλιό καλό Μπρους. Γιατί όμως; Το ότι κάποιος καλλιτέχνης που τη δεκαετία του '80 έγραφε αριστουργήματα καταφέρνει σήμερα να γράψει καλά σχετικά τραγούδια με το ίδιο άκουσμα, που λες και βγήκαν από εκείνους τους δίσκους, γιατί πρέπει να μας κάνει εμάς να πανηγυρίζουμε; Το ότι νιώθουμε ότι αυτός ο καλλιτέχνης δεν κατάλαβε τίποτα από την πρόοδο και τις αλλαγές στο μουσικό τοπίο γιατί είναι υπέρ του; Το να σκιαγραφείς τους ίδιους χαρακτήρες με πριν είκοσι χρόνια γιατί θεωρείται ευφωνία και όχι ξύλινη γλώσσα;

Αχ, βρε Μπρους... Μ' έκανες και σιγοσφυρίζω εκείνη την παλιά ντίσκο επιτυχία «Τώρα εσύ γύρισες και νόμιζες ότι θα σε περιμένω μαραζωμένος στη γωνιά, αλλά αρκετά, θα επιζήσω και χωρίς εσένα, δεν είμαι πια ο μικρός ανόητος που σ' αγαπούσε... I will survive»

Υ.Γ.1. Τα μόνα πραγματικά αξιόλογα τραγούδια του δίσκου είναι τα δύο που αναφέρονται στο θάνατο ενός πολύ καλού φίλου του Μπρους... Μοιάζει τα τελευταία χρόνια οι αμερικάνοι δραματουργοί, από τον Φίλιπ Ροθ μέχρι τον Κλιντ Ήστυουντ, να μεγαλουργούν μόνο όταν ασχολούνται με την απώλεια... Ίσως δεν είναι τυχαίο.

Υ.Γ.2. Κι όμως, έδωσα τα λεφτά μου και πήρα το CD. Να πώς γίνονται οι επιτυχίες!

ΝΙΚΟΣ ΒΡΑΤΣΑΝΟΣ

Διαβάζοντας σιωπηρά αλλά ακολουθώντας το ρυθμό του λόγου και της εικόνας, η αναπαράσταση που δημιουργεί η **Σώτη Τριανταφύλλου** σε σύμπραξη με τις φωτογραφίες του **Πέτρου Νικόλτσου** μάς οδηγεί στο χώρο και στο χρόνο, στο ρυθμό της πόλης του **Λος Άντζελες** (εκδ. Μελάνι, 2007). Μια πόλη μέσα από δύο ματιές, διαφορετικές, αυτόνομες, που ωστόσο δρουν συμπληρωματικά στον αναγνώστη. Κυρίαρχο στοιχείο στη σύνθετη αυτή αφήγηση είναι ο κόσμος μας μέσα από τη ματιά του flaneur, μια μητρόπολη που θα μπορούσε να είναι και η δική μας· αρκεί να ανοίξουμε το βλέμμα και να την αναγνωρίσουμε.

Ενας κύκλος φαίνεται πως ολοκληρώνεται, ενώ την ίδια στιγμή μένει ανεξήγητα ανοιχτός μέσα από το έργο ενός σημαντικού πεζογράφου και διανοητή, του **Γιάννη Κιουρτσάκη**. Αλλά κάπως έτσι δεν συμβαίνει με όλα τα σημαντικά έργα; Γιατί *Το βιβλίο του έργου και του χρόνου* (εκδ. Κέδρος, 2007) έρχεται από ένα μακρινό βιωματικό παρελθόν, καταγράφει την ίδια τη διαδικασία ανάκλησης και πορεύεται προς ένα άγνωστο και σχεδόν απροσδιόριστο μέλλον. Ανήκει στο υποκείμενο-συγγραφέα και την ίδια στιγμή μας απεικονίζει, όπως στο θέατρο σκιών, τη δική μας περιπέτεια και, πιθανολογώ, και τη δική σας.

Ζώντας μες στο βαρύ κλίμα της Κατοχής, ο **Paul Valéry** συνθέτει ένα δικό του βουκολικό κείμενο, αφού λίγο πριν είχε ολοκληρώσει τη μετάφραση των *Βουκολικών* του Βιργιλίου.

Ταξίδι της Ιστορίας

Μιμικά Κρανάκη,
«Ματαρόα» σε δυο φωνές. Σελίδες
Ξενητιάς, Βιβλιοθήκη του Μουσείου
Μπενάκη, (δίγλ. έκδοση), Αθήνα 2007

à bord du Mataroa

Τι άλλο μας μένει, έξω από την ηχώ
των συνανθρώπων μας;

Μ. Κρανάκη

Στη μεταπολεμική ιστορία της χώρας, με φόντο τις «ανοιχτές πληγές του Εμφυλίου», ένα καράβι διασχίζει τα σκοτεινά νερά της μνήμης και των αναμνήσεων μιας «γενιάς χαμένης, γενιάς κερδισμένης», σαν μυθιστόρημα του Σιμενόν ή σαν ποιήμα του Καβαδία: το οπλιταγωγό «Ματαρόα», με φορτίο τα όνειρα και τις ελπίδες νέων ανθρώπων, τους οποίους ένας φιλέλληνας φρόντισε να προστατεύσει από τους Έλληνες (ή μήπως αντίστροφα;)

Το βιβλίο της Μιμίκας Κρανάκη μάς μεταφέρει στα αμπάρια και τις κουκέτες ενός πλοίου, που έμελλε να σηματοδοτήσει μια γενιά εξορίστων, η οποία, χάρις στον Οκτάβιο Μερλιέ, διευθυντή του Γαλλικού Ινστιτούτου στην Αθήνα, εγκαταλείπει την καθημαγμένη πρωτεύουσα για να βρει καταφύγιο στην πόλη του Μπαλζάκ και του Πρεβέρ. Οι *Σελίδες Ξενητιάς* είναι ένα μικρό σε έκταση, αλλά πυκνό σε περιεχόμενο, κεφάλαιο της Ελληνικής Διασποράς, που ακόμα περιμένει τον ιστορικό της*.

«Όταν ξαναθυμήθηκα εκείνο το ταξίδι»

Οι *Σελίδες Ξενητιάς* είναι στην πραγματικότητα, όπως δηλώνει και ο γαλλικός υπότιτ-

λος, ένα «Ημερολόγιο εξορίας», ή έστω φύλλα από ένα ανολοκλήρωτο ημερολόγιο, που αργότερα θα συμπληρώσει (και θα συμπληρωθεί από) το *Contre-Temps* (1947), τους *Φιλέλληνες* (1992), την *Αυτοβιογραφία* (2004) και την *Ετερογραφία* (2005), έργα που επανέρχονται, άλλοτε άμεσα και άλλοτε «υπόγεια» στο βασικό θέμα: την εξορία, την ετεροτοπία, τη συλλογική και ιστορική μνήμη, την Ελλάδα. Ο χαρακτηρισμός του βιβλίου ως «ένα σύντομο, υπαινικτικό οδοιπορικό: ένας μονόλογος σε δύο φωνές», όπως εύστοχα σημειώνει ο Δημήτρης Αρβανιτάκης (Μουσείο Μπενάκη) στο περιεκτικό σημείωμά του, αντλεί από τη «χαμηλή φωνή» της Κρανάκη τα στοιχεία που (ανα)συγκροτούν την ημερολογιακή αφήγηση, άμεση, ανεπιτήδευτη, με την αγωνία του εξόριστου, την αφέλεια της νεότητας, και τις προσδοκίες των «ξεριζωμένων».

Η Κρανάκη ξαναζει, μέσα από την καταγραφή, τον εφιάλτη των παιδικών χρόνων, σαν «στον βουβό κινηματογράφο, που δεν μπορείς να φωνάξεις στο θύμα, καθώς περπατάει ανύποπτο: “Το νου σου στο φονιά!”». Ταυτόχρονα, μας μεταφέρει στο κατάστρωμα του ιστορικού πλοίου, στα φορτηγά τρένα της Ευρώπης, στο «νυχτερινό τραίνο για το Παρίσι», καθώς μεταβάλλεται αδιόρατα, υπόγεια το «συλλογικό υποκείμενο» σε ένα άθροισμα ατόμων και προσώπων από το οποίο θα προκύψουν σημαντικοί στοχαστές (Κ. Καστοριάδης, Κ. Αξελός, Κ. Παπαϊωάννου), αρχιτέκτονες (Ι. Ξενάκης, Γ. Κανδύλης), επιστήμονες (Ν. Σβορώνος) και καλλιτέχνες (Μ. Μακρής, Μ. Ζαχαρίας, Δ. Χωραφάς) κ.ά., στην ουσία, όπως ο Φ. Τερζάκης φαντάζεται «τη γραμμή που άφηνε το Ματαρόα στα βραδυνά νερά σαν το σημάδι από μία χειρουργική τομή στο σώμα της νεοελληνικής πνευματικής ιστορίας».

Το ημερολόγιο μιας μετοίκου

Η Κρανάκη περιπλανιέται σε μια πολιτεία που της φαίνεται «καμωμένη από χαρτί»,

* Για το θέμα, βλ. επίσης: Φώτης Τερζάκης, *Το πνεύμα στην εξορία. Παπαϊωάννου-Καστοριάδης-Αξελός, Έρασμος*, Αθήνα 2003 (με έμφαση στο έργο των στοχαστών) και Γιώργος Καλπαδάκης, «Οι υπότροφοι του 45», στο: *Αντί*, τχ. 847, 15/7/05 (με σημαντικές λεπτομέρειες για τη «γενιά του Ματαρόα» και τους εξόριστους στο Παρίσι).

ενώ διερωτάται αν θα ζήσει «σε τούτη δω τη σκοτεινή πρωτεύουσα», καθώς νοσταλγεί «τη ζωή των υπογείων και τα βραδυνά τους παράθυρα». Η πόλη, βροχερή, μουντή και, αρχικά, αφιλόξενη, δίνει την αφορμή μιας διαρκούς σύγκρισης και σύγκρουσης με το «αθηναϊκό τοπίο», καθώς η εξόριστη μεταβάλλεται σε μία *flâneuse* (ίσως η πρώτη στην ελληνική «τοπογραφία της περιπλάνησης»), σε διαρκή αναζήτηση ταυτότητας και ρόλων πρωτόγνωρων (όπως στη χαρακτηριστική φωτογραφία από τα γυρίσματα των *Κομπάρσων* του Ζακ Πρεβέρ, όπου συμμετέχουν ως κομπάρσοι πολλοί συνταξιούχοι του «Ματαρόα»), σε μία «προέκταση του εαυτού της», που ακόμα δεν έχει λάβει σχήμα και περιεχόμενο. Κι όπως κάθε εξόριστος, πρόσφυγας ή μετανάστης, εξαρτά την έκβαση της μέρας από την «πρώτη διανομή του ταχυδρομείου», κάτι που σημάδεψε και τον Γ. Ζιούτο στα χρόνια της παρισινής εξορίας.

Οι δικές της *Σελίδες Ξενιτιάς* είναι η διαρκής, καθημερινή απόπειρα επιβίωσης, σε πείσμα του στανταλικού αφορισμού «στη μοναξιά μπορείς τα πάντα ν' αποκτήσεις εκτός από χαρακτήρα». Ένα οδοιπορικό σε μια «χάρτινη πολιτεία», εκεί που η σαρκική μνήμη (Β. Βασιλικός) δέχεται προσωρινά ανακουφισμένη την επίθεση των πληγών, στη διαπάλη του χτες με το αύριο, στο διχασμό «ανάμεσα στο ναι και το όχι», όπου ο άνθρωπος κινείται αδιάκοπα από την ουτοπία στη δυστοπία, ακροβατώντας πάνω στον μπωντλαϊκό στίχο «σαν τους εξόριστους, γελοίος και υπέροχος».

Η «διφωνία» της Μιμίκας Κρανάκη είναι μία διακριτική, και ταυτόχρονα διακριτή, υπόκρουση στην ελληνική εκδοχή μιας *tristesse*, που διαπερνά την Ελληνική Διασπορά.

Νείν και γράμματα μανθάνειν

Μ.Ζ. Κοπιδάκης,
«ΘΑΛΑΤΤΑ, ΘΑΛΑΤΤΑ!».
Η άλλη Ελλάδα, η θαλασσινή,
Μικρός Ναυτίλος, Αθήνα 2002

Είναι αδιάσπαστοι οι δεσμοί του Έλληνα με τη θάλασσα. Όπου κι αν συγκεντρώσεις την προσοχή σου, το στοιχείο του γαλαζοπράσινου νερού κυριαρχεί πάνω στην τέχνη της ζωής και στην τέχνη, από τα προϊστορικά χρόνια ως τις μέρες μας. Εκτός από τη βιωματική σχέση που έχουμε με το θαλασσινό στοιχείο, του έχουμε αποδώσει στο διάβα του χρόνου διάφορες έννοιες – σημασίες, κι έχουμε διαμορφώσει ολόκληρο πολιτισμό και μια κουλτούρα ξεχωριστή. Στο πολύ φως

και στη μεγάλη πράσινη θάλασσα – «Μαύρη μεγάλη θάλασσα» κατά Ν. Γκάτσο– που μας περιβάλλει έχουν τη ρίζα τους η ανεξαρτησία, η ελευθερία και η ατίθαση ζωή των Ελλήνων. Ζωή που δεν επιδέχεται εύκολα τους δυτικούς προγραμματισμούς και ορθολογισμούς.

Την προαιώνια αυτή σχέση με μοναδικό τρόπο παραθέτει συνοπτικά, αλλά πολύ εύληπτα, ο Μιχάλης Κοπιδάκης στον μικρό καλαίσθητο τόμο: «**ΘΑΛΑΤΤΑ, ΘΑΛΑΤΤΑ!**». *Η άλλη Ελλάδα, η θαλασσινή.*

Το νεοπαγές ελληνικό κράτος οφείλει την ανεξαρτησία του κατά μεγάλο ποσοστό στον ναυτικό αγώνα των Ελλήνων, που ήταν αποτέλεσμα της άνθησης της εμπορικής ναυτιλίας από την οποία χρηματοδοτήθηκε ο θαλάσσιος αγώνας. Η αναφορά στα νησιά Ύδρα, Σπέτσες και Ψαρά επιβάλλεται, γιατί οι οξυδερκείς αυτοί νησιώτες είχαν διαισθανθεί τον πλούτο που έρχεται από τη θάλασσα. Κι οι αποκλεισμοί στον Ναπολέοντα έφεραν φλουριά «κωσταντινάτα» στα ταμεία των νησιών αυτών.

Ο Μ. Κοπιδάκης έκανε ένα κείμενο που διατρέχει τον μακραίωνα θαλασσινό βίο των Ελλήνων με σταθμούς: την αρχαιότητα με τον Κυκλαδικό, τον Μινωικό και τον Μυκηναϊκό πολιτισμό, τον πολιτισμό των αποικιών, την Αθηναϊκή ηγεμονία και την Ελληνιστική εποχή, τη Βυζαντινή και τη Μεταβυζαντινή εποχή, την ιστορία των αγώνων για την ελευθερία και την ιστορία του ελεύθερου κράτους. Συγκροτεί τα κείμενά του με βάση την ορθή αρχή ότι κάθε πολιτισμός αναπτύχθηκε παρόχθια των ποταμών κατ' αρχάς και στη συνέχεια, με τη στερέωση της μάθησης του διάπλου μέσω του νερού, στην άκρη της θάλασσας. Δηλαδή κάθε μετακίνηση μέσω της θάλασσας έφερε την ανταλλαγή προϊόντων, με αποτέλεσμα την οικονομική ανάπτυξη και την άνθηση των γραμμάτων, των τεχνών και του πολιτισμού. «Νείν και γράμματα μανθάνειν». Ακόμη και οι θεότητες της θάλασσας κατά τη διάρκεια της ιστορίας των Ελλήνων έχουν δική τους μορφή, ενδεικτικά: Ποσειδώνας, Άι Νικόλας κ.λπ. Γενικά, η σχέση με τη θάλασσα είχε δημιουργική επίδραση και είχε εξάψει τη φαντασία των Ελλήνων λογοτεχνών από τον Όμηρο ως τους συγκαιρινούς μας.

Ο τόμος κοσμείται με ομοιώματα πλοίων, κοσμήματα της θάλασσας και πίνακες με θέματα θαλασσινά, με τελευταία την έξοχη ελαιογραφία του Κωνσταντίνου Παρθένου του λιμανιού της Καλαμάτας.

Η γλώσσα του τόμου είναι απλή λόγια και κυλάει με τρόπο λιτό και δωρικό, χαρακτηριστικό της γλωσσικής έκφρασης του καθ. Μιχάλη Κοπιδάκη.

Τι θα ήταν αυτός ο τόμος να εκδοθεί σε

Με το *Διάλογο για το δέντρο* (μετάφραση: **Κλαίρη Μπισσοτάκη**, εκδ. Άγρα, 2007) ο Βαλερύ ανανεώνει την παλιά και αιώνια συζήτηση για τη δημιουργία στην τέχνη. Το κείμενο, γραμμένο με τη μορφή του διαλόγου, υπενθυμίζει μια παλιά τεχνική και επαναφέρει στο προσκήνιο το κυρίαρχο σύμβολο του δέντρου: «Ονειρεύεσαι να μάθεις γι' αυτή την οξιά περισσότερα από όσα θα μπορούσε να μάθει η ίδια, αν είχε σκέψη να την παρακινεί να πιστεύει πως συλλαμβάνει τον εαυτό της».

Η Αλληλογραφία Β'.
Γράμματα λογοτεχνών και επιστημόνων του περασμένου αιώνα (1925–2001), (εκδ. Πολύτυπο, 2007) περιλαμβάνει 458 γράμματα από το αρχείο του **Εμμανουήλ Κριαρά**, συνέχεια και συμπλήρωμα στα 944 γράμματα που ήδη κυκλοφόρησαν από το «Ίδρυμα Τριανταφυλλίδη» (*Αλληλογραφία Α'*). Στον δεύτερο αυτό τόμο ακολουθείται η ίδια μεθοδολογία έκδοσης, δηλαδή τα γράμματα εκδίδονται σχολιασμένα και ευρετηριασμένα. Είναι ένας πλούτος η αλληλογραφία λογίων και, στην περίπτωση των επιστολών προς τον Κριαρά, το όφελος του αναγνώστη πολλαπλασιάζεται: ο αριθμός των επιστολογράφων, η χρονική διάρκεια την οποία καλύπτουν στο σύνολό τους οι επιστολές, το πνεύμα και η φιλία που εκπέμπουν πολλά από τα γράμματα δημιουργούν όχι μόνο ενδιαφέρον γραμματολογικό αλλά αποκαλύπτουν ιδιωτικές πλευρές, στοιχεία βίου καθημερινού και αισθήματα.

Θεραπεύει την αρχιτεκτονική και τη λογοτεχνία μέσα από την κοινή γλώσσα της επιστήμης και της τέχνης. Μ' αυτές τις σκέψεις διαβάζω το βιβλίο της **Φωτεινής Μαργαρίτη** *Το εργαστήρι του αρχιτέκτονα και μια συνομιλία με τον Νάνο Βαλαωρίτη* (εκδ. Καστανιώτη, 2007), που ανοίγει δρόμους επικοινωνίας ανάμεσα στη γραφή του κειμένου και τη γραφή της εικόνας. Μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα εργασία, ένα δοκίμιο που μας μεταφέρει από τα στεγανά των ακαδημαϊκών διαχωρισμών στην ευρυχωρία της τέχνης. Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου η συγγραφέας εισχωρεί στο εργαστήρι του ποιητή Νάνου Βαλαωρίτη και αναδεικνύει τα τεκμήρια που επιβεβαιώνουν αυτήν ακριβώς την ανοιχτή σχέση κειμένου και εικόνας μέσα από την ποιητική γραφή.

Ιμβριοι. «Φυγάδες απ' τον τόπο μας – όμηροι στην πατρίδα, ένα βιβλίο του **Γιώργου Τσιμουρή** (εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2007), που φέρνει στο προσκήνιο το διπλό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν αφενός την τουρκική βία που ανάγκασε τους Ιμβριούς να εγκαταλείψουν τον τόπο τους και αφετέρου την υποβάθμιση και αδιαφορία των ελληνικών κυβερνήσεων, που αντιμετώπισαν πάντα το Ιμβριακό ζήτημα ως υπόθεση ήσσονος σημασίας στο πλαίσιο των ελληνοτουρκικών σχέσεων.

Κάποιοι τραγουδούν δίπλα μας. *Ανθολογία Αλβανικής Δημοτικής Ποίησης* (εισαγωγή, μετάφραση: **Θωμάς Στεργιόπουλος**, επιμέλεια: **Παυλίνα**

συμφέρουσα έκδοση και να διανεμηθεί στα σχολεία –γυμνάσια, λύκεια– να μάθουν τα παιδιά από ένα έγκριτο μολύβι την ιστορία του θαλασσινού βίου των Ελλήνων;

Φθάνοντας μέχρις εδώ, θα το διακινδυνεύσω, αν και δεν είμαι αρμόδιος, να κάνω μια σκέψη γενικότερη πάνω στα θέματα που αφορούν την ιστορία μας και το πώς διδάσκεται στα σχολεία. Μήπως έπρεπε να έχουν γνώμη οι έγκριτοι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι και κάτω από την επιτήρησή τους να γίνεται η συγγραφή των εκπαιδευτικών εγχειριδίων κι όχι από αυτή την ομαδική παράκρουση των «ειδικών», που έχουν αναστατώσει το σύμπαν τον τελευταίο ενάμισι χρόνο με την ατέρμονη ανούσια φλυαρία τους; Οι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι, σε οποιαδήποτε διατύπωση της ιστορίας, δεν θα διακινδύνευαν την επιστημονική ακρίβεια και το κύρος του μολυβιού που κρατάνε, γιατί θα βασίζονταν πάντα σε επιστημονικά δεδομένα κι όχι σε μοντερνιστικές αερολογίες.

Όπως αναφέρει ο Μ. Κοπιδάκης: Με «κοχύλια, σύννεφα» αρχίζει το έργο του ο Γιώργος Σεφέρης (Βραβείο Λογοτεχνίας 1963) και το τελειώνει με το βαρύ προαίσθημα πως η θάλασσα μπορεί να κακοφορμίσει. Μήπως ο ποιητής έβλεπε τη μελλοντική τύχη της θάλασσας;

Ακόμη, ο Μ. Κοπιδάκης κάνει αναφορά ενδεικτικά σε κείμενα και λογοτέχνες που έχουν σχέση με τη θάλασσα όπως τον Παπαδιαμάντη, τον Ελύτη, τον Κόντογλου κι άλλους. Τελευταίο αναφέρει το *Στου τιμονιού τ' αυλάκι* του Ζ. Λορεντζάτου, κείμενο σημαντικό της Νεοελληνικής Γραμματείας, αφού ο μεγάλος αυτός στοχαστής παίρνει αφορμή από τα θαλασσινά του ταξίδια και στοχάζεται πάνω στην ποιητική τέχνη, τη φιλοσοφία, τη γλώσσα και το μέλλον του ανθρώπου και στη μελλοντική τύχη του πλανήτη από τους ρύπους που φορτώνεται κάθε δευτερόλεπτο.

Γιάννης Χρυσανθόπουλος

Ωδή στο χωροχρόνο

Σταύρος Ζαφειρίου, Χωρικά, Νεφέλη, Αθήνα 2007

Η ένατη ποιητική συλλογή του Σταύρου Ζαφειρίου συγκροτεί μία λογοτεχνικά σύνθετη και καλλιτεχνικά ώριμη κατάθεση. Ο τίτλος υποκρύπτει συμπυκνωμένη αμφισημία: πρόκειται για ποιήματα που αφορούν το χώρο ως υπαρξιακή σήμανση («και ο χώρος υφαίνει το σχήμα του γύρω από εμάς, / μια κι εμείς είμαστε ο ίδιος ο χώρος», σ. 11), αλλά ταυτόχρονα εγκιβωτίζουν τη ρυθμική φόρτιση και το νοηματικό βάθος των λυρικών τμημάτων

μιας τραγωδίας (= χορικά).

Το βαθύτερο θεματικό πεδίο της συλλογής οριοθετείται από τον εσώτερο χώρο που καλύπτει η ανθρώπινη ύπαρξη ως οντότητα και σφραγίζεται από το κατεξοχήν διακύβευμα του ποιητικού λόγου: το χρόνο. Ο Ζαφειρίου αξιοποιεί την ορολογία και την οπτική των θετικών επιστημών (ιδίως της Φυσικής) και, μπολιάζοντας με αυτές τις ποιητικές του εγγραφές, διανοίγει με καλλιτεχνικώς δικαιωμένες καταθέσεις το πεδίο της υπαρξιακής και μεταφυσικής αναζήτησης. Ήδη ο Γιάννης Ρίτσος υπογράμμισε στο καθ' ημάς ποιητικό πεδίο ότι το θεμελιωδέστερο στοιχείο της τέταρτης διάστασης είναι ο χρόνος, ως σύνθετο βίωμα σωματικής φθοράς αλλά και συναισθηματικής διαύγειας. Ο Ζαφειρίου συγκεφαλαιώνει κλείνοντας το ομότιτλο ποίημα – επίλογο της συλλογής *Χωρικά*: «Ευτυχής είναι [...] αυτός που αθροίζεται στον χρόνο του σωστά, / ενώ ο χρόνος έχει τελειώσει. / Και μετρηθήκαν πάλι το άπειρο / και οι ανοιγμένες πύλες του απείρου / κατά τις τέσσερις διευθύνσεις του ορίζοντα, / κατά τις τρεις διαστάσεις του νοητού. / Κι έμεινε αμέτρητη μόνον η τέταρτη διάσταση / κατά το μέγα, / το ελάχιστο του ανθρώπου» (σ. 58).

Η ροπή του Ζαφειρίου προς το συνθετικό ποίημα, του οποίου οι επιμέρους εκφάνσεις στοιχειοθετούν ένα οργανικό σύνολο, επιβεβαιώνεται λειτουργικά και στα *Χωρικά*. Το κάθε ποίημα διατηρεί μία σχετική αυτονομία, αλλά ο ποιητής δεν στοχεύει στη γραμμική παράθεση μεμονωμένων εκλάμψεων· αξιοποιώντας έναν υψηλό βαθμό δραματικότητας –υπό την έννοια της πυκνής διαδοχής ομιλουσών φωνών, εικόνων, συναισθημάτων, βιωμάτων και σκέψεων– διασφαλίζει και την εσωτερική ενότητα του ποιητικού υλικού του και την ανάδυση μιας νεωτερικής αύρας από αυτό. Η μοντέρνα εκφραστική ταυτότητα των ποιημάτων εδράζεται και στην ελεγχόμενη –κάθε άλλο παρά αλόγιστη– διάσπαση της έλλογης αλληλουχίας: ο ποιητής εντάσσει σε κάθε ποιητική εγγραφή λεκτικά μορφώματα και μικρής έκτασης εικόνες, που διασπούν τη ρεαλιστική κανονικότητα, αφήνοντας ίχνη μοντέρνας αίσθησης και όχι αποδείξεις εξεζητημένης φαντασιοκοπίας.

Ο Ζαφειρίου δόμησε τα *Χωρικά* κατά το αρχιτεκτονικό σχέδιο μιας αρχαίας τραγωδίας, υποδηλώνοντας την ποιητική εκφορά της υπαρξιακής περιπέτειας· μιας περιπέτειας με πανάρχαιη προέλευση και διαχρονική ισχύ. Ωστόσο, προσάρμοσε την ποιητική πνοή του στα λυρικώς δομημένα τμήματα της αρχαίας καλλιτεχνικής μήτρας (Πάρδος, Στάσιμα, Έξοδος), έχοντας δημιουργικά ενσωματώσει σε αυτά και στιχομυθίες μεταφυσικού βάθους και υπαρξιακής φόρτισης. Τέλος, η ρυθμική υπόσταση των ποιη-

μάτων καθρεφτίζει επιτυχημένα τη συνύπαρξη διαχρονικών θεμάτων και σύγχρονης καλλιτεχνικής οπτικής. Τον κύριο τόνο δίνουν τα ιαμβικά μετρικά φορτία, χωρίς όμως να ασφυκτιούν κάτω από το βάρος της προκαθορισμένης ισοσυλλαβίας των στίχων και της αυστηρής μορφής, που θα θύμιζε παλαιάς κοπής τραγούδι. Οι συχνές παραβάσεις της ιαμβικής τονικότητας, οι ελεγχόμενες αξιοποιήσεις και της αναπαιστικής ρυθμογένειας («το βραδύ του ανάπαιστου / και το γοργό του ιάμβου», σ. 45) και η εναλλαγή της συλλαβικής ποσότητας από στίχο σε στίχο συμβάλλουν στην ανόρθωση ενός ελκυστικού ρυθμικού κυματισμού, συνδεδεμένου με τον ελευθερωμένο και όχι με τον εντελώς απαλλαγμένο από παραδοσιακά ρυθμικά φορτία ελεύθερο στίχο: «Τώρα πια δεν σου απόμειναν παρά / τούτες οι λέξεις – σπασμένα εξάμετρα / στη μοιρασιά της γλώσσας – / τεχνάσματα που σε δημιουργούν. / Και η ζωή σου λέγεται ποτάμι, / κλέφτης του νερού / όσες φορές κι αν το διαβείς / μονάχα μια φορά θα το περάσεις» (σ. 52).

Γοητευτική και δονούμενη, η ποιητική γλώσσα του Ζαφειρίου επαναδιατυπώνει με προσωπικό τρόπο διαχρονικά και υπερτοπικά ερωτήματα και καταφέρνει με τα *Χωρικά* να σημάνει τη γόνιμη συνέχιση μιας σύνθετης και δημιουργικής λογοτεχνικής πορείας.

Δημήτρης Κόκορης

Εσωτερική μετανάστευση

Δημήτρης Κωστόπουλος,
Ο Νταβέλης στο Σικάγο. Το γουέστερν της ανάπτυξης, Ευώνυμος, Αθήνα 2007

Από τον τίτλο ξεκινώντας, ο αναγνώστης αντιλαμβάνεται ότι έχει να αντιμετωπίσει ένα κοινωνικό θέμα το οποίο έχει προσδιορισμό προσώπου, τόπου και χρόνου φαινομενικά ασύμβατου, στην πραγματικότητα όμως απόλυτα συμβατού. Ο παραδοξολογικός τίτλος συνθέτει με το όνομα του ήρωα (Νταβέλης), με τον τόπο (Σικάγο) και τον συνυποδηλούμενο χρόνο (19ος και 20ός αιώνας) ένα ετερόκλητο σκηνικό, το οποίο αποτελεί και το άλλοθι της υπόθεσης του βιβλίου. Γιατί, στην ουσία, δεν πρόκειται για τον γνωστό Νταβέλη, αλλά για τους Νταβέληδες όλων των εποχών, οι οποίοι θα μπορούσαν να είναι διεκδικητές του ονόματος που κατέληξε τίτλος και ιδιότητα (λήσταρχος). Βεβαίως, δεν πρόκειται ούτε για το Σικάγο, που έγινε το

συνώνυμο του κακού, η καρδιά της εγκληματικότητας, και δεν πρόκειται μόνο για τον 19ο ή 20ό αιώνα, τη ληστοκρατία στην Ελλάδα ή την ποτοαπαγόρευση και την παράνομη δραστηριότητα των συμμοριών, αλλά για κάθε εποχή που έχει τα ίδια ή παρόμοια κοινωνικά χαρακτηριστικά.

Έτσι, ο τίτλος *Ο Νταβέλης στο Σικάγο*, ενώ μοιάζει υπονομευτικός και απομυθοποιητικός και με το συμπλήρωμά του, *Το γουέστερν της ανάπτυξης*, τραγελαφικός, στην πραγματικότητα, αίρει την παραδοξολογία και διευρύνει το καυστικό του σχόλιο στις σύγχρονες, με καλπάζουσα εγκληματικότητα, κοινωνίες, στις οποίες η κλοπή και η ληστεία έχουν αναδειχθεί σε επικερδή επαγγέλματα, καθόλου επιλήψιμα και καθόλα «νόμιμα». Και εκτός από την ανασκόπηση της ανθρώπινης βίας και εγκληματικότητας, τη διαχρονική της εμφάνιση ή μεταμφίεση, το βιβλίο σχολιάζει το φαινόμενο, την ανοχή, την προστασία και την άτυπη νομιμοποίησή του, φέρνοντας στην επιφάνεια την ανθρώπινη φύση, το κέρδος και τη δίψα για το κέρδος, εφόσον το πρώτο κινούν αίτιο δεν είναι η ανάγκη της απλής, αλλά η ανάγκη της εύκολης και πολυτελούς επιβίωσης.

Ο Κωστόπουλος επιχειρεί, και καταφέρνει, να μας ξεναγήσει, κάνοντας γενναία άλματα στο χώρο και στο χρόνο, κινούμενος από το σύγχρονο, το οποίο αναζητά, στο μύθο, στην ιστορία, στις πηγές και στα κείμενα, από όπου αντλεί και το πολύτιμο παραδειγματικό υλικό

Κάτω η φωτογραφία που πήραμε από τον φίλο Νίκο Γουλανδρή. Φωτογραφία του συνώνυμου βιβλιοπωλείου που εδρεύει στο Παρίσι. Ωστε, λοιπόν, έφτασε η χάρη του «χαρτοκόπη» ως εκεί; Πάντως, διαφήμιση μας κάνει και γι' αυτό δεν θα προβούμε σε μηνύσεις...

Παμπούδη, επιλεγόμενα: Ισμαήλ Κανταρέ, εκδ. Ροές, 2007): μια έκδοση-χειρονομία γνωριμίας με την αλβανική δημοτική ποίηση, σε εξαιρετική μετάφραση, μας αιφνιδιάζει με την υψηλή ποιότητα της άγνωστης παράδοσης των γειτόνων μας. Και είναι για τούτον το λόγο σπουδαία η πρωτοβουλία αυτής της έκδοσης, μια και μας προσφέρει ένα αδιάψευστο τεκμήριο της διαφορετικής αλλά σημαντικής λαϊκής τους παράδοσης.

Λόγος περί γυναικών: Οι «γράφουσες» Ελληνίδες (εκδ. Κατάρτι, 2007) είναι ο τίτλος της εξαιρετικής μελέτης της **Ειρήνης Ριζάκη**, η οποία μέσα από επίμονη ερευνητική προσπάθεια διαμόρφωσε ένα πραγματικό πανόραμα της γυναικείας λογοσύνης κατά τον 19ο αιώνα. Από την ανάγνωση στη γραφή και από τη μετάφραση στη δημιουργία, οι γυναίκες αυτοπροσδιορίζονται σταδιακά. Με κόπο, υπερπηδώντας εμπόδια, οι γυναίκες ξεχωρίζουν και δίνουν το μέτρο μιας νέας ηθικής που είναι συγχρόνως και μια νέα κουλτούρα.

ο χαρτοκόπτης

του. Θα λέγαμε μάλιστα ότι το βιβλίο, αν μη τι άλλο, αποδεικνύεται ένας θησαυρός, μια τράπεζα σχετικών με την ανθρωπινή βία και εγκληματικότητα πληροφοριών. Έχοντας δηλαδή διανύσει διάφορους πολιτισμούς, παρακολουθεί το θέμα που έχει εμπνεύσει, επιβεβαιώσει, διαψεύσει ή προβληματίσει πολλούς στοχαστές. Δεν φιλοδοξεί βεβαίως να δώσει λύσεις ή να υποδείξει τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου, όπως ο ίδιος υποστηρίζει, απλώς ενδιαφέρεται να το περιγράψει και να βρει τις εκλεκτικές συγγένειες που παρουσιάζουν οι εκάστοτε κοινωνίες καθώς και τις μορφές και τους τρόπους με τους οποίους αυτό εμφανίζεται.

Επικαλείται τις φιλολογικές και ιστορικές του γνώσεις, καταφεύγει στην αυθεντία του Πλάτωνα, με την αρχαιοπρεπή εκφορά του λόγου («Δια γαρ την των χρημάτων κτήσιν πάντες οι πόλεμοι γίνονται»), αλλά και στη σύγχρονη, της ταινίας του Πέτρου Πικρού, «όλα γι' αυτό! Όλα μ' αυτό» («Είναι πολλά τα λεφτά, Άρη» είχε πει στην ταινία Λόλα ο Σπύρος Κωνσταντόπουλος στον Κούρκουλο, δείχνοντας τη δύναμη που έχει το χρήμα να παραβλέπει τον «ηθικό» κανόνα, ακόμα και ανάμεσα σε κατεργαρέους). Ιδιαίτερης μνείας αξίζει το πλούσιο διακεείμενο, είτε πρόκειται για βιβλιογραφικές αναφορές και παραπομπές σε μυθικά επεισόδια, είτε για ιστορικά γεγονότα, μελέτες επιφανών στοχαστών, ατάκες δημοφιλών ηθοποιών, στίχους τραγουδιών, τίτλους ταινιών, πληθώρα πραγματικών περιστατικών που απασχόλησαν τις στήλες των εφημερίδων διεθνώς, σχόλια και υπενθυμίσεις. Ένα ποικίλο υλικό το οποίο συνυφαίνεται δημιουργικά και λειτουργικά για να περιγράψει και να αναπτύξει *Το γουέστερν της ανάπτυξης*.

Το θέμα της εσωτερικής μετανάστευσης, από τη μυθική

εποχή του Θησέα έως τον 20ο αιώνα, ή της άλλης μετανάστευσης, με τα προβλήματα που δημιουργεί, τα ηθικά διλήμματα που θέτει, τους προβληματισμούς που γεννάει, δίνει ένα παραπάνω στοιχείο στον αναγνώστη για να επιβεβαιώσει τη ρήση ότι η τέχνη και η πραγματικότητα είναι συγκοινωνούντα δοχεία. Κι αυτό γιατί η καθημερινή ζωή στην Αθήνα, στη Ρώμη, στη Βαβυλώνα, στο Σικάγο, στη Νέα Υόρκη εύκολα και δημιουργικά τροφοδοτεί την τέχνη της οθόνης ή του βιβλίου. Παράδειγμα ο Τσακιτζής, ένας λαϊκός ήρωας της Μ. Ασίας, ο οποίος από σύμπτωση έγινε γνωστός στον συγγραφέα μέσα από τα φύλλα της εφημερίδας *Ακρόπολις*, την οποία χρησιμοποιούσε για να κρύβει την *Αυγή*. Η συγκεκριμένη πληροφορία νομίζω ότι βαρραίνει περισσότερο προς το, πικρό για την εποχή του, πολιτικό σχόλιο, που σήμερα απλώς ξύνει μια μάλλον ξεχασμένη πληγή. Ο Κωστόπουλος έχει τον δικό του ευρηματικό τρόπο για να εντάξει τα πάντα στο θέμα του και να το υποστηρίξει με το ύφος του, παίζων και σπουδάζων άμα, και τη γλώσσα του, κυριολεκτική, ακριβή και σαφή στην περιγραφή των φαινομένων, ζωντανή και ρέουσα στην αναπαραγωγή τους, υπαινικτική, μεταφορική και συνυποδηλωτική στο σχολιασμό τους.

Ο *Νταβέλης στο Σικάγο* λοιπόν, είτε ως ιστορική αναφορά είτε ως κοινωνιολογική μελέτη, πολιτικό σχόλιο ή καλλιτεχνική μεταφορά, αναπτύσσεται σε είκοσι έξι μέρη, με μια συναρπαστική αφήγηση, η οποία αποκτά ιδιαίτερη σημασία και βαρύτητα σήμερα που το φαινόμενο έχει πάρει διαστάσεις παγκόσμιες, την ώρα που στην Ελλάδα οι τηλεοράσεις ανεβάζουν την τηλεθέαση με το θέμα των Ζωνιανών στην Κρήτη.

Ανθούλα Δανιήλ

Περιοδικά που λάβαμε **Περιοδικά που λάβαμε** Περιοδικά που λάβαμε

Αναγέννηση 423 (Οκτ. 2007): Αφιέρωμα «Trafficking».

Διαβάζω 479 (Νοε. 2007): «Αφιέρωμα στον μύθο της Μήδειας».

Εντευκτήριο 78 (Ιούλ.-Σεπτ. 2007): 1987-2007 Είκοσι χρόνια *Εντευκτήριο*.

Η λέξη 191-193 (Γενάρης-Σεπτέμβρης 2007): Αφιέρωμα «Η Κρήτη».

Θέσεις. Αναλύσεις-Κριτική-Ζητήματα της πάλης των τάξεων 101 (Οκτ.-Δεκ. 2007).

Ιδιόφωνο 13 (Οκτ. 2007): Αφιέρωμα στο Ηράκλειο.

Μανδραγόρας 37 (Οκτ. 2007): Αφιέρωμα στον Νίκο Καρούζο.

Νέα Εστία 1804 (Οκτ. 2007): Αφιέρωμα στον Νίκο Εγγονόπουλο (1907-1985). Εκατό χρόνια από τη γέννησή του.

Πλανόδιον 42 (Ιούνιος 2007): Αφιέρωμα Stefan George,

«Ηλιογάβαλος και άλλα ποιήματα (μετάφραση: Γιώργος Βαρβαλίτης).

Πνευματική Ζωή 177 (Νοέ.-Δεκ. 2007).

Πόρφυρας 124 (Ιου.-Σεπ. 2007): Αφιέρωμα στον Κυριάκο Χαραλαμπίδη.

Σερραϊκά Ανάλεκτα, τ. 4 (επιμέλεια Πέτρος Σαμσάρης, εκδ. Δημοτικής επιχείρησης πολιτιστικής & κοινωνικής ανάπτυξης Σερρών, Σέρρες 2006).

Ύλαντρον 8-9 (Ιούνιος 2007), Λευκωσία: Αφιέρωμα στον Κώστα Μόντη.

The Historical Review-La Revue Historique, τ. III (έκδ. Institut de Recherches Néohelléniques, Fondation National de la Recherche Scientifique – Institute for Neohellenic Research, National Hellenic Research Foundation, 2006).

Βιβλία που λάβαμε **Βιβλία που λάβαμε** Βιβλία που λάβαμε **Βιβλία που λάβαμε**

Κόριν Μακλάφλιν & Γκόρντον Ντέιβιντσον, *Πνευματική διάσταση στην πολιτική. Αλλάζοντας τον κόσμο εκ των Έσω* (πρόλογος: Δαλάι Λάμα, μετάφραση: Άννα Σπέρτου, εκδ. Κέδρος, 2007).

Francis Wheen, *Καρλ Μαρξ. Το Κεφάλαιο. Η βιογραφία ενός ημιτελούς αριστουργήματος* (μετάφραση: Ελένη Αστερίου, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, 2006).

Ντόρα Γιαννακοπούλου, *Το μενταγιόν* (εκδ. Καστανιώτη, 2007).

Robert Muchembled, *Ο οργανισμός και η Δύση. Ιστορία της σαρκικής απόλαυσης από τον 16ο αιώνα ως την εποχή μας*

(μετάφραση: Πελαγία Μαρκέτου, εκδ. Μεταίχμιο, 2007).

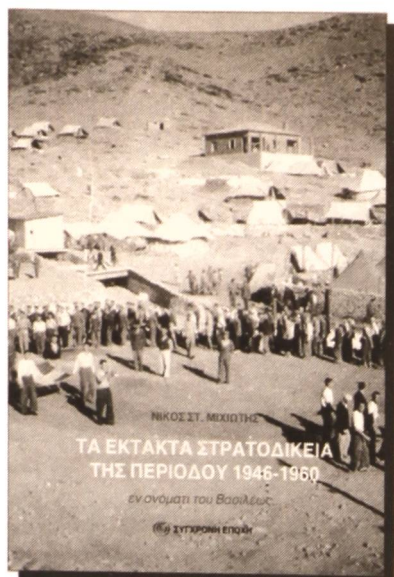
Αντώνης Μανιτάκης, *Τι είναι Κράτος* (εκδ. Σαββάλας, 2007).

Michael R. Matthews, *Διδάσκοντας φυσικές επιστήμες. Ο ρόλος της ιστορίας και της φιλοσοφίας των φυσικών επιστημών στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών* (επιστημονική επιμέλεια και εισαγωγή: Φανή Σέρογλου, μετάφραση: Αγγελική Μουμπτζή & Αναστάσιος Σιάτρας, εκδ. Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2007).

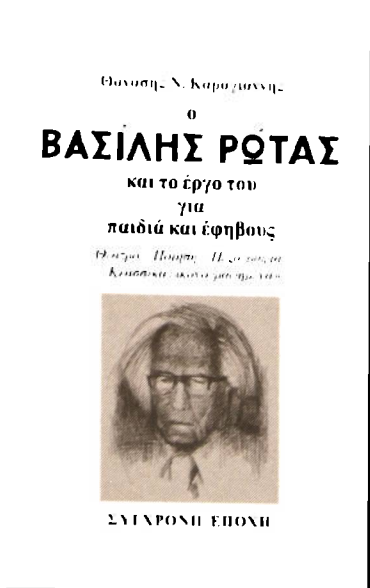
Καίτη Διαμαντάκου-Αγάθου, *Περί Τραγωδίας και Τρυγωδίας. Οκτώ διαδρομές στο τραγικό & το κωμικό θέατρο* (εκδ. Παπαζήση, 2007).

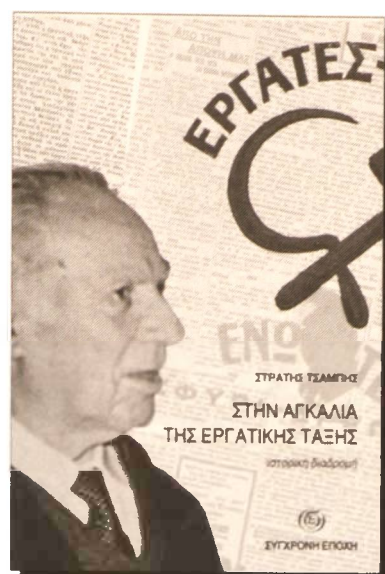
ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ
ΝΟΕΜΒΡΗΣ 1944-ΣΕΠΤΕΜΒΡΗΣ 1946
 Συλλογή φύλλων σε φωτογραφική ανατύπωση

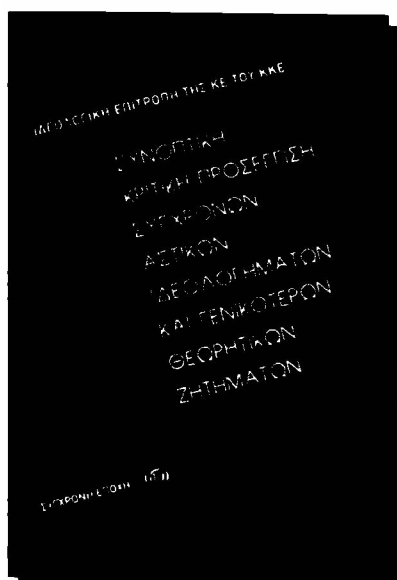
Ν. Στ. Μιχιώτης
ΤΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΣΤΡΑΤΟΔΙΚΕΙΑ
ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1946-1960

Θανάσης Ν. Καραγιάννης
Ο ΒΑΣΙΛΗΣ ΡΩΤΑΣ
και το έργο του για παιδιά
και έφηβους

Στρ. Τσαμπίδης
ΣΤΗΝ ΑΓΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

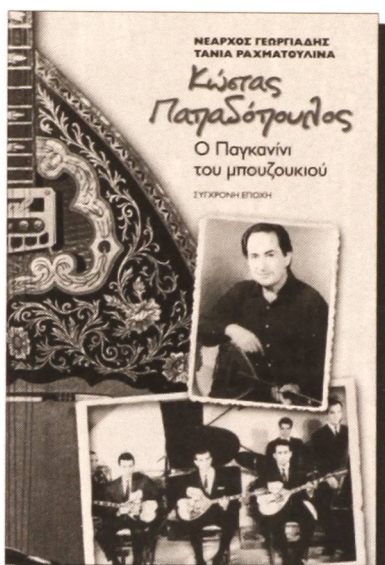
Ιδεολογική Επιτροπή της ΚΕ του ΚΚΕ
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ
ΑΣΤΙΚΩΝ ΙΔΕΟΛΟΓΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΩΝ ΘΕΩΡΗΤΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

Η ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΔΙΕΘΝΗΣ
 Θέσεις και Καταστατικό όπως ψηφίστηκαν
 στο Β' Συνέδριο (6-25 Ιουλίου 1920)

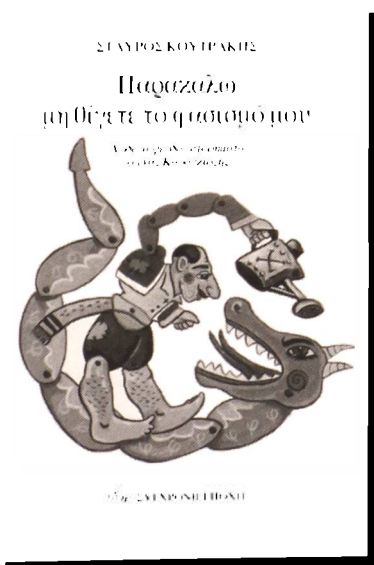
Κ. Αυγητίδης
ΟΙ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΙ ΜΑΧΗΤΕΣ
ΣΤΙΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΗΣ ΕΑΜΙΚΗΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ (ΕΛΑΣ)

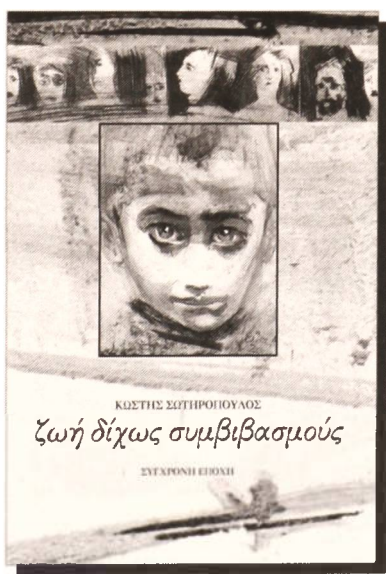
Ν. Γεωργιάδης - Τ. Ραχματούλινα
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Ο ΠΑΓΚΑΝΙΝΙ ΤΟΥ ΜΠΟΥΖΟΥΚΙΟΥ

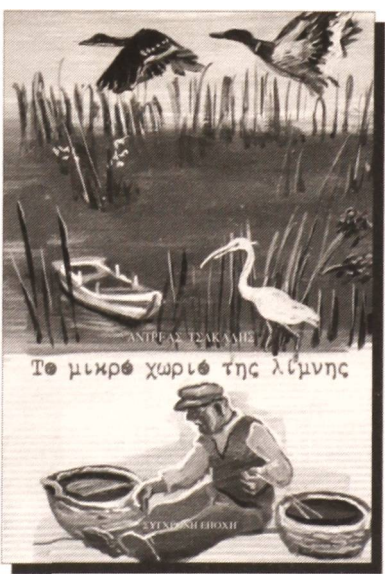
Γ. Παπαιοκονόμου
ΤΟ ΔΟΚΑΝΟ

Στ. Κουτράκης
ΠΑΡΑΚΑΛΩ ΜΗ ΘΙΓΕΤΕ ΤΟ ΦΑΣΙΣΜΟ ΜΟΥ

Κ. Σωτηρόπουλος
ΖΩΗ ΔΙΧΩΣ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥΣ

Α. Τσάκαλης
ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Σόλωνος 130, 106 81 Αθήνα, Τηλ.: 2103320800, Fax: 2103813354, <http://www.sep.gr>, e-mail: info@sep.gr

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 2103829835, 2103808132, Fax: 2103829814

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ: 1. **Αθήνα**, Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 2103829835, 2103808132. 2. **Θεσσαλονίκη**, Πλάτωνος 7, Τηλ.: 2310283810.

3. **Γιάννενα**, 28ης Οκτωβρίου 19, Τηλ.: 2651038090. 4. **Κύπρος**, Γαβριήλ Παππάς, Λάρνακα, Τηλ.: 24423617.

